

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

2013 YILI MAHALLİ İDARELER GENEL FAALİYET RAPORU

ANKARA, HAZİRAN 2014

Günümüzde küreselleşme ile birlikte her alanda yaşanan değişim kamu yönetimini de etkilemekte, geleneksel yönetim anlayışı da değişime uğramaktadır. Bu değişim etkin, etkili, vatandaş odaklı, katılımcı, hesap verebilen, saydam bir yönetim anlayışını esas almaktadır.

1854 yılında ilk belediye teşkilatının kuruluşundan bu yana ülkemizde mahalli idare sistemi yavaş bir gelişim ve değişim göstermiş olmakla birlikte, 2003 yılından sonra uygulamaya konulan yerel yönetim reformu çerçevesinde dünyadaki gelişmelere paralel olarak yerel yönetim yapımızda da bir değişim yaşanmıştır. 2013 ve 2014 yılları ise bu değişimin dönüşüme döndüğü yıllar olmuştur.

Yapılar reform uygulamaları çerçevesinde; Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu, İl özel İdaresi Kanunu, Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Hakkında Kanun, İl Özel İdareleri ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Ayrılması Hakkında Kanun uygulamaya konulmuştur.

Yapılan bu yasal düzenlemelerle; merkezi idare ve mahalli idareler arasındaki görev ve yetki paylaşımı yeniden tanımlanmış, daha önce merkezi idare tarafından yürütülen pek çok hizmet mahalli idarelere devredilmiş, merkezi idarenin mahalli idareler üzerindeki vesayet yetkisi de daraltılmıştır.

Reform ile mahalli idareler için esnek bir organizasyon sistemi getirilerek birimlerin kurulması, kadroların ihdas ve iptali konusundaki yetkiler bu idarelerin kendi karar organlarına bırakılmıştır. Daha şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışı çerçevesinde mahalli idarelerin almış olduğu kararlar ve yapmış olduğu işlemler kamu oyu denetimine açılmış, yerel halkın yönetime daha etkin katılımını sağlayacak mekanizmalar geliştirilerek belediye meclisleri güçlendirilmiştir. Etkin mali yönetimin sağlanabilmesi amacıyla mahalli idarelerin borç ve alacakları yeniden yapılandırılmış, bir kısım borçları silinmiş, merkezi yönetim bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere ayrılan paylar hem arttırılmış hem de pay dağıtım sistemine yeni kriterler getirilerek daha adil bir dağıtım sistemi kurulmuştur. Yapılan bu düzenlemelerle Avrupa Mahalli idareler Özerklik Şartı'nda belirtilen kriterlerin tamamına yakını karşılanabilir hale gelmiştir.

Yapılan bu çalışmaların son halkasını, 2012 yılı sonunda yürürlüğe koyduğumuz On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teşkil etmektedir. Bu kanun ile ölçek ekonomilerinin avantajından yeterince yararlanılabilmesi için idari, mali ve teknik açıdan güçlü yerel yönetim yapılarının oluşturulması, aynı alanda birden fazla idare arasındaki görev, yetki ve sorumluluk çatışmasına son verilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede il nüfusu 750.000'in üzerinde olan 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulmuş, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırı il ve ilçe mülki sınırı olarak belirlenerek büyükşehir belediyesi bulunan illerde il özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.

Mahalli idareler alanında yaşanan bu esaslı dönüşüm süreci, Bakanlığımızca yakından izlenmekte ve yönlendirilmektedir. Halkımızın her geçen gün artan hızlı ve kaliteli yerel hizmet beklentisinin karşılanabilmesi idari, mali ve teknik kapasitesi güçlü, saydam ve hesap verebilen mahalli idarelerin varlığını zorunlu kılmaktadır.

Genel olarak kamu yönetimi özel olarak da mahalli idareler alanında yapılan reform uygulamalarının amaçlarından birisi olan saydamlık ve hesap verilebilirliğe hizmet edecek mahiyette 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri çerçevesinde hazırlanan 2013 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi hususunda faydalı olacağını umuyor, raporun hazırlanmasında emeği geçen bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Efkan ALA
İçişleri Bakanı

Anayasamızın temel düzenlemeleri çerçevesinde, idari sistemimiz, merkezi idare ve mahalli idare biçiminde iki ana eksende mütalaa edilmektedir.

Bu iki ana eksen den birisini oluşturan mahalli idareler, mahalli müşterek nitelikteki kamu hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu anayasal kurumlar olup, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak teşekkül etmektedirler. Mahalli idareler tarafından sunulan mahalli kamu hizmetleri, özellikleri itibariyle vatandaşlarımızın günlük yaşantısını ve hayat kalitesini doğrudan etkileyen bir nitelik arz etmektedir. 2002 yılından itibaren başlayan kamu yönetimi reform süreci içinde halkımıza sunulacak kamu hizmetlerinin nitelik ve kalitesini artırmak amacıyla, mahalli idarelere özel bir önem verilmiştir.

Bunun yanında, mahalli idareler halkımızın demokratik hayata katılımını sağlamak bakımından da çok önemli bir fonksiyon ifa etmektedirler. Mahalli idareler alanını düzenleyen temel kanunlar yenilenirken yerel yönetim sistemimizin, daha demokratik ve etkin bir işleyişe kavuşturulması hedeflenmiştir. Bu çerçevede, sivil katılıma imkan sağlanmış, şeffaf idari uygulamalar zorunlu hale getirilmiş, idarenin hesap verebilir şekilde dizaynı sağlanarak vatandaş odaklı, katılımcı bir yönetim yapılanması ortaya konulmuştur.

Faaliyet raporları, kamu yönetiminde yeniden yapılanmanın temel ilkelerinden olan saydamlık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin en önemli araçlarından birisidir. Mahalli idarelerle ilgili hazırlanmış olan kanunlarda da, bu idarelerin hesap verebilirliğine özel bir önem verilmiştir. Bu çerçevede belediye başkanları ve valilerce, belediye ve il özel idarelerinin stratejik plan ve performans programına uygun olarak yürütülen faaliyetlerin ve bu faaliyetlerin gerçekleşme durumlarıyla hedeflerdeki sapmaların nedenlerinin açıklandığı faaliyet raporları, mahalli idare meclislerinde görüşülmekte ve kamuoyuna açıklanmaktadır.

Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun hazırlanarak kamuoyuna açıklanması görevi ise 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi hükmüyle Bakanlığımıza verilmiştir. Bu çerçevede hazırlanan raporda; mahalli idarelerin gelir ve giderlerine, bu idarelerle bağlı kuruluş ve işletmelerin borçlarına, insan kaynaklarıyla fiziki kaynaklarına, yardım ve sosyal hizmet harcamalarına, iç ve dış denetim faaliyetleriyle yatırımlarına ilişkin bilgi ve değerlendirmeler yer almaktadır.

Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu mahalli idarelerle ilgili bilgi edinme ihtiyacının karşılandığı önemli bir araç olacaktır. Yine bu raporlarla elde edilen veriler mahalli idarelerle ilgili yapılacak yeni çalışmalar için yol gösterecektir.

2013 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Seyfullah HACİMÜFTÜOĞLU
Müsteşar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
00. Bakan Sunuşu.....	I
01. Müsteşar Sunuşu.....	III
02. İçindekiler.....	IV
03. Tablolar Listesi.....	VIII
04. Şekiller Listesi.....	XI
05. Grafikler Listesi.....	XII
06. Kısaltmalar Listesi.....	XIV
GİRİŞ.....	1
I. GENEL BİLGİLER.....	2
I.1. Verilerin Toplanması Yöntemi.....	3
II. MAHALLİ İDARELER.....	4
II.1. Mahalli İdarelerin Tarihçesi.....	4
II.1.1. İl Özel İdarelerinin Tarihsel Gelişimi.....	4
II.1.2. Belediyelerin Tarihsel Gelişimi.....	5
II.2. Mahalli İdarelerin Hukuki Durumları.....	8
II.3. İçişleri Bakanlığının Mahalli İdarelerle İlişkisi.....	8
II.4. Mahalli İdarelere İlişkin Genel Bilgiler.....	11
II.4.1. Türlerine Göre Mahalli İdare Sayıları.....	11
II.4.2. Türlerine Göre Belediye Sayıları.....	11
II.4.3. Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı.....	12
II.4.4. Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı.....	13
II.4.5. Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları.....	13
II.4.6. Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler.....	15
III. MAHALLİ İDARELERİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI.....	16
III.1. İl Özel İdareleri.....	16
III.2. Belediyeler.....	18
III.2.1. Büyükşehir Belediyeleri.....	21
III.2.2. Bağlı İdareler.....	24
III.3. Mahalli İdare Birlikleri.....	25
IV. AVRUPA YEREL YÖNETİMLER ÖZERKLİK ŞARTI.....	27
IV.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı.....	27
IV.2. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi.....	30
IV.3. Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi.....	31
IV.4. Avrupa Kentsel Şartı.....	32
IV.5. Yerel Gündem 21.....	33
IV.6. Habitat.....	36

V.	KAMU YÖNETİMİNDE YENİDEN YAPILANMA SÜRECİ ve BU KAPSAMDA MAHALLİ İDARELERLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	38
VI.	MAHALLİ İDARELERİN İNSAN KAYNAKLARI.....	41
VI.1.	Mahalli İdarelerin Personel Sayıları.....	41
VI.1.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdarelerde Çalışan Memur Sayıları.....	42
VI.1.2.	Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları.....	43
VI.1.3.	Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları.....	43
VI.1.4.	Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Durumu.....	44
VI.1.5.	Toplam Kamu Personeli Sayısı ve Mahalli İdarelerin Personel Durumu	44
VI.2.	İl Özel İdarelerinin İnsan Kaynakları.....	45
VI.2.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları.....	46
VI.3.	Belediyelerin İnsan Kaynakları.....	47
VI.3.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları.....	48
VI.3.2.	Belediye Türlerine Göre İnsan Kaynakları.....	49
VI.3.3.	Belediye Bağlı İdarelerinin İnsan Kaynakları.....	50
VI.4.	Mahalli İdare Birliklerinin İnsan Kaynakları.....	51
VI.4.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları....	51
VII.	MAHALLİ İDARELERİN FİZİKİ KAYNAKLARI.....	53
VII.1.	Mahalli İdarelerin Maddi Duran Varlıkları.....	53
VII.1.1.	Belediyelerin Maddi Duran Varlıkları	54
VII.1.2.	İl Özel İdarelerinin Maddi Duran Varlıkları	54
VII.1.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Maddi Duran Varlıkları	55
VIII.	MAHALLİ İDARE BÜTÇELERİ	57
VIII.1.	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri.....	57
VIII.1.1.	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	57
VIII.1.2.	Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	58
VIII.1.3.	Belediye Bağlı İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	59
VIII.1.4.	İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler...	60
VIII.1.5.	Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	61
VIII.2.	Mahalli İdarelerin Harcamaları.....	62
VIII.2.1.	Mahalli İdarelerin Harcamalarına İlişkin Genel Göstergeler.....	65
VIII.2.2.	Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları.....	66
VIII.2.2.1.	Personel Harcamaları.....	67
VIII.2.2.1.1.	Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları.....	68
VIII.2.2.2.	Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Harcamaları.....	70
VIII.2.2.2.1.	Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi.....	72
VIII.2.2.3.	Mal ve Hizmet Alımları.....	73
VIII.2.2.3.1.	Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları.....	75
VIII.2.2.4.	Faiz Harcamaları.....	76

VIII.2.2.4.1.	Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları.....	77
VIII.2.2.5	Cari Transferler.....	79
VIII.2.2.5.1.	Belediye Türlerine Göre Cari Transferler.....	80
VIII.2.2.6.	Sermaye Harcamaları.....	82
VIII.2.2.6.1.	Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları.....	83
VIII.2.2.7.	Sermaye Transferleri.....	84
VIII.2.2.7.1.	Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri.....	86
VIII.2.2.8.	Borç Verme.....	87
VIII.2.2.8.1.	Belediye Türlerine Göre Borç Verme.....	88
VIII.2.3.	Mahalli İdarelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması	90
VIII.2.3.1.	Belediyelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması.....	91
VIII.2.3.2.	Belediye Bağlı İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması.....	93
VIII.2.3.3.	İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması	95
VIII.2.3.4.	Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması.....	96
VIII.2.4.	Mahalli İdarelerin Faaliyet Giderleri.....	99
VIII.2.4.1.	Belediyelerin Faaliyet Giderleri	102
VIII.2.4.2.	İl Özel İdarelerinin Faaliyet Giderleri.....	105
VIII.2.4.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Giderleri	108
VIII.2.5.	Belediyelerin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	111
VIII.2.5.1.	İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	113
VIII.2.5.2.	Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	115
VIII.2.6.	Mahalli İdarelerin Yardımları.....	117
VIII.2.6.1.	Belediyelerin Yardımları.....	120
VIII.2.6.2.	Belediye Bağlı İdarelerinin Yardımları.....	123
VIII.2.6.3.	İl Özel İdarelerinin Yardımları.....	126
VIII.2.6.4.	Mahalli İdare Birliklerinin Yardımları.....	129
VIII.3.	Mahalli İdarelerin Gelirleri.....	132
VIII.3.1.	Mahalli İdarelerin Gelirlerine İlişkin Genel Göstergeler.....	134
VIII.3.2.	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	135
VIII.3.2.1.	Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	136
VIII.3.3.	Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri.....	138
VIII.3.3.1.	Vergi Gelirleri.....	139
VIII.3.3.1.1.	Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri.....	141
VIII.3.3.2.	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....	142
VIII.3.3.2.1.	Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....	144
VIII.3.3.3.	Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler.....	144
VIII.3.3.3.1.	Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler.....	147
VIII.3.3.4.	Faizler, Paylar ve Cezalar.....	148
VIII.3.3.4.1.	Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar.....	150
VIII.3.3.5	Sermaye Gelirleri.....	151
VIII.3.3.5.1	Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri.....	153
VIII.3.3.6.	Alacaklardan Tahsilatlar.....	154
VIII.3.3.6.1.	Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilatlar.....	155
VIII.3.3.7.	Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Ödenekler.....	156
VIII.3.3.7.1.	Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar...	159
VIII.4.	Mahalli İdarelerin Faaliyet Gelirleri.....	161
VIII.4.1.	Belediyelerin Faaliyet Gelirleri	163
VIII.4.2.	İl Özel İdarelerinin Faaliyet Gelirleri	165

VIII.4.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Gelirleri	167
VIII.5.	Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları.....	169
VIII.5.1.	Belediyelerin Borç Dağılımları.....	170
VIII.5.2.	İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları.....	171
VIII.5.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları.....	172
VIII.6.	Mahalli İdarelerin Mizanı.....	173
VIII.6.1.	Belediyelerin Mizanı	175
VIII.6.2.	İl Özel İdarelerinin Mizanı	177
VIII.6.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Mizanı	179
VIII.7.	Mahalli İdarelerin Bilançosu.....	181
VIII.7.1.	Belediyelerin Bilançosu	182
VIII.7.2.	İl Özel İdarelerinin Bilançosu	183
VIII.7.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Bilançosu	184
VIII.8.	Mahalli İdarelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri.....	185
VIII.8.1.	Belediyelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	187
VIII.8.2.	İl Özel İdarelerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	189
VIII.8.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	191
VIII.9.	Belediyelerin Gelir Bütçesi Tahmini ve Gerçekleşmesi.....	192
IX.	MAHALLİ İDARELERİN DENETİMİ	194
IX.1.	İç Denetim.....	194
IX.2.	Dış Denetim.....	195
IX.3.	İçişleri Bakanlığınca Yapılan Denetim.....	196
IX.3.1.	Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetim.....	199
IX.3.2.	Mahalli İdareler Kontrolörlerince Gerçekleştirilen Denetim	201
X	KÖYLERİN ALTYAPISININ DESTEKLENMESİ PROJESİ (KÖYDES)	203
X.1.	2013 Yılı Proje Uygulama Sonuçları.....	204
X.1.1.	Yol Çalışmaları.....	204
X.1.2.	İçmesuyu Çalışmaları	205
X.1.3.	Küçük Ölçekli Sulama Çalışmaları.....	206
X.2.	2005-2012 Yılları Proje Ödenekleri.....	206
X.3.	Yıllar İtibarıyla İller Bazında Dağıtılan Proje Ödenekleri.....	206
X.4.	Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı (2005-2013).....	210
X.5.	Proje Uygulama Sonuçları (2005-2013).....	211
X.5.1.	İçmesuyu Çalışmaları.....	211
X.5.2.	Yol Çalışmaları.....	212
X.6.	İllerin Köy Yol Envanteri.....	213
X.7.	İllerin İçmesuyu Envanteri	216
XI.	GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	219

03.Tablolar Listesi

<u>Tablo</u> <u>Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa</u>
1	Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları.....	7
2	Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Sayısı.....	11
3	Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı.....	11
4	Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı	12
5	Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı	13
6	Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları	13
7	2009 Yılı Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler	15
8	2014 Yılı Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler	15
9	Mevzuat Düzenlemeleri.....	40
10	Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları	41
11	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdareler Memur Sayıları.....	42
12	Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları	43
13	Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları	43
14	Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Sayıları.....	44
15	Mahalli İdareler Personelinin Toplam Kamu Personeli İçindeki Oranı	44
16	Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları.....	46
17	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları	48
18	Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları	49
19	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları.....	50
20	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları.....	51
21	Mahalli İdareleri Maddi Duran Varlıkları	53
22	Belediyelerin Maddi Duran Varlıkları	54
23	İl Özel İdarelerinin Maddi Duran Varlıkları.....	55
24	Mahalli İdare Birliklerinin Maddi Duran Varlıkları.....	56
25	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri	57
26	Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmeleri.....	58
27	Belediye Bağlı İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri	59
28	İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri	60
29	Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmeleri	61
30	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları	65
31	Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları	66
32	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamaları.....	67
33	Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamalar	69
34	Mahalli İdare Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar	71
35	Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar.....	72
36	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar....	74
37	Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar.....	75
38	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar	76
39	Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar	78
40	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar.....	79
41	Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar	81
42	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar	82
43	Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar	83
44	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve Toplam Harcamalar	85
45	Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve Toplam Harcamalar.....	86
46	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar.....	87
47	Belediye Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar	89

		7
		7
48	Mahalli İdarelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması	90
49	Belediyelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması	92
50	Belediye Bağlı İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması.	94
51	İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması	95
52	Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması...	97
53	Mahalli İdarelerin Faaliyet Giderleri.....	99
54	Belediyelerin Faaliyet Giderleri.....	102
55	İl Özel İdarelerinin Faaliyet Giderleri.....	105
56	Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Giderleri.....	108
57	Belediyelerin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	111
58	İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	113
59	Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	115
60	Mahalli İdarelerin Yardımları.....	117
61	Belediyelerin Yardımları	120
62	Belediye Bağlı İdarelerinin Yardımları	123
63	İl Özel İdarelerinin Yardımları	126
64	Mahalli İdare Birliklerinin Yardımları	129
65	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri	134
66	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	135
67	Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	137
68	Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri	138
69	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	140
70	Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	141
71	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler	143
72	Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	144
73	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler	146
74	Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler.....	147
75	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler	149
76	Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler.....	150
77	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	152
78	Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	153
79	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler.....	154
80	Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler.....	155
81	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler	158
82	Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler	159
83	Mahalli İdarelerin Faaliyet Gelirleri	161
84	Belediyelerin Faaliyet Gelirleri	163
85	İl Özel İdarelerinin Faaliyet Gelirleri	165
86	Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Gelirleri	167
87	Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları.....	169
88	Belediyelerin Borç Dağılımları	170
89	İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları	171
90	Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları	172
91	Mahalli İdarelerin Mizanı	173
92	Belediyelerin Mizanı	175
93	İl Özel İdarelerinin Mizanı	177
94	Mahalli İdare Birliklerinin Mizanı	179
95	Mahalli İdarelerin Bilançosu	181

		7
		7
96	Belediyelerin Bilançosu	182
97	İl Özel İdarelerinin Bilançosu	183
98	Mahalli İdare Birliklerinin Bilançosu.....	184
99	Mahalli İdarelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri.....	185
100	Belediyelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	187
101	İl Özel İdarelerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	189
102	Mahalli İdare Birliklerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	191
103	Belediyelerin Gelir Bütçesi Tahmini ve Gerçekleşmesi.....	193
104	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre İç Denetçi Sayıları.....	195
105	Sayıştay Denetim Faaliyetlerine İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler.....	196
106	Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeleri ile İl Genel Meclis Üyeleri Hakkında Alınan Onaylar (Ön İnceleme, Araştırma/Ön İnceleme, Araştırma, İşleme Konulmama).....	198
107	Görevden Uzaklaştırma İşlemleri.....	199
108	Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetimler	200
109	Mülkiye Müfettişleri Tarafından Düzenlenen Raporlar.....	200
110	Mahalli İdareler Kontrolörlerince Denetlenen Mahalli İdare Türleri	201
111	Mahalli İdareler Kontrolörleri Tarafından Düzenlenen Raporlar.....	202
112	KÖYDES Yol Çalışmaları.....	204
113	KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları.....	205
114	İller Bazında Dağıtılan KÖYDES Proje Ödenekleri	207
115	KÖYDES Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı	210
116	KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları.....	211
117	KÖYDES Yol Çalışmaları	212
118	İllerin Köy Yol Envanteri.....	214
119	İllerin İçme Suyu Envanteri.....	216

04.Şekiller Listesi

<u>Şekil Nr.</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa</u>
1	5018 sayılı Kanun Açısından Mahalli İdareler.....	2
2.	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması.....	10

05.Grafikler Listesi

Grafik No.

1	Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları.....	7
2	Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları.....	14
3	Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları	35
4	Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları	39
5	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları	41
6	Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları	42
7	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları	43
8	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları	45
9	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları	58
10	Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları	60
11	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı	61
12	Belediye Türlerine Göre Personel Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı	62
13	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Priminin Toplam Harcamalara Oranı	64
14	Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Priminin Toplam Harcamalara Oranı	66
15	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımlarının Toplam Harcamalara Oranı	67
16	Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımlarının Toplam Harcamalara Oranı	69
17	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı	70
18	Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı	71
19	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı	73
20	Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı...	74
21	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı	76
22	Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı.....	77
23	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferlerinin Toplam Harcamalara Oranı	78
24	Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferlerinin Toplam Harcamalara Oranı.....	80
25	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Vermenin Toplam Harcamalara Oranı	81
26	Belediye Türlerine Göre Borç Vermenin Toplam Harcamalara Oranı	82
27	Mahalli İdarelerin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı	84
28	Belediyelerin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı	86
29	Belediye Bağlı İdarelerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı.....	88
30	İl Özel İdarelerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı	89
31	Mahalli İdare Birliklerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı	91
32	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri	128
33	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı	129
34	Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı	130
35	Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri	132
36	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı.....	134

37	Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı	135
38	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı	136
39	Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı.	138
40	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Toplam Gelirlere Oranı	139
41	Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Toplam Gelirlere Oranı	141
42	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezaların Toplam Gelirlere Oranı	142
43	Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezaların Toplam Gelirlere Oranı	144
44	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı	145
45	Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı	146
46	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilatların Toplam Gelirlere Oranı	148
47	Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilatların Toplam Gelirlere Oranı	149
48	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Toplam Gelirlere Oranı.....	151
49	Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Toplam Gelirlere Oranı.....	153
50	Belediyelerin Gelir Bütçesi Tahmini ve Gerçekleşmesi Oranı.....	186
51	KÖYDES Yol Çalışmaları	198
52	KÖYDES Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı.....	204
53	KÖYDES Yol Çalışmaları.....	206

06.Kısaltmalar Listesi

ADNKS	:	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BKH	:	Binyıl Kalkınma Hedefleri
BM	:	Birleşmiş Milletler
DPT	:	Devlet Planlama Teşkilatı
DPB	:	Devlet Personel Başkanlığı
EGO	:	Ankara Elektrik, Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Genel Müdürlüğü
ESHOT	:	İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü
UCLG-MEWA:	:	Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı
İETT	:	İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
KHGB	:	Köylere Hizmet Götürme Birliği
KÖYDES	:	Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
MİGM	:	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
SGK	:	Sosyal Güvenlik Kurumu
TOBB	:	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	:	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YG-21	:	Yerel Gündem 21
YPK	:	Yüksek Planlama Kurulu

2002 yılından itibaren mahalli idareler ve Türk belediyeçiliği dönüşüme uğramış ve bu dönüşümle birlikte insan odaklı yönetim anlayışına uygun yeni bir belediyeçilik anlayışı doğmuştur.

Bu çerçevede 2002 yılından bu yana 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun, 5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ve son olarak 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun çıkarılarak yürürlüğe konmuştur.

Bakanlığımız, anayasal sistemimizin sağladığı mahalli idareler üzerindeki vesayet yetkisini, bu idarelerce yürütülen hizmetlerin kalitesinin artırılması ve geliştirilmesi yönünde kullanmaktadır. Bu amaçla, mahalli idarelerin araç ve kadro standartlarının tespiti, personel ve mali kaynak hareketlerinin takibi, bu idarelere ilişkin verilerin toplanması, değerlendirilmesi yoluyla hizmet standart ve performans ölçütlerinin geliştirilmesi çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

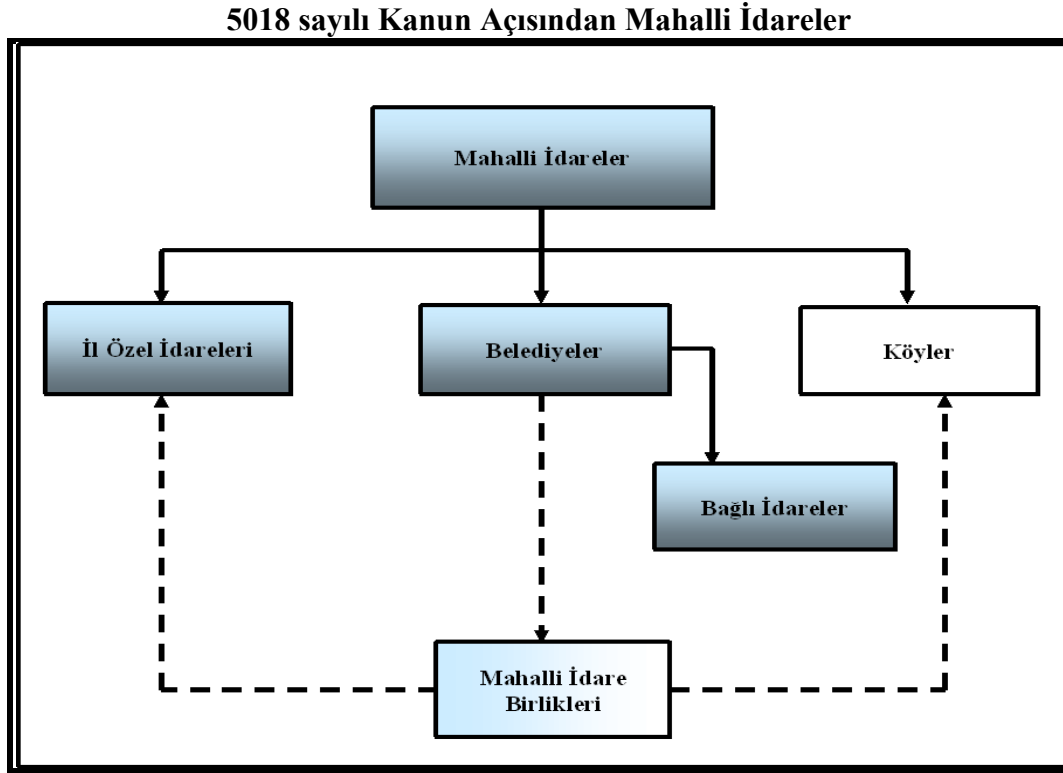
Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun hazırlanarak kamuoyuna açıklanması görevi Bakanlığımıza verilmiştir. 5018 sayılı Kanunun 41 inci maddesi ile hazırlanan faaliyet raporlarında; mahalli idarelerin insan kaynakları ile fiziki kaynaklarına, gelir ve gider hedefleri ile gerçekleştirmelerine, bu idareler ile bağlı kuruluş ve işletmelerinin borçlarına, yatırımlar ile gelecek yıllara ait yüklenmelerine, yardım ve sosyal hizmet harcamaları ile mahalli idarelerin iç ve dış denetim faaliyetlerine ilişkin bilgi ve değerlendirmeler yer almaktadır.

2013 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun mahalli idarelerle ilgili bilgi edinmek ve bu bilgilere dayalı olarak değerlendirme yapmak isteyen kişi ve kurumların beklentilerini karşılamasını diliyorum.

Ömer DOĞANAY
Genel Müdür

Ülkemizde üç tür mahalli idare bulunmaktadır. Bunlar; il özel idaresi, belediye ve köydür. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi gereğince mahalli idare kapsamına giren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler faaliyet raporu hazırlamak zorundadır. Köyler ve üyeleri sadece köylerden oluşan mahalli idare birlikleri 5018 sayılı Kanun kapsamı dışında kaldıklarından bu idarelerin faaliyet raporu hazırlama zorunluluğu bulunmamaktadır. Hazırlanan mahalli idare faaliyet raporlarının birer örneği Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı, bu raporları esas alarak kendi değerlendirmelerini de içeren Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunu hazırlar ve kamuoyuna açıklar. Raporun birer örneği Sayıştay'a ve Maliye Bakanlığına gönderilir.

Şekil:1

- 5018 sayılı Kanuna tabi olup faaliyet raporu hazırlayan idareler.
- 5018 sayılı Kanuna tabi olmayan ve faaliyet raporu hazırlamayan idareler.
- Üyeleri arasında il özel idaresi ve belediye bulunan mahalli idare birlikleri 5018 sayılı Kanuna tabi olup faaliyet raporu hazırlamakla yükümlüdür. Ancak, üyelerinin tamamı köylerden oluşan mahalli idare birliklerinde faaliyet raporu hazırlanması zorunlu değildir.

I.1. Verilerin Toplanması Yöntemi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa istinaden; il özel idareleri, belediyeler, bu idarelerin bağlı kuruluşları ve mahalli idare birlikleri tarafından hazırlanan faaliyet raporları ve kesin hesaplar İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne gönderilmektedir.

Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun hazırlanmasında esas olarak mahalli idarelerin faaliyet raporları ve kesin hesaplarında yer alan veriler ile bu idarelere ait bilgilerin düzenli olarak toplandığı Yerel Yönetimler Bilgi Tabanı (YERELBİLGİ) Projesi kapsamında toplanan bilgilerden yararlanılmıştır. Raporda yer alan; il özel idareleri, belediyeler, bağlı idareler ve mahalli idare birliklerine ait istatistikî bilgiler ve denetim bilgileri başta olmak üzere bir kısım veriler İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan dairelerden ve Bakanlığın diğer birimlerinden temin edilmiştir.

Mahalli idarelerle ilgili bütçe ve kesin hesap bilgileri ile diğer mali veriler Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü say2000i otomasyon sistemine dayalı olarak elde edilmiştir. Ayrıca TÜİK, DPT ve DPB gibi diğer kamu kuruluşlarının mahalli idarelerle ilgili veri ve istatistikî bilgilerinden de yararlanılmıştır.

II.1. Mahalli İdarelerin Tarihçesi

II.1.1. İl Özel İdarelerinin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğunda Tanzimat dönemini müteakip, önce Muhassıllık Meclisleri ve daha sonra da Memleket Meclisleri olarak ortaya çıkan mahallî oluşumların ülkemizdeki ilk yerel yönetim fikrine temel oluşturduğu bilinmektedir. Böylece halkın idareye fiili iştirakinin sağlanmasına dönük bir gelenek oluşmaya başlamış ve bu uygulamalar mahallî idare yapılarının temelini teşkil etmiştir. Gerek Muhassıllık gerekse Memleket meclislerinin geleneksel temeli ise 18. Yüzyıldan sonra fonksiyonel hale gelen Meşveret Meclislerine dayanmaktadır.

İl özel idarelerinin biçimlenmesi bakımından, 1864 tarihli Tuna Vilayeti Nizamnamesi belirleyici bir tarihi adım olmuştur. Bu Nizamnameyle; mahallinde belli işlerden sorumlu olan bir il idaresi oluşturulmuş ve ilde yaşayan halkın bazı mahalli külfetlere katılımı amaçlanmıştır. 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ilk defa pilot uygulama olarak Mithat Paşa döneminde Tuna Vilayetinde uygulanmış ve müteakiben 1865 yılından itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer bölgelerinde de uygulamaya başlanmıştır. Bu uygulamalarda, Nizamnamenin uygulandığı yerlerin sosyal yapısı da gözetilerek kapsamlı olmayan bazı değişiklikler yapılmıştır. 1864 tarihli Nizamname, bütün Osmanlı İmparatorluğunda uygulanabilecek bir biçim verilerek 1867 yılında "Vilayet-i Umumiye Nizamnamesi" adıyla uygulamaya konulmuştur. Bunu izleyen temel düzenleme ise, 1871 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Nizamnamesidir. Bu Nizamname ile vilayet umumi meclisine bazı yetkiler verilmiş ve nahiye idareleri daha geniş ve etraflı bir düzenlemeye konu edilmiştir.

Bu düzenlemeler çerçevesinde ortaya çıkan ve daha çok istişari bir statüye sahip olan vilayet umumi meclisleri, değişik statü ve süreçleri izleyerek 1913 yılında çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilâyat Kanun-u Muvakkatı ile il özel idarelerinin karar organı durumuna gelmiştir. 1913 tarihli Kanun, il yönetimini genel ve özel yönetim olarak ikiye ayırarak bugünkü yönetim sisteminin de temelini atmıştır. Kanunla vilayetler, hem merkezi idarenin bir parçası hem de hükmi şahsiyeti haiz bir mahalli idare olarak kabul edilmiştir. Söz konusu Kanun, il özel

idarelerini düzenleyen temel metin olarak İmparatorluktan Cumhuriyet'e tevarüs etmiştir. Bu Kanun muhtelif değişiklikler geçirmiş olup en kapsamlı değişikliklerden birisi de 1987 yılında yapılmış ve 1913 tarihli bu Kanunun adı 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu olarak değiştirilmiştir. 2005 yılına kadar yürürlükte kalan 1913 tarihli bu Kanun, 2005 yılında yerini 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa bırakmıştır (Can, 2009, s. 33). 6360 sayılı Kanunla 30 Mart 2014 mahalli idareler genel seçiminden itibaren 30 ilde il özel idaresi kaldırılmış, görev ve yetkileri belediyelere devredilmiştir.

II.1.2. Belediyelerin Tarihsel Gelişimi

Gerek Selçuklu gerekse Osmanlı İmparatorluğunda, başta vakıflar ve esnaf teşkilatı gibi sivil oluşumların birçok belediye hizmetini yerine getirdiği bilinmektedir. 1826 yılına kadar kadıların; maiyetindeki subaşı, ihtisap ağası ve mimarbaşı gibi görevlilerle, mahallî, yargısal ve idari görev yaptıkları görülmektedir. Kadılar, aynı zamanda esnafın mahallî meselelerinin çözümünde de görev almıştır. Kadıların yürüttüğü başlıca mahalli hizmetler arasında; şehrin temizliği, ticaretin sağlıklı yürütülmesi, esnafın denetim ve kontrolü, fiyatların denetimi ve imar düzeninin gözetilmesi gibi bazı temel hizmetleri sayabiliriz.

Belediye hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla 1826 yılında, İhtisap Nazırlığının kurulduğunu görüyoruz. İhtisap Nazırlığı genel olarak kadıların yürüttüğü belediye hizmetlerinin zabıtaya ait görevlerini üstlenmiştir. İhtisap Nazırlığının teşkili ile İhtisap Ağalığı da kaldırılmıştır. İhtisap Nezareti'nin belediye görevlerinin yanında Devletin vergisini toplamak gibi görevleri de vardı.

İstanbul'da modern anlamda ilk belediye idaresi ise, "İstanbul Şehremaneti" adıyla 1854 yılında çıkarılan bir Nizamname ile kurulmuştur. Bu Nizamname ile aynı zamanda İhtisap Nazırlığı da ilga edilmiştir. İstanbul Şehremanetinin; vergi tarh ve tahsili konusunda Maliye Nezareti, kaldırım yapım ve onarımı için Umur-u Nafia Nezareti, asayişle ilgili sorunlar için Zabtiye Nezareti ve Esnaf işleri için de Ticaret Nezareti ile devamlı ilişki içinde olması da öngörülmüştür. Kurulan bu belediye idaresinin başında merkezi hükümet tarafından tayin edilen bir yüksek memur bulunuyordu. Bu belediyede, ileri gelen memurlardan ve esnaf temsilcilerinden oluşan, daha çok istişari/danışma görevleri olan bir şehremaneti meclisi de vardı. Yeni kurulan bu belediye idaresi için 1855 yılında 14 maddelik bir nizamname

çıkartılmıştır. Bu nizamnamenin ikinci maddesinde; Dersaadet'te bulunanların zaruri ihtiyaçlarının teminini kolaylaştırmak, esnafın düzenini sağlamak, çarşı ve pazarın denetimini yapmak, şehir olmanın gerektirdiği intizam ve temizliği temin etmek, yol ve kaldırımların yapım ve onarımını sağlamak, daha önce İhtisap Nazırlığınca toplanan vergileri toplayıp maliyeye teslim etmek gibi görevler şehremanetine verilmiştir. Zorunlu ihtiyaç maddelerinin karşılanması konusundaki görevler de şehremanetine tevdi edilmiştir.

Osmanlı döneminde ilk belediye uygulamalarının, Altıncı Daire-i Belediye adıyla İstanbul'un, Beyoğlu ve Galata semtlerinde yapıldığını görmekteyiz. Altıncı Daire-i Belediyenin teşkili konusundaki tebliğde; İstanbul'un genel olarak 14 belediye dairesine ayrıldığı belirtilmekte; ancak Beyoğlu ve Galata semtlerinin gelir itibarıyla iyi durumda olduğu, buralarda iyi nitelikte binaların yer aldığı, bu yörelerde yaşayan halkın diğer ülkelerdeki belediye uygulamalarını da gördüğü ve faydasını idrak ettiği ifade edilerek ilk belediye uygulamalarının burada yapılmasının münasip olacağı belirtiliyordu.

Altıncı Daire-i Belediye uygulamasından sonra, İstanbul'da belediye sayıları bazen artırılmış bazen de azaltılmıştır. Daha sonra, münhasıran İstanbul'da uygulanmak üzere 1877 tarihli "Dersaadet Belediye Kanunu", İstanbul dışındaki vilayetlerde uygulanmak için ise "Vilayet Belediye Kanunu" çıkarılmıştır. Dersaadet Belediye Kanunu ile İstanbul için yirmi adet belediye idaresi kurulması hüküm altına alınmıştır. Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu savaş şartları ve gelir yetersizlikleri İstanbul'da kurulması öngörülen belediyelerin hemen kurulup faaliyete geçmesine imkân vermemiştir. İstanbul dışındaki vilayetlerde kurulan belediyeler ise daha çok, liman kentlerinde kurulup faaliyete geçmiştir.

Cumhuriyet döneminde ilk yasal düzenlemelerden birisi belediyeler için yapılmıştır. Bu çerçevede Cumhuriyet İdaresinin yasalaştırdığı ilk önemli kanunlardan olan, 1580 sayılı Belediye Kanunu 1930 yılında yürürlüğe girmiştir. 1580 sayılı Kanun, 74 yıl yürürlükte kalarak insanımızın hayatında en etkili kanunlardan birisi olma başarısını da göstermiştir. Bu Kanun, dönemin şartlarına göre belediye yönetimine, medeni hayatın bütün gereklerini yerine getirecek önemli bir misyon yüklemiştir. Bilindiği gibi, 1580 sayılı Belediye Kanunu 24.12.2004 tarihinde yerini 5272 sayılı Belediye Kanununa bırakmıştır. 5272 sayılı Kanun, TBMM'deki oylama yönteminden kaynaklanan Meclis İç Tüzüğüne aykırılık nedeniyle Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş ve bunun yerine şu anda yürürlükte bulunan 03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu 13.07.2005 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. (Can, 2009, s. 33-34).

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze belediye sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:1
Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları

Yılı	Belediye Sayıları
1923	421
1950	628
1970	1.303
1980	1.727
1990	2.061
2000	3.215
2010	2.950
2013	2.950
2014*	1.396

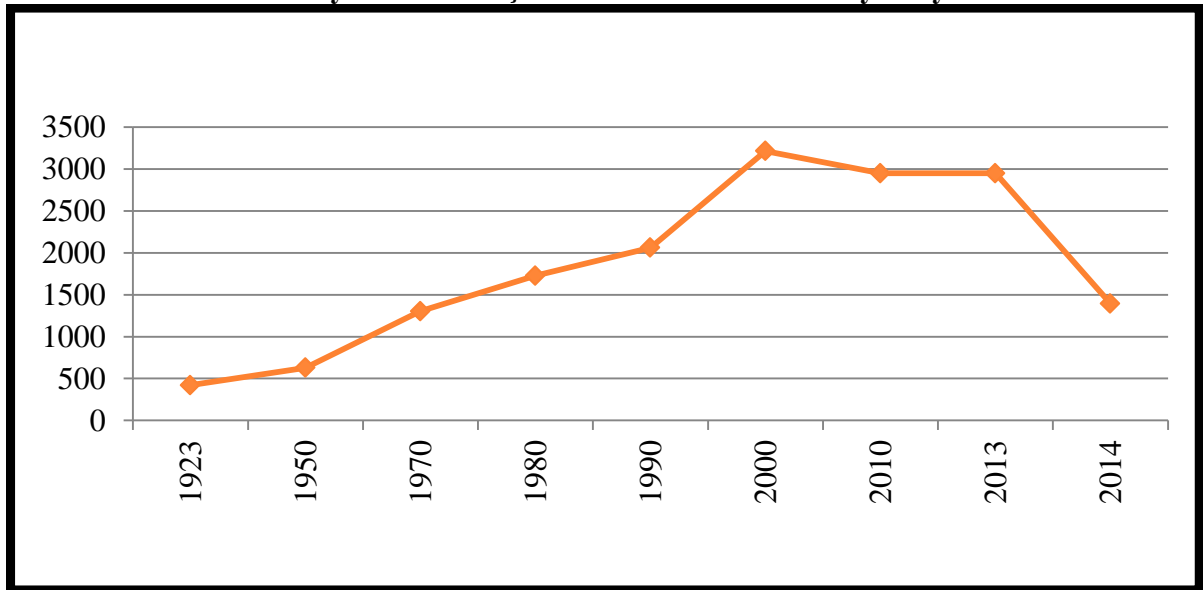
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

* 6360 sayılı Kanunla 1564 belediyenin tüzel kişiliğine son verilmiştir.

Türkiye'deki belediye sayısında 1950'lerden itibaren önemli bir artış yaşanmıştır. 1980'lerde artış daha da hızlanmıştır. 2008 yılı itibarıyla belediye sayısı 3.225 olmuştur. Bu sayı, 5393 sayılı Kanunun 8 ve 11 inci maddelerine göre yapılan düzenlemeler ve 6/3/2008 tarih ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun uygulanması neticesinde 2013 yılı sonu itibarıyla 2.950 olup 6360 sayılı Kanun ile 1.564 belediyenin tüzel kişiliği kaldırılarak belediye sayısında % 53 azalmaya gidilmiştir.

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze belediye sayılarındaki değişim aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:1
Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

II.2. Mahalli İdarelerin Hukuki Durumları

Mahalli idareler, Anayasanın 123 ve 127 nci maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasanın 123 üncü maddesinde; idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği, idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına göre belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 127 nci maddesinde mahalli idareler; “il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Mahalli idarelerin görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ile merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilişkilerinin kanunla düzenlenmesi anayasal bir zorunluluktur. Mahalli idarelerle ilgili bu alanların, kanun dışında kalan tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge gibi düzenleyici işlemlerle düzenlenmesine imkân bulunmamaktadır.

Mahalli idareler belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurabilirler. Mahalli idarelerle ilgili olarak Anayasa’da yer alan bir diğer ilke de bu idarelere görevleri ile orantılı gelir sağlanması ilkesidir. Bu çerçevede, yerel yönetimlerin görev alanlarının genişlemesiyle paralel olarak, kullandığı kaynak miktarı da sürekli artmaktadır.

Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde; hizmetlerin koordinasyon içinde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahip bulunmaktadır. Diğer taraftan İçişleri Bakanı, vesayet yetkisi kapsamında görevleriyle ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırabilmektedir.

II.3. İçişleri Bakanlığının Mahalli İdarelerle İlişkisi

İçişleri Bakanlığı ile mahalli idareler arasındaki ilişki Anayasanın 127 nci maddesi ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci ve 11 inci maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasanın 127 nci maddesine göre, görevleri ile ilgili bir suç

sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyeleri, İçişleri Bakanı tarafından kesin hükme kadar geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırılabilmektedir. 3152 sayılı Kanunun 2 nci maddesine göre İçişleri Bakanlığı; idari bölümlerin oluşturulması, il, ilçe ve belediyelerin kurulması ve mahalli idarelerin merkezi idare ile münasebetlerini düzenlemekle görevlidir. Diğer taraftan aynı kanunun 11 inci maddesiyle İçişleri Bakanlığının ana hizmet birimi olan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne:

“a) Mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair çeşitli kanun, tüzük ve yönetmeliklerle Bakanlığa verilmiş olan görev ve hizmetleri yapmak, takip etmek, sonuçlandırmak ve geliştirmek,

b) Bakanlığın mahalli idareler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisinin mevzuat hükümleri gereğince uygulanmasını sağlamak,

c) Mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek,

d) Mahalli idarelerin geliştirilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, istatistiki bilgileri toplamak, değerlendirmek ve yayımlamak,

e) Mahalli idareler personelinin hizmet içi eğitimini ve uygulanmasını takip etmek, Eğitim Daire Başkanlığıyla işbirliği yaparak planlamak,

f) Mahalli idarelerin teşkilat, araç ve kadro standartlarını tespit etmek,

g) Mahalli idare kontrolörlerinin çalışma programlarını Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının görüşünü almak suretiyle düzenlemek ve uygulanmasını sağlamak,”

görevlerini vermiş olup bu kapsamda, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü mahalli idarelerle ilgili olarak vesayet, denetleme, eğitim, rehberlik etme ve düzenleme görevlerini yürütmektedir.

13 Ağustos 2010 tarihinde Bakanlık Makamınca onaylanan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Çalışma Yönergesine göre Genel Müdürlüğe bağlı Daire Başkanlıklarının sayısı artırılarak görev ve yapılanmaları yeniden düzenlenmiştir.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 10 Daire Başkanlığı ve 26 Şube Müdürlüğü şeklinde teşkilatlanmıştır. Genel Müdürlük bünyesindeki Daire Başkanlıkları şunlardır:

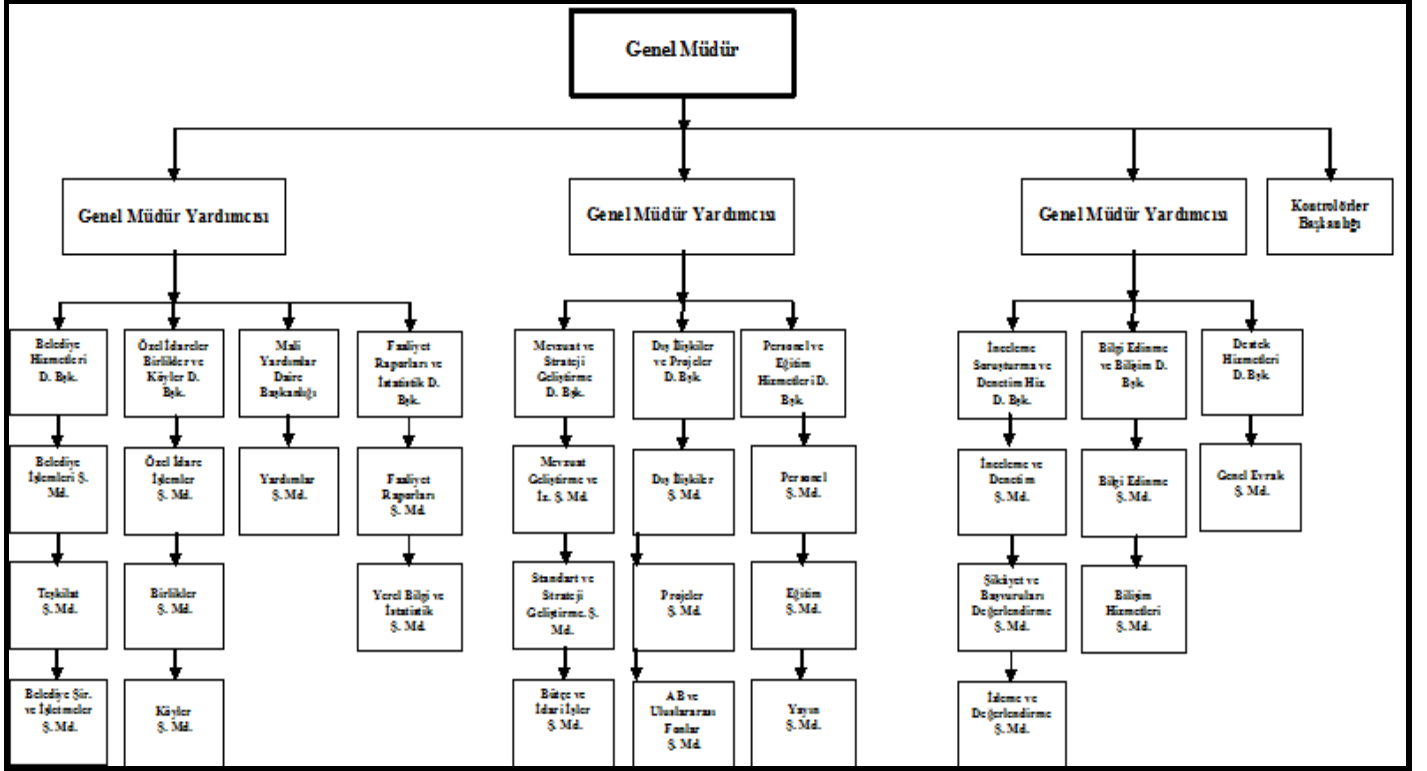
- 1- Belediye Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 2- Bilgi Edinme ve Bilişim Daire Başkanlığı
- 3- Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 4- Dış İlişkiler ve Projeler Daire Başkanlığı

- 5- Faaliyet Raporları ve İstatistik Daire Başkanlığı
- 6- İnceleme, Soruşturma ve Denetim Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 7- Özel İdareler, Birlikler ve Köyler Daire Başkanlığı
- 8- Mali Yardımlar Daire Başkanlığı
- 9- Mevzuat ve Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı
- 10- Personel ve Eğitim Hizmetleri Daire Başkanlığı

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü teşkilat şeması aşağıda gösterilmiştir.

Şekil: 2

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması

II.4.Mahalli İdarelere İlişkin Genel Bilgiler

II.4.1.Türlerine Göre Mahalli İdare Sayıları

Türlerine göre mahalli idare sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:2

Türlerine Göre Mahalli İdarelerin Sayısı

Türü	İl Özel İdaresi*	Belediye	Köy	Toplam
2013	81	2.950	34.283	37.314
2014**	51	1.396	18.216	19.663

*Gökçeada ve Bozcaada mahalli idareleri hariç

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

** 6360 sayılı Kanunla oluşan yeni duruma göre hazırlanmıştır.

Türkiye’de 51 il özel idaresi, 1.396 belediye, 18.216 köy bulunmaktadır. Diğer taraftan, 1151 sayılı Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanunun ilgili hükümlerine göre Gökçeada ve Bozcaada yönetimleri de birer mahalli idare birimi olarak kurulmuştur. 6360 sayılı Kanun ile 1.554 belediyenin tüzel kişiliği kaldırılarak belediye sayısında % 53 azalmaya gidilmiştir.

Belediyeler, nüfus büyüklüklerine ve il, ilçe ve belde belediyesi olmalarına bakılmaksızın 5393 sayılı Belediye Kanununa göre yönetilmekle birlikte; nüfusu, fiziki yerleşim durumu ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş yerlerdeki büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir sınırları içindeki ilçe belediyeleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hükümlerine göre yönetilmektedir.

II.4.2.Türlerine Göre Belediye Sayıları

Türlerine göre belediye sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:3

Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı

Türü	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir İlçe Belediyesi	İl Belediyesi	İlçe Belediyesi	Belde Belediyesi	Toplam
2013	16	143	65	749	1.977	2.950
2014*	30	519	51	400	396	1.396

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

* 6360 sayılı Kanunla oluşan yeni duruma göre hazırlanmıştır.

1.396 belediyenin 30'u büyükşehir belediyesi, 51'i il belediyesi, 519'u büyükşehir ilçe belediyesi, 400'ü ilçe belediyesi (büyükşehir belediye sınırları dışında kalan ilçeler) ve 396'sı ise belde belediyesidir.

II.4.3.Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı

Türlerine ve nüfus aralıklarına göre belediyelerin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:4

Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı*

Nüfus Aralığı	Büyükşehir	İl	Büyükşehir İlçe	İlçe	Belde	Toplam
0 –2.000			1	39	37	77
2.001–5.000			11	196	323	470
5.001–10.000			37	98	34	169
10.001–25.000		1	112	81	2	196
25.001 - 100.000		23	190	43		256
100.001–500.000		27	148	3		178
500.001 -1.000.000	10		20			30
1.000.001-2.000.000	13					13
2.000.001-3.000.000	4					4
3.000.001+	3					3
Toplam	30	51	519	400	396	1.396

Kaynak: TÜİK ADNKS 2013 nüfus sayımı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

* 6360 sayılı Kanunla oluşan yeni duruma göre hazırlanmıştır.

Nüfusu 2.000'in altında 77, 5.000'in altında 547, 10.000'in altında 912 belediye bulunmaktadır. Nüfusu 10.000'in altındaki belediyelerin toplam belediye sayısına oranı % 51,29'dur. Nüfusu 100.000'in üzerinde 228 belediye bulunmaktadır.

Ülkemizdeki nüfusun % 93'ü belediye sınırları içerisinde, % 7'si belediye sınırları dışında yaşamaktadır. Belediye sınırları içerisinde yaşayanların % 82,8'i büyükşehir belediyesi, % 17,2'si ise diğer belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır.

II.4.4.Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı

Mahalli idare birlikleri ve belediye bağlı idareleri sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:5

Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı

Türü	Belediye Bağlı İdareleri	Mahalli İdare Birlikleri
2013	19	1.411
2014*	33	784

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

* 6360 sayılı Kanunla oluşan yeni duruma göre hazırlanmıştır.

II.4.5.Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları

Türlerine göre birlik sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:6

Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları

S.No	Türü	2013	2014*
1	Ülke Düzeyinde Birlikler	2	2
2	Belediye Hizmet Birliği	68	57
3	Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği	14	12
4	Kalkınma Birliği	13	11
5	Çevre Altyapı Hizmet Birliği	135	99
6	Turizm Birliği	71	53
7	İçmesuyu Birliği	177	92
8	Köylere Hizmet Götürme Birliği	911	443
9	Diğer	20	15
Toplam		1.411	784

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

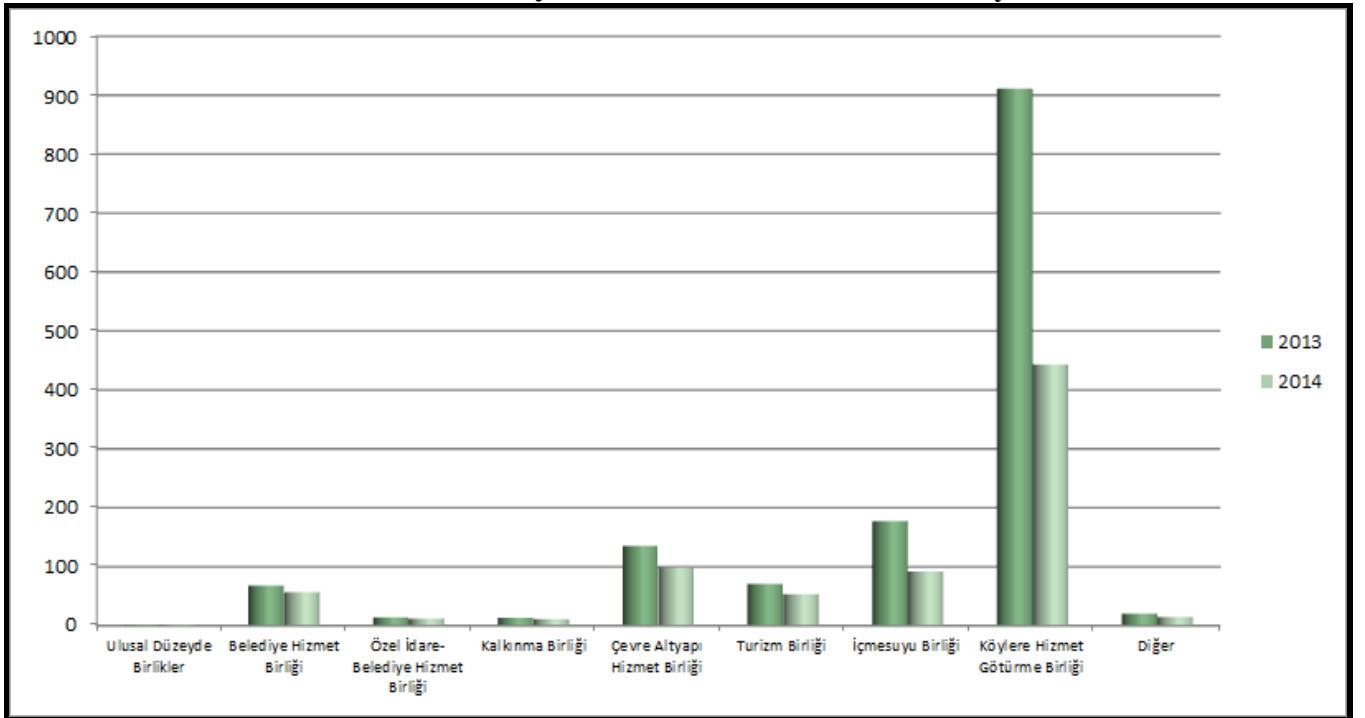
* 6360 sayılı Kanunla oluşan yeni duruma göre hazırlanmıştır.

Ülkemizde; 443'ü köylere hizmet götürme birliği (KHGB), 92'si içmesuyu birliği, 57'si belediye hizmet birliği, 53'ü turizm birliği, 99'u çevre altyapı hizmet birliği, 12'si özel idare-belediye hizmet birliği, 2'si ülke düzeyinde birlik, 11'i kalkınma birliği ve 15'i diğer birlikler olmak üzere toplam birlik sayısı 784'tür. 08/03/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu ile sulama birlikleri, mahalli idare birlikleri kapsamında çıkarılmıştır. 6360 sayılı Kanun kapsamına giren büyükşehirlerdeki köylere hizmet götürme birlikleri tasfiye olmuştur.

Türlerine göre birlik sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:2

Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Mahalli idare birliği kurulabilmesi için en az iki mahalli idarenin bir araya gelerek bir tüzük üzerinde anlaşmaları gerekmektedir. İlgili Valiliğin ya da İçişleri Bakanlığının tüzüğü onaylamasından sonra Bakanlar Kurulu kararı ile mahalli idare birliği kurulabilmektedir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 20 nci maddesine göre ülke düzeyinde, belediyeleri temsil etmek üzere Türkiye Belediyeler Birliği ve il özel idarelerini temsil etmek üzere Vilayetler Hizmet Birliği kurulmuştur.

II.4.6.Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler

Anayasamız, mahalli idarelerin karar organlarının seçimle oluşturulacağı temel kuralını getirmiştir.

Mahalli idarelerde seçimler beş yılda bir, serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı ve muhtar seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanmaktadır.

18 yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir. 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11. maddesinde belirtilen sakıncaları taşımamak şartıyla 25 yaşını dolduran her Türk vatandaşı belediye başkanlığına, muhtarlığa, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliğine seçilebilmektedir.

Tablo:7

2009 Yılı Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler

Türü	Erkek	Oran (%)	Kadın	Oran (%)
Belediye Başkanı	2.923	99,08	27	0,92
Belediye Meclis Üyesi	30.450	95,78	1.340	4,22
İl Genel Meclis Üyesi	3.269	96,74	110	3,26
Köy Muhtarı	34.210	99,81	65	0,19
Köy İhtiyar Meclis Üyesi	137.848	99,76	329	0,24
Mahalle Muhtarı	18.178	97,69	429	2,31
Mahalle İhtiyar Heyeti Üyesi	71.174	98,06	1.409	1,94
Toplam	298.052	98,77	3.709	1,23

Kaynak:2009 mahalli idareler genel seçim sonuç verilerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tablo:8

2014 Yılı Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler

Türü	Erkek	Oran (%)	Kadın	Oran (%)
Belediye Başkanı	1.356	97,13	40	2,86
Belediye Meclis Üyesi	18.300	89,28	2.198	10,72
İl Genel Meclis Üyesi	1.191	95,20	60	4,80

Kaynak: YSK 2014 mahalli idareler genel seçim sonuç verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

III

MAHALLİ İDARELERİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, büyükşehir ilçe, ilçe ve belde belediyeleri, bağlı idareler ile mahalli idare birliklerine ilgili kanunlarla çeşitli görev, yetki ve sorumluluklar verilmiştir.

III.1.İl Özel İdareleri

İl özel idarelerinin görev ve sorumlulukları 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinde sıralanmıştır. Bu Kanunla, mülga 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunundan farklı olarak il özel idarelerine bazı yeni görevler verilmiştir.

İl Özel İdaresi Kanununda özel idarelerin görevleri, belediye sınırları dışındaki görevler ve il sınırları içindeki görevler olarak ikili bir ayırıma tabi tutulmuştur.

1) İl sınırları içindeki görevler;

- Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret,
- Belediye sınırları il sınırı olan büyükşehir belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı,
- Bayındırlık ve iskân,
- Toprağın korunması, erozyonun önlenmesi,
- Kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar,
- Yoksullara mikro kredi verilmesi,
- Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları,
- İlk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.

2) Belediye sınırları dışındaki görevler;

- İmar,
- Yol,
- Su,

- Kanalizasyon,
- Katı atık,
- Çevre,
- Acil yardım ve kurtarma,
- Orman köylerinin desteklenmesi,
- Ağaçlandırma, park ve bahçe tesisidir.

Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları; yapım, bakım ve onarım işleri, devlet ve il yolları, içme suyu, sulama suyu, kanalizasyon, enerji nakil hattı, sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskân, gençlik ve spor gibi hizmetlere ilişkin yatırımlar ile bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının görev alanına giren diğer yatırımları, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilmektedirler. Aktarma işleminden sonra söz konusu işler il özel idaresinin tabi olduğu usul ve esaslara göre sonuçlandırılmaktadır.

İl özel idarelerinin kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmesi ve yetkileri kullanabilmesi için 5302 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile bir kısım yetki ve imtiyazlar sağlanmıştır. İl özel idaresinin, Kanunda sayılan yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

- Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek,
- Kanunların il özel idaresine verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, yasak koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,
- Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek,
- Borç almak ve bağış kabul etmek,
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı yirmi beş bin Türk Lirasına kadar olan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,
- Özel kanunları gereğince il özel idaresine ait vergi, resim ve harçların tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak,
- Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek,

- İl özel idaresi hizmetleri ile ilgili olarak, halkın görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapmak.

III.2. Belediyeler

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14 üncü maddesinde belediyelerin görev ve sorumlulukları ikili bir tasnife tabi tutularak birinci bölümdeki hizmetler belediyelere görev olarak verilirken ikinci bölümdeki hizmetleri de yapabilme yetkisi tanınmaktadır.

Belediyelerin yapmakla yükümlü olduğu hizmetler şunlardır:

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı,
- Coğrafi ve kent bilgi sistemleri,
- Çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık,
- Zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans,
- Şehir içi trafik,
- Defin ve mezarlıklar,
- Ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar,
- Konut;
- Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor,
- Sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma,
- Ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi,
- Kadın ve çocuklar için koruma evleri (Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler) açılması.

Belediyelere faaliyette bulunma yetkisi tanınan hizmetler ise şunlardır:

- Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapma ve her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılama,
- Sağlıkla ilgili her türlü tesisi açma ve işletme,
- Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlama, bu amaçla bakım ve onarımını sağlama, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etme,
- Amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım sağlama, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenleme,

➤ Yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara ve öğrencilere belediye meclisi kararıyla ödül verme,

➤ Gıda bankacılığı yapma,

➤ Mabedlerin yapım, bakım ve onarımını yapma.

5393 sayılı Kanununun 15 inci maddesinde belediyelerin yetkileri ve imtiyazları şu şekilde sayılmıştır:

➤ Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,

➤ Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,

➤ Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek,

➤ Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak,

➤ Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek,

➤ Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek,

➤ Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,

➤ Mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı ayni hak tesis etmek,

➤ Borç almak, bağış kabul etmek,

➤ Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek,

➤ Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,

➤ Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,

➤ Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek,

➤ Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek,

➤ Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak,

➤ Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiğı bütün işleri yürütmek.

➤ Belediyeler; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlanması, atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılması, kaynak sularının işletilmesi; toplu taşıma yapılması, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerinin kurulması; katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri Danıştay'ın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceğı gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.

➤ İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir.

➤ Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.

III.2.1. Büyükşehir Belediyeleri

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 nci maddesine göre büyükşehir belediyesi sınırlarındaki yetkiler büyükşehir belediyesi ile büyükşehir ilçe belediyesi arasında dağıtılmıştır. 6360 sayılı Kanunla, büyükşehir belediyelerinin görev alanı il mülki sınırlarına genişletilmiştir.

Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

➤ İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak,

➤ Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak,

➤ Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak,

➤ Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine, büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek,

➤ Belediye Kanunundaki; arsa ve konut üretimiyle kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarına ilişkin belediyelere verilen yetkileri kullanmak,

➤ Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak,

meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek,

➤ Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek,

➤ Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak,

➤ Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbi atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak,

➤ Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhi müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek,

➤ Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek,

➤ Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek,

➤ Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek,

- Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak,
- Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek,
- Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek,
- Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak,
- Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar planında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek,
- İl düzeyinde yapılan plnlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plnlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek,
- Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken niversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak,
- Merkezi ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek,
- Büyükşehir içindeki altyapı ve ulaşım hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak.

Büyükşehir ilçe belediyesinin görev ve yetkileri ise şunlardır:

- Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrası dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak,
- Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak,
- Sıhhi işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisıhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,
- Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüer, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımını yapmak, kültür ve tabiat varlıkları ve tarihi dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak,
- Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.
- Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları yıkmak, binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak.

5216 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde ise yetki ve imtiyazlarla ilgili olarak “büyükşehir, ilçe belediyeleri; görevli oldukları konularda bu Kanunla birlikte Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile ilgisine göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir” hükmü yer almaktadır.

III.2.2. Bağlı İdareler

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile büyükşehir belediyelerine bağlı ve içme suyu, kanalizasyon ve yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili görevleri ifa etmek üzere ayrı bütçe ve kamu tüzel kişiliğine haiz su ve kanalizasyon idareleri kurulmuştur. Kanunun ek 5 inci maddesi ile bu Kanunun diğer büyükşehir belediyeleri için de uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Su ve Kanalizasyon İdarelerinin görevleri Kanunun 2 nci maddesinde şu şekilde sayılmıştır;

➤ İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

➤ Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

➤ Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

➤ Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

➤ Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek,

➤ Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek.

Su ve kanalizasyon idarelerine ilave olarak İstanbul'da İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü (İETT), Ankara'da Ankara Elektrik, Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Genel Müdürlüğü (EGO) ve İzmir'de İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü (ESHOT) bağlı idareleri mevcuttur.

III.3. Mahalli İdare Birlikleri

5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 3 üncü maddesinin (b) bendinde mahalli idare birliği; birden fazla mahalli idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi, olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanunun 4 üncü maddesinde birliklerin, birlik tüzüğünün kesinleşmesinden sonra Bakanlar Kurulunun izni ile kurulacağı ve tüzel kişilik kazanacağı belirtilmektedir.

Kurulmuş bir birliğe üyelik ise üye olmak isteyen mahalli idare meclisinin kararı ve buna dayalı başvurusu üzerine, birlik meclisinin kabulü ile olmaktadır. Bu durumda Bakanlar Kurulunun izni aranmamaktadır. Birlik üyeliğinden ayrılmada, ilgili mahalli idare meclisinin kararı yeterlidir.

Su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda; Bakanlar Kurulu, ilgili mahalli idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe katılmasına karar verebilmektedir. Bu şekilde üye olunan birliklerden ayrılma da Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Mahalli idarelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulamamaktadır.

Mahalli idare birlikleri, tüzüklerinde birliğe devredilmesi öngörülen mahalli müşterek nitelikli hizmetlere ilişkin olarak üye mahalli idarelerin hak ve yetkilerine sahip bulunmaktadır.

6360 sayılı Kanundan sonra üyesiz veya amaçsız kalan mahalli idare birlikleri 30 Mart 2014 mahalli idareler genel seçiminden önce tüzel kişiliklerini sonlandırmışlardır.

IV.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı 15.10.1985 tarihinde İsveç'in başkenti Stockholm'de Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansında hazırlanarak Yerel Yönetimlerden Sorumlu Bakanlar Konferansında kabul edilmiştir. Özerklik Şartı üç ana bölümden oluşmaktadır.

Şartın giriş bölümünde; yerel makamların demokratik rejimin temellerinden birisi olduğundan bahisle, halkın kamu hizmetlerine katılma hakkının tüm üye devletlerin paylaştığı demokratik ilkelerden biri olduğuna değinilmiştir. Katılım hakkının doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde, gerçek yetkilerle donatılmış, vatandaşlara yakın bir yönetimle yerel makamlarca sağlanacağı; özerk yerel yönetimlerin korunmasının demokratik ve yerinden yönetime dayalı bir Avrupa oluşturulmasına katkı sağlayacağı; bu hususların gerçekleştirilmesinin, demokratik bir şekilde oluşan karar organlarına ve sorumlulukların kullanılmasındaki olanak ve yöntemler ile gerekli kaynaklar bakımından geniş bir özerkliğe sahip yerel makamları gerektirdiği teyit edilmiştir.

Birinci bölümde; özerk yerel yönetim kurumu için var olması gereken anayasal ve yasal zeminden bahsedilmektedir. Böyle bir zeminin oluşması için devletin rolünün azaltılması, devletin yerel yönetimler üzerindeki denetiminin en az seviyeye indirilmesi, yerel yönetimlerin görev ve yetki alanındaki kriterlerin belirlenerek görevin önemiyle orantılı gelir kaynakları sağlanmasının önemi vurgulanmaktadır.

İkinci bölümde; Şartı onaylayan ülkelerin yükümlülükleri ve sorumluluklar ile Şartın kapsadığı makamların neler olduğu açıklanmaktadır. Bu yükümlülük ve sorumluluğun, 10 tanesi Şartın 12 nci maddesinde sayılanlardan olmak üzere en az 20 paragraf hükümleri ile kendini bağlı kabul etme taahhüdünü içerdiği belirtilmektedir. Ayrıca, Şarta taraf olan devletlerin Şartın ilkelerini yaşama geçirmek için yaptıkları mevzuat düzenlemeleri ve aldığı önlemleri konusunda Konseye bilgi vermesi zorunlu kılınmaktadır.

Üçüncü bölümde ise, uygulama ve yürürlükle ilgili hususlar yer almaktadır.

Şart'ta "Özerk Yerel Yönetim" in kapsamı şu şekilde açıklanmaktadır:

➤ Yerel yönetimlerin temel yetki ve sorumlulukları anayasa ya da kanun ile belirlenecektir. Bununla beraber, bu hüküm yerel yönetimlere kanuna uygun olarak belirli amaçlar için yetki ve sorumluluklar verilmesine engel teşkil etmez.

➤ Yerel yönetimler, kanun tarafından belirlenen sınırlar içerisinde, yetki alanlarının dışında bırakılmış olmayan veya başka herhangi bir makamın görevlendirilmemiş olduğu tüm konularda faaliyette bulunmak açısından tam takdir hakkına sahip olacaktır.

➤ Kamu sorumlulukları genellikle ve tercihen vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından yerine getirilecektir. Sorumluluğun bir başka makama verilmesinde, görevin kapsam ve niteliği ile kapasite ve ekonomik gerekler göz önünde bulundurulmalıdır.

➤ Yerel makamlara verilen yetkiler normal olarak tam ve münhasırdır. Kanunda öngörülen durumların dışında, bu yetkiler merkezi idare veya bölgesel makamlar tarafından zayıflatılamaz veya sınırlandırılmaz.

➤ Yerel makamların merkezi veya bölgesel bir makam tarafından yetkilendirildiği durumlarda, bu yetkilerin yerel koşullarla uyumlu olarak kullanılabilmesinde yerel makamlara olanaklar ölçüsünde takdir hakkı tanınacaktır.

➤ Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendilerine olanaklar ölçüsünde, zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır.

Yerel özerklik ilkesi; yerel yönetimlere, kendi yerel kaynaklarının yaratabilme, merkezi hükümetin müdahalesi olmadan yerel topluluk üyelerinin genel refah ve mutluluğuna katkıda bulunabilme gibi alanlarda yerel yönetimleri yetkilendirme ve güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Türkiye ve dünyada yaşanan hızlı kentleşme, sürekli toplumsal ve teknolojik gelişmeler, değişimler, demokratikleşme, merkezi yapıdan uzaklaşma ve yerellik gibi olgular yerel yönetimler üzerinde yeni anlayış ve arayışlara yol açmıştır. Bu bağlamda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve geliştirilmesi konusunda ortak bir anlayış oluşmuştur. Bu anlayışa göre;

- Merkezi denetim azaltılmalıdır,
- Yerel yönetimlere ağırlık veren bir yetki ve görev bölüşümü oluşturulmalıdır,
- Yerel temsil ve katılım özendirilmelidir,
- Yerel kaynaklar artırılmalıdır.(Aydemir, 2001,s.2-10)

Avrupa ülkelerinde halkın yönetime katılmasını sağlayan, halka en yakın birimler olan yerel yönetimler, geliştirilmesi ve daha özerk hale getirilmesi gereken kuruluşlar olarak görülmektedir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı da, temelde yerel yönetimleri özerk kılmayı amaçlayan ülkemizin de imzaladığı bir sözleşme olarak, yerel yönetimlerimizi doğrudan ilgilendirmektedir. (İnaç& Ünal, 2007, s.2)

Türkiye Şart'ı sözleşme olarak 21 Kasım 1988 tarihinde imzalamış, 1991 yılında 3723 sayılı Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanuna istinaden 92/3398 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylayarak 1 Nisan 1993 tarihinden itibaren de yürürlüğe koymuştur.

Avrupa Konseyi, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi vasıtasıyla Şartı imzalayan devletlerde periyodik olarak Şarta uygunluk değerlendirmesi yapmakta ve ülke raporları hazırlamaktadır.

Ülkemiz Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının;

- Yerel makamları doğrudan ilgilendiren planlama ve karar süreçlerinde kendilerine danışılmasını içeren 4 üncü maddesinin 6 ncı fıkrasını,
- Yerel yönetimlerin iç örgütlenmelerinin kendilerince belirlenmesini içeren 6 ncı maddesinin birinci fıkrasını,
- Yerel olarak seçilmiş kişilerin görevleriyle bağdaşmayacak işlev ve faaliyetlerinin kanun ve temel hukuk ilkelerine göre belirlenmesini içeren 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasını,
- Vesayet denetiminin, denetleyen makamın müdahalesinin korunmak istenen yararın önemiyle orantılı olarak sınırlandırılmasını sağlayacak biçimde yapılmasını içeren 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasını,
- 9 uncu maddesinin; yerel yönetimlere kaynak sağlanmasında hizmet maliyetlerindeki artışların mümkün olduğunca hesaba katılmasını içeren dördüncü, yeniden dağıtılacak mali kaynakların yerel makamlara tahsisinin nasıl yapılacağı konusunda yerel yönetimlere önceden danışılmasını içeren altıncı ve yapılacak mali yardımların yerel yönetimlerin kendi politikalarını uygulama konusundaki temel özgürlüklerinin mümkün olduğu ölçüde ortadan kaldırmamasını içeren yedinci fıkralarını,
- 10 uncu maddesinin; yerel yönetimlerin ortak çıkarlarını koruma ve geliştirme için uluslararası yerel yönetim birliklerine üye olma ve diğer devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabilmeleri içeren ikinci ve üçüncü fıkralarını,

➤ Yerel yönetimlerin, iç hukukta kendilerine tanınmış olan yetkilerin serbestçe kullanımı ve özerk yerel yönetim ilkelerine riayetini sağlanması için yargı yoluna başvurabilmelerini içeren 11 inci maddesini kabul etmemiştir.

Ancak; kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, mahalli idarelerle ilgili olarak son yıllarda yürürlüğe konulan mevzuat, Şart'ta yer alan temel ilkeler ve standartlar göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve bu şekilde Türkiye'deki yerel yönetim mevzuatının Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na uyumu büyük ölçüde sağlanmıştır.

IV.2. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan, Avrupa'nın doğal ve kültürel peyzajlarının bir bütün olarak korunması, yönetilmesi ve planlanması konusunda bir çerçeve sözleşme olan Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, ülkemiz tarafından 2000 yılında imzalanmış, 10 Haziran 2003 tarih ve 4881 sayılı Kanun ile kabul edilerek 01.03.2004 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesinde peyzajın; kültürel, ekolojik, çevresel ve sosyal ihtiyaç alanlarında halk ilgisinin oluşumunda önemli role sahip olduğu, ekonomik faaliyetler için önemli bir kaynak oluşturduğu, kültürel ve doğal mirasın önemli bir parçası olduğu, yerel kültürlerin oluşumuna katkıda bulunduğu, herkes için yaşam kalitesini etkileyen bir unsur olduğu vurgulanmış ve peyzajın planlanması, korunması ve yönetiminin toplumdaki herkesin hak ve sorumluluğu altında olduğu belirtilmiştir.

Sözleşmenin genel amacı, peyzajın korunması, yönetimi, planlamasını geliştirmek ve bu konularda Avrupa'da işbirliğini oluşturmaktır. Sözleşme, taraf ülkelerin tüm bölge ve alanları ile doğal, kırsal, kentsel ve yarı-kentsel alanlarını kapsamaktadır.

Sözleşmeyi imzalayan ülkeler, peyzajı yasa çerçevesinde insan çevresi için gerekli bir unsur olarak tanımak; peyzaj politikaları belirlemek, uygulamak ve buna uygun prosedürleri oluşturmak, bu politikaları bölgesel, şehirsal, kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomi politikalarıyla bütünleştirmek; peyzaj konusunda bilinç düzeyini artırmak, eğitim programları düzenlemek; ülkesindeki peyzajı tanımlama ve değerlendirmeye tabi tutmak; peyzaj kalite hedeflerini belirlemek; peyzajı korumak, yönetmek veya planlamak amacıyla bazı uygulamaları hayata geçirmekle yükümlü kılınmıştır.

Sözleşmeye taraf devletlere, Sözleşmeyi imza sırasında veya onaylama, kabul ve katılma yöntemlerini belirlerken Sözleşmeyi uygulayacağı bölge veya bölgeleri belirleme ve bunları daha sonra genişletme imkânı verilmektedir. Sözleşmenin uygulanmasını izleme görevi Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından atanan Yetkili Uzmanlar Komitesine verilmiştir.

IV.3. Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi

1980 yılında Avrupa Konseyi'nde kabul edilen, Yerel Yönetimler ve Yerel Topluluklar Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi (21 Mayıs 1980), komşu yerel yönetim birimleri arasında işbirliği projelerinin geliştirilmesinin önündeki her türlü yönetsel, tüzel, siyasal ve psikolojik engelleri ortadan kaldırmak ve işbirliğini geliştirme amacı ile, yerel yönetimler arasında işbirliği olanaklarının geliştirilmesini hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşılmasında; sınırlardaki yerel ve bölgesel topluluk veya yönetimler arasında, bölgesel, kentsel ve kırsal kalkınma, çevrenin korunması, kamu tesis ve hizmetlerinin geliştirilmesi ve acil durumlarda karşılıklı yardım gibi alanlardaki işbirliğinin önemli olduğu, bu işbirliğinin söz konusu yönetimlerin görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerini kolaylaştırdığı ve özellikle sınır bölgelerinin gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunduğu, bu nedenle bu tür bir işbirliğini mümkün olduğu kadar ileriye götürme ve böylece sınır bölgelerinin ekonomik ve sosyal gelişimine ve Avrupa halklarını birleştiren beraberlik ruhuna katkıda bulunmanın önem taşıdığı vurgulanmıştır.

Sözleşmeye taraf olan devletler, yerel yönetimlerin ve yerel toplulukların, başka ülkelerdeki benzerleriyle işbirliği anlaşması yapma hakkını tanımayı ve bu hakka saygı göstermeyi kabul etmektedirler. Uluslararası yükümlülük altına girmiş olan devletlerin yerel yönetimleri, bu türlü işbirliğini birbirlerinininkine denk düşen sorumluluk alanlarında (kültür, çevre, altyapı, turizm vb.), kendi statülerinde belirtilen yöntemlere uygun olarak ve yasalar çerçevesinde yerine getireceklerdir. Sözleşme tarafı devletler, sınır ötesi işbirliğinin gelişmesini ve sorunsuz bir şekilde işleyişini engelleyebilecek hukuki, idari ve teknik zorlukları gidermek için çaba gösterecek ve diğer taraf veya taraflara, durumun gerektirdiği ölçüde danışacaktır. Akit Taraflar, Bu Sözleşmenin hükümlerine uygun bir şekilde sınır ötesi işbirliği içerisinde olan tüm yerel topluluk veya yönetimlere, ulusal düzeyde işbirliği yapılmıyormuşçasına aynı olanakları sağlamanın önemini göz önünde bulunduracaklardır.

Türkiye bu sözleşmeyi 04.02.1998 tarihinde imzalamıştır. 01.02.2000 tarih ve 4517 sayılı Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla ve "İşbu Sözleşme, Türkiye'nin diplomatik ilişkisi bulunan ülkelerin yerel yönetimleri ile kurulacak işbirliği bakımından ve sadece Türkiye'deki özel idareler, belediyeler, köyler ve bu amaçla kurulmuş mahallî idare birliklerinde geçerli olmak kaydıyla hüküm ifade edecektir." şeklinde bir bildirimde bulunulmak suretiyle sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuştur. Bu türlü bir işbirliğinin esaslarını belirlemek amacıyla, ülkemizde Avrupa Konseyi'nin de katkılarıyla, komşu devletlerle (Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya) hazırlık toplantıları düzenlenmiştir.

IV.4. Avrupa Kentsel Şartı

Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Konseyi'nin kentsel politikalarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu politikalar 1980-1982 yılları arasında Konseyce düzenlenen "Kentsel Rönesans için Avrupa Kampanyası" kapsamında geliştirilmiştir. Yerleşimlerde yaşamın iyileştirilmesini amaçlayan kampanya başlıca şu dört temel konuya ağırlık vermiştir. Bunlar:

- Kente fiziksel çevre ve konut stokunun iyileştirilmesi,
- Yerleşmelerde sosyal ve kültürel olanakların yaratılması,
- Toplumsal kalkınmanın özendirilmesi,
- Halk katılımının özendirilmesi'dir.

Avrupa Kentsel Şartının benimsediği temel ilkeler işbirliği ve dayanışmadır. Şart; şiddetten, her tür kirlilikten, bozuk ve çarpık kent çevrelerinden arınma hakkı; yaşadığı kent çevresini demokratik koşullarda kontrol edebilme; insanca konut edinme, sağlık ve kültür hizmetlerinden yararlanma ile dolaşım özgürlüğü gibi temel kentli haklarının olduğu inancını esas kabul etmektedir. Ayrıca söz konusu hakların yaş, cinsiyet, ırk ve inanç ayrımı yapmadan tüm insanlara eşit koşullarda tanınmasını savunur (Yener&Arapkirlioğlu, 1996).

Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul ve ilan edilen Avrupa Kentsel Şartı, 20 maddelik bir deklarasyondan oluşmaktadır.

Avrupa Konseyi'nin 27-29 Mayıs 2008'de Strazburg'da yaptığı 15. Genel Oturumu'nda, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından "Avrupa Kentsel Şartı-2" kabul edilmiştir. Yayımlanan deklarasyonda, ilk kabul edilen Şart'taki bazı ilkeler yeniden tanımlanmış ve kentsel yaşama yeni bir yaklaşım getirilmesi amaçlanmıştır. Şart ile yerel yönetimlerden, Avrupa

değerlerini esas alarak kamu politikalarında etik yönetim, sürdürülebilir kalkınma ve dayanışma ilkelerini daha ileri düzeyde uygulamaları istenmektedir. Ayrıca; Avrupa kentsel müktesebatının önemi, kentliler ile kasaba halklarının aktif katılımı ve bilinçlendirilmesi, etkin ve düzenli denetim mekanizmaları içeren bir yönetim anlayışının hayata geçirilmesi, kentsel ekolojinin korunması ve geliştirilmesi, kentsel alanlarda yaşayanlar arasındaki ciddi mekânsal farklılıkların giderilerek sosyal uyumun sağlanması, kentler ve kasabalar arasında “kent diplomasisi” kurulması, yerel alanların kültür ve kimliklerinin korunması, iletişim imkânını artıran akıllı ve dijital kentler oluşturulması konuları üzerinde durulmuştur.

IV.5. Yerel Gündem 21

1992 yılında Rio'da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi'nde "*sürdürülebilir kalkınma*", tüm insanlığın 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenmiştir. Bu doğrultuda, 21. yüzyılda çevre ve kalkınma sorunlarıyla başa çıkılmasına ve sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşılmasına yönelik ilkeleri ve eylem alanlarını ortaya koyan "Gündem 21" başlıklı Eylem Planı, Zirve'nin temel çıktısı olarak, BM üyesi ülkelerce kabul edilmiştir.

Eylem Planında; insanlığın temel ihtiyaçlarının karşılanması, yaşam koşullarının iyileştirilmesi, ekosistemlerin korunması ve yönetilmesi, ayrıca gelecekte insanlara yaşanılabilir bir dünya bırakılması da temel hedefler olarak ortaya konulmaktadır. (Duru, 2003, s.130)

Gündem 21, hedeflenen amaçların gerçekleştirilmesi ile ilgili sorunların neler olduğu, ne şekilde çözülebilecekleri, hangi alanlarda kimlere ne kadar sorumluluk düştüğünü belirten üç ana, bir de tamamlayıcı kısımdan oluşan toplam 40 bölümlük bir metindir. (Kayan, 2005, s.2)

Gündem 21, kendi içerisinde eşitsizliklere, yoksulluğa, açlığa, hastalıklara, cehalet ve eko-sistemlerdeki var olan ve süre giden kötüleşmeye dikkat çekmekle birlikte söz konusu sorunların giderilmesi için de uluslararası ortaklık kavramını da gündeme getirmektedir.

Gündem 21'in 28. Bölümünde; yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer paydaşların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini saptayarak, kentleri için "21. yüzyılın yerel gündemi" ni oluşturmaları karara bağlanmıştır. Yerel düzeyde "sürdürülebilir kalkınma" ya yönelik katılımcı eylem planlaması süreci niteliğindeki Yerel Gündem 21, dünyada ve

Türkiye'de sergilediği özellikleriyle, 21. yüzyılın demokratik "yerel yönetim" anlayışını ifade etmektedir.

Rio Zirvesi'nden bu yana dünya ölçeğinde YG-21 uygulamalarının sonuçları, en iyi ifadesini, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreterliği'nin değerlendirmesinde bulmaktadır: "YG-21 girişimleri, yerel düzeyde katılımın en başarılı şemsiyesi olmuştur".

Eylül 2000'de, "yeni binyılın başlangıcında", New York'ta yapılan Binyıl Zirvesi'nde dünya liderleri, yüksek beklentili bir gündem üzerinde uzlaşmışlardır. Zirve'de kabul edilen Binyıl Bildirgesi'nde, yirmi birinci yüzyılın uluslararası ilişkileri açısından zorunlu görülen temel değerler, "özgürlük, eşitlik, dayanışma, hoşgörü, doğaya saygı ve ortak sorumluluk" olarak tanımlanmıştır. Liderler, "küreselleşmenin tüm insanlık için olumlu bir güce dönüştürülmesi" ve bu ortak değerlerin yaşama geçirilmesine yönelik sekiz hedef ("Binyıl Kalkınma Hedefleri") (BKH) belirlemişlerdir. Bu kalkınma hedefleri; mutlak yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmak, herkesin temel eğitim almasını sağlamak, kadınların durumunu güçlendirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak, çocuk ölümlerini azaltmak, anne sağlığını iyileştirmek, İnsan Bağışıklık Yetmezlik Virüsü (HIV)/Edinsel Bağışıklık Yetmezliği Sendromu (AIDS), sıtma ve diğer salgın hastalıkların yayılımını durdurmak, çevresel sürdürülebilirliği sağlamak ve kalkınma için küresel ortaklıklar geliştirmek olarak belirtilmiştir. Bildirge'de, bu hedeflere ulaşmadaki başarının her ülkede " kendi iradelerine dayalı demokratik ve katılımcı yönetim" olarak tanımlanan "iyi yönetim" e bağlı olduğu belirtilmekte ve Gündem 21'de belirtilen "sürdürülebilir kalkınma" ilkelerine verilen destek vurgulanmaktadır.

YG-21, kentlerin *sürdürülebilir kalkınma politikalarını* kendilerinin gerçekleştirmesini, bunu yaparken de o kentte yaşayan halkın bu ideale katılımının sağlanmasını amaçlayan bir eylem planıdır. Ana düşünce; kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları ile tüm kent halkının bir araya gelerek kenti yönetmeleridir.

Türkiye'deki YG-21 uygulamaları, 1997 yılı sonunda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nın desteğiyle, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)'nın koordinatörlüğünde yürütülen "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" Projesi ile başlamıştır. Bu projenin başarısı üzerine, Ocak 2000'de "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması" başlığını taşıyan ikinci aşama projesi başlatılmıştır. Bu dönemde çeşitli alt-projelerin başlatılması ve yeni katılımlarla proje

ortağı yerel yönetimlerin sayısının 50'yi aşması sonrasında, YG-21 uygulamaları "proje" çerçevesinden çıkarılarak, "Türkiye YG-21 Programı"na dönüştürülmüştür. Program'ın, "Türkiye YG-21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı'nın Yerelleştirilmesi" başlıklı üçüncü aşama projesi, Mayıs 2004'de başlamış ve Kasım 2006'da sona ermiştir.

Türkiye YG-21 Programı'nın yeni (dördüncü) aşama projesi, "Türkiye'de YG-21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi" başlığını taşımaktadır. Önceki aşamaların birikimi üzerine temellenen bu Proje, yerel düzeyde BM BKH'ne en yüksek önceliğin verilmesinin teşviki yoluyla merkezi yönetimin BKH konusundaki taahhütlerinin yerelleştirilmesini amaçlamaktadır.

Yeni aşama projesinin temel hedefleri şunlardır: Ulusal ve yerel düzeylerde BKH yerelleştirilmesi ve bu hedeflere ulaşılmasının temel ve vazgeçilmez yöntemi olarak "yerel yönetim" in teşviki amacıyla, "Kentimiz BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni Destekliyor!" başlıklı bir kampanya başlatılması; Yerel yönetimlerin ve Kent Konseyleri'nin, BKH'nin gerçekleştirilmesini izleme ve destekleme konusundaki kapasitelerinin, yerel yönetim uygulamalarının geliştirilmesi ve içselleştirilmesi yoluyla güçlendirilmesi; BKH'nin yerelleştirilmesine yönelik destek, izleme ve değerlendirme mekanizmaları geliştirilmesi; ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve bünyesindeki yerel odalar ve borsalar ile kurumsal ortaklık ve işbirliği içerisinde, "en iyi uygulama" örneği oluşturacak ortaklıklar geliştirilmesinin teşviki Dördüncü aşama Proje Dokümanı, T.C. Bakanlar Kurulu tarafından onaylandıktan sonra, "Milletlerarası Antlaşma" olarak, 24 Nisan 2007 tarih ve 26502 sayılı T.C. Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Böylelikle, ulusal ve yerel düzeylerdeki uygulamalar açısından güçlü bir yasal dayanak sağlanmıştır.

Kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanması, katı, sıvı ve gaz atıkların çevreyi tahrip etmelerinin önlenmesi, estetik değerlere önem verilmesi, akarsular, yeraltı suları ve kaynak sularının kirlenmesinin önlenmesi, işsizliğin ve yoksulluğun önlenmesi, enerji, su ve diğer doğal kaynakların gereğinden fazla tüketilmemesi, tarihi ve kültürel mirasların en iyi şekilde korunması, kıyılar, göller ve sulak alanların korunması, insanların sağlıklı olabilmesi ve sağlıklı nesiller yetiştirilebilmesi, çocuklar, gençler ve yetişkinlerin çevre ile ilgili konularda eğitilmeleri, nüfus planlamasına yönelik önlemlerin alınması YG-21'in ilgi alanlarından bazıları olarak dikkat çekmektedir.

YG-21 uygulamasının hedef yararlanıcıları genel anlamda yerel topluluklardır. Bu bağlamda, kadının kentsel yaşama etkin katılımının artırılması, gençler, yaşlılar, çocuklar ve engelliler gibi özel ilgi gerektiren gruplara da daha fazla fırsat yaratmayı hedefleyen politikalara ve uygulamalara özel önem verilmektedir..

Gündem 21' in 28 inci bölümünde, YG-21 kavramının getirilmesinin yanında yerel yönetimlerin halka en yakın yönetim kademesi olduğu da belirtilerek, yerel yönetimlerin kendi halkları için katılımcı bir süreci başlatmaları, kendi YG-21'lerini oluşturmaları, yerel yönetimler arasında işbirliğini sağlama, yerel yönetimler arasında bilgi alışverişini artırma, yerel yönetimlerdeki karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine toplumun tüm kesimlerini dâhil edebilme temel hedef olarak dikkati çekmektedir.

YG-21 gönüllülük ilkesine dayandığı için sivil toplum hareketi niteliği de taşımaktadır. Bu sürecin amaçlarından biri tanesi yerel demokrasiyi gerçekleştirmek olduğu için, çalışmalar herkese açıktır (GÖYMEN, 1999, s,32).

YG-21 uygulamaları yerel demokrasi bilincinin gelişmesine ve yerel halkta, yaşadığı kentin sorunlarını sahiplenebilme duygusunun oluşmasına neden olduğu gibi, YG-21 bünyesinde çalışanlar gönüllü ve belli bir kısmı da kendi alanında uzman olduğu için, belediyelere kendi personelini, malzemesini ve parasını kullanmadan da yerel sorunları çözebilme modelini sunmaktadır (Kayan, 2005, s.12-16; Kayan, 2006, s.32-35).

Ülkemizde, YG-21 Programı kapsamında oluşturulan başlıca yerel yönetim mekanizmaları; kent konseyleri, çalışma grupları, kadın ve gençlik meclisleri, mahalle ölçekli katılımcı yapılar ve özel ilgi grupları kapsamındaki çocuklar, yaşlılar ve engelliler platformlarından oluşmaktadır.

IV.6. Habitat

Latince kökenli bir kavram olan Habitat'ın en kısa tanımı; bir canlının doğal yaşama ortamı, gelişmesini tamamladığı her zaman tanımlanabilen ve fiziki sınırları belli olan bir bölgedir.

1976 yılında Kanada'nın Vancouver kentinde BM İnsan Yerleşimleri Konferansı – Habitat-I toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıda özellikle kalkınma yolundaki ülkelerin

karşılaştıkları kentleşme ve konut sorunlarının çözümüne katkıda bulunabilmek ve iskân konularında uluslararası çapta işbirliğini sağlayabilmek amacıyla BM Örgütünün içerisinde uzmanlaşacak bir merkez oluşturulması fikri yaygın kabul görmüş ve hemen akabinde BM Genel Kurulunun 19 Aralık 1977 tarih ve 32/167 sayılı kararı ile BM İnsan Yerleşimleri Merkezi (Habitat) ve BM İnsan Yerleşimleri Komisyonu kurulmuştur.

Dünya nüfusu kontrolsüz bir biçimde hızla artmakta, buna mukabil kısıtlı olan doğal kaynaklar ise tükenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerdeki kentsel ve kırsal yerleşimlerin kalitesi hızla kötüleşmekte ve insanın dünya üzerindeki yaşamı giderek büyük bir çıkmaza doğru yol almaktadır. Bu olumsuzluğun farkında olan uluslararası toplum, 1990'lı yıllardan başlayarak bir dizi BM toplantıları gerçekleştirmiş ve alınabilecek önlemleri belirlemeye çalışmıştır. 1990'lı yıllardan başlayarak yapılan bu toplantılar sırası ile; 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı, 1993 Viyana İnsan Hakları Dünya Konferansı, 1995 Kopenhag Sosyal Kalkınma Konferansı ve 1996 Habitat II-İnsan Yerleşimleri Dünya Konferansıdır. Habitat II İnsan Yerleşimleri Dünya Konferansını diğer konferanslardan ayıran özellik, Konferansın devletlerarası niteliğinin değişmiş olması ve sivil toplum kuruluşları, platformlar ve sivil inisiyatiflerin konferansta etkin rol almış ve katkıda bulunmuş olmalarıdır.

Habitat II Konferansının mesajı; devletlerin, insan yerleşimleri yönetimine ilişkin var olan sorumluluklarının bir kısmının, kabul edilir ölçüler içinde farklı düzeylere devredilmesi gerektiği olmuştur. Bu konferansla, ülkeler ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından, sadece hükümetlerin aldığı kararlar ve uygulamalarla çözümlere ulaşılamadığı tespiti yapılmış ve böylelikle yeni prensipler ve politikalar doğmuştur.

Habitat II Konferansı, kentsel ve kırsal yerleşimlerin sürdürülebilirliğini ve yeterli barınak ve konut sorunlarını küresel düzeyde sorgulamış, ülkelerin bu sorunlarla baş edebilmesi için yönetsel, toplumsal ve ekonomik bir dizi çağdaş politika ve reforma işaret ederek herkese yeterli konut ve sürdürülebilir insan yerleşimleri oluşturulmasını temel amaç edinmiştir. Bu amaçlara ulaşmak için ise Habitat felsefesi olarak Kentine Sahip Çıkmak, Çözümde Ortaklık ve Aktif Katılım kabul edilmiştir.

Konferansın uluslararası düzeyde kabul gören Karar Belgeleri olan İstanbul Deklarasyonu ve Habitat Gündemi uluslararası bir müzakere ortamında hazırlanmış ve ilk beş yıl için eylem planları ortaya koymuştur.

Kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, mahalli idareler ile ilgili yasalar yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede; başta 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu olmak üzere mahalli idare alanını düzenleyen temel yasalar uygulamaya konulmuştur.

Mahalli idareler alanında uygulamaya giren yeni yasaların ortaya koyduğu temel düzenlemelerde, insanımızın hayatını kolaylaştıran, daha etkin ve kaliteli hizmet sunumunu esas alan, kaynakların ekonomik ve verimli kullanılmasıyla hizmet arzını artıran ve çağdaş hizmet uygulamalarını hedefleyen bir yaklaşımı benimsenmiştir. Yeni yasalarda ortaya konulan temel ilkeleri şu şekilde özetlemek mümkündür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile katılımcı, şeffaf, hesap verebilir, daha demokratik ve vatandaş odaklı bir idari yapılanma amaçlanmıştır. Özel idarede valinin konumu yeniden düzenlenerek, valinin il genel meclisine başkanlık yapmasına son verilmiş, il genel meclisinin kendi başkanını seçmesine imkân tanınmış ve özel idarede profesyonel bir idari yapılanma öngörülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde; belediye kuruluşu için yeni esaslar benimsenerek belediye kurulmasındaki nüfus eşiği 5.000'e yükseltilmiş, belirli hallerde belediye ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasına ve bunların hizmet sunum kapasitesi daha elverişli olan belediyeye katılmasına imkân verilmiştir. Belediye ve mücavir alan sınırlarında bütün işyerlerinin ruhsatlandırma yetkisi belediyelere devredilmiş, belediye meclislerinin her ay toplanması ve belli bir nüfusun üstündeki belediyelerde meclislerin denetim komisyonu kurması hüküm altına alınarak çok daha fonksiyonel bir meclis yapısı ihdas edilmiştir. Belediyelerin kendi kararlarını kendi yetkili organları vasıtasıyla alması ve uygulaması genel kural haline getirilmiş, gereksiz vesayet uygulamaları kaldırılmış ve belediye meclis kararlarının mülki idare amirleri tarafından onaylanması işlemine son verilmiştir. Belediye teşkilatının norm kadro ilke

ve standartlarına göre oluşturulması hüküm altına alınarak kadro ihdas, iptal ve değişiklikleri belediye meclislerinin yetkisine bırakılmıştır. Belediyelerin arsa ve konut üretmesi hususunda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve ortak proje yürütmesine imkân tanınmış ve karar süreçlerinde sivil katılımı arttırmak amacıyla kent konseyleri oluşturulmuş ve vatandaşların belediye hizmetlerine gönüllü katılımına ilişkin esaslar getirilmiştir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu çıkarılarak mahalli idare birlikleri müstakil bir yasada düzenlenmiştir. Bu Kanundaki düzenlemelerle; su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda Bakanlar Kurulu kararı ile ilgili mahallî idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe üyeliği zorunlu hale getirilmiş; birliklerde norm kadro esasını benimsenmiş, ilçelerde tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliklerinin kurulması öngörülmüş, köylere götürülecek merkezi idare hizmetlerine ait ödeneklerin bu birliklere aktarılması suretiyle hizmetlerin görülmesine imkân sağlanmıştır. Köylere hizmet götürme birlikleri fonksiyonel hale getirilmiş, mahallî idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve mahallî idarelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirilmesi amacıyla il özel idarelerini ve belediyeleri temsil etmek üzere ülke düzeyinde sadece birer birlik kurulması hükme bağlanmıştır. Kültür ve turizmi koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezlerinde, alanın bütüncül bir anlayışla korunması, geliştirilmesi, tanıtımı, kültür ve turizme ilişkin sosyal ve teknik altyapının gerçekleştirilmesi ve işletilmesi amacıyla alandaki bütün mahalli idarelerin katılımı ile turizm altyapı hizmet birliklerinin kurulması ve bu birliklerde, alandaki turizm belgeli konaklama tesislerinin ve deniz turizmi tesislerinin temsiline imkân tanınmıştır.

Öte yandan, genel bütçe vergi gelirlerinden il özel idareleri ve belediyelere aktarılan paylar konusunda yeni ilke ve esaslar ihdas eden bir yasal düzenleme yapılmıştır. Mahalli idarelerin gelirlerinde önemli artışlar sağlayan bu Kanunla diğer bazı önemli esaslar da ortaya konulmuştur. 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun ile pay dağıtımına ilişkin yeni ilkeler ortaya konulmuştur.

Böylece; il özel idarelerinin hizmet alanına göre; yüzölçümleri, köy sayıları, kırsal alan nüfusları ve gelişmişlik endeksi gibi birçok unsur da pay dağıtım sistemine dâhil edilerek hizmet alanı ve ihtiyacı yüksek yörelere daha fazla kaynak aktarılması mümkün hale gelmiştir.

Diğer taraftan, belediye pay dağıtım sisteminde de yeni esaslar getirilmiştir. Bu kapsamda, belediyelere ayrılan payın yüzde 80'lik kısmı nüfusa ve yüzde 20'lik kısmının ise gelişmişlik endeksine göre dağıtılması esası getirilmiştir.

Ülkemizdeki belediye sayısında sürekli bir artış eğilimi görülmektedir. Bu durum, çok düşük nüfuslu ve hizmet üretemeyen belediyelerin oluşmasına yol açmıştır. Bu sakıncaların giderilmesi amacıyla, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile büyükşehirler dâhilindeki ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliğine son verilmiştir.

2013 yılında Mahalli İdareler alanında yapılan mevzuat düzenlemeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:9

Mevzuat Düzenlemeleri

Sıra No	Adı	Amacı	Resmi Gazete Tarih ve Sayısı
1	6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve K.H.K. Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	Mevcut 16 büyükşehir belediyesinin sınırlarını il mülki sınırlarına genişletmek ve Nüfusu 750.000' i geçen 13 il belediyesinin büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşturulması sağlanmıştır.	06/12/2012-28489
2	6447 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve K.H.K. Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	6360 sayılı Kanuna yapılan ilaveyle Ordu il belediyesi büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşturulmuştur.	22/03/2013-28595
3	Belediyelerin Arsa, Konut ve İşyeri Üretimi, Tahsisi, Kiralanması ve Satışına Dair Genel Yönetmelik Değişikliği Yapılmasına Dair Yönetmelik	Belediyelerin yaptıkları işyerlerinin Belediye Meclis Kararı ile tamirat ve imalat niteliğindeki mesleklerin icrası için taksitli olarak satılmasına ve konut ile işyeri satışında banka kredisi ile diğer finansman araçlarından faydalanılmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.	03/10/2013-28784

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılında Mahalli İdarelerde; iki kanun, bir yönetmelik değişikliği yapılmıştır.

Mahalli idarelerin insan kaynaklarını; memur, sözleşmeli personel ve işçi statüsünde çalışan personel oluşturmaktadır.

VI.1. Mahalli İdarelerin Personel Sayıları

2012 ve 2013 yıllarına ait, türleri itibarıyla mahalli idarelerin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:10

Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları

Mahalli İdare Türü	Memur		Sözleşmeli Personel		İşçi				Toplam	
	2012	2013	2012	2013	Sürekli		Geçici		2012	2013
					2012	2013	2012	2013		
İl Özel İdaresi	9.559	11.050	1.950	137	22.000	20.222	319	182	33.828	31.591
Belediyeler	84.313	102.672	18.772	1.302	86.269	83.567	6.198	7.238	195.552	194.779
Belediye Bağlı İdareleri	8.405	10.431	1.812	117	15.465	14.732	290	256	25.972	25.536
Mahalli İdare Birlikleri	794	1.560	428	154	2.753	3.116	1.362	2.316	5.337	7.146
Toplam	103.071	125.713	22.962	1.710	126.487	121.637	8.169	9.992	260.689	259.052

Kaynak: MİGM 2013 verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

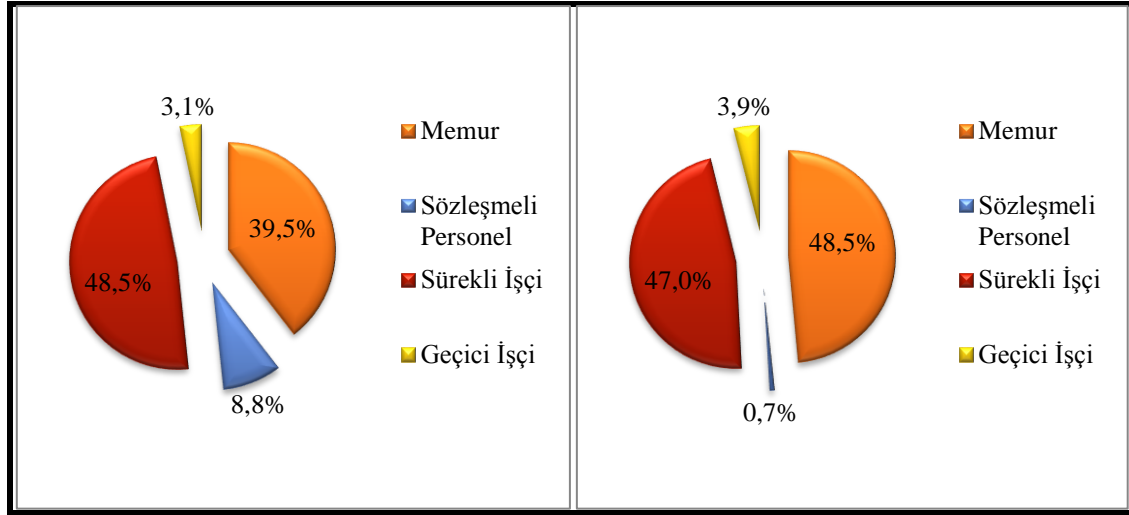
2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde çalışan toplam 259.052 personelin; 194.779'u belediyelerde, 31.591'i il özel idarelerinde, 25.536'sı belediye bağlı idarelerinde, 7.146'sı mahalli idare birliklerinde (KHGB hariç) çalışmaktadır.

Tabloda görülen sözleşmeli personel sayısında azalma, memur kadrolarında artışın sebebi; 02/08/2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 9 ncu madde ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanuna eklenen 41 nci madde ile 25/06/2013 tarihi itibarıyla mahalli idarelerde sözleşmeli personel olarak çalıştırılmakta iken söz konusu kanunda belirtilen

nitelikleri taşıyan personelin 5393 sayılı Belediye Kanunu 49 ncu maddesi uyarınca tam zamanlı olarak çalışan sözleşmeli personelin memur kadrosuna geçirilmiş olmasıdır.

Grafik:3

Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları
2012 2013

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

VI.1.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdarelerde Çalışan Memur Sayıları

Mahalli idarelerde çalışan memur sayıları hizmet grupları itibarıyla aşağıda gösterilmiştir:

Tablo:11

Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdareler Memur Sayıları

Yıl	Yönetici ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı
2012	14.830	33.561	19.684	2.050	3.848	15.632	10.130	3.336	103.071
2013	15.742	41.853	31.965	2.935	3.752	16.266	9.973	3.227	125.713

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde çalışan toplam 125.713 memurun 15.742'si yönetici ve nitelikli, 41.853'ü idari, 31.965'i teknik, 2.935'i sağlık, 3.752'si yardımcı hizmetler, 16.266'sı zabıta, 9.973'ü itfaiye, 3.227'si diğer kadrolardaki personeldir.

VI.1.2. Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları

Mahalli idarelerde görev yapan sözleşmeli personel sayıları aşağıda belirtilmiştir:

Tablo:12

Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları

Mahalli İdare Türü	Tam Zamanlı Çalışan Personel Sayısı		Kısmi Zamanlı Çalışan Personel Sayısı		Toplam	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
İl Özel İdareleri	1.950	137	31	30	1.981	167
Belediyeler	18.772	1.302	928	479	19.700	1.781
Belediye Bağlı Kuruluşları	1.812	117	0	0	1.812	117
Mahalli İdare Birlikleri	428	154	59	702	487	856
Toplam	22.962	1.710	1.018	1.211	23.980	2.921

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde; 1.710'u tam zamanlı, 1.211'i kısmi zamanlı olmak üzere toplam 2.921 sözleşmeli personel çalışmaktadır.

VI.1.3. Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları

2012-2013 yıllarına ait mahalli idarelerin işçi sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:13

Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları

Mahalli İdare Türü	Sürekli İşçi Sayısı		Geçici İşçi Sayısı	
	2012	2013	2012	2013
İl Özel İdareleri	22.000	20.222	319	182
Belediyeler	86.269	83.567	6.198	7.238
Belediye Bağlı Kuruluşları	15.465	14.732	290	256
Mahalli İdare Birlikleri	2.753	3.116	1.362	2.316
Toplam	126.487	121.637	8.169	9.992

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde 121.637 sürekli işçi, 9.992 geçici işçi çalışmaktadır. Mahalli idarelerdeki sürekli işçi sayısında az da olsa bir azalma söz konusudur. Bunun hizmet alanlarındaki artıştan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

VI.1.4. Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Durumu

2012-2013 yıllarına ait mahalli idarelerin hizmet satın alma yöntemiyle çalıştırılan personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:14

Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Sayıları

Mahalli İdare Türü	Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Toplam Personel Sayısı	
	2012	2013
İl Özel İdareleri	2.601	3.036
Belediyeler	152.238	175.495
Belediye Bağlı İdarelerinde	24.696	28.087
Mahalli İdare Birlikleri	711	1.297
Toplam	180.246	207.915

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde; 207.915 personel hizmet satın alma yöntemiyle çalışmaktadır. Bunun 3.036'sı il özel idarelerinde, 175.495'i belediyelerde, 28.087'si belediye bağlı idarelerinde ve 1.297'si mahalli idare birliklerindedir. Hizmet satın alma yöntemiyle personel çalıştırmada ciddi bir artış gözlemlenmektedir.

VI.1.5. Toplam Kamu Personeli Sayısı ve Mahalli İdarelerin Personel Durumu

2012 ve 2013 yıllarına ait toplam kamu personel sayıları ve mahalli idarelerdeki personel sayıları karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:15

Mahalli İdareler Personelinin Toplam Kamu Personeli İçindeki Oranı

Personel Türü	2012			2013		
	Toplam Kamu Personeli	Toplam Mahalli İdareler Personeli	Mahalli İdareler Personeli/ Toplam Kamu Personeli (%)	Toplam Kamu Personeli	Toplam Mahalli İdareler Personeli	Mahalli İdareler Personeli/ Toplam Kamu Personeli (%)
Memur	2.174.047	103.023	4,74	2.289.011	125.713	5,49
Sözleşmeli Personel	172.143	22.952	13,33	129.601	1.710	1,32
Sürekli İşçi	288.937	124.176	42,98	279.232	121.637	43,56
Geçici İşçi	17.485	8.169	46,72	19.260	9.992	51,88
Toplam	2.652.612	258.320	9,74	2.717.104	259.052	9,53

Kaynak: DPB ve MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Türkiye’de kamuda istihdam edilen personel sayısı 2.717.104’tür. Bunun 259.052’si mahalli idareler personelidir. Mahalli idarelerin kamu istihdamı içindeki payı % 9,53’e karşılık gelmektedir. Mahalli idarelerdeki memur sayısının kamuda çalışan toplam memur sayısı içindeki oranı % 5,49, mahalli idarelerdeki sözleşmeli personel sayısının kamuda çalışan toplam sözleşmeli personel sayısı içindeki oranı % 1,32, mahalli idarelerdeki sürekli işçi sayısının kamuda çalışan toplam sürekli işçi sayısı içindeki oranı % 43,56, mahalli idarelerdeki geçici işçi sayısının kamuda çalışan toplam geçici işçi sayısı içindeki oranı ise % 51,88’dir. 02/08/2013 tarihli ve 28726 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna dayanarak; 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 ncu maddesi uyarınca tam zamanlı olarak çalışan sözleşmeli personelin memur kadrosuna geçirilmesi nedeniyle sözleşmeli personel sayısında ciddi bir azalma olmuştur.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi ile getirilen sınırlama belediyeleri personel istihdamı konusunda daha dikkatli davranmaya yöneltmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa dayanılarak çıkartılan norm kadro yönetmelikleri ile mahalli idarelerde personel istihdamına belli bir disiplin getirilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi nitelikli personel istihdamını kolaylaştıran hükümler ihtiva etmektedir.

VI.2. İl Özel İdarelerinin İnsan Kaynakları

İl özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, malî işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur. İlin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak norm kadro sistemine ve ihtiyaca göre oluşturulacak diğer birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi il genel meclisinin kararıyla olur. Bu birimler büyükşehir belediyesi olan illerde daire başkanlığı ve müdürlük, diğer illerde müdürlük şeklinde kurulur. İlçelerde, özel idare işlerini yürütmek amacıyla kaymakama bağlı ilçe özel idare teşkilâtı oluşturulabilir.

İl özel idarelerinin norm kadroları, 10.06.2007 tarihli ve 26548 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik” te belirtilen esaslar çerçevesinde il genel meclisi kararıyla belirlenir. İl özel idarelerinde sözleşmeli personel ile kısmi zamanlı sözleşmeli personel çalıştırılması hususunda Belediye Kanununun 49 uncu maddesi hükümleri uygulanır. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmekte olan

memurlar, valinin talebi, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakatiyle il özel idarelerinin birim müdürü ve üstü yönetici kadrolarında görevlendirilebilirler.

VI.2.1. Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları

2012 ve 2013 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla il özel idarelerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:16

Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları

Yıl	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
											Sürekli	Geçici	
2012	2.325	2.979	3.411	52	692	0	0	100	9.559	1.950	22.000	319	33.828
2013	2.347	3.076	4.792	92	635	0	0	108	11.050	137	20.222	182	31.591

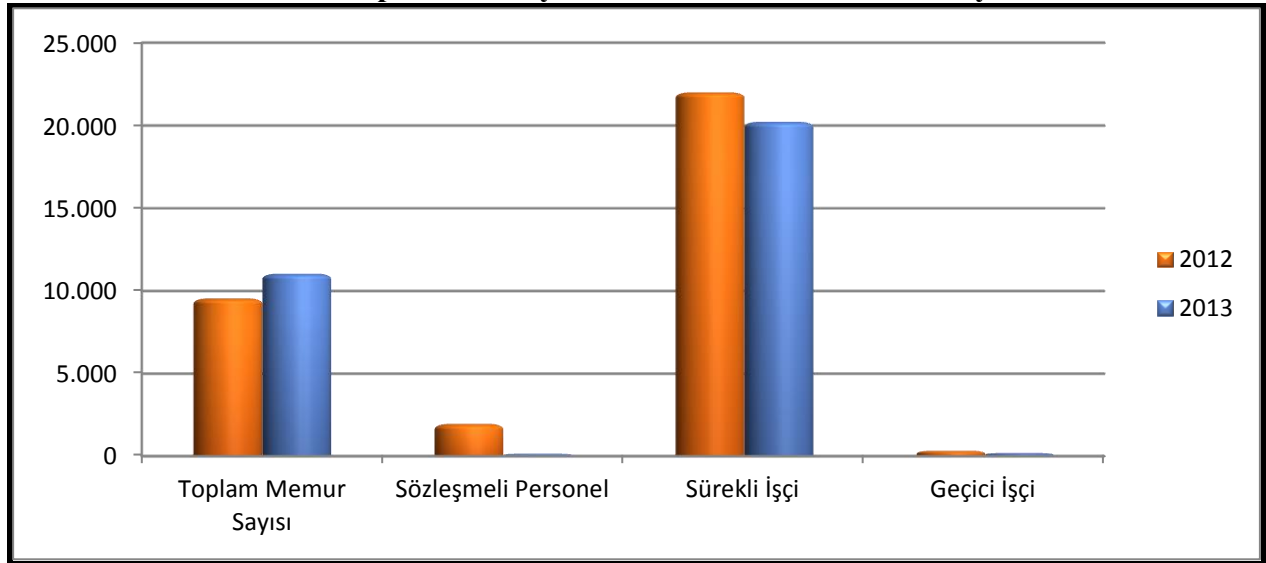
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

İl özel idarelerinde; 11.050 memur, 137 sözleşmeli personel, 20.222 sürekli işçi, 182 geçici işçi statüsünde çalıştırılan olmak üzere toplam 31.591 personel istihdam edilmektedir.

2012 ve 2013 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla İl Özel İdarelerinin personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:4

Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

VI.3. Belediyelerin İnsan Kaynakları

Belediye teşkilâtı norm kadroya uygun olarak; yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur. Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde, sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur.

Büyükşehir belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile olur.

Belediye ve Büyükşehir Belediyesi norm kadroları, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke Standartlarına Dair Yönetmelik” çerçevesinde belediye veya büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir.

Belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, plânlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile çalıştırılabilir. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz.

Avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi zamanlı olarak sözleşme ile personel çalıştırılabilir. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personel sayısı yukarıda belirtilen her unvan için birden fazla olamaz ve bunlarla yapılacak sözleşme süresi takvim yılını aşamaz.

Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerde bu oran yüzde kırk olarak uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın

meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamaz.

VI.3.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları

2012 ve 2013 yıllarına ait, hizmet grupları itibarıyla belediyelerin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:17

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları

Yıl	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
											Sürekli	Geçici	
2012	10.651	26.813	13.811	1.894	3.087	15.632	10.094	2.331	84.313	18.772	86.269	6.198	195.552
2013	11.178	34.516	22.937	2.675	3.040	16.266	9.936	2.124	102.672	1.302	83.567	7.238	194.779

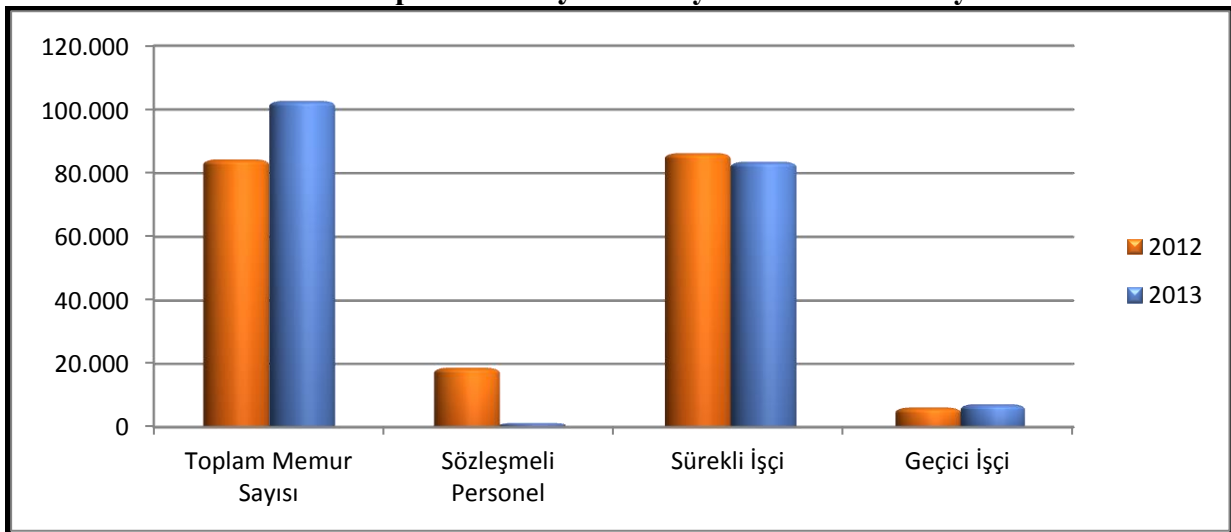
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Belediyelerde; 102.672 memur, 1.302 sözleşmeli personel, 83.567 sürekli işçi, 7.238 geçici işçi statüsünde çalıştırılan olmak üzere; toplam 194.779 personel istihdam edilmektedir.

2012 ve 2013 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla belediyelerin personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:5

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

VI.3.2. Belediye Türlerine Göre İnsan Kaynakları

2013 yılına ait belediyelerin türlerine göre personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:18

Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları

Belediye Türü	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
											Sürekli	Geçici	
Büyükşehir Belediyeleri	1.721	8.353	7.141	996	366	2.823	4.489	480	26.369	87	12.165	349	38.970
İl Belediyesi	1.495	3.924	3.198	251	369	1.970	1.568	37	12.812	270	12.282	396	25.760
Büyükşehir İlçe Belediyesi	3.338	9.101	7.766	929	558	6.197	0	336	28.225	234	18.754	1.196	48.409
İlçe Belediyeleri	2.943	7.836	3.394	361	1.076	3.642	2.687	721	22.660	476	25.365	3.078	51.579
Belde Belediyeleri	1.681	5.302	1.438	138	671	1.634	1.192	550	12.606	235	15.001	2.219	30.061
Toplam	11.178	34.516	22.937	2.675	3.040	16.266	9.936	2.124	102.672	1.302	83.567	7.238	194.779

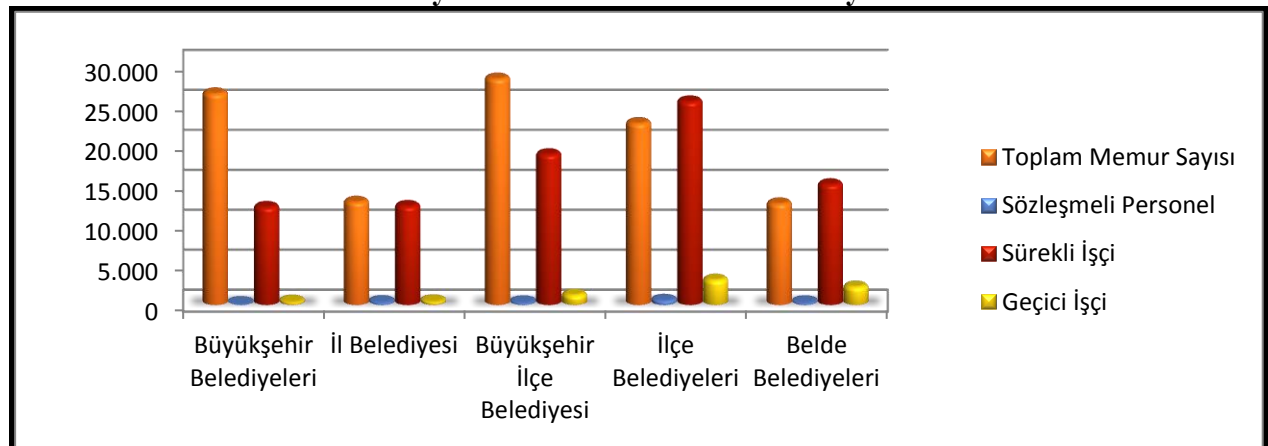
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Belediyelerde çalışan toplam 194.779 kişinin; 38.970'i büyükşehir belediyelerinde, 25.760'ı il belediyelerinde, 48.409'u büyükşehir ilçe belediyelerinde, 51.579'u ilçe belediyelerinde ve 30.061'i belde belediyelerinde çalışmaktadır.

2013 yılına ait, belediyelerin türlerine göre personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:6

Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

VI.3.3.Belediye Bağlı İdarelerinin İnsan Kaynakları

2012 ve 2013 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla belediye bağlı idarelerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:19

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları

Yılı	Yönetici ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
									Sürekli	Geçici	
2012	1.599	3.574	2.257	98	43	834	8.405	1.812	15.465	290	25.972
2013	1.731	3.825	3.925	150	33	767	10.431	117	14.732	256	25.536

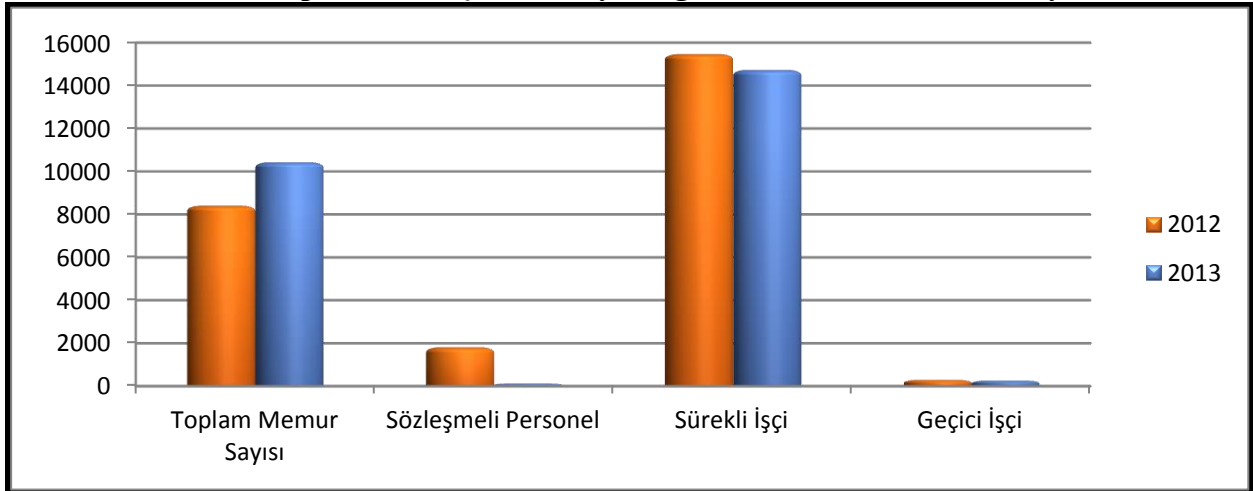
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Bağlı idarelerde; 10.431 memur, 117 sözleşmeli personel, 14.732 sürekli işçi, 256 geçici işçi statüsünde çalıştırılan olmak üzere toplam 25.536 personel istihdam edilmektedir. Memur sayısındaki artış ve sözleşmeli personel sayısındaki azalış sözleşmeli personele kadro verilmesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

2012 ve 2013 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla belediye bağlı idarelerinin personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:7

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

VI.4. Mahalli İdare Birliklerinin İnsan Kaynakları

Norm kadroya uygun olarak birlik teşkilâtı; birlik müdürü, yazı işleri, malî işler birimleriyle birliğin faaliyet alanına göre kurulacak teknik işler biriminden oluşur. Ülke düzeyinde kurulan birliklerle üye sayısı yüzden fazla olan birliklerde teşkilât, norm kadroya uygun olarak; genel sekreter, yazı işleri ve malî işler birimleriyle birliğin faaliyet alanında olmak ve sayısı üçü geçmemek üzere birlik meclisinin kararıyla kurulacak diğer birimlerden oluşur. Mahalli İdare Birlikleri norm kadroları, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke Standartlarına Dair Yönetmelik” çerçevesinde birlik meclisi tarafından belirlenir. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlar, Belediye Kanununda belirtilen esas ve usûllere göre birlik genel sekreteri veya diğer üst yönetici kadrolarında görevlendirilebilir.

VI.4.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları

2012 ve 2013 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla mahalli idare birliklerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:20

Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları

Yılı	Yönetici Personel ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
										Sürekli İşçi	Geçici İşçi	
2012	255	195	205	6	26	36	71	794	428	2.753	1.362	5.337
2013	486	436	311	18	44	37	228	1.560	154	3.116	2.316	7.146

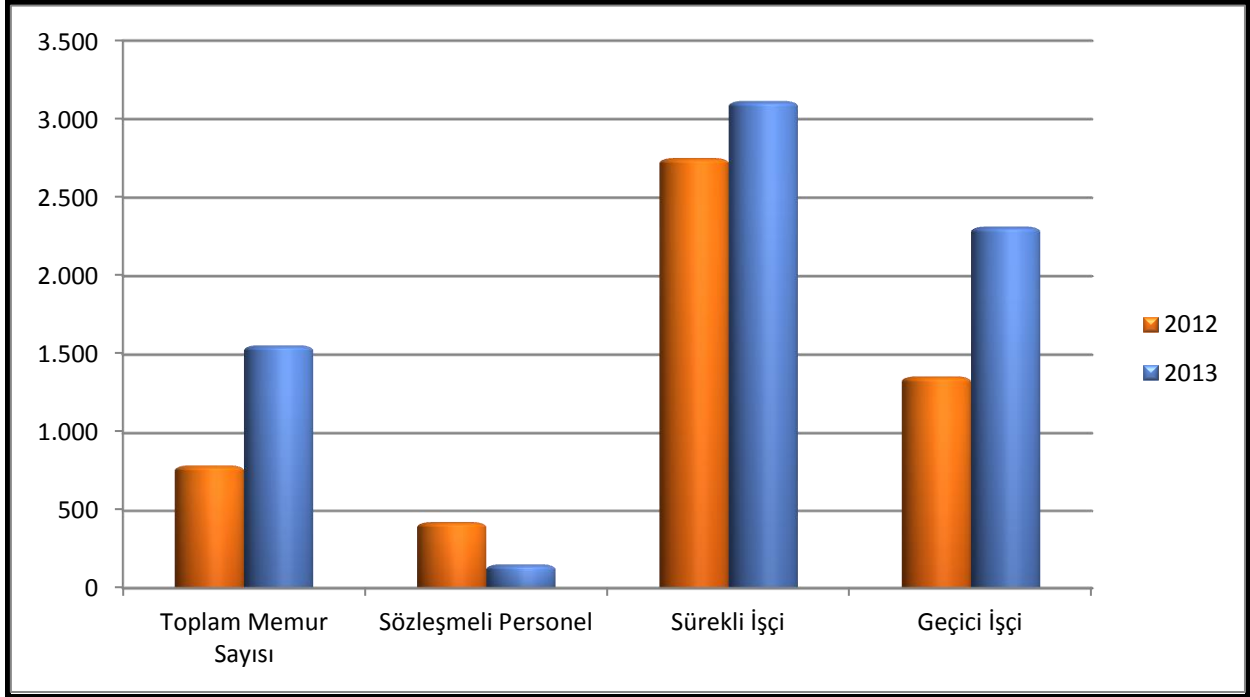
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Mahalli idare birliklerinde; 1.560 memur, 154 sözleşmeli personel, 3.116 sürekli işçi, 2.316 geçici işçi statüsünde çalıştırılan olmak üzere; toplam 7.146 personel istihdam edilmektedir. Köylere hizmet götürme birliklerinin personel sayıları bu sayılara dahil değildir.

2012 ve 2013 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla mahalli idare birliklerinin personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:8

Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

VII

MAHALLİ İDARELERİN FİZİKİ KAYNAKLARI

VII.1. Mahalli İdarelerin Maddi Duran Varlıkları

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin maddi duran varlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:21

Mahalli İdarelerin Maddi Duran Varlıkları (1.000 TL)

Aktif (Varlıklar)	2012	2013
Arazi ve Arsalar	66.757.248,2	73.118.567,1
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	50.184.291,2	60.582.404,2
Binalar	40.660.083,7	47.312.637,2
Tesis, Makine ve Cihazlar	2.690.404,2	2.803.984,0
Taşıtlar	4.336.392,7	5.078.948,6
Demirbaşlar	2.791.210,7	3.150.970,5
Diğer Maddi Duran Varlıklar	171.915,6	189.839,6
Birikmiş Amortismanlar (-)	-18.606.116,3	-21.018.309,9
Yapılmakta Olan Yatırımlar	19.534.364,1	24.762.443,8
Yatırım Avansları	10.661,2	100.185,4
Toplam	168.530.455,3	196.081.670,3

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin en büyük varlıklarının % 37 ile arazi ve arsalar olduğu görülmektedir.

VII.1.1. Belediyelerin Maddi Duran Varlıkları

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediyelerin maddi duran varlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:22

Belediyelerin Maddi Duran Varlıkları		(1.000 TL)
Aktif (Varlıklar)	2012	2013
Arazi ve Arsalar	61.891.140,7	67.859.169,3
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	48.208.186,1	57.796.420,6
Binalar	25.159.675,6	27.212.360,3
Tesis, Makine ve Cihazlar	2.058.210,4	2.077.261,4
Taşıtlar	3.760.614,2	4.452.553,0
Demirbaşlar	2.383.120,8	2.717.179,8
Diğer Maddi Duran Varlıklar	171.653,6	189.340,1
Birikmiş Amortismanlar (-)	-11.060.094,6	-13.223.485,2
Yapılmakta Olan Yatırımlar	13.502.148,4	17.657.016,5
Yatırım Avansları	9.884,0	99.759,4
Toplam	146.084.539,1	166.837.575,2

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin sahip olduğu maddi varlıkların % 57'sinin bina, arazi ve arsalardan oluştuğu görülmektedir.

VII.1.2. İl Özel İdarelerinin Maddi Duran Varlıkları

2012 ve 2013 yılları itibarıyla İl Özel İdarelerinin maddi duran varlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:23**İl Özel İdarelerinin Maddi Duran Varlıkları (1.000 TL)**

Aktif (Varlıklar)	2012	2013
Arazi ve Arsalar	4.775.736,0	5.172.652,5
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	1.545.224,0	2.258.298,4
Binalar	15.110.446,2	19.645.555,5
Tesis, Makine ve Cihazlar	482.715,0	548.510,5
Taşıtlar	484.402,9	523.979,8
Demirbaşlar	354.143,7	369.636,4
Diğer Maddi Duran Varlıklar	34,4	34,4
Birikmiş Amortismanlar (-)	-7.400.297,0	-7.644.844,8
Yapılmakta Olan Yatırımlar	5.072.728,8	5.975.394,1
Yatırım Avasları	189,0	-
Toplam	20.425.322,9	26.849.216,8

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin varlıklarının en büyük kısmının binalar olduğu görülmektedir. Bunun toplam varlıklar içindeki payı % 73'tür.

VII.1.3. Mahalli İdare Birliklerinin Maddi Duran Varlıkları

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idare birliklerinin maddi duran varlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:24**Mahalli İdare Birliklerinin Maddi Duran Varlıkları (1.000 TL)**

Aktif (Varlıklar)	2012	2013
Arazi ve Arsalar	80.504,4	83.518,2
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	430.881,1	527.685,2
Binalar	369.311,6	432.132,8
Tesis, Makine ve Cihazlar	148.765,9	177.399,0
Taşıtlar	89.860,6	100.245,5
Demirbaşlar	36.517,6	44.428,6
Diğer Maddi Duran Varlıklar	227,5	465,1
Birikmiş Amortismanlar (-)	-129.324,4	-129.846,4
Yapılmakta Olan Yatırımlar	959.399,3	1.121.259,7
Yatırım Avansları	588,2	425,9
Toplam	1.986.731,9	2.357.713,7

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin varlıklarının en büyük kısmının yapılmakta olan yatırımlar olduğu görülmektedir. Bunun toplam varlıklar içindeki payı % 48'dir.

VIII.1. MAHALLİ İDARELERİN BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

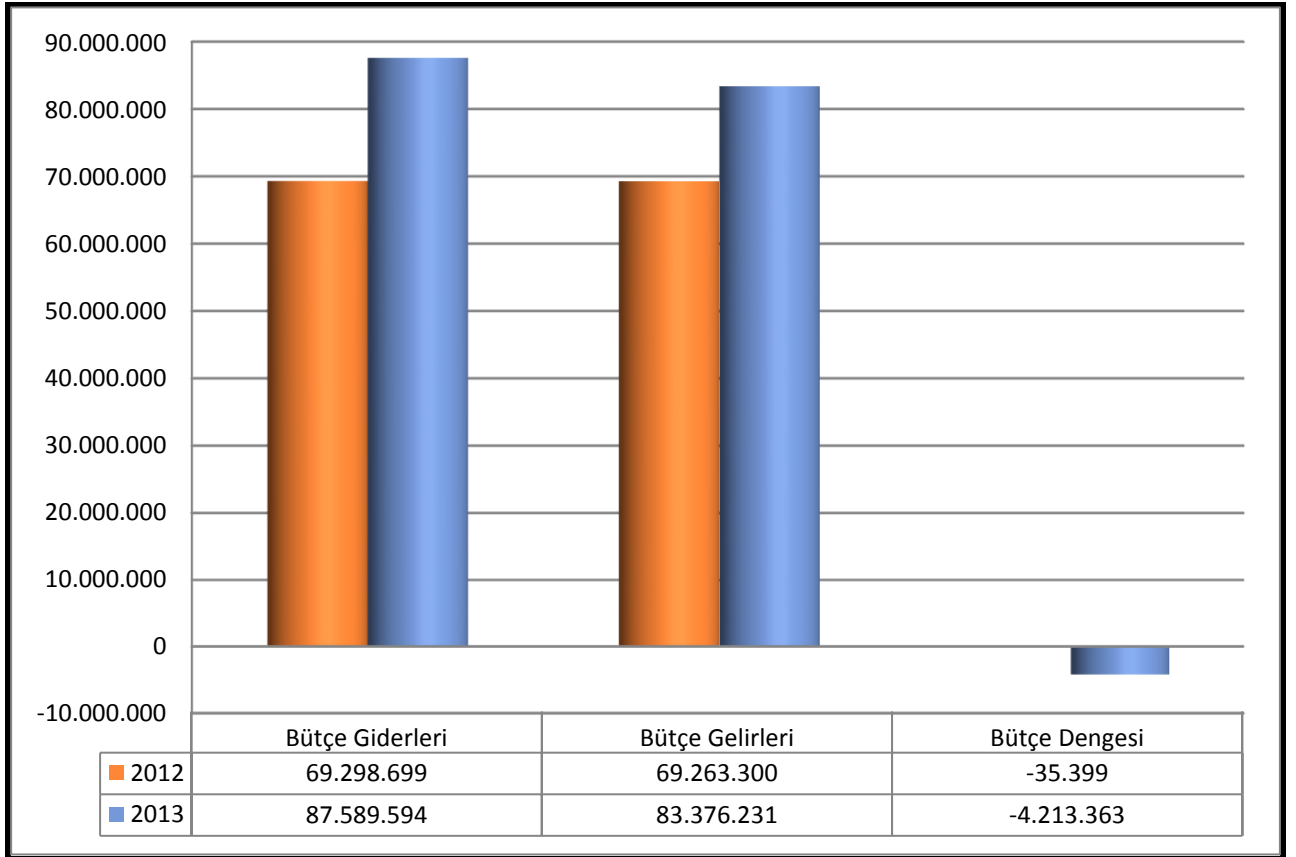
VIII.1.1. Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:25

Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri

(1.000 TL)

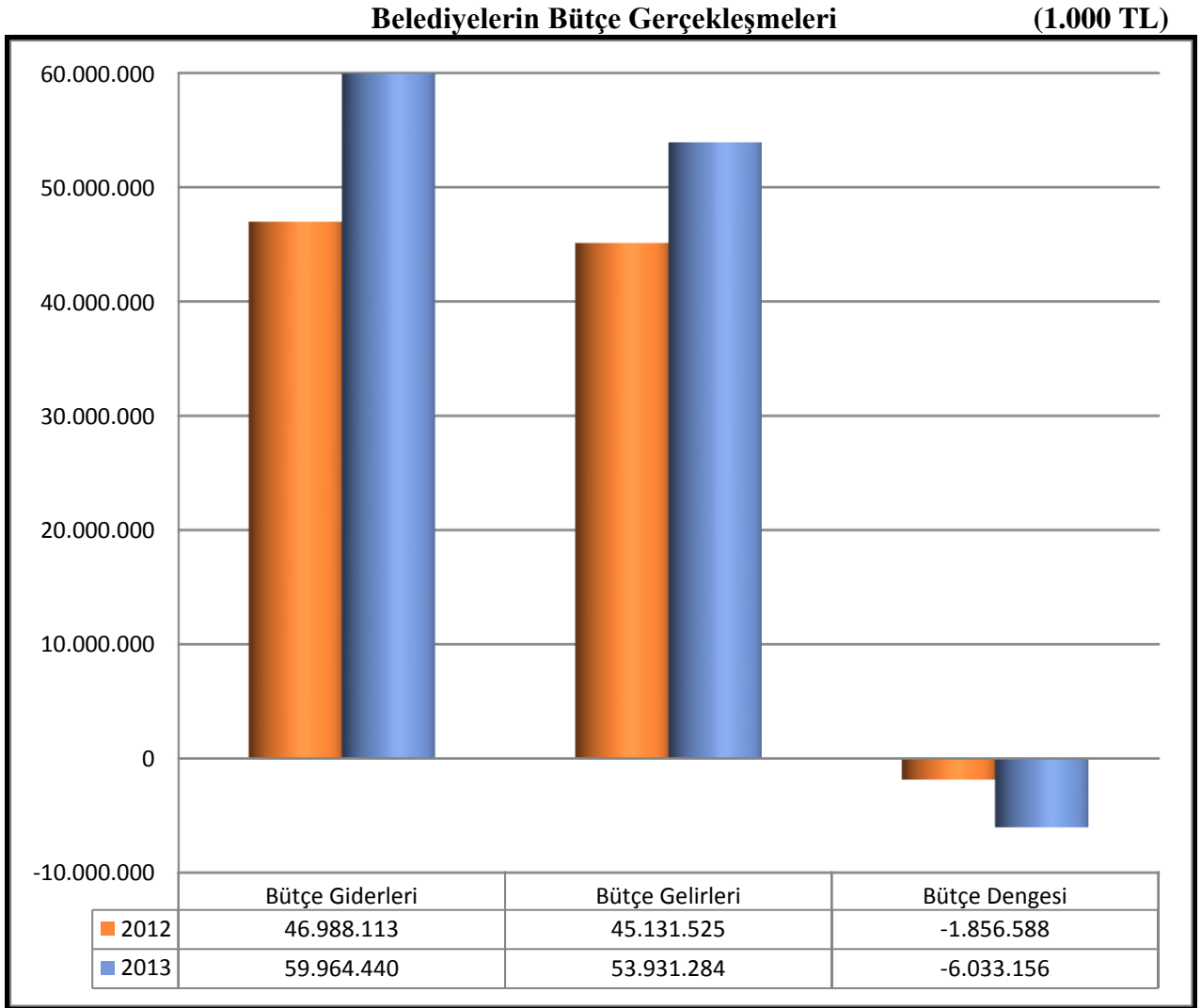
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2012 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 99,9'unu, 2013 yılında % 95,2'sini karşıladığı görülmektedir.

VIII.1.2. Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediyelerin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:26

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

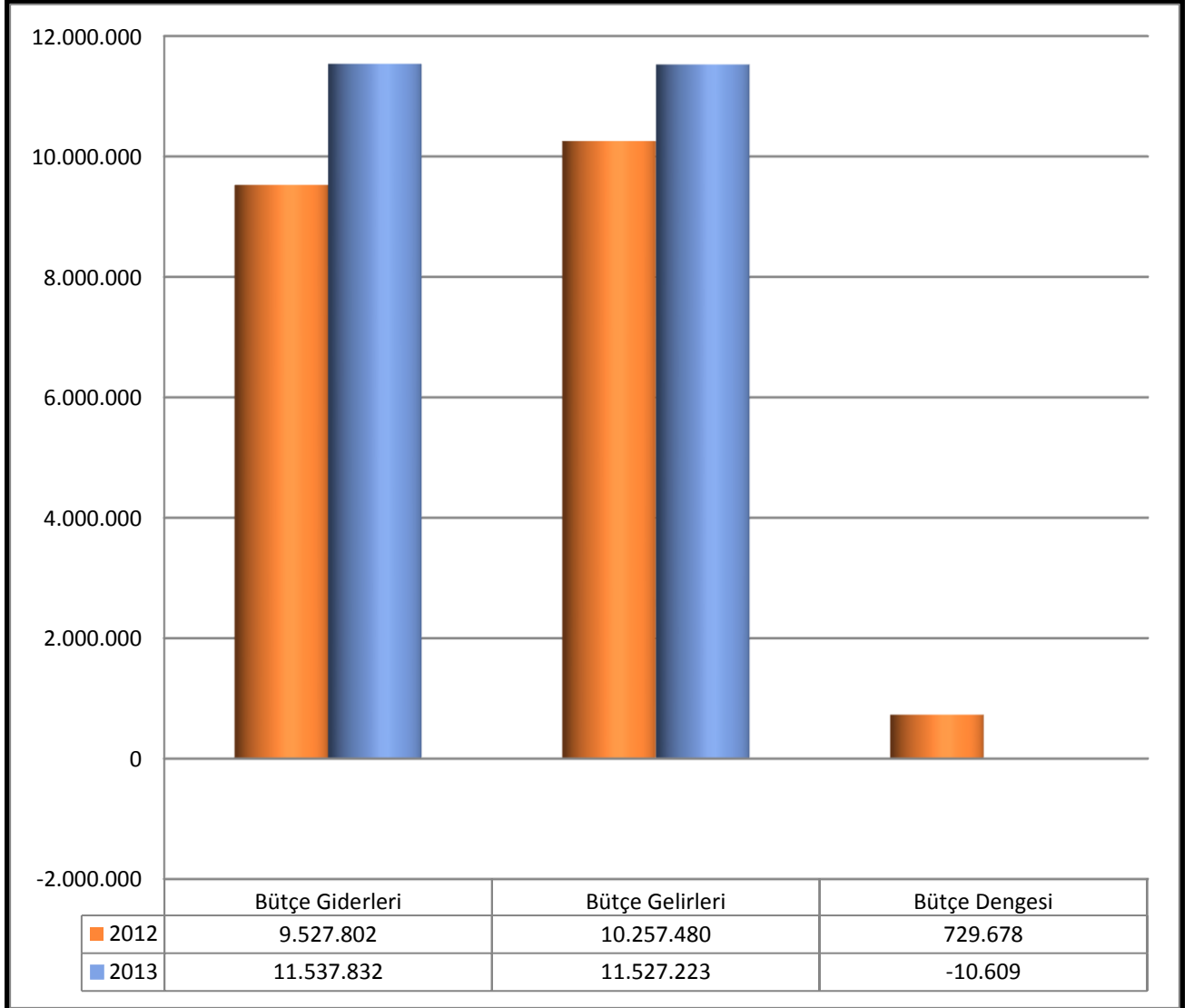
Belediyelerin bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde; 2012 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 96'sını, 2013 yılında % 89,9'unu karşıladığı görülmektedir.

VIII.1.3. Belediye Bağı İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye bağı idarelerinin bütçe gerçekleşmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:27

Belediye Bağı İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

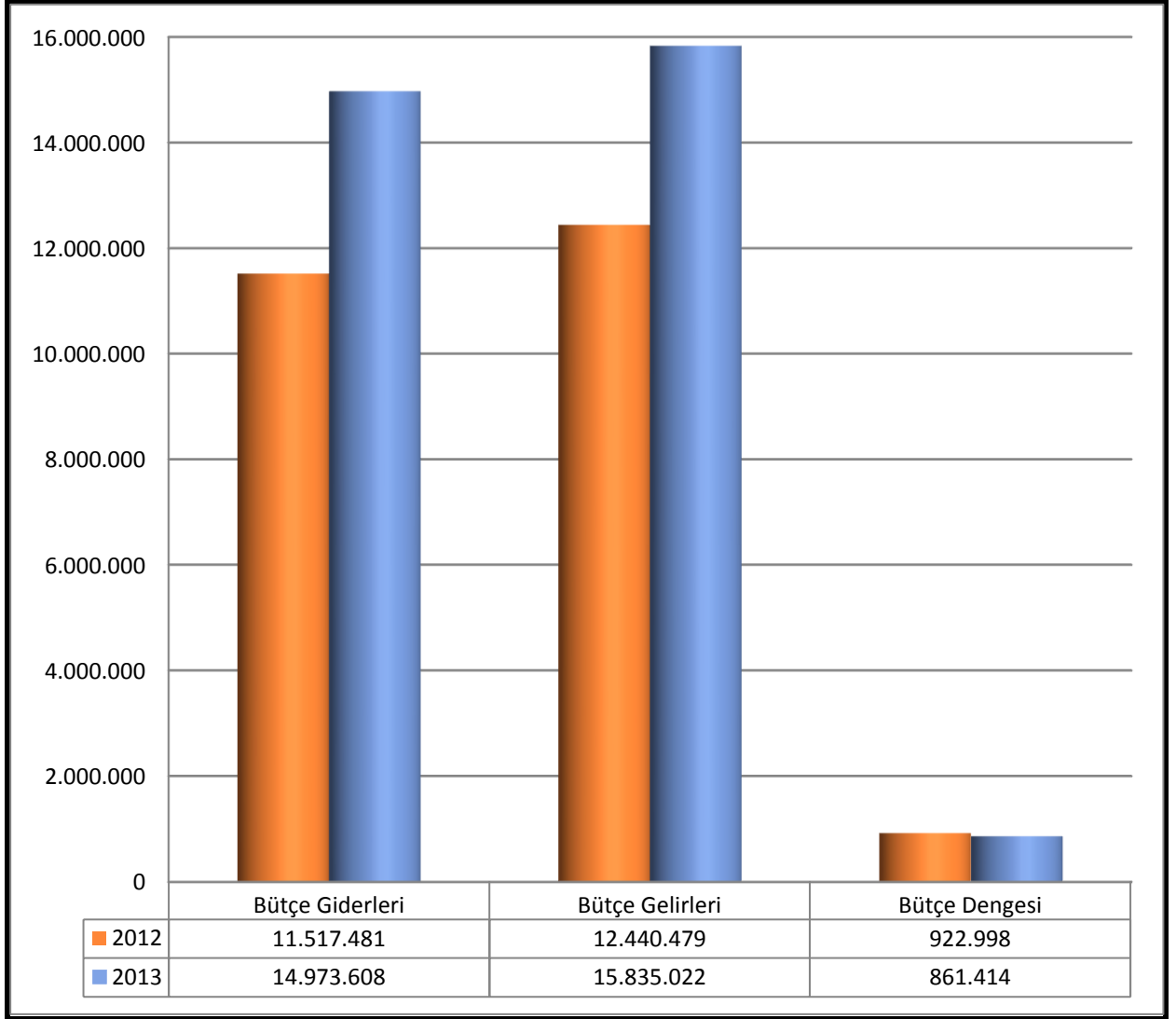
Belediye bağı idarelerinin bütçe gerçekleşmeleri incelendiğinde; 2012 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 107,7'sini, 2013 yılında % 99,9'unu karşiladığı görülmektedir.

VIII.1.4. İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla özel idarelerinin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:28

İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

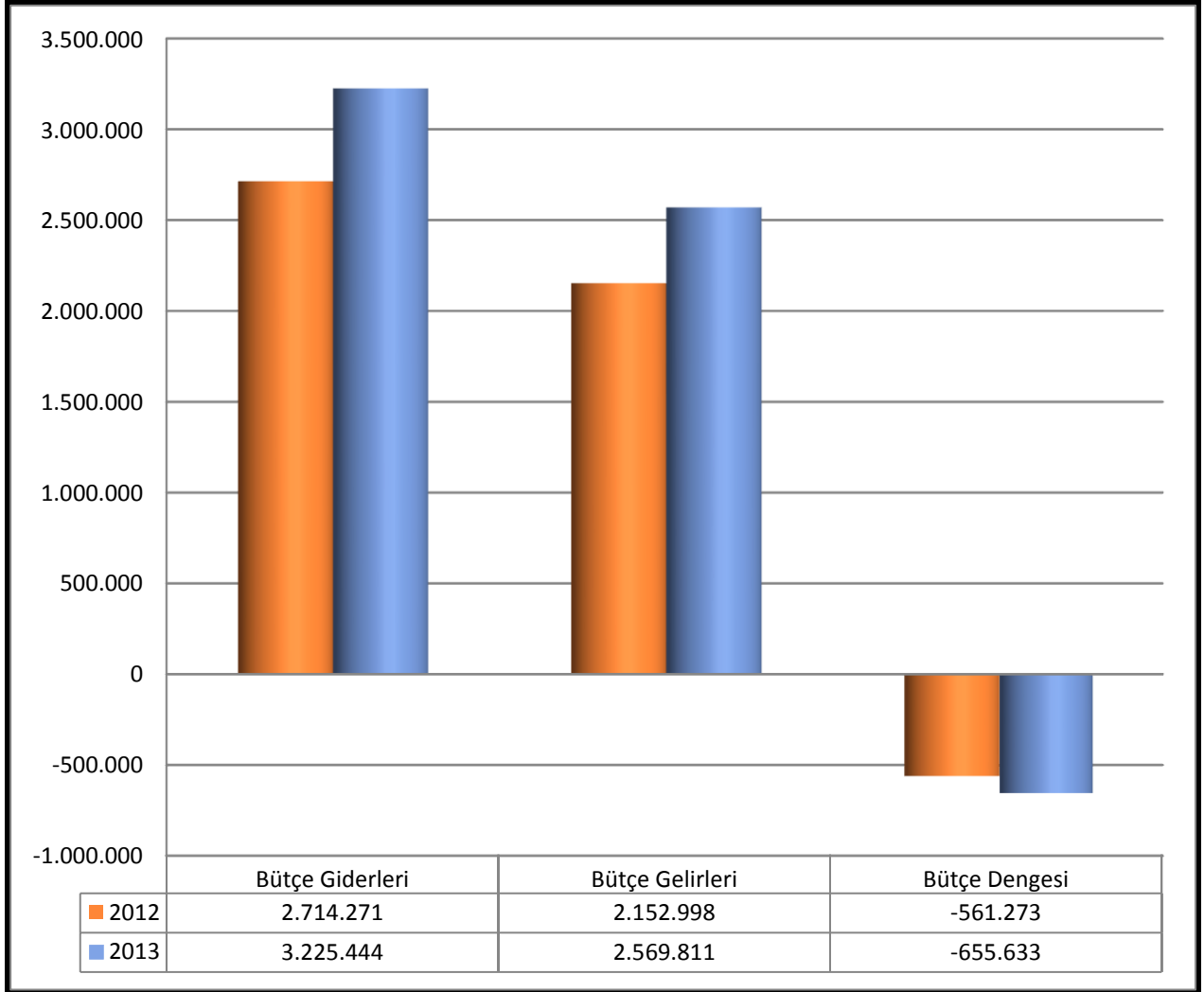
2012 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin %108'ini, 2013 yılında % 105,8'ini karşıladığı görülmektedir. İl Özel idarelerinin bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde; bütçenin sürekli fazla verdiği gözlemlenmektedir.

VIII.1.5. Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idare birliklerinin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:29

Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

Mahalli idare birliklerinin bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin 2012 yılında % 79,3'ünü, 2013 yılında % 79,7'sini karşıladığı görülmektedir.

VIII.2. MAHALLİ İDARELERİN HARCAMALARI

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, diğer belediyeler ve mahalli idare birlikleri harcamalarını oluşturan giderler genel olarak aşağıda belirtilmiştir:

a) İl Özel İdarelerinin Harcamaları

İl özel idarelerinin harcamaları aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır.

- İl özel idaresi binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- İl özel idaresinin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- İl genel meclisince belirlenecek ilkeler çerçevesinde köylere veya köylerin aralarında kurdukları birliklere yapılacak yardımlar.
- İl özel idaresinin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı, üyelik aidatı giderleri.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.
- Yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
- Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
- Sosyo-kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Özel idare hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Doğal afet giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

b) Büyükşehir Belediyelerinin Harcamaları

Büyükşehir belediyelerinin harcamaları aşağıda sayılanlardan oluşmaktadır:

- Belediye hizmet binaları ve tesislerin temini, bakım ve onarımı için yapılan giderler.
- Belediye personeline ve belediyenin seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim ile diğer giderler.
- İlçe belediyeleri ile bağlı kuruluşlara yapacakları yardımlar ve ortak proje giderleri.

- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı ile üyelik aidatı giderleri.
- Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.
- Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim ödemeleri.
- Spor, sosyal, kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Büyükşehir belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

c) İl, İlçe ve Belde Belediyelerinin Harcamaları

İl, ilçe (büyükşehir ilçe belediyeleri için 5216 sayılı Kanun'da belirtilen görevlerle ilgili olmak üzere) ve belde belediyelerinin harcamaları şunlardır:

- Belediye binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri.

- Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri.
- Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
 - Dava takip ve icra giderleri.
 - Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
 - Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
 - Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri.
 - Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
 - Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
 - Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.
 - Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar.
 - İmar düzenleme giderleri.
 - Her türlü proje giderleri.

d) Mahalli İdare Birliklerinin Harcamaları

Mahalli idare birliklerinin, görev alanlarıyla sınırlı olmak üzere harcamaları şunlardır:

- Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Birliğin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluk, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
 - Hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
 - Birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
 - Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ücretler ile sigorta giderleri.
 - Dava takip ve icra giderleri.
 - Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri.
 - Kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
 - Temsil, tören ve ağırlama giderleri.

VIII.2.1. Mahalli İdarelerin Harcamalarına İlişkin Genel Göstergeler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:30

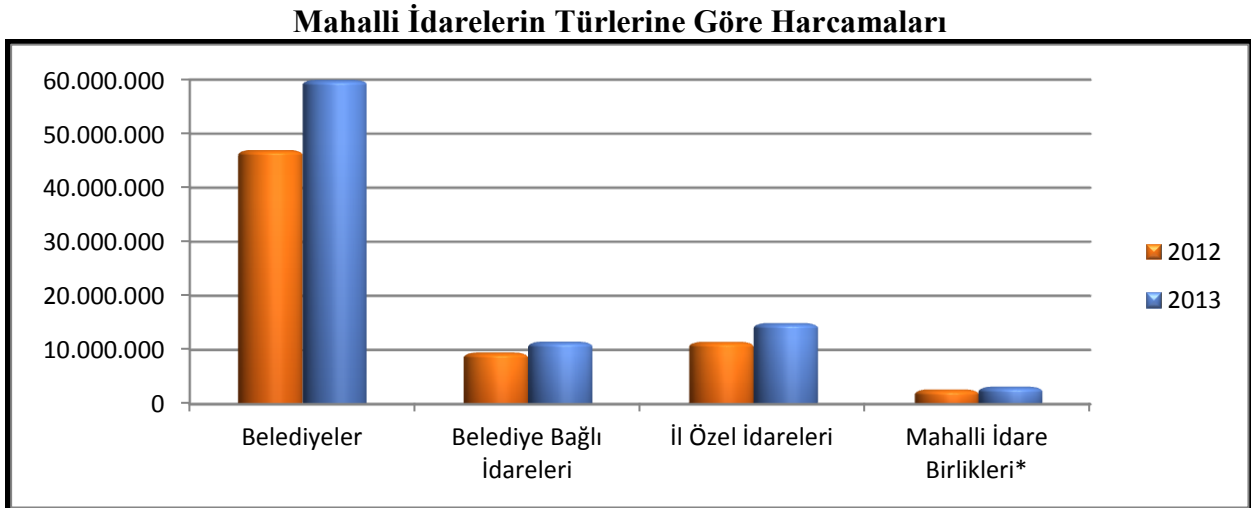
Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları (1.000 TL)		
Türü	2012	2013
Belediyeler	46.988.113	59.964.440
Belediye Bağlı İdareleri	9.527.802	11.537.832
İl Özel İdareleri	11.517.481	14.973.608
Mahalli İdare Birlikleri	2.714.271	3.225.444
Konsolide Toplam*	69.298.699	87.589.594

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında belediyeler 59.964.440.000 TL, il özel idareleri 14.973.608.000 TL, mahalli idare birlikleri 3.225.444.000 TL ve belediye bağlı idareleri 11.537.832.000 TL harcamada bulunmuştur. Mahalli idare harcamalarının % 82'si belediyeler ve bağlı idareler tarafından gerçekleştirilmektedir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin harcamaları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:9

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

VIII.2.2.Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin gider kalemlerine göre harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:31

Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları (1.000 TL)

Türü	2012	2013
Personel Giderleri	12.192.651	13.488.756
SGK Devlet Primi	1.968.097	2.173.496
Mal ve Hizmet Alımları	26.196.297	31.736.488
Faiz Harcamaları	1.432.644	1.412.107
Cari Transferler	2.413.341	2.956.872
Sermaye Giderleri	23.315.323	33.577.382
Sermaye Transferleri	740.115	524.213
Borç Verme	1.040.231	1.720.280
Konsolide Toplam*	69.298.699	87.589.594

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

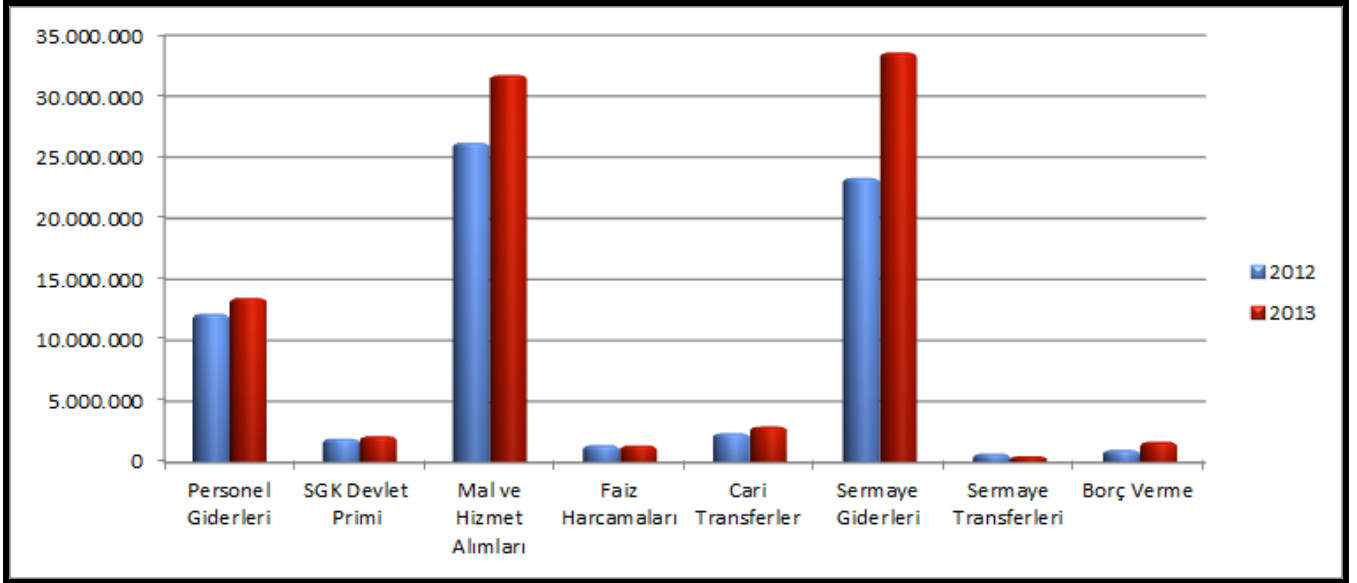
2013 yılı itibarıyla; mahalli idarelerin personel harcamaları 13.488.756.000 TL, SGK devlet primi harcamaları 2.173.496.000 TL, mal ve hizmet alımları 31.736.488.000 TL, faiz harcamaları 1.412.107.000 TL, cari transferleri 2.956.872.000 TL, sermaye giderleri 33.577.382.000 TL, sermaye transferleri 524.213.000 TL, borç verme kalemi 1.720.280.000 TL'dir.

Mahalli idarelerin mal ve hizmet alımı ile sermaye giderleri toplam harcamanın % 75'ini, personel harcamaları toplam harcamanın % 15'ini oluşturmaktadır. Mahalli idarelerin giderlerinin büyük çoğunluğunun yatırımlarla ilgili olduğu, personel giderlerinin yasal sınırı aşmadığı gözlemlenmektedir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin gider kalemlerine göre harcamaları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:10

Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

VIII.2.2.1. Personel Harcamaları

Personel harcamaları, ilgili mahalli idarede çalışan memurlar, sözleşmeli personel, işçiler, geçici personel ve diğer personelin ücretlerini kapsamaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin personel harcamaları ve toplam harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:32

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamaları (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	(%)	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	(%)
Belediyeler	8.212.752	46.988.113	17,48	9.083.774	59.964.440	15,15
Belediye Bağlı İdareleri	1.372.746	9.527.802	14,41	1.474.520	11.537.832	12,78
İl Özel İdareleri	2.358.647	11.517.481	20,48	2.771.632	14.973.608	18,51
Mahalli İdare Birlikleri	248.506	2.714.271	9,16	158.830	3.225.444	4,92
Toplam	12.192.651	70.747.667	17,23	13.488.756	89.701.324	15,04

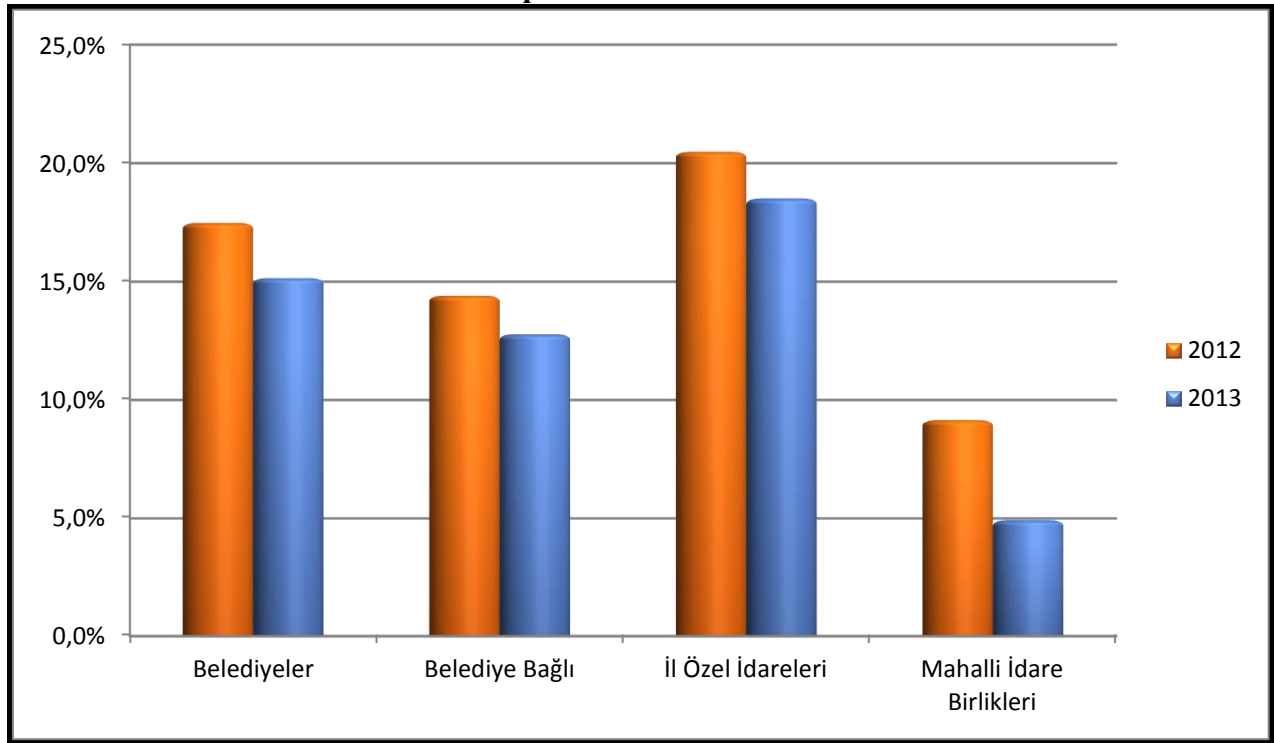
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında personel harcamaları olarak; belediyeler 9.083.774.000 TL, il özel idareleri 2.771.632.000 TL, mahalli idare birlikleri 158.830.000 TL ve belediye bağlı idareleri 1.474.520.000 TL harcamıştır. Personel harcamalarının toplam harcamalar içindeki payının azaldığı gözlenmektedir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin personel harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:11

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamalarının
Toplam Harcamalara Oranı**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla; mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki personel harcamalarının payı % 15,04'tür. Bu pay belediyelerde % 15,15, belediye bağlı idarelerinde % 12,78, mahalli idare birliklerinde % 4,92, il özel idarelerinde ise % 18,51'dir.

VIII.2.2.1.1.Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları

Belediye türlerine göre personel harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:33

Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.811.987	16.837.380	10,76	1.969.819	22.681.953	8,68
İl Belediyeleri	1.117.844	5.607.952	19,93	1.256.888	7.078.819	17,76
İlçe ve Belde Belediyeleri	5.282.921	24.663.322	21,42	5.857.067	30.480.918	19,22
Toplam	8.212.752	47.108.654	17,43	9.083.774	60.241.690	15,08

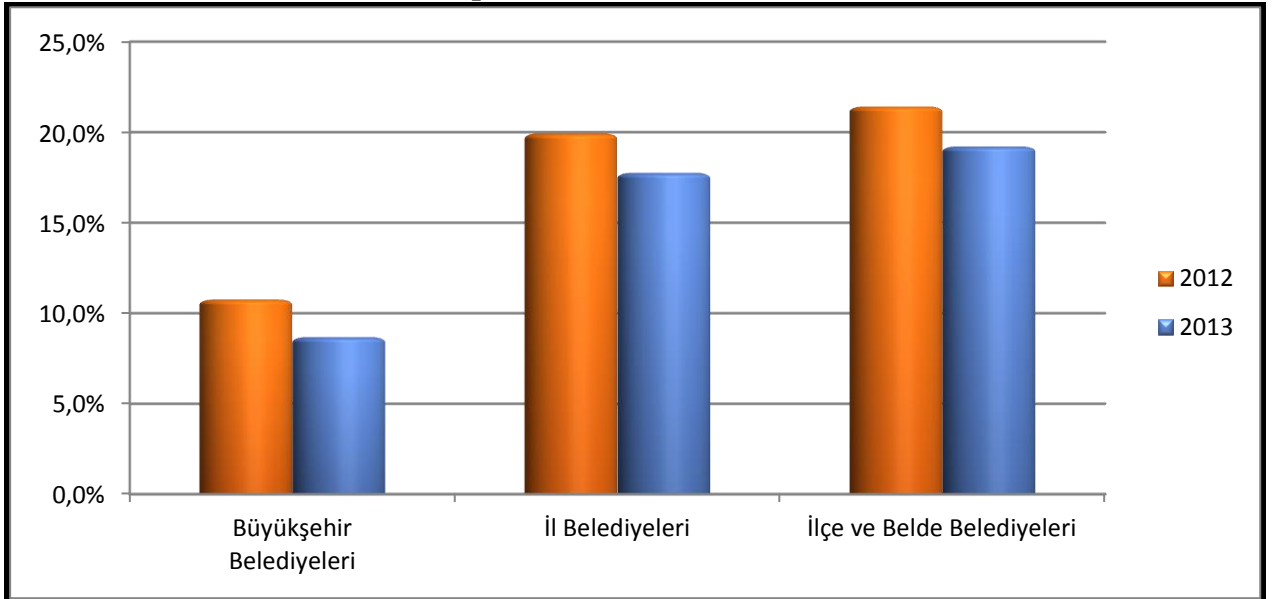
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında personel giderleri olarak; büyükşehir belediyeleri 1.969.819.000 TL, il belediyeleri 1.256.888.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 5.857.067.000 TL harcamıştır. Belediyelerde ölçek büyüdükçe personel harcamalarının toplam harcamalar içindeki payının azaldığı görülmektedir.

Belediye türlerine göre personel harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:12

Belediye Türlerine Göre Personel Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında personel harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 8,68, il belediyelerinde % 17,76, ilçe ve belde belediyelerinde % 19,22'dir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi ile belediyenin yıllık toplam personel harcamalarının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın % 30'unu aşamayacağı, nüfusu 10.000'in altında bulunan belediyeler için bu oranın % 40 olduğu, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel harcamalarının söz konusu oranları aşması durumunda cari yıl ve izleyen yıllarda personel harcamaları bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamayacağı, yeni personel alımı nedeniyle bu oranların aşılması sebebiyle oluşacak kamu zararının olduğu tarihten itibaren hesaplanacak kanuni faiziyle birlikte belediye başkanından tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme personel harcamalarındaki artışı durdurmuş ve kısmen aşağıya çekmiştir.

Mahalli idarelerde personel harcamaları toplam harcamalar içerisinde azalan bir seyir izlemeye başlamıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa dayanılarak çıkartılan norm kadro yönetmelikleri ile mahalli idarelerde personel istihdamına yeni bir disiplin getirilmiştir. Belediyelerin personel istihdamına bir sınırlama getirilmiş, tahmini bütçedeki personel harcamaları yerine gerçekleşmiş bütçedeki miktarlar esas alınmak suretiyle baz alınan miktarın subjektif olmasının önüne geçilmiştir.

VIII.2.2.2.Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Harcamaları

Sosyal Güvenlik Kurumu primi, ilgili mahalli idarede çalışan memurlar, sözleşmeli personel, işçiler, geçici personel ve diğer personelin devletçe ödenen prim harcamalarından oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla sosyal güvenlik kurumu devlet primi ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:34

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.329.199	46.988.113	2,83	1.465.719	59.964.440	2,44
Belediye Bağlı İdareleri	254.477	9.527.802	2,67	273.562	11.537.832	2,37
İl Özel İdareleri	354.071	11.517.481	3,07	420.642	14.973.608	2,81
Mahalli İdare Birlikleri	30.350	2.714.271	1,12	13.573	3.225.444	0,42
Toplam	1.968.097	70.747.667	2,78	2.173.496	89.701.324	2,42

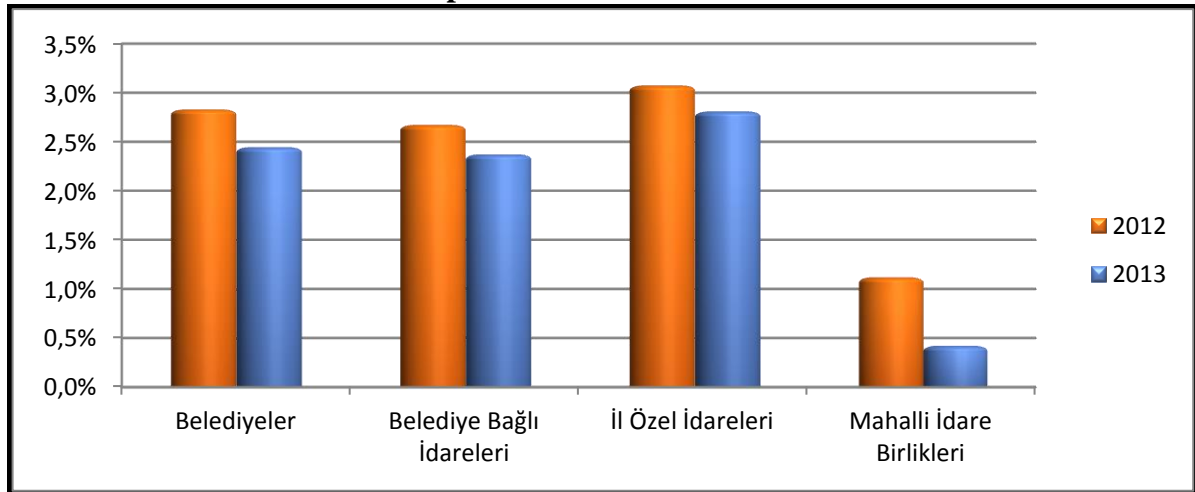
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sosyal güvenlik kurumu devlet primi olarak; belediyeler 1.465.719.000 TL, il özel idareleri 420.642.000 TL, mahalli idare birlikleri 13.573.000 TL ve belediye bağlı idareleri 273.562.000 TL harcamıştır.

2012-2013 yılları itibarıyla sosyal güvenlik kurumu devlet priminin toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:13

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Priminin Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla toplam harcamalar içindeki SGK harcamalarının payı % 2,42'dir. Bu pay belediyelerde % 2,44, belediye bağlı idarelerinde % 2,37, mahalli idare birliklerinde % 0,42, il özel idarelerinde ise % 2,81'dir.

VIII.2.2.2.1.Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sosyal güvenlik kurumu devlet primi ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:35

Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	287.130	16.837.380	1,71	308.463	22.681.953	1,36
İl Belediyeleri	195.582	5.607.952	3,49	218.461	7.078.819	3,09
İlçe ve Belde Belediyeleri	846.487	24.663.322	3,43	938.795	30.480.918	3,08
Toplam	1.329.199	47.108.654	2,82	1.465.719	60.241.690	2,43

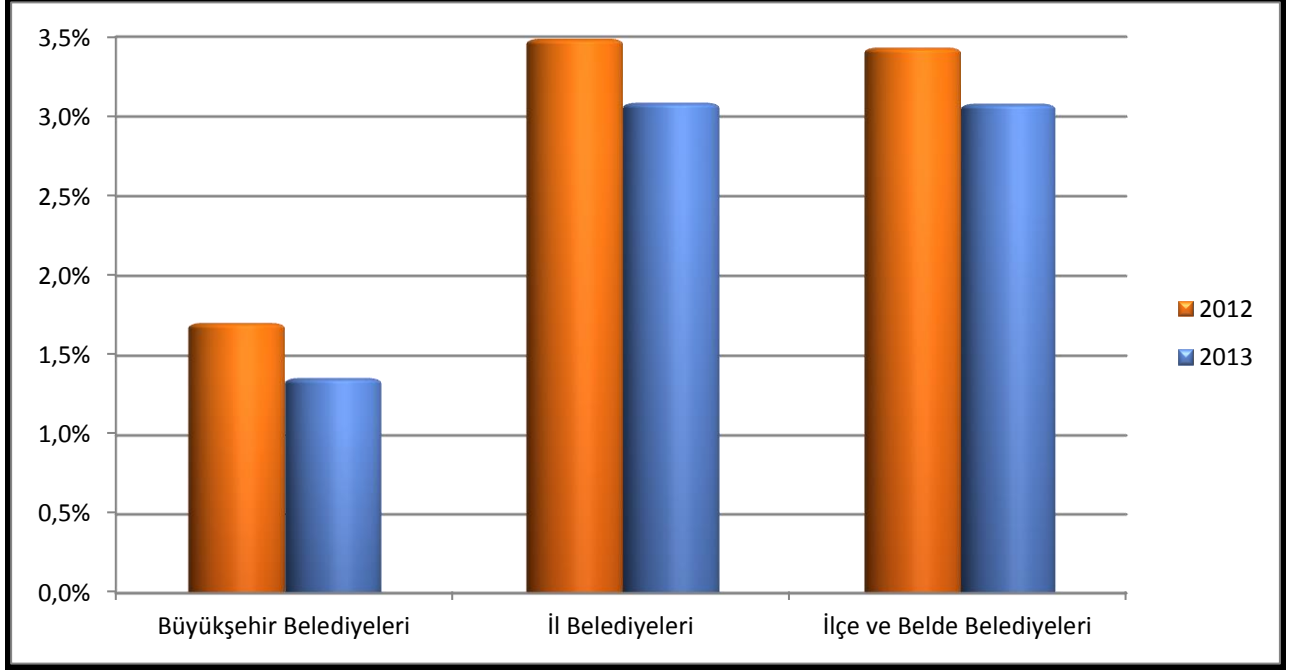
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sosyal güvenlik kurumu devlet primi olarak; büyükşehir belediyeleri 308.463.000 TL, il belediyeleri 218.461.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 938.795.000 TL harcamıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sosyal güvenlik kurumu devlet priminin toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:14

**Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Priminin
Toplam Harcamalara Oranı**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında SGK harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 1,36, il belediyelerinde % 3,09, ilçe ve belde belediyelerinde % 3,08'dir.

VIII.2.2.3. Mal ve Hizmet Alımları

Mal ve hizmet alımları, ilgili mahalli idarenin, üretime yönelik mal ve malzeme alımları, tüketime yönelik mal ve malzeme alımları, yolluklar, görev harcamaları, hizmet alımları, temsil ve tanıtma harcamaları, menkul mal, gayri maddi hak alım, bakım ve onarım harcamaları, gayrimenkul mal bakım ve onarım harcamaları, tedavi ve cenaze harcamalarından oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin mal ve hizmet alımları ve toplamı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:36

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	18.552.457	46.988.113	39,48	22.969.162	59.964.440	38,30
Belediye Bağlı İdareleri	3.745.969	9.527.802	39,32	4.016.290	11.537.832	34,81
İl Özel İdareleri	2.837.221	11.517.481	24,63	3.577.110	14.973.608	23,89
Mahalli İdare Birlikleri	1.060.650	2.714.271	39,08	1.173.926	3.225.444	36,40
Toplam	26.196.297	70.747.667	37,03	31.736.488	89.701.324	35,38

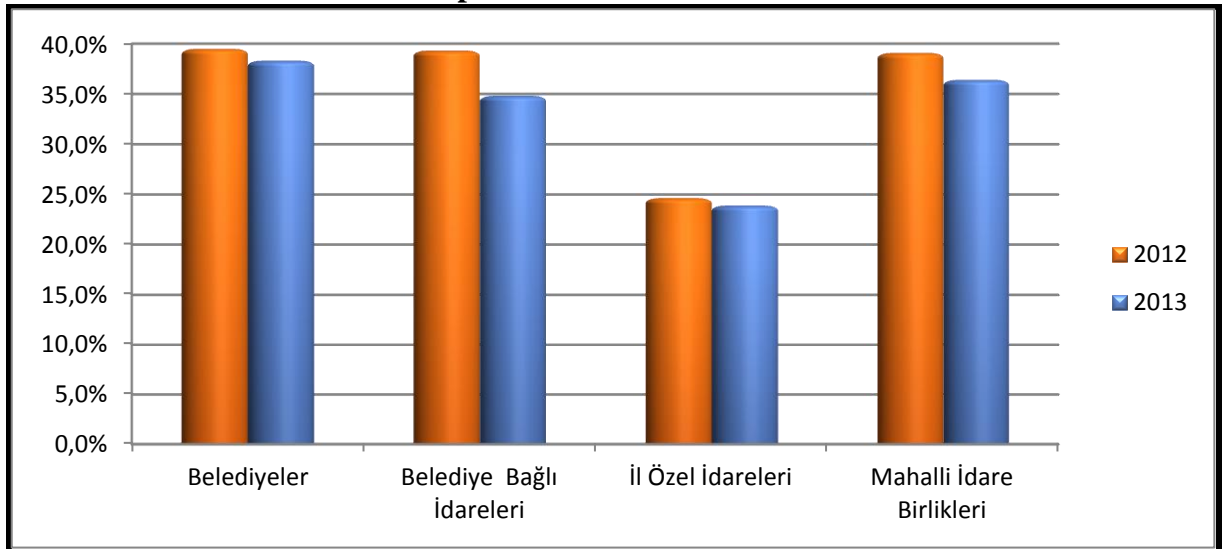
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

Mahalli idarelerin en büyük harcama kalemi mal ve hizmet alımları olup bu kapsamda 2013 yılında; belediyeler 22.969.162.000 TL, il özel idareleri 3.577.110.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.173.926.000 TL ve belediye bağlı idareleri 4.016.290.000 TL harcama yapmıştır. Mal ve hizmet alımları genellikle yatırım amacıyla yapılmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin mal ve hizmet alımlarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:15

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımlarının Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki mal ve hizmet alımlarının payı % 35,38'dir. Bu pay belediyelerde % 38,30, belediye bağlı idarelerinde % 34,81, mahalli idare birliklerinde % 36,40, il özel idarelerinde ise % 23,89'dur.

VIII.2.2.3.1.Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları

Belediye türlerine göre mal ve hizmet alım harcamaları ile toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:37

Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar

(1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	4.764.440	16.837.380	28,30	6.097.047	22.681.953	26,88
İl Belediyeleri	2.473.867	5.607.952	44,11	3.049.785	7.078.819	43,08
İlçe ve Belde Belediyeleri	11.314.150	24.663.322	45,87	13.822.330	30.480.918	45,35
Toplam	18.552.457	47.108.654	39,38	22.969.162	60.241.690	38,13

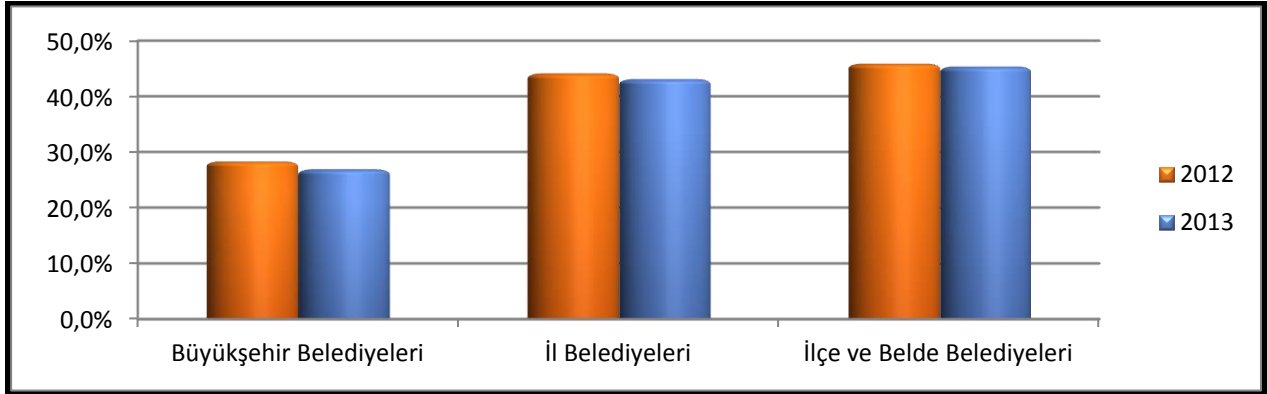
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında mal ve hizmet alım harcamaları olarak; büyükşehir belediyeleri 6.097.047.000 TL, il belediyeleri 3.049.785.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 13.822.330.000 TL harcama yapmıştır.

Belediye türlerine göre mal ve hizmet alım harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:16

**Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımlarının
Toplam Harcamalara Oranı**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında mal ve hizmet alımlarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 26,88, il belediyelerinde % 43,08, ilçe ve belde belediyelerinde % 45,35' tir.

VIII.2.2.4. Faiz Harcamaları

Faiz harcamaları, ilgili mahalli idarenin kamu kurumlarına ödenen iç borç faiz harcamalarını, diğer iç borç faiz harcamalarını, dış borç faiz harcamalarını ve iskonto harcamalarını kapsamaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin faiz harcamaları ve toplam harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:38

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamaları
ve Toplam Harcamalar**

(1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.189.199	46.988.113	2,53	1.129.888	59.964.440	1,88
Belediye Bağlı İdareleri	220.289	9.527.802	2,31	257.324	11.537.832	2,23
İl Özel İdareleri	17.736	11.517.481	0,15	22.333	14.973.608	0,15
Mahalli İdare Birlikleri	5.420	2.714.271	0,20	2.562	3.225.444	0,08
Toplam	1.432.644	70.747.667	2,03	1.412.107	89.701.324	1,57

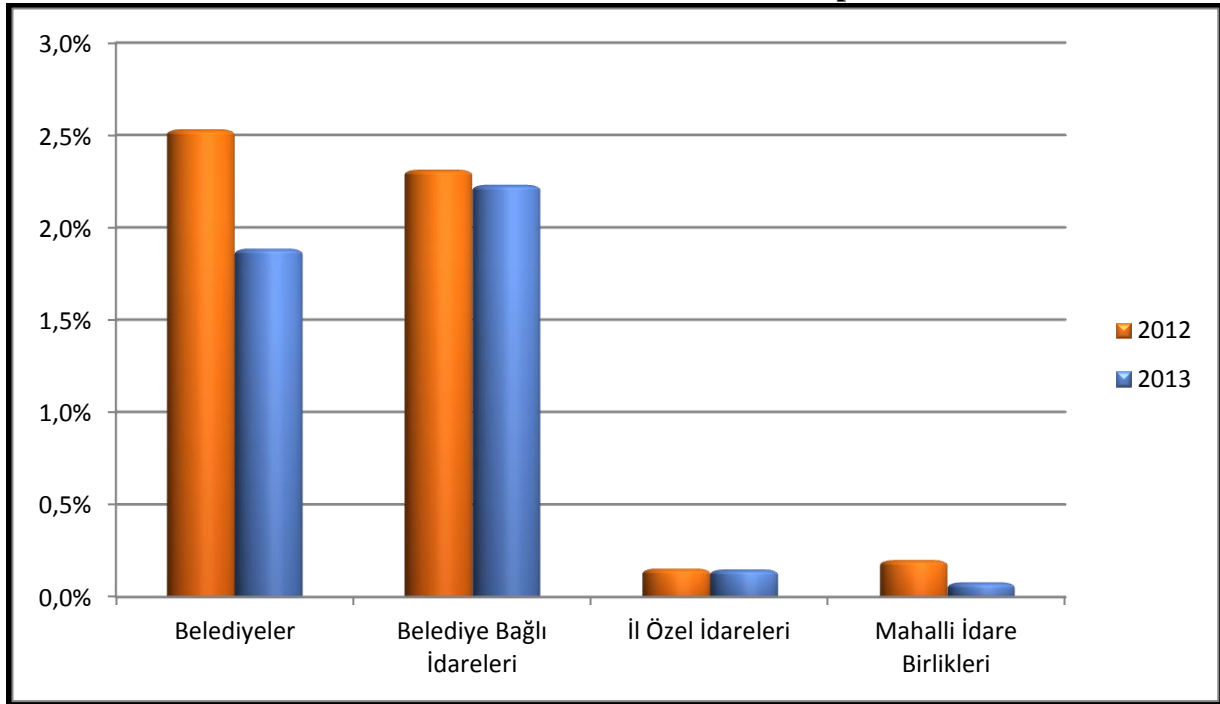
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında faiz giderleri olarak; belediyeler 1.129.888.000 TL, il özel idareleri 22.333.000 TL, mahalli idare birlikleri 2.562.000 TL ve belediye bağlı idareleri 257.324.000 TL harcama yapmıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin faiz harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:17

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki faiz harcamalarının payı % 1,57'dir. Bu pay belediyelerde % 1,88, belediye bağlı idarelerinde % 2,23, mahalli idare birliklerinde % 0,08, il özel idarelerinde ise % 0,15'tir.

VIII.2.2.4.1. Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faiz harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:39

Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	746.285	16.837.380	4,43	593.749	22.681.953	2,62
İl Belediyeleri	112.416	5.607.952	2,00	149.661	7.078.819	2,11
İlçe ve Belde Belediyeleri	330.498	24.663.322	1,34	386.478	30.480.918	1,27
Toplam	1.189.199	47.108.654	2,52	1.129.888	60.241.690	1,88

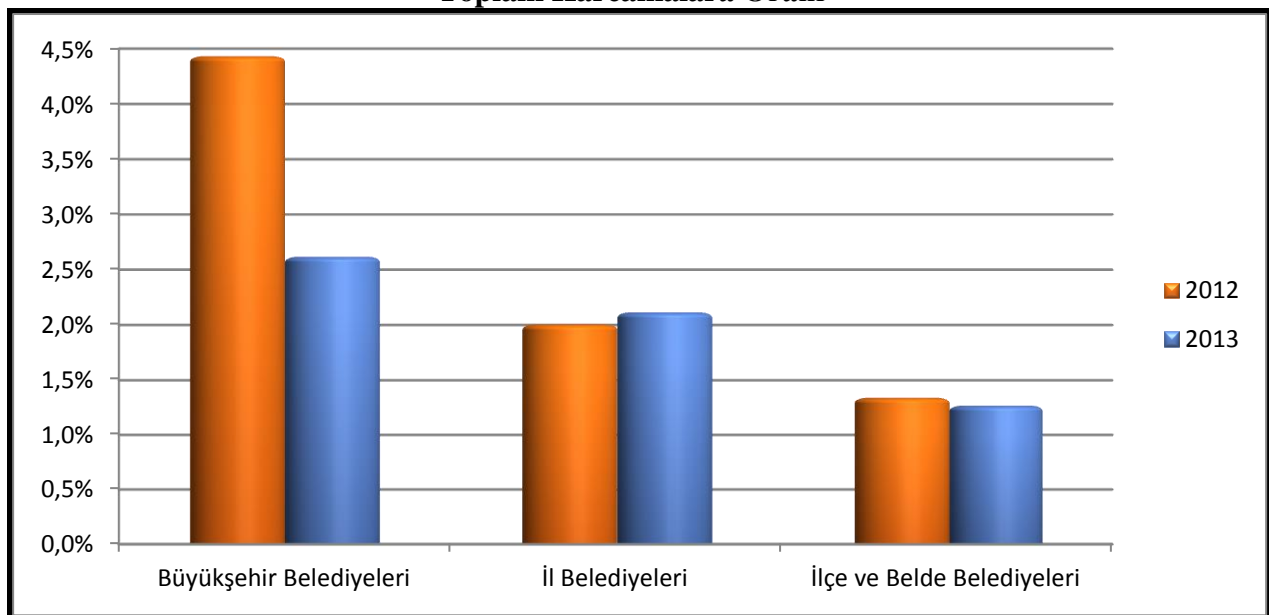
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında faiz giderleri olarak; büyükşehir belediyeleri 593.749.000 TL, il belediyeleri 149.661.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 386.478.000 TL harcama yapmıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faiz harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:18

Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında faiz harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 2,62, il belediyelerinde % 2,11, ilçe ve belde belediyelerinde % 1,27'dir.

VIII.2.2.5. Cari Transferler

Cari transferler, ilgili mahalli idarelerin görev zararları, mahalli idare yardımları, kâr amacı gütmeyen kurumlara yapılan transferler, hane halkına yapılan transferler, yurt dışına yapılan transferler ve gelirlerden ayrılan paylardan oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin cari transfer harcamaları ve toplam harcamalar karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:40

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.861.478	46.988.113	3,96	2.269.259	59.964.440	3,78
Belediye Bağlı İdareleri	433.237	9.527.802	4,55	681.918	11.537.832	5,91
İl Özel İdareleri	513.346	11.517.481	4,46	621.964	14.973.608	4,15
Mahalli İdare Birlikleri	142.576	2.714.271	5,25	195.882	3.225.444	6,07
Toplam	2.950.637	70.747.667	4,17	3.769.023	89.701.324	4,20

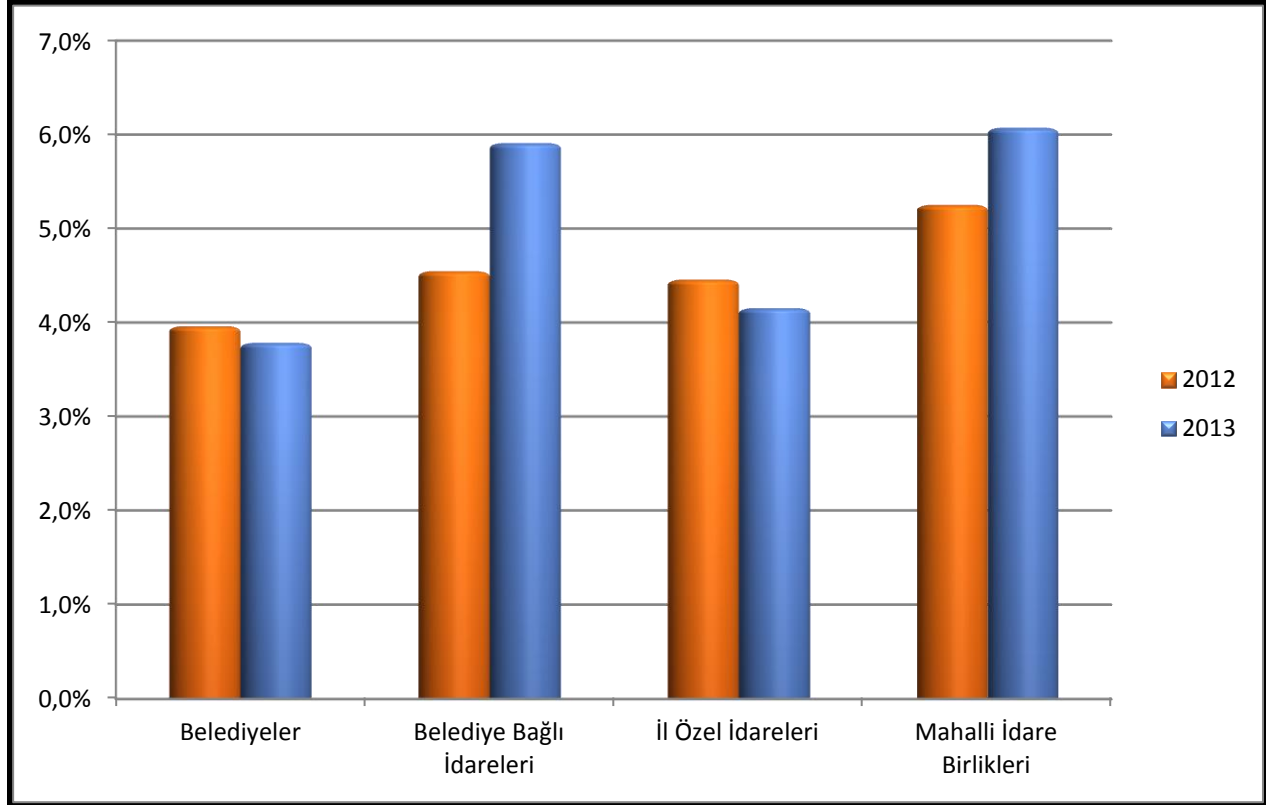
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında cari transferler olarak; belediyeler 2.269.259.000 TL, il özel idareleri 621.964.000 TL, mahalli idare birlikleri 195.882.000 TL ve belediye bağlı idareleri 681.918.000 TL harcamıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin cari transfer harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:19

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki cari transfer harcamalarının payı % 4,20'dir. Bu oran belediyelerde % 3,78, belediye bağlı idarelerinde % 5,91, mahalli idare birliklerinde % 6,07 ve il özel idarelerinde % 4,15'tir.

VIII.2.2.5.1.Belediye Türlerine Göre Cari Transferler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre cari transfer harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:41

Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	928.984	16.837.380	5,52	1.270.381	22.681.953	5,60
İl Belediyeleri	161.481	5.607.952	2,88	190.224	7.078.819	2,69
İlçe ve Belde Belediyeleri	821.586	24.663.322	3,33	896.439	30.480.918	2,94
Toplam	1.912.051	47.108.654	4,06	2.357.044	60.241.690	3,91

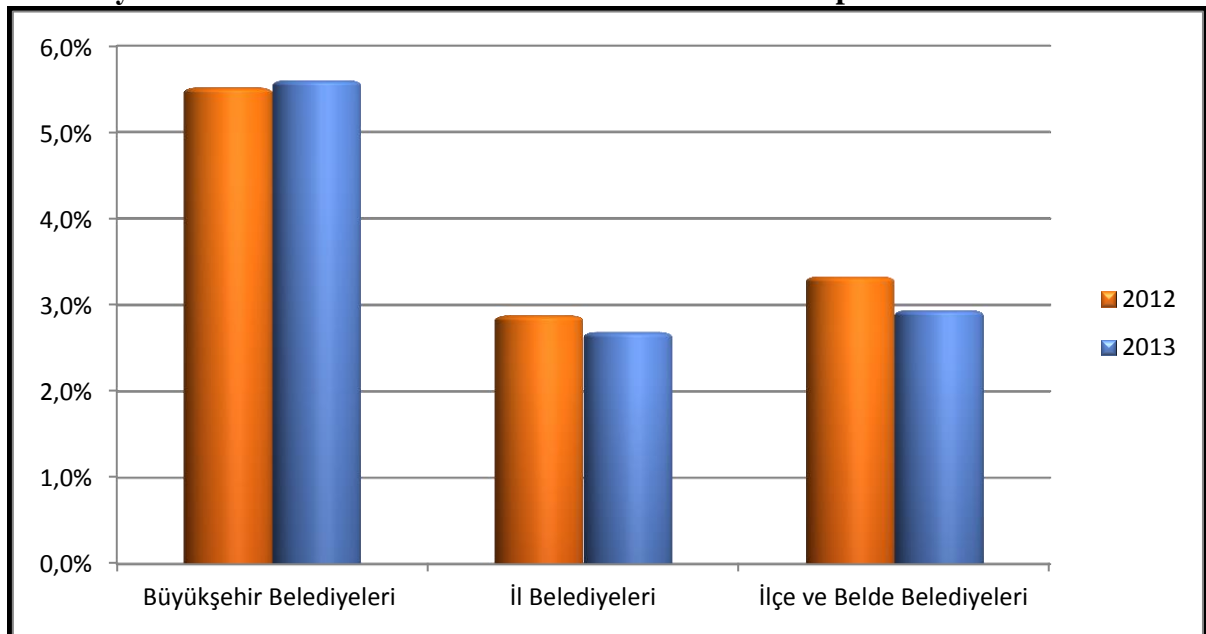
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında cari transferler olarak; büyükşehir belediyeleri 1.270.381.000 TL, il belediyeleri 190.224.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 896.439.000 TL harcamıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre cari transfer harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:20

Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında cari transferlerin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 5,60, il belediyelerinde % 2,69, ilçe ve belde belediyelerinde % 2,94'tür.

VIII.2.2.6. Sermaye Harcamaları

Sermaye harcamaları; ilgili mahalli idarenin mamul mal alımları, menkul sermaye üretim harcamaları, gayri maddi hak alımları, gayrimenkul alımları ve kamulaştırılması, gayrimenkul sermaye üretim harcamaları, menkul malların büyük onarım harcamaları, gayrimenkul büyük onarım harcamaları, stok alımları ve diğer sermaye harcamalarından oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre sermaye harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:42

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	13.849.438	46.988.113	29,47	20.346.776	59.964.440	33,93
Belediye Bağlı İdareleri	3.114.657	9.527.802	32,69	4.421.855	11.537.832	38,32
İl Özel İdareleri	5.209.291	11.517.481	45,23	7.232.444	14.973.608	48,30
Mahalli İdare Birlikleri	1.141.937	2.714.271	42,07	1.576.307	3.225.444	48,87
Toplam	23.315.323	70.747.667	32,96	33.577.382	89.701.324	37,43

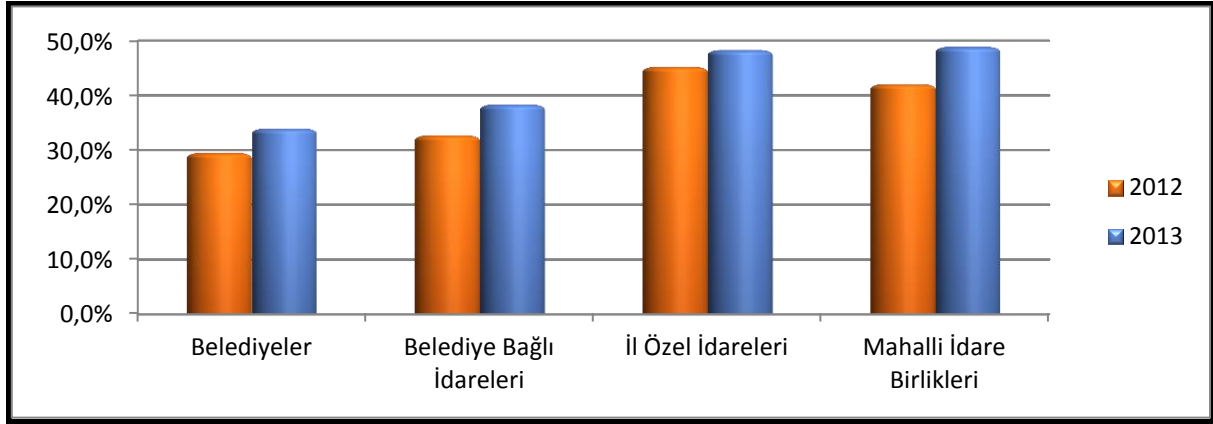
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sermaye giderleri olarak; belediyeler 20.346.776.000 TL, il özel idareleri 7.232.444.000 TL, belediye bağlı idareleri 4.421.855.000 TL ve mahalli idare birlikleri 1.576.307.000 TL harcamıştır. Sermaye harcamaları tamamıyla yatırım amaçlı olup toplam harcamalar içindeki payı % 37'dir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre sermaye harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:21

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamalarının
Toplam Harcamalara Oranı**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde sermaye harcamalarının toplam harcamalar içindeki payı % 37,43'tür. Bu pay belediyelerde % 33,93, belediye bağlı idarelerinde % 38,32, mahalli idare birliklerinde % 48,87 ve il özel idarelerinde % 48,30'dur.

VIII.2.2.6.1.Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:43

**Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve
Toplam Harcamalar**

(1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	6.406.341	16.837.380	38,05	9.715.562	22.681.953	42,83
İl Belediyeleri	1.515.781	5.607.952	27,03	2.182.838	7.078.819	30,84
İlçe ve Belde Belediyeleri	5.927.316	24.663.322	24,03	8.448.376	30.480.918	27,72
Toplam	13.849.438	47.108.654	29,40	20.346.776	60.241.690	33,78

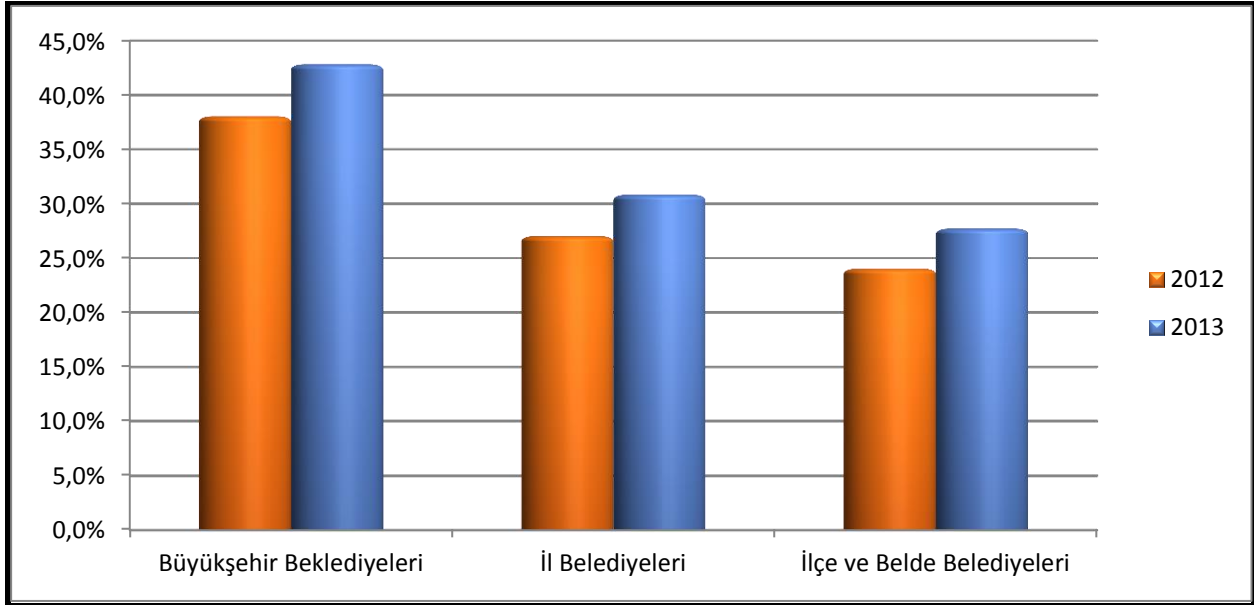
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sermaye harcamaları olarak; büyükşehir belediyeleri 9.715.562.000 TL, il belediyeleri 2.182.838.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 8.448.376.000 TL harcamıştır. Belediyelerde ölçek büyüdükçe yatırım harcamalarının arttığı görülmektedir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:22

**Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamalarının
Toplam Harcamalara Oranı**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla sermaye harcamalarının toplam harcamalar içinde en yüksek paya sahip olduğu mahalli idare % 42,83 ile büyükşehir belediyeleridir. Bu pay il belediyelerinde % 30,84, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 27,72'dir.

VIII.2.2.7. Sermaye Transferleri

Sermaye transferleri, ilgili mahalli idarenin yurtiçi sermaye transferleri ile yurtdışı sermaye transferlerinden oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin sermaye transferleri ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:44

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	527.250	46.988.113	1,12	671.802	59.964.440	1,12
Belediye Bağlı İdareleri	936	9.527.802	0,01	250	11.537.832	0,00
İl Özel İdareleri	226.065	11.517.481	1,96	324.498	14.973.608	2,17
Mahalli İdare Birlikleri	74.931	2.714.271	2,76	93.276	3.225.444	2,89
Toplam	829.182	70.747.667	1,17	1.089.826	89.701.324	1,21

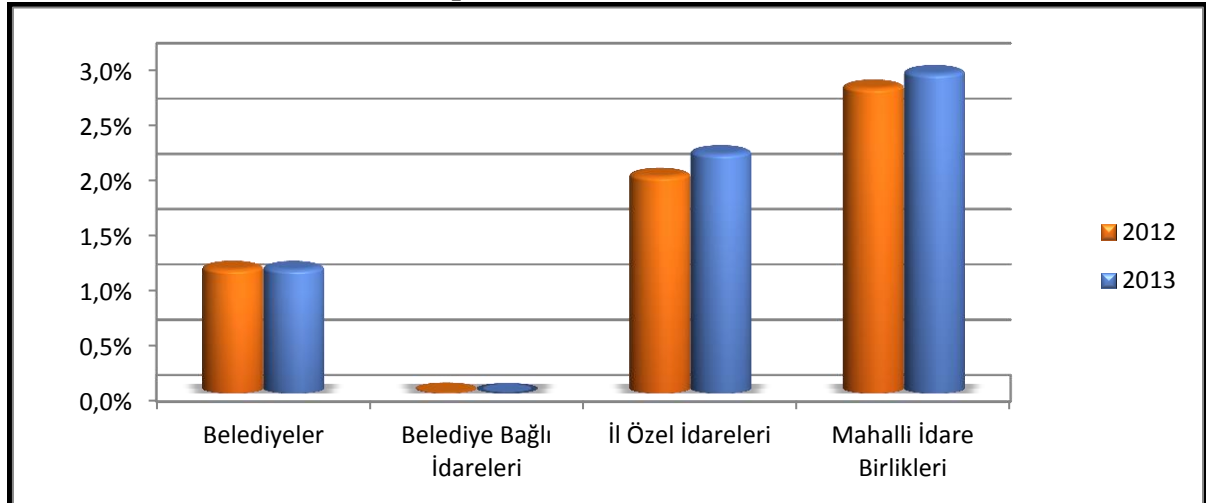
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sermaye transfer harcamaları olarak; belediyeler 671.802.000 TL, il özel idareleri 324.498.000 TL, mahalli idare birlikleri 93.276.000 TL ve belediye bağlı idareleri 250.000 TL harcamıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin sermaye transferlerinin toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:23

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferlerinin Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde sermaye transferlerinin toplam harcamalar içindeki payı % 1,21'dir. Bu pay belediyelerde % 1,12, mahalli idare birliklerinde % 2,89 ve il özel idarelerinde % 2,17'dir.

VIII.2.2.7.1.Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye transferleri ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:45
Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve
Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	486.796	16.837.380	2,89	722.447	22.681.953	3,19
İl Belediyeleri	18.505	5.607.952	0,33	19.521	7.078.819	0,28
İlçe ve Belde Belediyeleri	91.917	24.663.322	0,37	119.299	30.480.918	0,39
Toplam	597.218	47.108.654	1,27	861.267	60.241.690	1,43

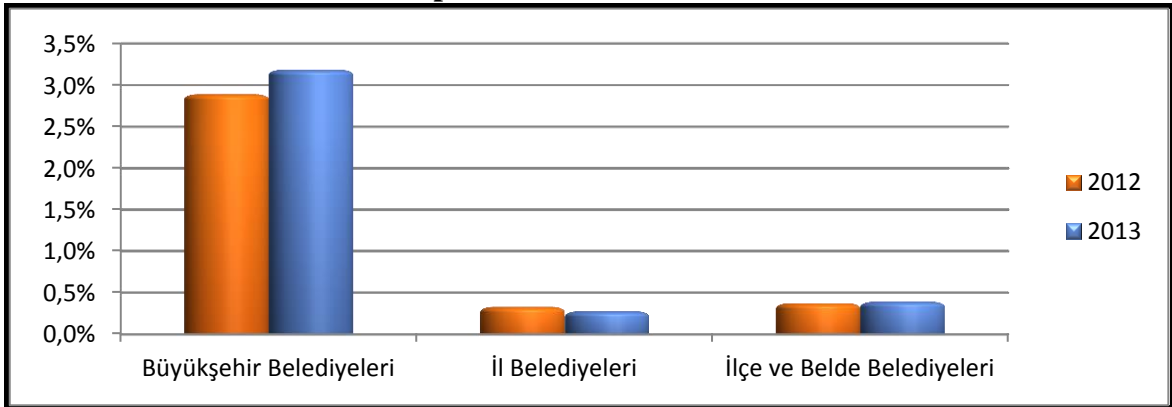
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sermaye transferleri olarak; büyükşehir belediyeleri 722.447.000 TL, il belediyeleri 19.521.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 119.299.000 TL harcamıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye transferlerinin toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:24

**Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferlerinin
Toplam Harcamalara Oranı**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sermaye transferlerinin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 3,19, il belediyelerinde % 0,28, ilçe ve belde belediyelerinde % 0,39'dur.

VIII.2.2.8. Borç Verme

Borç verme, ilgili mahalli idarenin yurtiçi borç verme harcamaları ile yurtdışı borç verme harcamalarından oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre borç verme ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:46

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Verme ve
Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2012			2013		
	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.466.340	46.988.113	3,12	2.028.060	59.964.440	3,38
Belediye Bağlı İdareleri	385.491	9.527.802	4,05	412.113	11.537.832	3,57
İl Özel İdareleri	1.104	11.517.481	0,01	2.985	14.973.608	0,02
Mahalli İdare Birlikleri	9.901	2.714.271	0,36	11.088	3.225.444	0,34
Toplam	1.862.836	70.747.667	2,63	2.454.246	89.701.324	2,74

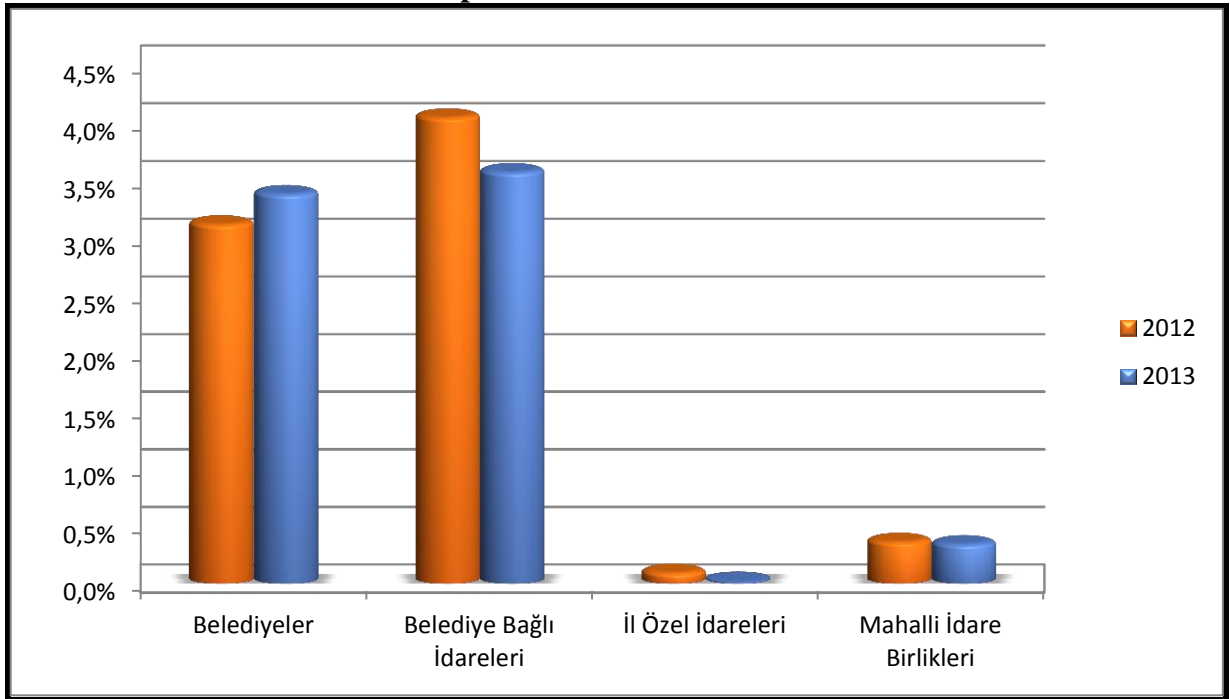
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında borç vermeye ilişkin olarak; belediyeler 2.028.060.000 TL, il özel idareleri 2.985.000 TL, mahalli idare birlikleri 11.088.000 TL ve belediye bağlı idareleri 412.113.000 TL harcamıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre borç verme harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:25

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Vermenin
Toplam Harcamalara Oranı**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin toplam harcamaları içindeki borç verme oranı % 2,74'tür. Bu oran belediyelerde % 3,38, belediye bağlı idarelerinde % 3,57 ve mahalli idare birliklerinde % 0,34'tür.

VIII.2.2.8.1.Belediye Türlerine Göre Borç Verme

2012 ve 2013 yılları belediye türlerine göre borç verme ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:47

Belediye Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.405.417	16.837.380	8,35	2.004.485	22.681.953	8,84
İl Belediyeleri	12.476	5.607.952	0,22	11.441	7.078.819	0,16
İlçe ve Belde Belediyeleri	48.447	24.663.322	0,20	12.134	30.480.918	0,04
Toplam	1.466.340	47.108.654	3,11	2.028.060	60.241.690	3,37

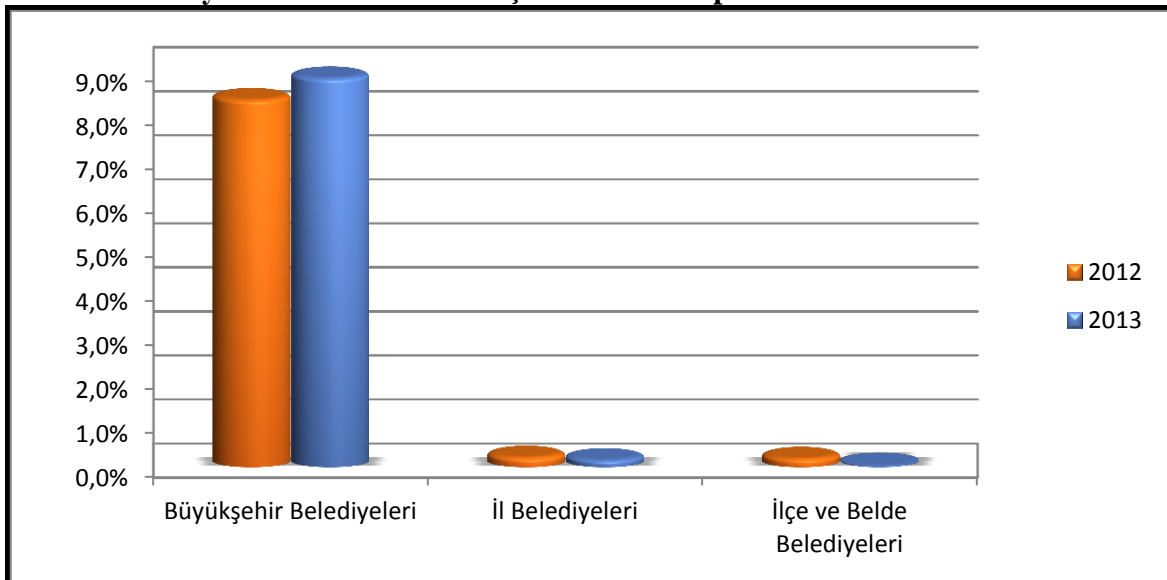
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında borç vermeye ilişkin olarak; büyükşehir belediyeleri 2.004.485.000 TL, il belediyeleri 11.441.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 12.134.000 TL harcamıştır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre borç verme harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:26

Belediye Türlerine Göre Borç Vermenin Toplam Harcamalara Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında borç vermenin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 8,84, il belediyelerinde % 0,16, ilçe ve belde belediyelerinde % 0,04'tür.

VIII.2.3.Mahalli İdarelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2013 yılı, mahalli idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:48

Mahalli İdarelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (1.000 TL)

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	6.460.334	980.371	9496718	1.412.107	2.040.987	2.572.009	230.821	1.720.280	24.913.627
Savunma Hizmetleri	159.092	20306	80.809		19005	87.166	5924		372.302
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	1.254.524	186.247	952.091		13.524	448.531	434		2.855.351
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	1.727.274	317.471	5.983.832		131.094	10.644.071	179.049		18.982.791
Çevre Koruma Hizmetleri	837.878	148.503	4.853.351		20.311	2.142.759	2.640		8.005.442
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	2.304.662	401.476	4.365.067		57.045	12.299.230	74.249		19.501.729
Sağlık Hizmetleri	189.005	31.069	398.788		11.749	449.086	4118		1.083.815
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	460.789	74.066	2.869.285		162.346	1.227.767	17.356		4.811.609
Eğitim Hizmetleri	7.487	1002	2.332.199		6.122	3.536.176	8.821		5.891.807
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	87.711	12.985	404.348		494.689	170.587	801		1.171.121
Toplam	13.488.756	2.173.496	31.736.488	1.412.107	2.956.872	33.577.382	524.213	1.720.280	87.589.594

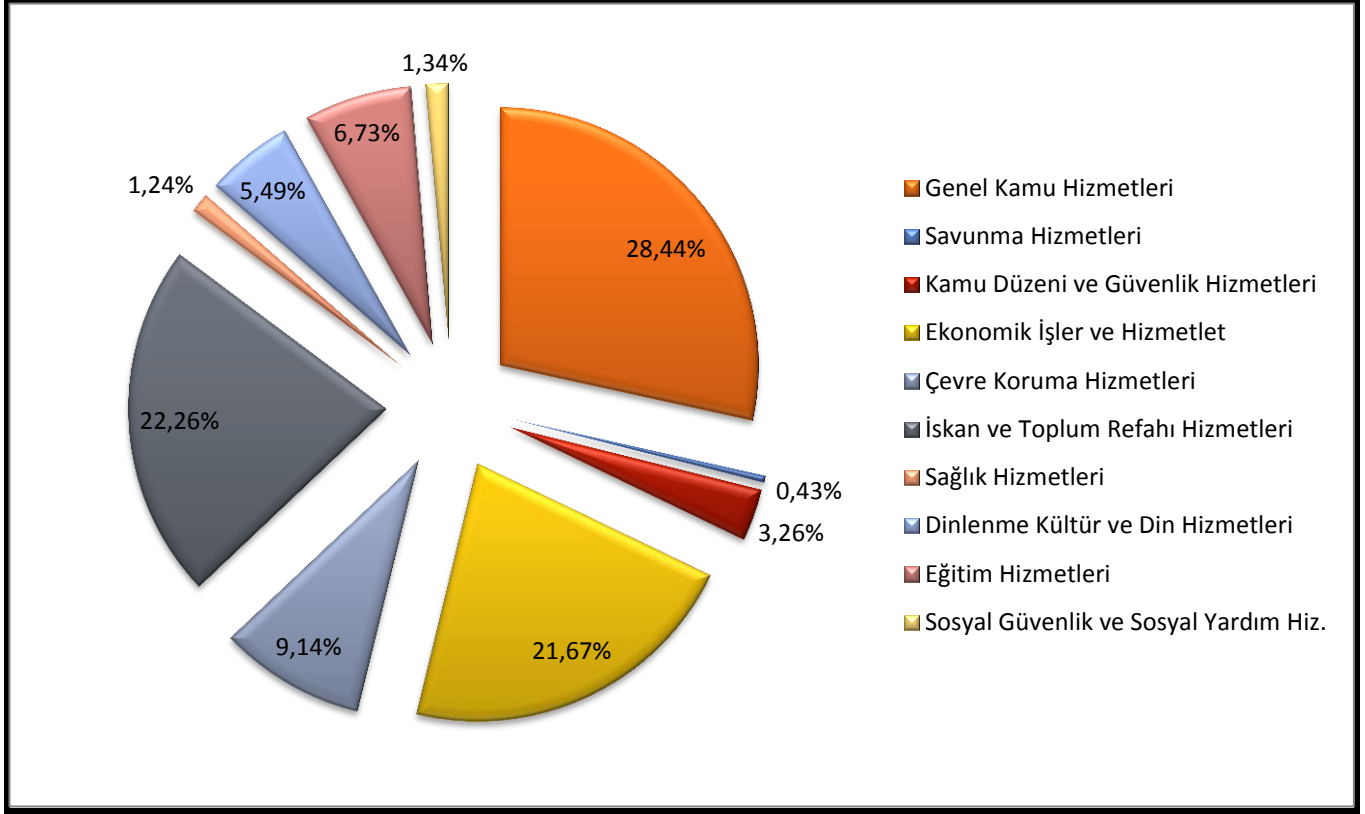
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda genel kamu hizmetlerinin 24.913.627.000 TL ile ilk sırada olduğu, savunma hizmetlerinin 372.302.000 TL ile son sırada yer aldığı görülmektedir. Yatırım harcamalarını oluşturan mal ve hizmet alımları ile sermaye harcamalarının toplam harcamalar içindeki payının % 75 oluşturduğu görülmektedir.

2013 yılı mahalli idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:27

Mahalli İdarelerin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Gidere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

VIII.2.3.1.Belediyelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2013 yılı belediyelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:49**Belediyelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (1.000 TL)**

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	3.745.970	572.065	7078801	1.129.888	1.528.256	1.493.784	505.573	2.028.060	18.082.397
Savunma Hizmetleri	8.701	1262	38.792		183	87			49.025
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	1.238.518	183.750	846.515		13.368	182.916	1		2.465.068
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	1.186.898	214.222	3.877.404		88.730	7.912.146	137.350		13.416.750
Çevre Koruma Hizmetleri	707.858	124.445	4.359.550		15.370	869.866	141		6.077.230
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	1.455.688	251.584	3.118.891		18.608	9.159.206	19.619		14.023.596
Sağlık Hizmetleri	185.736	30.455	359.967		11.706	32.022			619.886
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	459.848	73.957	2.753.844		147.037	675.779	9.038		4.119.503
Eğitim Hizmetleri	7.304	1002	175.378		2.585	2.149			188.418
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	87.253	12.977	360.020		443.416	18.821	80		922.567
Toplam	9.083.774	1.465.719	22.969.162	1.129.888	2.269.259	20.346.776	671.802	2.028.060	59.964.440

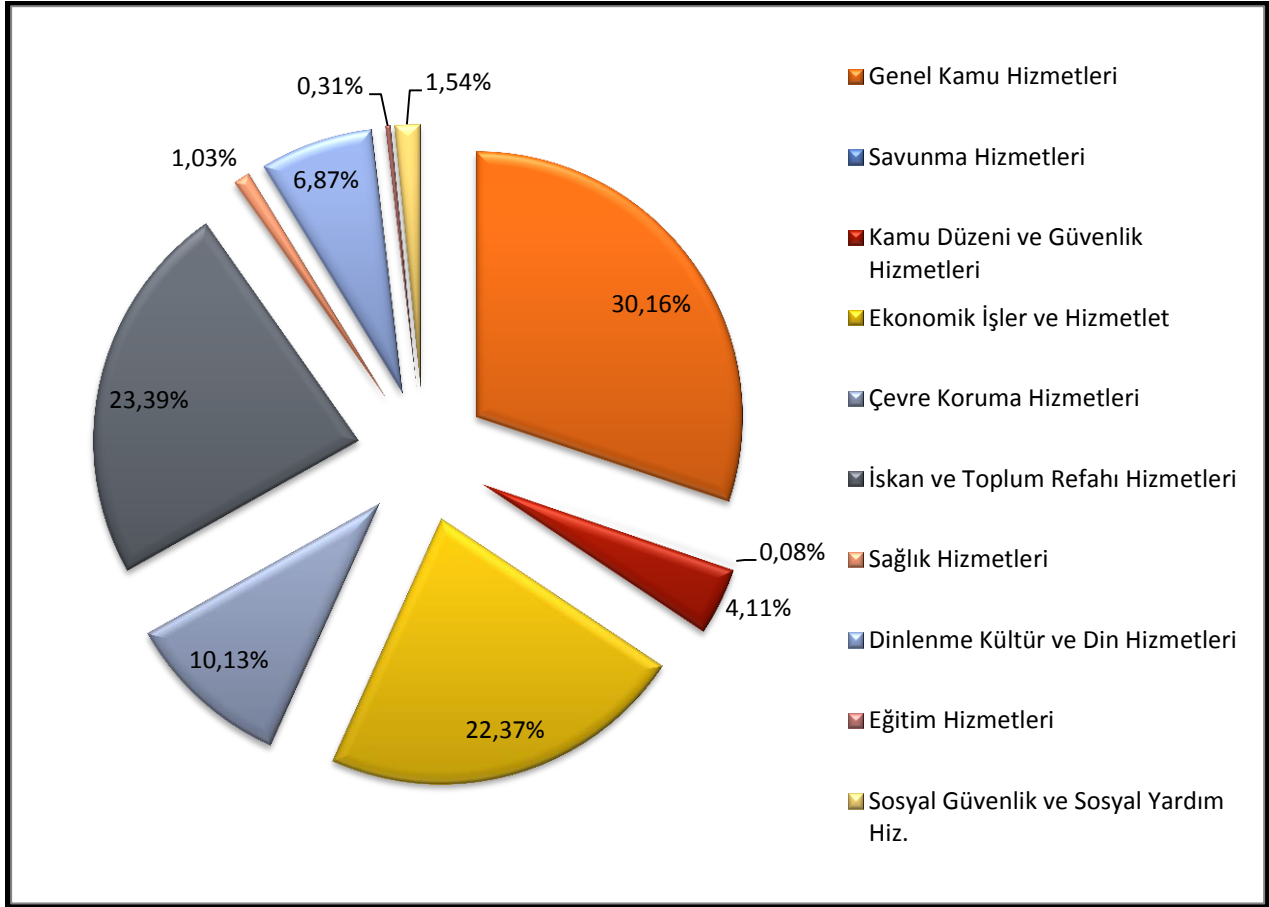
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda genel kamu hizmetlerinin 18.082.397.000 TL ile ilk sırada olduğu, savunma hizmetlerinin 49.025.000 TL ile son sırada yer aldığı görülmektedir. Yatırım harcamalarını oluşturan mal ve hizmet alımları ile sermaye harcamalarının toplam harcamalar içindeki payının % 72 olduğu görülmektedir.

2013 yılı, belediyelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:28

Belediyelerin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Gidere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

VIII.2.3.2. Belediye Bağlı İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2013 yılı, belediye bağlı idarelerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:50**Belediye Bağlı İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması****(1.000 TL)**

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	305.971	53.646	1017716	257.324	625.132	59.967		412.113	2.731.869
Savunma Hizmetleri	991	123	5.824		13				6.951
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	14.676	2.274	54.647			16.085			87.682
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	409.460	77.447	1.561.736		690	976.918			3.026.251
evre Koruma Hizmetleri	118.761	22.711	386.207		15	1.162.201			1.689.895
İşkan ve Toplum Refahı Hizmetleri	621.525	116.755	989.917		55.664	2.206.684	250		3.990.795
Sağlık Hizmetleri	3.136	606	160						3.902
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri			83		404				487
Eğitim Hizmetleri			0						0
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.									0
Toplam	1.474.520	273.562	4.016.290	257.324	681.918	4.421.855	250	412.113	11.537.832

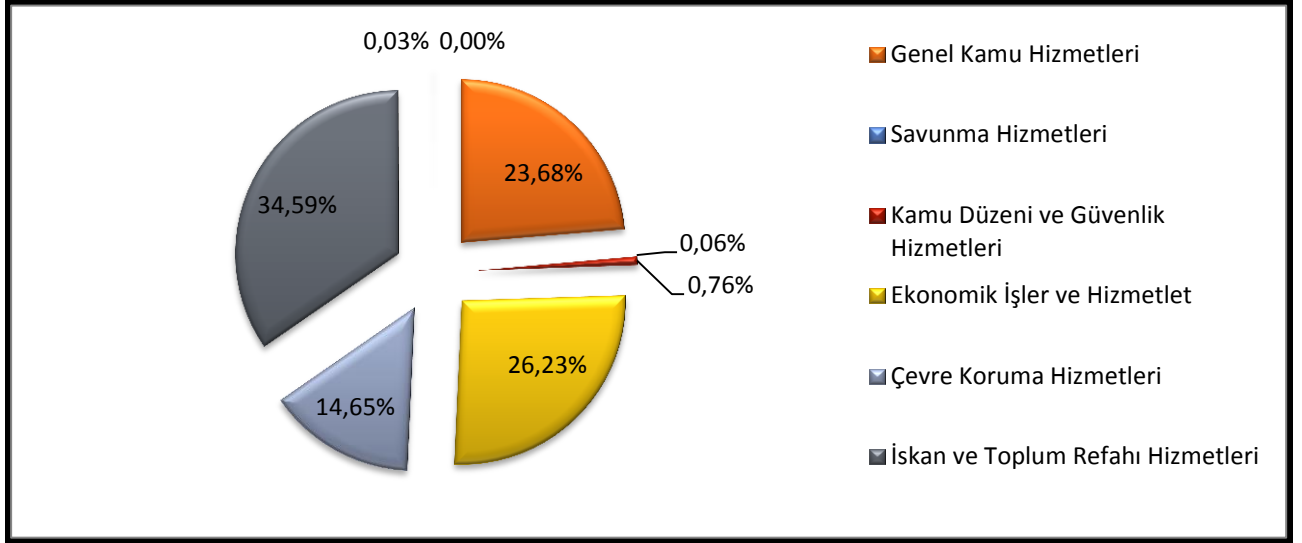
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediye bağlı idarelerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda iskan ve toplum refahı hizmetlerinin 3.990.795.000 TL ile ilk sırada olduğu, dinlenme kültür ve din hizmetlerinin 487.000 TL ile son sırada yer aldığı görülmektedir. Yatırım harcamalarını oluşturan mal ve hizmet alımları ile sermaye harcamalarının toplam harcamalar içindeki payının % 73 olduğu görülmektedir.

2013 yılı belediye bağlı idarelerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:29

Belediye Bağlı İdarelerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Gidere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

VIII.2.3.3.İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2013 yılı, özel idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:51

İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (1.000 TL)

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	2.280.622	345.310	872296	22.333	520.588	594.480	195.001	2.985	4.833.615
Savunma Hizmetleri	149.398	18921	36.131		18810	87.079	5924		316.263
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	0		49.905		47	249.515	813		300.280
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	124.135	24.926	232.083		3.791	1.446.293	64.169		1.895.397
Çevre Koruma Hizmetleri			5.259		1.604	44.448	2.592		53.903
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	216.797	31.406	165.028		6.793	331.193	8.976		760.193
Sağlık Hizmetleri			36.689		83	414.371	4488		455.631
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	553	79	103.490		16.840	531.403	11.029		663.394
Eğitim Hizmetleri	126		2.032.500		2.135	3.381.937	30.760		5.447.458
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	1		43.729		51.273	151.725	746		247.474
Toplam	2.771.632	420.642	3.577.110	22.333	621.964	7.232.444	324.498	2.985	14.973.608

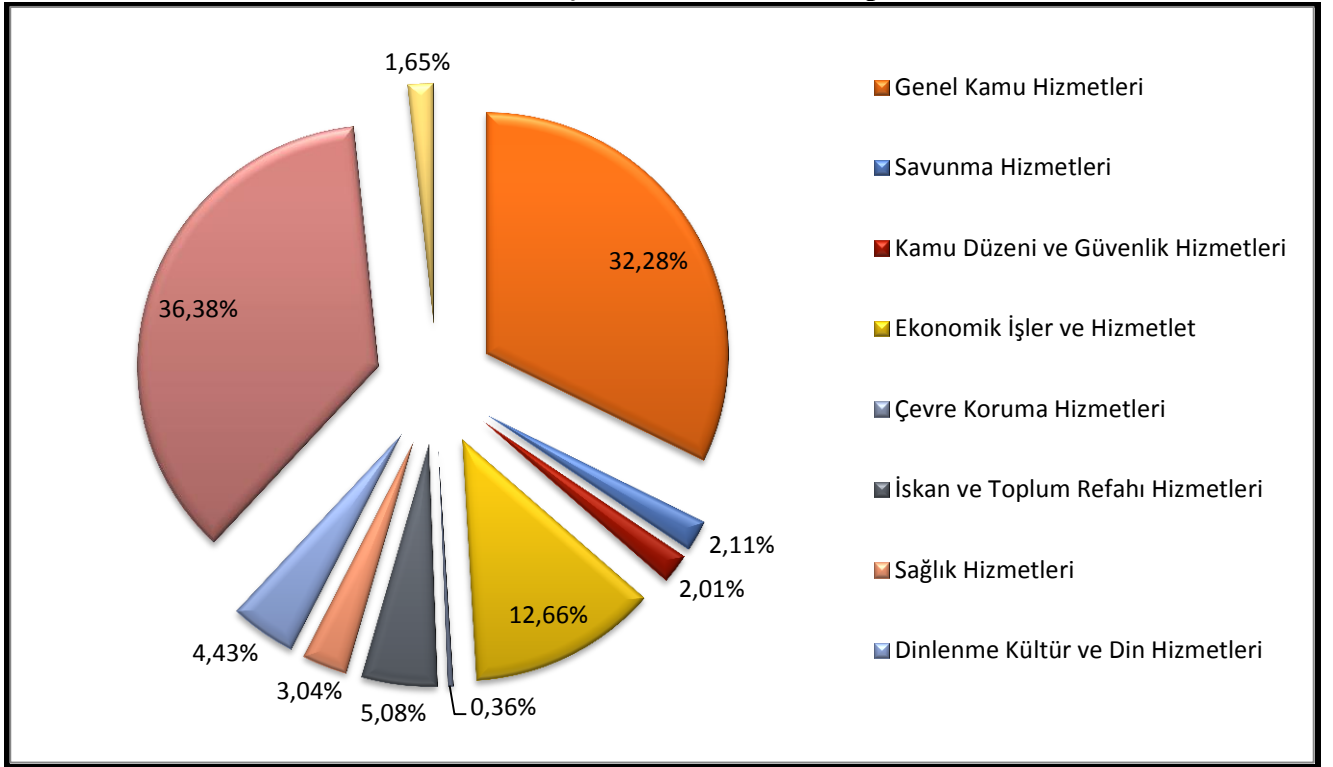
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda eğitim hizmetlerinin 5.447.458.000 TL ile ilk sırada olduğu, çevre ve koruma hizmetlerinin 53.903.000 TL ile son sırada yer aldığı görülmektedir. Yatırım harcamalarını oluşturan mal ve hizmet alımları ile sermaye harcamalarının toplam harcamalar içindeki payının % 72 olduğu görülmektedir.

2013 yılı özel idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:30

İl Özel İdarelerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Gidere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

VIII.2.3.4. Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2013 yılı mahalli idare birliklerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:52**Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması****(1.000 TL)**

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	127.773	9.350	527905	2.562	121.139	423.777	36.146	11.088	1.259.740
Savunma Hizmetleri			63						63
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	1.330	223	1.025		110	15			2.703
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	6.781	876	312.609		41.768	308.715	346		671.095
evre Koruma Hizmetleri	11.259	1.347	102.334		3.344	66.244	1.716		186.244
İşkan ve Toplum Refahı Hizmetleri	10.653	1.730	91.231		14.291	602.147	47.093		767.145
Sağlık Hizmetleri	133	9	1.971		14	2.693			4.820
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	388	30	11.868		13.490	20.585	744		47.105
Eğitim Hizmetleri	56		124.321		1.726	152.090	7.231		285.424
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	457	8	599			41			1.105
Toplam	158.830	13.573	1.173.926	2.562	195.882	1.576.307	93.276	11.088	3.225.444

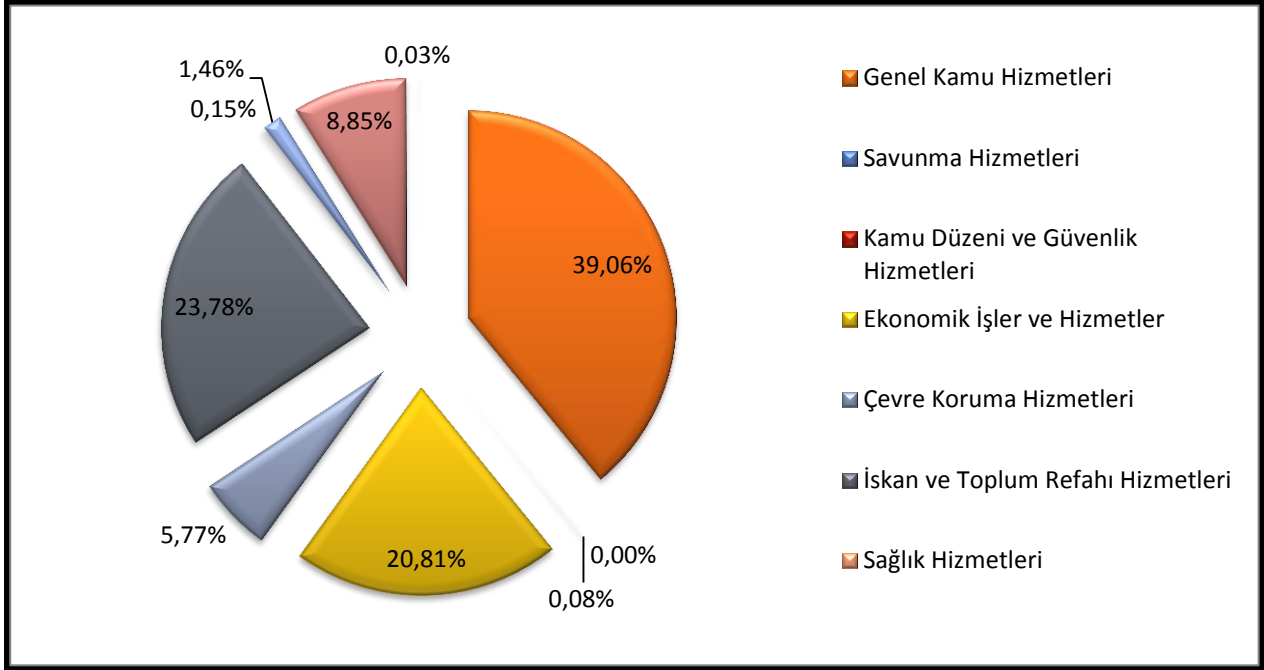
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda genel kamu hizmetlerinin 1.259.740.000 TL ile ilk sırada olduğu, savunma hizmetlerinin ise 63.000 TL ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

2013 yılı mahalli idare birliklerini giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Grafik:31

Mahalli İdare Birliklerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Gidere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

VIII.2.4.Mahalli İdarelerin Faaliyet Giderleri

2013 yılı, mahalli idarelerin faaliyet giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:53

Mahalli İdarelerin Faaliyet Giderleri	(1.000 TL)
Personel Giderleri	12.690.895,3
Memurlar	4.388.442,1
Sözleşmeli Personel	802.640,4
İşçiler	6.651.541,6
Geçici Personel	85.235,6
Diğer Personel	763.035,6
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1.934.941,7
Memurlar	587.468,8
Sözleşmeli Personel	113.979,5
İşçiler	1.210.705,9
Geçici Personel	10.484,0
Diğer Personel	12.302,0
Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları	1,5
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	24.407.412,1
Üretime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	432.243,9
Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	4.613.523,0
Yolluklar	97.294,2
Görev Giderleri	804.491,6
Hizmet Alımları	13.473.536,0
Temsil ve Tanıtma Giderleri	807.642,4
Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri	1.019.499,3
Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri	3.145.180,2
Tedavi ve Cenaze Giderleri	14.001,4
Faiz Giderleri	1.641.092,5
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri	38.553,4
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	1.348.157,2
Dış Borç Faiz Giderleri	254.374,3

İskonto Giderleri	7,6
Cari Transferler	2.282.581,8
Görev Zararları	254.753,4
Hazine Yardımları	154.228,0
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	1.137.421,6
Hane Halkına Yapılan Transferler	719.503,5
Yurtdışına Yapılan Transferler	2.499,6
Gelirlerden Ayrılan Paylar	14.175,6
Sermaye Transferleri	2.973.500,8
Yurtiçi Sermaye Transferleri	2.973.156,4
Yurtdışı Sermaye Transferleri	344,4
Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	2.431.639,8
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	254.670,8
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	24.452,8
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	572,6
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	402.860,3
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	18.169,1
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	1.507.167,1
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Azalışlar	63,5
Kur Değ. Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Giderler	1.197,2
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	222.486,4
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	394.340,1
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	126.625,5
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	88.778,4
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	20.593,4
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	158.342,8
Amortisman Giderleri	2.815.463,5
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	2.752.225,7
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	57.052,7
Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	6.185,1
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	4.023.572,2
Kırtasiye Malzemeleri	140.479,8

Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	15.295,4
Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	41.414,7
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	1.117.602,2
Temizleme Ekipmanları	111.996,1
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	85.299,3
Yiyecek	91.408,6
İçecek	19.719,6
Canlı Hayvanlar	6.742,1
Zirai Maddeler	252.875,4
Yem	6.429,1
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	1.266.366,0
Yedek Parçalar	271.915,1
Nakil Vasıtaları Lastikleri	52.876,0
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	33.012,8
Spor Malzemeleri Grubu	29.605,8
Basınçlı Ekipmanlar	8.768,6
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	471.765,6
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	280.119,2
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	235.667,7
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	25.222,8
Kurum Alacaklarından Silinenler	19.228,7
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	573.681,4
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	573.681,4
Diğer Giderler	563.937,3
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	563.937,3
Faaliyet Giderleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	57.013.177,7

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin faaliyet giderlerinin 57.013.177.700 TL, faaliyet gelirlerinin 72.835.377.700 TL, net faaliyet sonucunun 15.822.199.900 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.4.1. Belediyelerin Faaliyet Giderleri

2013 yılı, belediyelerin faaliyet giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:54

Belediyelerin Faaliyet Giderleri		(1.000 TL)
Faaliyet Giderleri	Miktar	
Personel Giderleri		9.220.164,4
Memurlar		3.370.300,4
Sözleşmeli Personel		684.627,7
İşçiler		4.742.399,4
Geçici Personel		78.733,1
Diğer Personel		344.103,8
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri		1.463.200,6
Memurlar		482.686,3
Sözleşmeli Personel		99.291,6
İşçiler		861.694,3
Geçici Personel		7.422,6
Diğer Personel		12.104,3
Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları		1,5
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri		19.301.558,7
Üretime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları		312.865,6
Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları		3.552.982,6
Yolluklar		47.925,7
Görev Giderleri		647.796,7
Hizmet Alımları		11.371.814,1
Temsil Ve Tanıtma Giderleri		733.758,2
Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri		790.619,6
Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri		1.832.106,7
Tedavi ve Cenaze Giderleri		11.689,3
Faiz Giderleri		1.549.088,6
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri		38.358,7
Diğer İç Borç Faiz Giderleri		1.256.368,1

Dış Borç Faiz Giderleri	254.354,2
İskonto Giderleri	7,6
Cari Transferler	1.632.062,4
Görev Zararları	92.723,7
Hazine Yardımları	31.391,2
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	816.685,4
Hane Halkına Yapılan Transferler	584.658,1
Yurtdışına Yapılan Transferler	1.817,5
Gelirlerden Ayrılan Paylar	104.786,5
Sermaye Transferleri	744.815,0
Yurtiçi Sermaye Transferleri	744.596,4
Yurtdışı Sermaye Transferleri	218,7
Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	1.852.005,2
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	254.652,8
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	24.395,4
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	459,6
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	44.906,4
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	1.506.575,0
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Azalışlar	63,5
Kur Değ. Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Giderler	1.197,1
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	19.755,5
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	372.727,7
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	125.992,8
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	81.449,8
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	10.886,4
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	154.398,7
Amortisman Giderleri	2.506.023,1
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	2.446.207,5
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	53.630,7
Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	6.184,9
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	2.756.793,6
Kırtasiye Malzemeleri	118.455,9

Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	13.014,7
Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	36.677,0
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	720.784,0
Temizleme Ekipmanları	106.306,2
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	75.201,4
Yiyecek	90.707,9
İçecek	19.340,7
Canlı Hayvanlar	1.191,0
Zirai Maddeler	227.093,4
Yem	6.210,6
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	779.821,5
Yedek Parçalar	194.142,7
Nakil Vasıtaları Lastikleri	31.157,5
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	30.667,9
Spor Malzemeleri Grubu	25.538,5
Basınçlı Ekipmanlar	6.307,7
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	274.175,0
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	269.986,4
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	226.199,3
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	24.740,6
Kurum Alacaklarından Silinenler	19.046,4
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	259.174,8
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	259.174,8
Diğer Giderler	226.802,5
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	226.802,5
Faaliyet Giderleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	42.154.403,0

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin faaliyet giderlerinin 42.154.403.000 TL, faaliyet gelirlerinin 52.588.505.400 TL, net faaliyet sonucunun 10.434.102.400 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.4.2. İl Özel İdarelerinin Faaliyet Giderleri

2013 yılı, il özel idarelerinin faaliyet giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:55

İl Özel İdarelerinin Faaliyet Giderleri		(1.000 TL)
Personel Giderleri		2.783.563,3
Memurlar		654.088,2
Sözleşmeli Personel		69.979,6
İşçiler		1.692.681,8
Geçici Personel		4.078,7
Diğer Personel		362.734,9
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri		418.739,1
Memurlar		87.561,8
Sözleşmeli Personel		11.549,7
İşçiler		317.307,5
Geçici Personel		2.168,5
Diğer Personel		151,6
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri		3.064.462,0
Üretime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları		50.533,3
Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları		756.120,9
Yolluklar		38.187,3
Görev Giderleri		124.966,1
Hizmet Alımları		1.591.756,7
Temsil ve Tanıtma Giderleri		44.923,6
Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri		136.119,1
Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri		320.692,2
Tedavi ve Cenaze Giderleri		1.162,7
Faiz Giderleri		32.723,1
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri		17,3
Diğer İç Borç Faiz Giderleri		32.705,7

Cari Transferler	596.668,5
Görev Zararları	9.484,9
Hazine Yardımları	201.835,9
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	273.197,8
Hane Halkına Yapılan Transferler	96.598,7
Yurtdışına Yapılan Transferler	331,8
Gelirlerden Ayrılan Paylar	15.219,5
Sermaye Transferleri	2.370.593,8
Yurtiçi Sermaye Transferleri	2.370.516,9
Yurtdışı Sermaye Transferleri	76,9
Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	236.895,1
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	0,1
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	57,4
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	112,7
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	15.870,7
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	18.169,1
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	202.685,1
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	12.131,2
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	22,7
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	5.873,6
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	3.007,4
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	3.227,4
Amortisman Giderleri	285.547,7
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	283.070,4
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	2.477,3
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	1.231.905,9
Kırtasiye Malzemeleri	21.389,9
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	2.135,6
Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	4.479,6
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	388.938,0

Temizleme Ekipmanları	5.219,5
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	9.848,8
Yiyecek	674,2
İçecek	342,2
Canlı Hayvanlar	5.551,1
Zirai Maddeler	10.375,3
Yem	217,5
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	481.186,0
Yedek Parçalar	75.168,2
Nakil Vasıtaları Lastikleri	21.460,6
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	1.889,6
Spor Malzemeleri Grubu	4.067,1
Basınçlı Ekipmanlar	2.252,6
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	196.710,4
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	7.536,0
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	6.987,8
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	388,2
Kurum Alacaklarından Silinenler	160,0
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	310.378,9
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	310.378,9
Diğer Giderler	41.395,7
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	41.395,7
Faaliyet Giderleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	11.392.540,2

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin faaliyet giderlerinin 11.392.540.200 TL, faaliyet gelirlerinin 16.233.428.000 TL, net faaliyet sonucunun 4.840.887.800 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.4.3. Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Giderleri

2013 yılı, mahalli idare birliklerinin faaliyet giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:56

Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Giderleri	(1.000 TL)
Personel Giderleri	281.101,1
Memurlar	15.990,2
Sözleşmeli Personel	21.674,2
İşçiler	184.816,2
Geçici Personel	2.423,7
Diğer Personel	56.196,9
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	36.098,6
Memurlar	1.920,2
Sözleşmeli Personel	2.613,7
İşçiler	30.625,7
Geçici Personel	892,9
Diğer Personel	46,1
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	1.374.445,2
Üretime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	21.714,3
Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	207.195,7
Yolluklar	4.500,8
Görev Giderleri	25.645,4
Hizmet Alımları	285.357,4
Temsil ve Tanıtma Giderleri	27.558,1
Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri	76.123,3
Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri	726.024,6
Tedavi ve Cenaze Giderleri	325,6
Faiz Giderleri	59.280,8
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri	177,4
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	59.083,3

Dış Borç Faiz Giderleri	20,1
Cari Transferler	220.789,7
Görev Zararları	12.747,4
Hazine Yardımları	148.524,6
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	47.098,2
Hane Halkına Yapılan Transferler	11.698,9
Yurtdışına Yapılan Transferler	350,3
Gelirlerden Ayrılan Paylar	370,2
Sermaye Transferleri	162.877,7
Yurtiçi Sermaye Transferleri	162.837,7
Yurtdışı Sermaye Transferleri	40,0
Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	342.721,5
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	0,0
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	0,3
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	342.083,1
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	592,1
Kur Değ. Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Giderler	0,1
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	45,8
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	9.480,9
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	610,0
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	1.455,0
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	6.699,5
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	716,4
Amortisman Giderleri	23.300,3
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	22.503,7
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	796,4
Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	0,2
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	34.872,7
Kırtasiye Malzemeleri	634,0
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	145,1

Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	258,1
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	7.880,3
Temizleme Ekipmanları	470,4
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	249,0
Yiyecek	26,5
İçecek	36,8
Zirai Maddeler	15.406,8
Yem	1,0
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	5.358,5
Yedek Parçalar	2.604,2
Nakil Vasıtaları Lastikleri	257,8
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	455,3
Spor Malzemeleri Grubu	0,2
Basınçlı Ekipmanlar	208,3
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	880,3
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	2.596,9
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	2.480,6
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	94,0
Kurum Alacaklarından Silinenler	22,3
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	3.571,4
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	3.571,4
Diğer Giderler	252.177,3
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	252.177,3
Faaliyet Giderleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	2.803.314,0

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin faaliyet giderlerinin 2.803.314.000 TL, faaliyet gelirlerinin 4.140.712.700 TL, net faaliyet sonucunun 1.337.398.700 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.5.Belediyelerin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması

2013 yılı, belediyelerin giderlerinin kurumsal sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:57

Belediyelerin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması (1.000 TL)

İli	Gider	İli	Gider
Adana	1.139.678	Konya	1.222.142
Adıyaman	173.328	Kütahya	195.794
Afyon	296.061	Malatya	315.805
Ağrı	112.239	Manisa	553.817
Amasya	119.468	Kahramanmaraş	399.699
Ankara	3.361.996	Mardin	195.460
Antalya	1.632.911	Muğla	571.971
Artvin	58.089	Muş	83.305
Aydın	662.603	Nevşehir	155.583
Balıkesir	564.780	Niğde	146.349
Bilecik	84.412	Ordu	304.274
Bingöl	54.232	Rize	134.511
Bitlis	108.419	Sakarya	395.205
Bolu	138.430	Samsun	564.156
Burdur	110.301	Siirt	65.561
Bursa	1.439.665	Sinop	68.030
Çanakkale	260.993	Sivas	317.155
Çankırı	80.355	Tekirdağ	512.472
Çorum	209.423	Tokat	251.058
Denizli	364.859	Trabzon	353.258
Diyarbakır	444.898	Tunceli	42.368
Edirne	203.740	Şanlıurfa	432.872

İli	Gider	İli	Gider
Elazığ	192.423	Uşak	130.054
Erzincan	104.339	Van	214.174
Erzurum	314.176	Yozgat	209.103
Eskişehir	490.034	Zonguldak	332.088
Gaziantep	802.695	Aksaray	139.215
Giresun	169.269	Bayburt	41.043
Gümüşhane	45.258	Karaman	89.178
Hakkari	59.882	Kırıkkale	151.430
Hatay	474.072	Batman	137.992
Isparta	217.409	Şırnak	107.326
Mersin	756.097	Bartın	67.027
İstanbul	11.729.287	Ardahan	19.170
İzmir	3.217.350	Iğdır	47.644
Kars	63.738	Yalova	136.272
Kastamonu	111.472	Karabük	99.636
Kayseri	746.074	Kilis	45.850
Kırklareli	134.592	Osmaniye	155.283
Kırşehir	119.646	Düzce	125.272
Kocaeli	1.257.108		
Genel Toplam			42.154.403

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin giderlerinin kurumsal sınıflandırmasına baktığımızda toplam giderin 42.154.403.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.5.1.İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması

2013 yılı, il özel idarelerinin giderlerinin kurumsal sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:58

İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması (1.000 TL)

İli	Gider	İli	Gider
Adana	238.790	Konya	229.798
Adıyaman	134.811	Kütahya	75.596
Afyon	200.491	Malatya	121.038
Ağrı	91.222	Manisa	140.967
Amasya	71.357	Kahramanmaraş	122.493
Ankara	476.284	Mardin	101.674
Antalya	169.088	Muğla	132.193
Artvin	68.437	Muş	60.243
Aydın	193.311	Nevşehir	88.485
Balıkesir	188.113	Niğde	168.032
Bilecik	36.621	Ordu	130.042
Bingöl	124.172	Rize	117.031
Bitlis	101.336	Sakarya	260.221
Bolu	70.021	Samsun	223.616
Burdur	58.346	Siirt	125.978
Bursa	191.764	Sinop	82.128
Çanakkale	85.195	Sivas	141.968
Çankırı	49.425	Tekirdağ	90.096
Çorum	105.988	Tokat	85.604
Denizli	290.684	Trabzon	184.800
Diyarbakır	292.887	Tunceli	72.879

İli	Gider	İli	Gider
Edirne	45.270	Şanlıurfa	813.873
Elazığ	254.567	Uşak	50.127
Erzincan	53.384	Van	447.377
Erzurum	222.411	Yozgat	104.375
Eskişehir	73.230	Zonguldak	88.328
Gaziantep	113.239	Aksaray	51.559
Giresun	113.098	Bayburt	44.511
Gümüşhane	64.966	Karaman	62.413
Hakkari	137.442	Kırıkkale	89.033
Hatay	140.387	Batman	89.159
Isparta	68.158	Şırnak	78.547
Mersin	124.067	Bartın	44.251
İstanbul	722.566	Ardahan	36.267
İzmir	471.893	Iğdır	67.287
Kars	100.173	Yalova	18.633
Kastamonu	119.564	Karabük	14.246
Kayseri	121.145	Kilis	28.962
Kırklareli	68.405	Osmaniye	81.806
Kırşehir	35.779	Düzce	59.590
Kocaeli	79.228		
Genel Toplam			11.392.540

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin giderlerinin kurumsal sınıflandırmasına baktığımızda toplam giderin 11.392.540.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.5.2.Mahalli İdare Birliklerinin Kurumsal Sınıflandırması

2013 yılı, mahalli idare birliklerinin giderlerinin kurumsal sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:59

Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması (1.000 TL)

İli	Gider	İli	Gider
Adana	59.307	Konya	58.422
Adıyaman	51.874	Kütahya	23.142
Afyon	26.316	Malatya	43.252
Ağrı	15.251	Manisa	40.164
Amasya	18.597	Kahramanmaraş	28.540
Ankara	108.915	Mardin	42.213
Antalya	114.214	Muğla	111.283
Artvin	15.928	Muş	88.206
Aydın	67.000	Nevşehir	8.695
Balıkesir	58.391	Niğde	7.357
Bilecik	13.155	Ordu	27.802
Bingöl	47.583	Rize	30.634
Bitlis	14.511	Sakarya	18.858
Bolu	8.115	Samsun	40.596
Burdur	7.105	Siirt	26.138
Bursa	35.480	Sinop	26.044
Çanakkale	19.709	Sivas	25.119
Çankırı	15.151	Tekirdağ	43.470
Çorum	15.787	Tokat	26.359
Denizli	42.309	Trabzon	38.925
Diyarbakır	99.671	Tunceli	8.913

İli	Gider	İli	Gider
Edirne	16.793	Şanlıurfa	182.196
Elazığ	20.431	Uşak	8.614
Erzincan	30.170	Van	77.978
Erzurum	23.342	Yozgat	33.070
Eskişehir	11.926	Zonguldak	29.480
Gaziantep	14.985	Aksaray	19.196
Giresun	22.547	Bayburt	2.491
Gümüşhane	8.938	Karaman	30.687
Hakkari	20.784	Kırıkkale	32.119
Hatay	174.509	Batman	45.204
Isparta	26.098	Şırnak	14.168
Mersin	67.777	Bartın	801
İstanbul	36.382	Ardahan	9.503
İzmir	70.114	Iğdır	22.992
Kars	13.609	Yalova	10.145
Kastamonu	21.861	Karabük	6.408
Kayseri	10.207	Kilis	4.846
Kırklareli	4.121	Osmaniye	27.370
Kırşehir	4.379	Düzce	13.423
Kocaeli	15.150		
Genel Toplam			2.803.314

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin giderlerinin kurumsal sınıflandırmasına baktığımızda toplam giderin 2.803.314.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.6.Mahalli İdarelerin Yardımları

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:60

Mahalli İdarelerin Yardımları

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	151.576
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	136.111
05	02	05	01	İl Özel İdarelere	
05	02	05	02	Belediyelere	
05	02	05	03	Köylere	136.111
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	15.465
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	15.465
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	1.180.265
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	1.180.265
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	990.251
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	2.174
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	89.243
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	2.198
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	362
05	03	01	90	Diğerlerine	96.037
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	916.534
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	31.001
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	23.583
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	0
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	26
05	04	01	90	Diğer Transferler	7.392
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	33.670
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	33.670
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	0
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	3.031
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	3.031
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	147.423

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	147.423
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	15.832
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	15.832
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	4.164
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	4.164
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	357.784
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	27.104
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	71.329
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	259.351
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	13.173
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	13.173
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	310.456
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	310.431
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	25
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	2.608
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	35
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	0
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	35
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	2.573
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	1.623
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	894
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	0
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	56
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	0
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	524.213
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	99.358
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	
07	01	05	02	Belediyelere	
07	01	05	03	Köylere	99.358
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	394.157
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	120.151
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	951
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	19.770
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	161.633
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	27.021
07	01	09	06	Hane Halklarına	6.204
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	105
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	27.428
07	01	09	90	Diğer	30.894
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	857
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	577
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	0
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	577
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	264
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	65
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	199
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	0
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	16
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	15
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	1

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin yardımlarına baktığımızda; hazine yardımlarının 151.576.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 1.180.265.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 916.534.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 2.608.000 TL, sermaye transferlerinin 524.213.000 TL yurtdışı sermaye transferlerinin 857.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.6.1.Belediyelerin Yardımları

2013 yılı, belediyelerin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:61

Belediyelerin Yardımları

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	15.248
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	6.541
05	02	05	01	İl Özel İdarelerine	23
05	02	05	02	Belediyelere	
05	02	05	03	Köylere	0
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	5.871
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	647
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	8.707
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	8.707
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	835.194
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	835.194
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	706.291
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	1.097
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	70.083
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	1.268
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	362
05	03	01	90	Diğerlerine	56.093
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	808.715
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	27.159
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	23.583
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	0
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	0
05	04	01	90	Diğer Transferler	3.576
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	25.621
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	25.621
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	0
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	2.187
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	2.187
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	147.423
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	147.423

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	7.691
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	7.691
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	290
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	290
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	321.607
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	27.092
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	70.251
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	224.264
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	10.774
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	10.774
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	265.963
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	265.938
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	25
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	1.805
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	35
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	0
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	35
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	1.770
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	914
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	856
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	0
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	0
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	0
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	671.802
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	404.143
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	11.117
07	01	05	02	Belediyelere	
07	01	05	03	Köylere	1.476
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	2.801
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	388.749
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	258.968

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	21.605
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	948
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	10.702
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	156.569
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	26.506
07	01	09	06	Hane Halklarına	309
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	105
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	14.995
07	01	09	90	Diğer	27.229
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	780
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	577
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	0
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	577
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	202
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	3
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	199
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	0
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	1
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	0
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	1

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin yardımlarına baktığımızda; hazine yardımlarının 15.248.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 835.194.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 808.715.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 1.805.000 TL, sermaye transferlerinin 671.802.000 TL yurtdışı sermaye transferlerinin 780.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.6.2.Belediye Bağlı İdarelerinin Yardımları

2013 yılı, belediye bağlı idarelerinin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:62

Belediye Bağlı İdarelerinin Yardımları

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	992
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	0
05	02	05	01	İl Özel İdarelere	
05	02	05	02	Belediyelere	
05	02	05	03	Köylere	
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	992
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	992
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	30.882
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	30.882
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	26.314
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	434
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	2.096
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	03	01	90	Diğerlerine	2.038
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	832
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	0
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	90	Diğer Transferler	
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	0
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	798
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	798
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	0

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	0
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	0
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	0
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	0
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	34
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	34
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	122
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	122
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	122
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	250
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	250
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	
07	01	05	02	Belediyelere	250
07	01	05	03	Köylere	
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	0
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	
07	01	09	06	Hane Halklarına	
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	
07	01	09	90	Diğer	
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	0
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	0
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	0
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediye bağlı idarelerinin yardımlarına baktığımızda; hazine yardımlarının 992.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 30.882.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 832.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 122.000 TL, sermaye transferlerinin 250.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.6.3.İİ Özel İdarelerinin Yardımları

2013 yılı, il özel idarelerinin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:63

İİ Özel İdarelerinin Yardımlar

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	201.388
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	195.622
05	02	05	01	İl Özel İdarelerine	
05	02	05	02	Belediyelere	9.085
05	02	05	03	Köylere	18.819
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	167.652
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	66
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	5.766
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	5.766
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	264.541
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	264.541
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	225.232
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	643
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	16.932
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	920
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	03	01	90	Diğerlerine	20.814
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	96.988
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	3.841
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	26
05	04	01	90	Diğer Transferler	3.815
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	6.246
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	6.246
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	11
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	11
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	0

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	8.141
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	8.141
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	1.159
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	1.159
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	32.559
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	6
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	1.078
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	31.475
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	2.007
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	2.007
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	43.024
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	43.024
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	331
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	331
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	282
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	38
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	11
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	324.498
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	172.173
07	01	05	01	İl Özel İdarelere	
07	01	05	02	Belediyelere	3.310
07	01	05	03	Köylere	21.816
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	139.560
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	7.487

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	132.419
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	97.257
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	3
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	8.240
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	5.064
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	515
07	01	09	06	Hane Halklarına	5.895
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	12.274
07	01	09	90	Diğer	3.171
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	77
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	62
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	62
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	15
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	15
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin yardımlarına baktığımızda; hazine yardımlarının 201.388.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 264.541.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 96.988.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 331.000 TL, sermaye transferlerinin 324.498.000 TL yurtdışı sermaye transferlerinin 3.171.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.6.4.Mahalli İdare Birliklerinin Yardımları

2013 yılı, mahalli idare birliklerinin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:64

Mahalli İdare Birliklerinin Yardımları

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	123.117
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	123.117
05	02	05	01	İl Özel İdarelerine	5.419
05	02	05	02	Belediyelere	26
05	02	05	03	Köylere	117.292
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	380
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	0
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	49.648
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	49.648
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	32.414
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	132
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	10
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	03	01	90	Diğerlerine	17.092
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	9.999
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	1
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	90	Diğer Transferler	1
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	1.803
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	1.803
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	35
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	35
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	0

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	0
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	2.715
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	2.715
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	3.618
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	6
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	3.612
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	392
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	392
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	1.435
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	1.435
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	350
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	350
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	305
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	45
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	93.276
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	88.405
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	9.418
07	01	05	02	Belediyelere	2.818
07	01	05	03	Köylere	76.066
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	103

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	2.770
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	1.289
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	828
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	
07	01	09	06	Hane Halklarına	
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	159
07	01	09	90	Diğer	494
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	0
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	0
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	0
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin yardımlarına baktığımızda; hazine yardımlarının 123.117.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 49.648.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 9.999.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 350.000 TL, sermaye transferlerinin 93.276.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.3. MAHALLİ İDARELERİN GELİRLERİ

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, diğer belediyeler ve mahalli idare birliklerinin gelirlerini oluşturan kaynaklar aşağıda belirtilmiştir:

a) İl Özel İdarelerinin Gelirleri

- Kanunlarla gösterilen il özel idaresi vergi, resim, harç ve katılma payları.
- Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar.
- Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.
- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
- İl genel meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- Faiz ve ceza gelirleri.
- Bağışlar.
- Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.
- Diğer gelirler.

b) Büyükşehir Belediyelerinin Gelirleri

- Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay.
 - ✓ Büyükşehir belediyeleri, ilde toplanan genel bütçe vergi gelirlerinin % 5'i ve ildeki büyükşehir ilçe belediyelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payın % 40'ını almaktadır.
 - ✓ Büyükşehir ilçe belediyeleri Türkiye genelinde toplanan genel bütçe vergi gelirlerinin % 2,5'ini almaktadır. Büyükşehir ilçeler için ayrılan payın % 90'lık kısmı ilçelerin nüfusuna, % 10'luk kısmı ise ilçelerin yüzölçümüne göre dağıtılır.
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan oran ve esaslara göre büyükşehir belediyesince tahsil olunacak at yarışları dâhil müşterek bahislerden elde edilen Eğlence Vergisinin % 20'si müşterek bahislere konu olan yarışların yapıldığı yerin belediyesine, % 30'u nüfuslarına göre dağıtılmak üzere diğer ilçe belediyelerine ayrıldıktan sonra kalan % 50'si.
- Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçlar.
- Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yollara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri.

➤ Durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde tespit edilen araç park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si.

➤ Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen oran ve esaslara göre alınacak yol, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları.

➤ Kira, faiz ve ceza gelirleri.

➤ Kamu idare ve müesseselerinin yardımları.

➤ Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler.

➤ Büyükşehir belediyesi iktisadî teşebbüslerinin safi hâsılatından büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek oranda alınan hisseler.

➤ Büyükşehir belediyesinin taşınır ve taşınmaz mal gelirleri.

➤ Yapılacak hizmetler karşılığı alınacak ücretler.

➤ Şartlı ve şartsız bağışlar.

➤ Diğer gelirler.

c) Belediyelerin Gelirleri

➤ Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları.

➤ Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay ve ödenekler.

➤ Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.

➤ Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.

➤ Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.

➤ Faiz ve ceza gelirleri.

➤ Bağışlar.

➤ Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.

➤ Diğer gelirler.

d) Mahalli İdare Birliklerinin Gelirleri

➤ Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları.

- Birlik Meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak ödenekler.
- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
 - Kira ve faiz gelirleri.
 - Bağışlar.
 - Köylere hizmet götürme birlikleri için il özel idaresi bütçesinden ayrılacak pay. İl özel idaresi bütçe gelirlerinin ne kadarının köylere hizmet götürme birliklerine aktarılacağı, köylere hizmet götürme birliklerinin sunacağı yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerine göre il genel meclisince kararlaştırılır.
 - Diğer gelirler.

VIII.3.1. Mahalli İdarelerin Gelirlerine İlişkin Genel Göstergeler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:65

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri (1.000 TL)

Türü	2012	2013
Belediyeler	45.131.525	53.931.284
Belediye Bağlı İdareleri	10.257.480	11.527.223
İl Özel İdareleri	12.440.479	15.835.022
Mahalli İdare Birlikleri	2.152.998	2.569.811
Toplam*	69.263.300	83.376.231

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

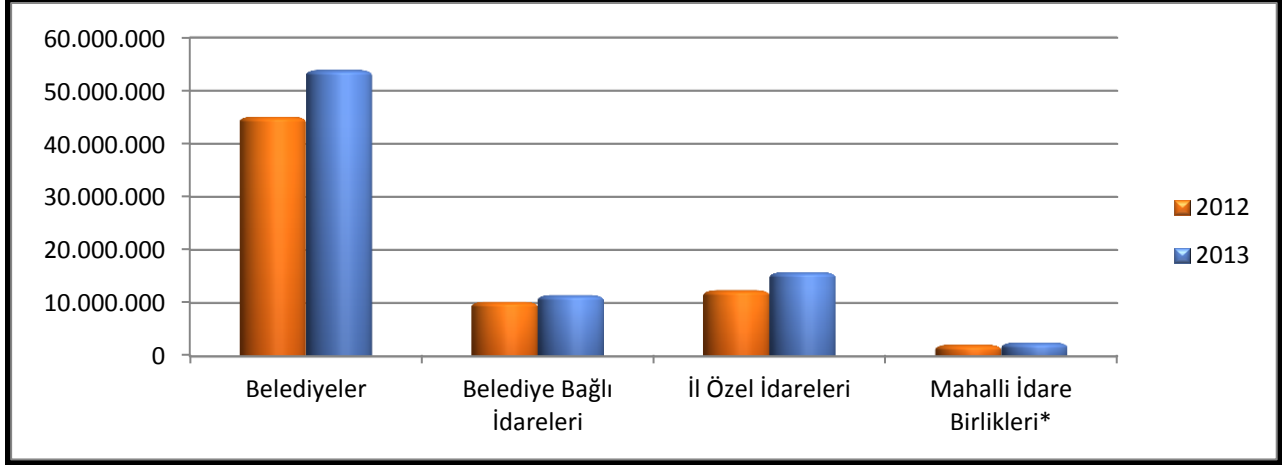
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında belediyeler 53.931.284.000 TL, il özel idareleri 15.835.022.000 TL, mahalli idare birlikleri 2.569.811.000 TL ve belediye bağlı idareleri 11.527.223.000 TL gelir elde etmiştir. Belediye ve bağlı idarelerin elde ettiği gelirin mahalli idarelerin toplam geliri içindeki payın % 79'u olduğu görülmektedir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin gelirleri karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:32

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

Mahalli idare gelirleri 2013 yılında bir önceki yıla göre % 20,38 artış göstermiştir. Bu artış belediyelerde % 19,50, il özel idarelerinde % 27,29, belediye bağlı idarelerinde % 12,38, mahalli idare birliklerinde % 19,36'dır.

VIII.3.2. Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin öz gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:66

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri* (1.000 TL)

	2012			2013		
	Öz Gelir*	Toplam Gelir	%	Öz Gelir*	Toplam Gelir	%
Belediyeler	21.405.085	45.131.525	47,43	25.946.238	53.931.284	48,11
Belediye Bağlı İdareleri	9.191.363	10.257.480	89,61	10.353.063	11.527.223	89,81
İl Özel İdareleri	1.216.713	12.440.479	9,78	1.421.909	15.835.022	8,98
Mahalli İdare Birlikleri	1.025.605	2.152.998	47,64	874.080	2.569.811	34,01
Mahalli İdareler Toplam	32.838.766	69.982.482	46,92	38.595.290	83.863.340	46,02

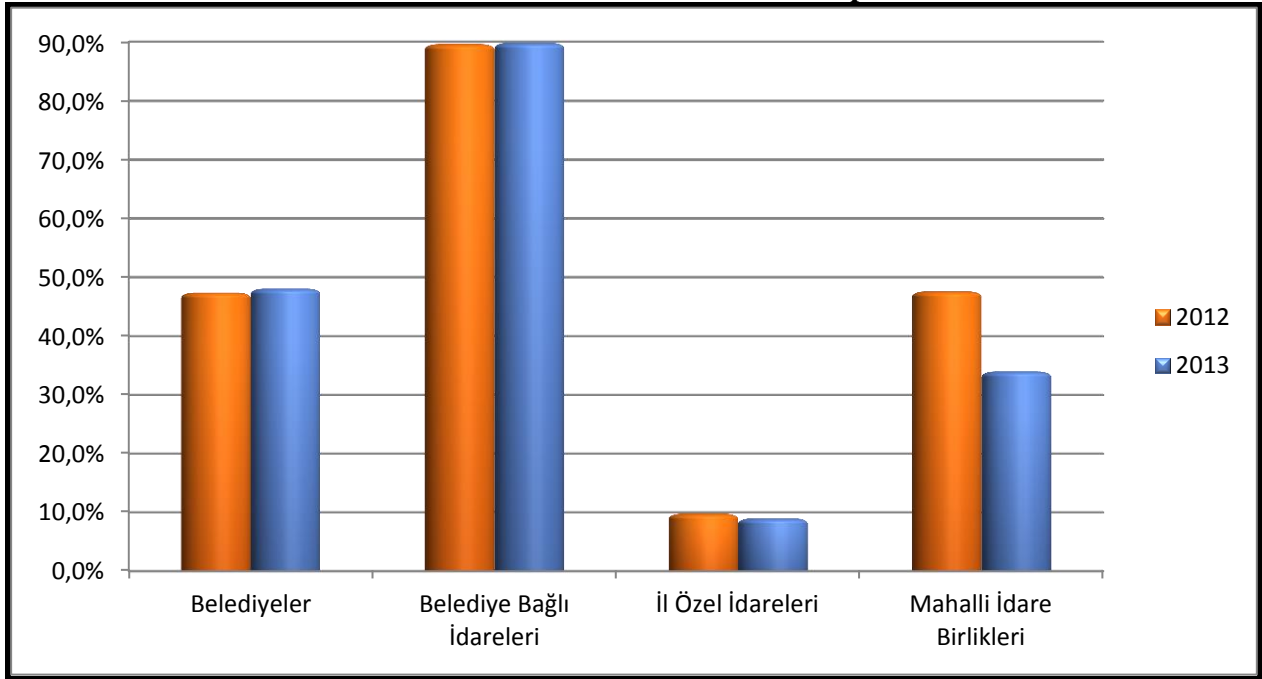
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2013 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2013 yılında belediyeler 25.946.238.000 TL, il özel idareleri 1.421.909.000 TL, mahalli idare birlikleri 874.080.000 TL ve belediye bağılı kuruluşları 10.353.063.000 TL öz gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin öz gelirlerinin toplam gelirlerine oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:33

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2013 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde öz gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı % 46,02'dir. Bu pay belediyelerde % 48,11, belediye bağılı idarelerinde % 89,81, mahalli idare birliklerinde % 34,01 ve il özel idarelerinde % 8,98'dir.

VIII.3.2.1. Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre belediyelerin öz gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:67

Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri

(1.000 TL)

	2012			2013		
	Öz Gelir	Toplam Gelir	%	Öz Gelir	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	5.304.191	17.228.427	30,79	6.703.442	20.719.833	32,35
İl Belediyeleri	2.721.807	5.183.880	52,51	3.202.732	6.412.220	49,95
İlçe ve Belde Belediyeleri	13.379.087	22.719.218	58,89	16.040.064	26.799.231	59,85
Toplam	21.405.085	45.131.525	47,43	25.946.238	53.931.284	48,11

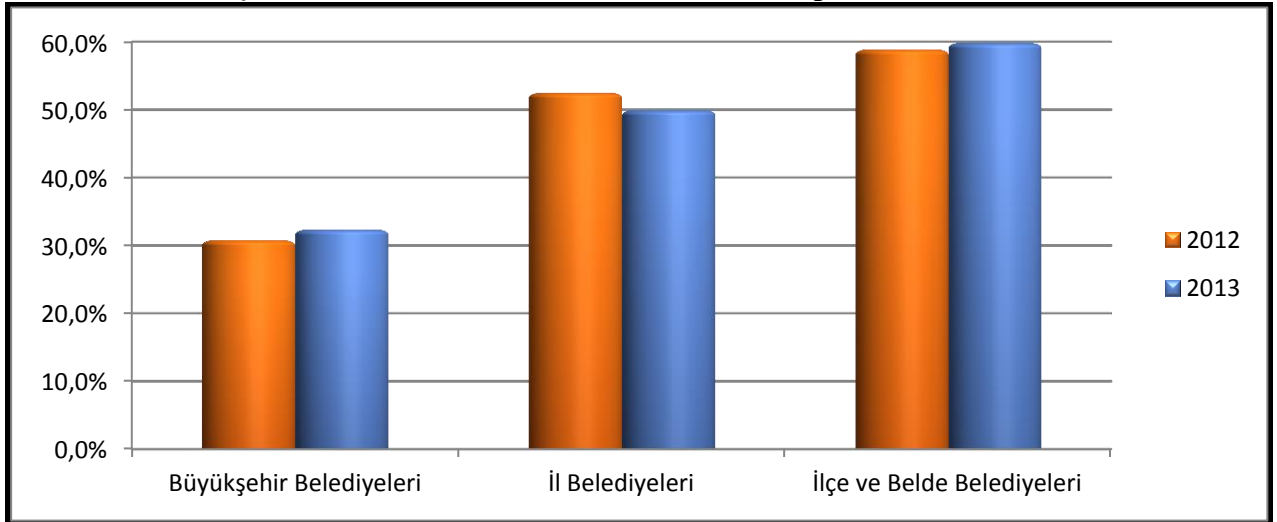
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2013 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2013 yılında büyükşehir belediyeleri 6.703.442.000 TL, il belediyeleri 3.202.732.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 16.040.064.000 TL öz gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre belediyelerin öz gelirlerinin toplam gelirlere oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:34

Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2013 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2013 yılı itibarıyla belediyelerin öz gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı % 48,11'dir. Bu pay büyükşehir belediyelerinde % 32,35, il belediyelerinde % 49,95, ilçe ve belde belediyelerinde % 59,85'tir.

VIII.3.3. Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri

2012 ve 2013 yılları itibarıyla gelir kalemlerine göre mahalli idarelerin gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:68

Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri		(1.000 TL)
Türü	2012	2013
Vergi Gelirleri	7.249.848	8.213.046
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	16.050.147	17.916.582
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	10.330.824	13.938.850
Faizler Paylar ve Cezalar	32.546.882	37.690.792
Sermaye Gelirleri	3.049.318	5.606.974
Alacaklardan Tahsilâtlar	36.281	9.987
Toplam*	69.263.300	83.376.231

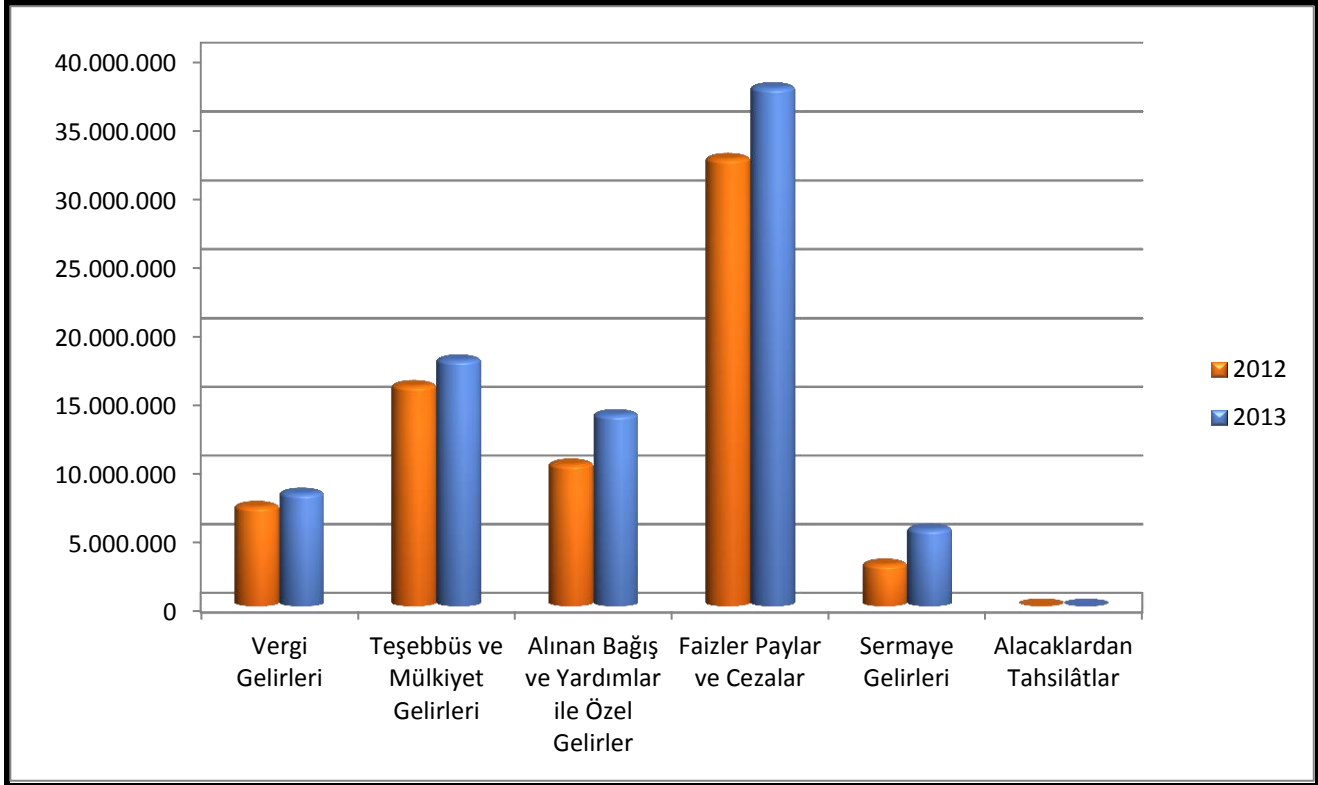
*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin gelirleri 83.376.231.000 TL'dir. vergi gelirleri 8.213.046.000 TL, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri 17.916.582.000 TL, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler 13.938.850.000 TL, faizler, paylar ve cezalar 37.690.792.000 TL, sermaye gelirleri 5.606.974.000 TL ve alacaklardan tahsilâtlar 9.987.000 TL'dir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla gelir kalemlerine göre mahalli idarelerin gelirleri aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:35

Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

VIII.3.3.1. Vergi Gelirleri

Vergi gelirleri, ilgili mahalli idarece alınan emlak (bina, arsa, arazi) vergisi, çevre temizlik vergisi, haberleşme vergisi, elektrik ve havagazı tüketim vergisi, eğlence vergisi, yangın sigorta vergisi, ilan ve reklam vergisi ile bina inşaat harcı, işyeri açma izni harcı, yapı kullanma izni harcı, ölçü ve tartı aletlerinin muayene harcı, hayvan kesimi muayene ve denetleme harcı, işgal harcı, kaynak suları harcı, tatil günlerinde çalışma ruhsat harcı, tellallık harcı, toptancı hali resmi ve diğer harçlardan oluşmaktadır.

Belediyelerin topladığı vergiler Belediye Gelirleri Kanununda ve Emlak Vergisi Kanununda düzenlenmiştir. Yerel vergiler nispi ve maktu olmak üzere iki şekilde belirlenmektedir. Nispi vergiler, enflasyon dönemlerinde reel olarak kendilerini korumaktadır. Maktu vergiler ise enflasyon karşısında aşmaktadır. Türkiye’de Bina Vergisi, Arazi Vergisi, Eğlence Vergisi gibi vergiler nispi olarak hesaplanırken, İlan ve Reklam Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi ve harçların tamamına yakını (Tellallık Harcı hariç) maktu olarak hesaplanmaktadır.

Büyükşehir belediyelerinde büyükşehir sınırları ve mücavir alanları içinde belediyelerince tahsil edilen emlak vergisi tutarının tamamı ilgili ilçe belediyeleri tarafından alınır. Bunlardan büyükşehir belediyesine veya özel idareye ayrıca pay kesilmez.

İl özel idarelerine ait vergi gelirleri yok denecek kadar azdır. Çünkü özel idarelere belediyelerde olduğu gibi vergi ve harç toplama konusunda henüz yetki verilmemiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin vergi gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:69

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	7.232.437	45.131.525	16,03	8.196.251	53.931.284	15,20
Belediye Bağlı İdareleri	0	10.257.480	0,00	0	11.527.223	0,00
İl Özel İdareleri	15.509	12.440.479	0,12	16.795	15.835.022	0,11
Mahalli İdare Birlikleri	1.902	2.152.998	0,09	0	2.569.811	0,00
Toplam	7.249.848	69.982.482	10,36	8.213.046	83.863.340	9,79

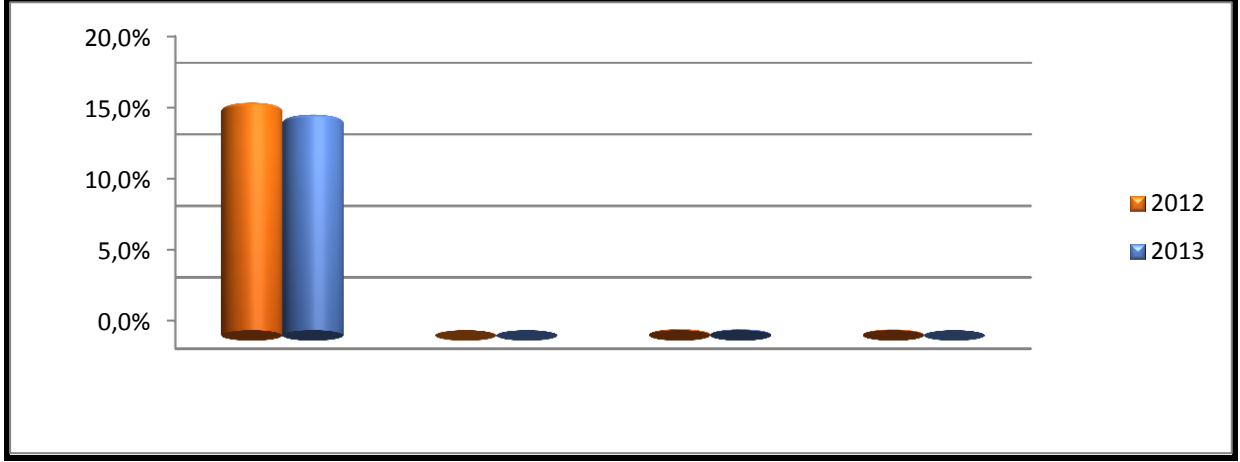
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında vergi gelirleri olarak belediyeler 8.196.251.000 TL, il özel idareleri 16.795.000 TL gelir elde etmiştir. Belediyelerin vergi gelirlerinin toplam mahalli idarelerin vergi gelirlerine oranı % 99,8 olarak gerçekleşmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin vergi gelirlerinin toplam gelirlere oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:36

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasseb-at.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde vergi gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı % 9,79'dur. Bu pay belediyelerde % 15,20, il özel idarelerinde % 0,11'dir.

VIII.3.3.1.1. Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre vergi gelirleri ve toplam gelirler karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:70

Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	256.984	17.228.427	1,49	325.508	20.719.833	1,57
İl Belediyeleri	661.356	5.183.880	12,76	744.814	6.412.220	11,62
İlçe ve Belde Belediyeleri	6.314.097	22.719.218	27,79	7.125.929	26.799.231	26,59
Toplam	7.232.437	45.131.525	16,03	8.196.251	53.931.284	15,20

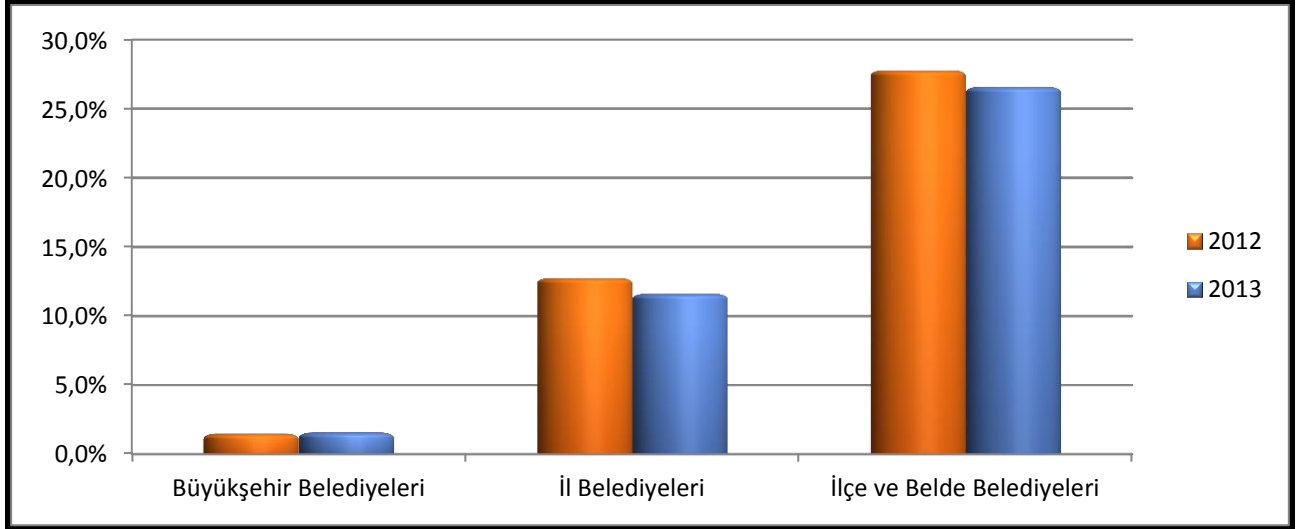
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasseb-at.gov.tr/>, 2014

2013 yılında vergi gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 325.508.000 TL, il belediyeleri 744.814.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 7.125.929.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre vergi gelirlerinin toplam gelirlere oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:37

Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla vergi gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı; büyükşehir belediyelerinde % 1,57, il belediyelerinde % 11,62, ilçe ve belde belediyelerinde % 26,59'dur.

VIII.3.3.2. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri;

- a) Şartname, basılı evrak, değerli kâğıt ve kitap gibi mal satışlarından elde edilen gelirler,
- b) Doğalgaz hizmetlerine ilişkin gelirler, su hizmetlerine ilişkin gelirler, otopark işletme gelirleri, sosyal tesis işletme gelirleri, ilan ve reklam gelirleri, muayene denetim ve kontrol ücretleri, sağlık hizmetlerine ilişkin gelirler, ulaştırma hizmetlerine ilişkin gelirler gibi sunulan hizmetlerden elde edilen gelirler,
- c) Su, ulaştırma, sağlık, eğitim, doğalgaz, tarımsal, kültürel, çevre ve esenlik ile ekonomik hizmetlere ilişkin kurumlar hâsılatı ve kârı,
- d) Lojman, sosyal tesis, spor tesisi, kültürel amaçlı tesis ve diğer taşınmaz kira gelirleri ile ecrimisil gelirleri,
- e) Taşınır kira gelirleri,
- f) Diğer çeşitli teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinden oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:71

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	6.505.295	45.131.525	14,41	7.997.458	53.931.284	14,83
Belediye Bağlı İdareleri	8.657.828	10.257.480	84,41	9.185.233	11.527.223	79,68
İl Özel İdareleri	357.299	12.440.479	2,87	393.336	15.835.022	2,48
Mahalli İdare Birlikleri	529.725	2.152.998	24,60	340.555	2.569.811	13,25
Toplam	16.050.147	69.982.482	22,93	17.916.582	83.863.340	21,36

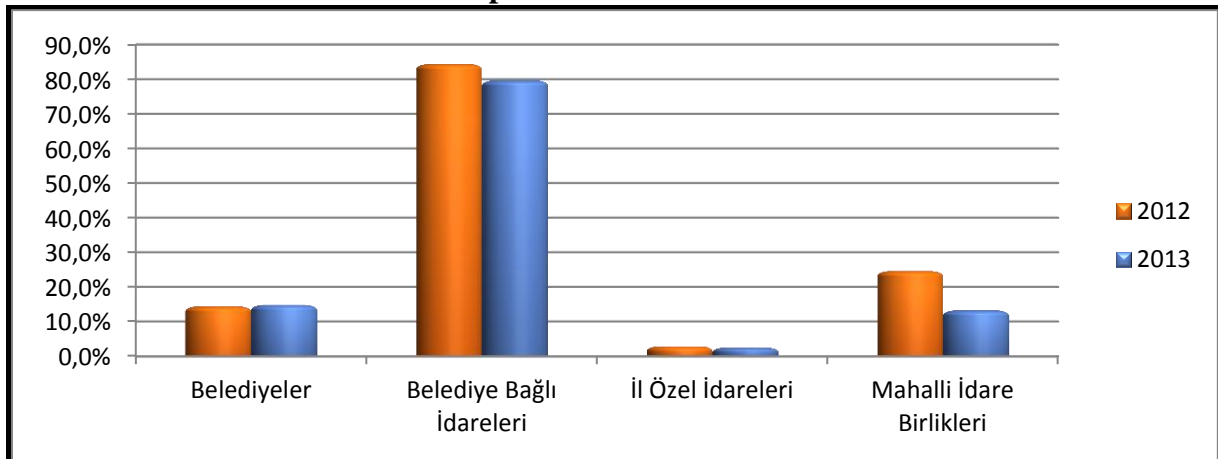
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında teşebbüs ve mülkiyet gelirleri olarak belediyeler 7.997.458.000 TL, il özel idareleri 393.336.000 TL, mahalli idare birlikleri 340.555.000 TL ve belediye bağlı idareleri 9.185.233.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:38

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı % 21,36'dır. Bu pay belediyelerde % 14,83, belediye bağlı idarelerinde % 79,68, mahalli idare birliklerinde % 13,25 ve il özel idarelerinde % 2,48'dir.

VIII.3.3.2.1.Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:72

Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.893.212	17.228.427	10,99	2.906.943	20.719.833	14,03
İl Belediyeleri	1.448.565	5.183.880	27,94	1.593.223	6.412.220	24,85
İlçe ve Belde Belediyeleri	3.163.518	22.719.218	13,92	3.497.292	26.799.231	13,05
Toplam	6.505.295	45.131.525	14,41	7.997.458	53.931.284	14,83

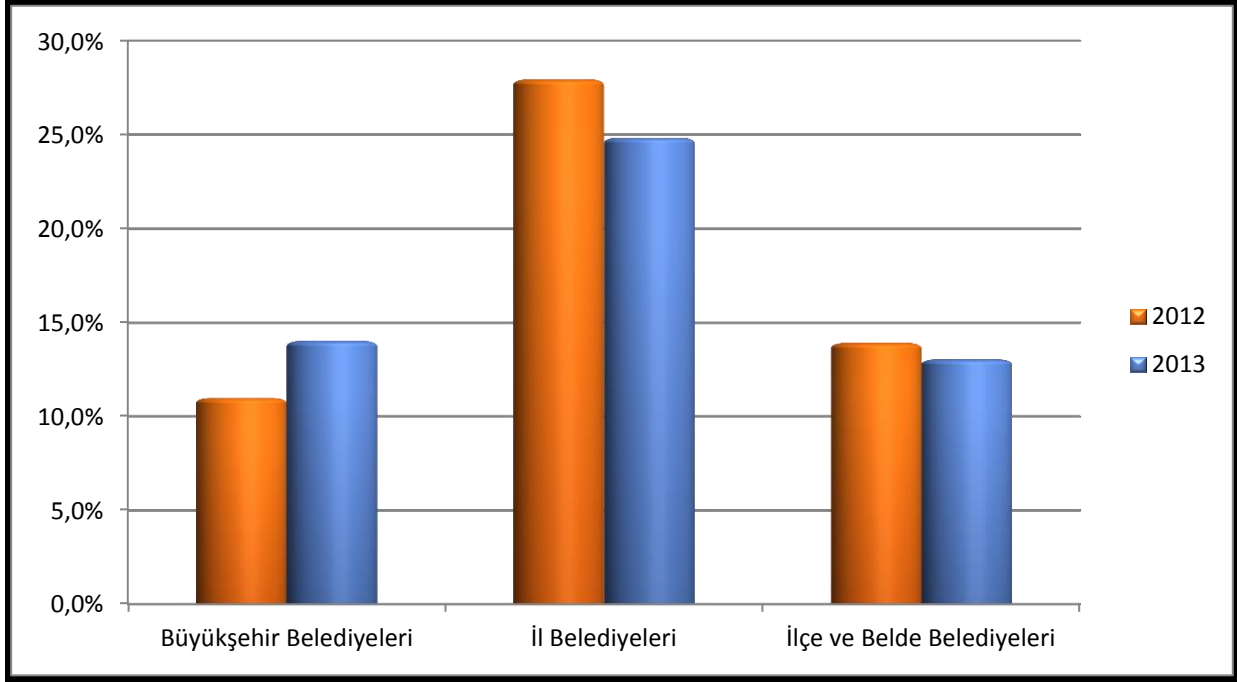
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında teşebbüs ve mülkiyet gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 2.906.943.000 TL, il belediyeleri 1.593.223.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 3.497.292.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:39

Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı; büyükşehir belediyelerinde % 14,03, il belediyelerinde % 24,85, ilçe ve belde belediyelerinde % 13,05'tir.

VIII.3.3.3. Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler

Alınan bağış ve yardımlar:

- a) Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi yurtdışı kurumlarından alınan bağış ve yardımlar,
- b) Merkezi yönetim bütçesine dâhil idarelerden alınan bağış ve yardımlar,
- c) Diğer idarelerden alınan bağış ve yardımlar,
- d) Kurum ve kişilerden alınan bağış ve yardımlar,
- e) Proje karşılığı alınan bağış ve yardımlardan oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:73

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%
Belediyeler	645.662	45.131.525	1,43	817.549	53.931.284	1,52
Belediye Bağlı İdareleri	510.879	10.257.480	4,98	654.388	11.527.223	5,68
İl Özel İdareleri	8.306.379	12.440.479	66,77	10.992.317	15.835.022	69,42
Mahalli İdare Birlikleri	1.259.168	2.152.998	58,48	1.862.721	2.569.811	72,48
Toplam	10.722.088	69.982.482	15,32	14.326.975	83.863.340	17,08

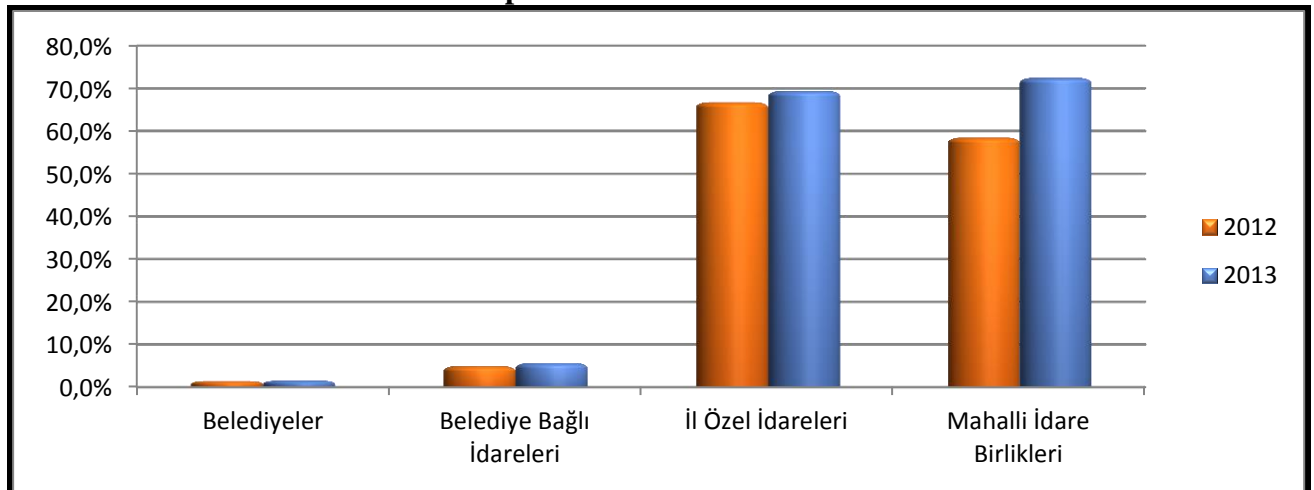
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler olarak; belediyeler 817.549.000 TL, il özel idareleri 10.992.317.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.862.721.000 TL ve belediye bağlı idareleri 654.388.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:40

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 1,52, belediye bağlı idarelerinde % 5,68, mahalli idare birliklerinde % 72,48 ve il özel idarelerinde % 69,42'dir.

VIII.3.3.3.1. Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:74

Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam	%
Büyükşehir Belediyeleri	159.071	17.228.427	0,92	137.647	20.719.833	0,66
İl Belediyeleri	72.561	5.183.880	1,40	72.400	6.412.220	1,13
İlçe ve Belde Belediyeleri	414.030	22.719.218	1,82	607.502	26.799.231	2,27
Toplam	645.662	45.131.525	1,43	817.549	53.931.284	1,52

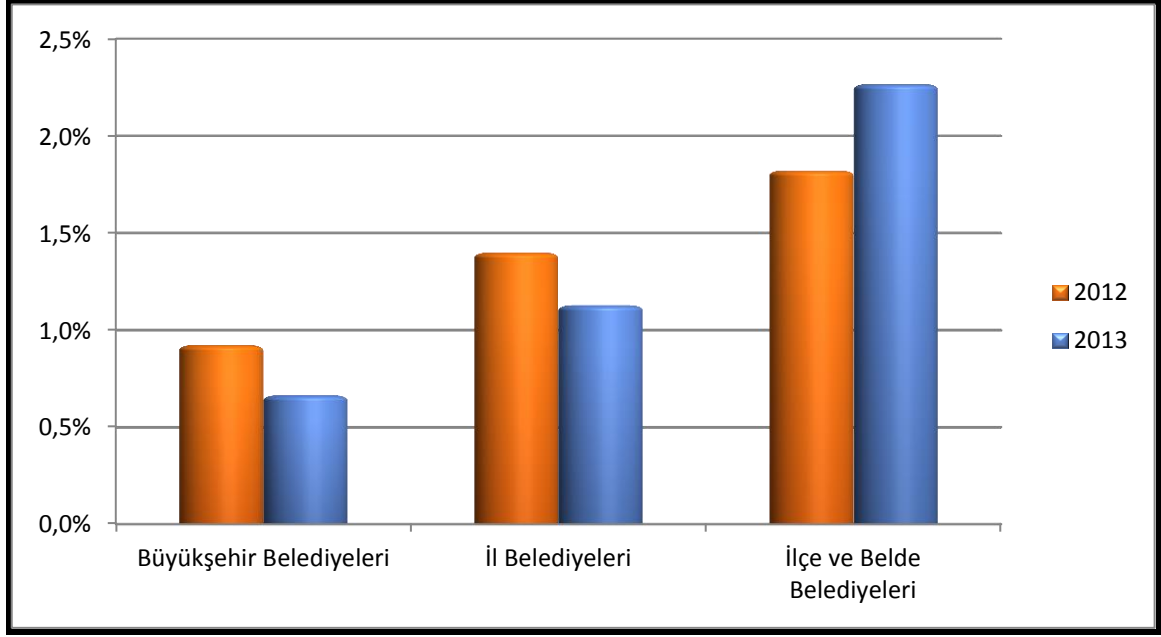
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 137.647.000 TL, il belediyeleri 72.400.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 607.502.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:41

Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 0,66, il belediyelerinde % 1,13, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 2,27'dir.

VIII.3.3.4. Faizler, Paylar ve Cezalar

a) Faiz gelirleri; kurumca verilen borçlardan alacakların faizleri, takipteki kurum alacakları faizleri, menkul kıymet ve gecikmiş ödemeler faizleri, mevduat faizleri, vergi, resim ve harç gecikme faizleri ve diğer faiz gelirlerinden oluşmaktadır.

b) Pay gelirleri; vergi ve harç gelirlerinden alınan paylar, genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar, yönetim giderlerine katılma payları, kamu harcamalarına katılma payları, maden işletmelerinden, müze girişi ücretleri gibi mahalli idarelere ait paylardan elde edilen gelirlerden oluşmaktadır.

c) Ceza gelirleri; idari para cezaları, vergi cezaları, irat kaydedilecek nakdi teminatlar, mera gelirleri, irat kaydedilecek hisse senedi ve tahviller ile teminat mektupları gibi diğer çeşit gelirlerden oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre faizler, paylar ve cezalara ilişkin gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:75

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Faizler Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%	Faizler Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	27.437.036	45.131.525	60,79	31.879.490	53.931.284	59,11
Belediye Bağlı İdareleri	1.018.263	10.257.480	9,93	1.110.814	11.527.223	9,64
İl Özel İdareleri	3.741.682	12.440.479	30,08	4.348.692	15.835.022	27,46
Mahalli İdare Birlikleri	349.901	2.152.998	16,25	351.796	2.569.811	13,69
Toplam	32.546.882	69.982.482	46,51	37.690.792	83.863.340	44,94

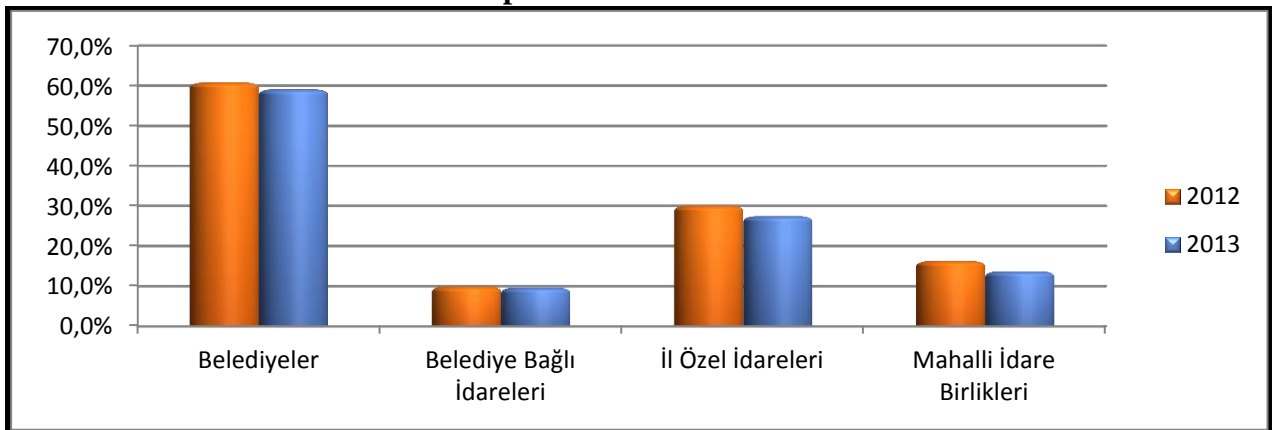
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında faizler, paylar ve cezalara ilişkin gelirler olarak; belediyeler 31.879.490.000 TL, il özel idareleri 4.348.692.000 TL, mahalli idare birlikleri 351.796.000 TL ve belediye bağlı idareleri 1.110.814.000TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre faizler, paylar ve cezalara ilişkin gelirlerin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:42

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezaların Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde faizler, paylar ve cezaların toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 59,11, belediye bağlı idarelerinde % 9,64, il özel idarelerinde % 27,46 ve mahalli idare birliklerinde % 13,69'dur.

VIII.3.3.4.1.Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faizler, paylar ve cezalar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:76

**Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve
Toplam Gelirler (1.000 TL)**

Türü	2012			2013		
	Faizler, Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%	Faizler, Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	13.663.037	17.228.427	79,31	15.729.870	20.719.833	75,92
İl Belediyeleri	2.742.717	5.183.880	52,91	3.534.739	6.412.220	55,13
İlçe ve Belde Belediyeleri	11.031.282	22.719.218	48,55	12.614.881	26.799.231	47,07
Toplam	27.437.036	45.131.525	60,79	31.879.490	53.931.284	59,11

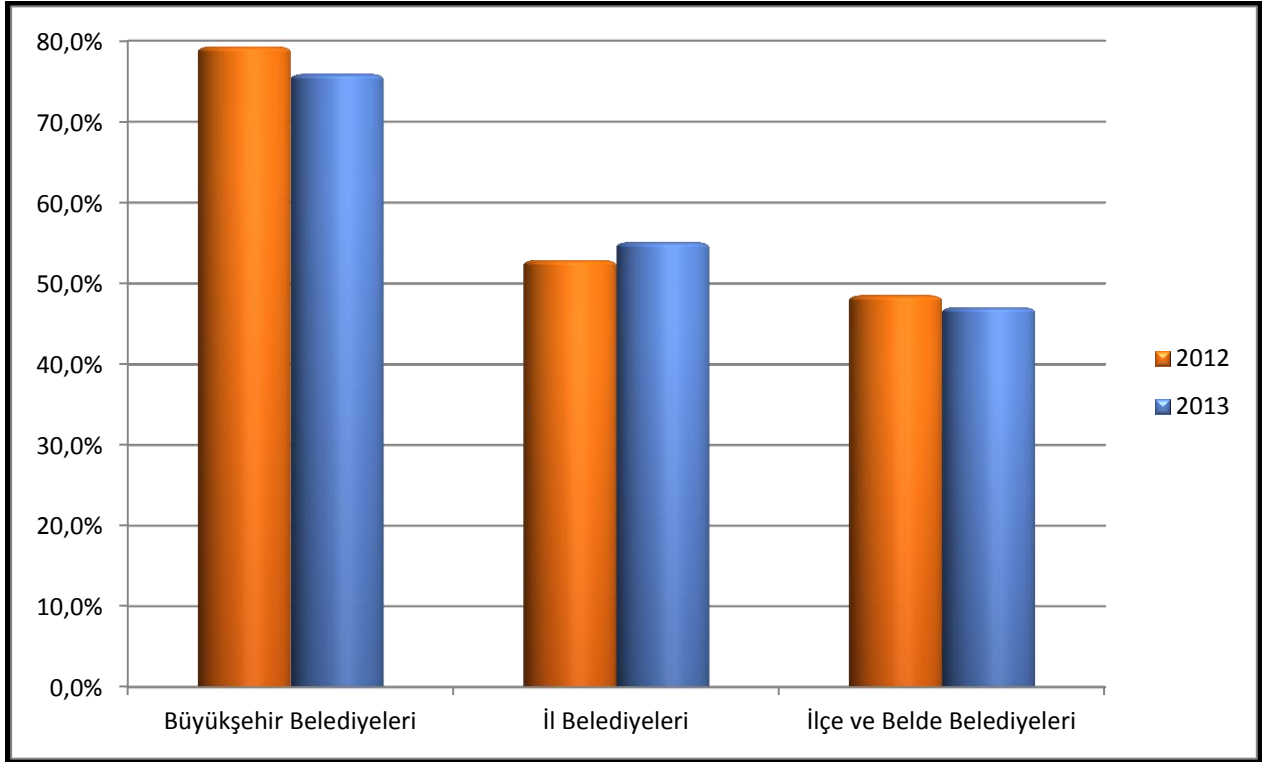
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında faiz, pay ve ceza gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 15.729.870.000 TL, il belediyeleri 3.534.739.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 12.614.881.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faiz, pay ve ceza gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir

Grafik:43

**Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezaların
Toplam Gelirlere Oranı**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla faizler, paylar ve cezaların toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 75,92, il belediyelerinde % 55,13, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 47,07'dir. Bu gelir kaleminin toplam gelirlere oranının yüksekliği mahalli idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payları da içermesinden kaynaklanmaktadır.

VIII.3.3.5. Sermaye Gelirleri

Sermaye gelirleri,

- a) Bina, arazi ve arsa gibi taşınmaz satışlarından elde edilen gelirler,
- b) Taşınır satışlarından elde edilen gelirler,
- c) Menkul kıymet ve varlık satış gelirlerinden oluşmaktadır

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre sermaye gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:77

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	2.988.174	45.131.525	6,62	4.954.769	53.931.284	9,19
Belediye Bağlı İdareleri	36.244	10.257.480	0,35	569.223	11.527.223	4,94
İl Özel İdareleri	20.053	12.440.479	0,16	81.491	15.835.022	0,51
Mahalli İdare Birlikleri	4.847	2.152.998	0,23	1.491	2.569.811	0,06
Toplam	3.049.318	69.982.482	4,36	5.606.974	83.863.340	6,69

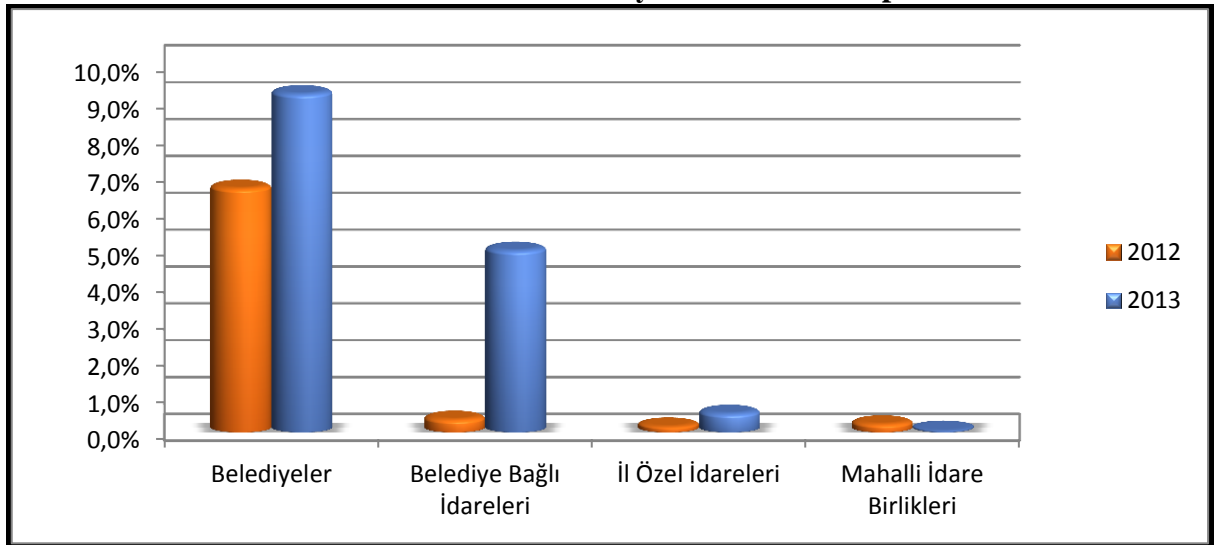
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sermaye geliri olarak; belediyeler 4.954.769.000 TL, il özel idareleri 81.491.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.491.000 TL ve belediye bağlı idareleri 569.223.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre sermaye gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:44

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde sermaye gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 9,19, belediye bağlı idarelerinde % 4,94, mahalli idare birliklerinde % 0,06 ve il özel idarelerinde % 0,51'dir.

VIII.3.3.5.1. Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:78

Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	934.480	17.228.427	5,42	1.535.329	20.719.833	7,41
İl Belediyeleri	258.681	5.183.880	4,99	467.044	6.412.220	7,28
İlçe ve Belde Belediyeleri	1.795.013	22.719.218	7,90	2.952.396	26.799.231	11,02
Toplam	2.988.174	45.131.525	6,62	4.954.769	53.931.284	9,19

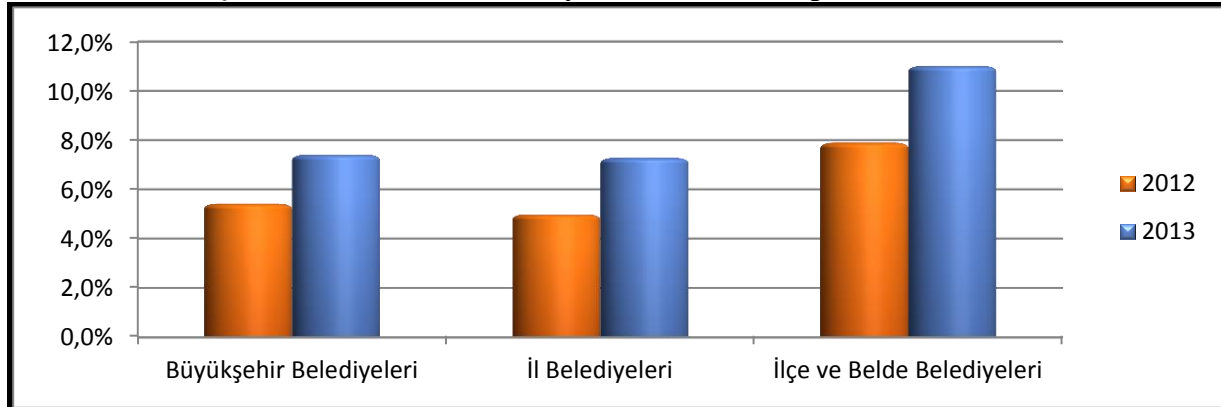
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında sermaye gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 1.535.329.000 TL, il belediyeleri 467.044.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 2.952.396.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:45

Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla sermaye gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 7,41, il belediyelerinde % 7,28, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 11,02'dir.

VIII.3.3.6. Alacaklardan Tahsilâtlar

Alacaklardan tahsilâtlar, genel bütçeli idareler ile mahalli idareler ve diğer yurtiçi alacaklardan ilgili mahalli idarece yapılan tahsilâtlardan oluşmaktadır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alacaklardan tahsilâtlar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:79

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	322.921	45.131.525	0,72	85.767	53.931.284	0,16
Belediye Bağlı İdareleri	34.266	10.257.480	0,33	7.565	11.527.223	0,07
İl Özel İdareleri	-443	12.440.479	0,00	2.391	15.835.022	0,02
Mahalli İdare Birlikleri	7.455	2.152.998	0,35	13.248	2.569.811	0,52
Toplam	364.199	69.982.482	0,52	108.971	83.863.340	0,13

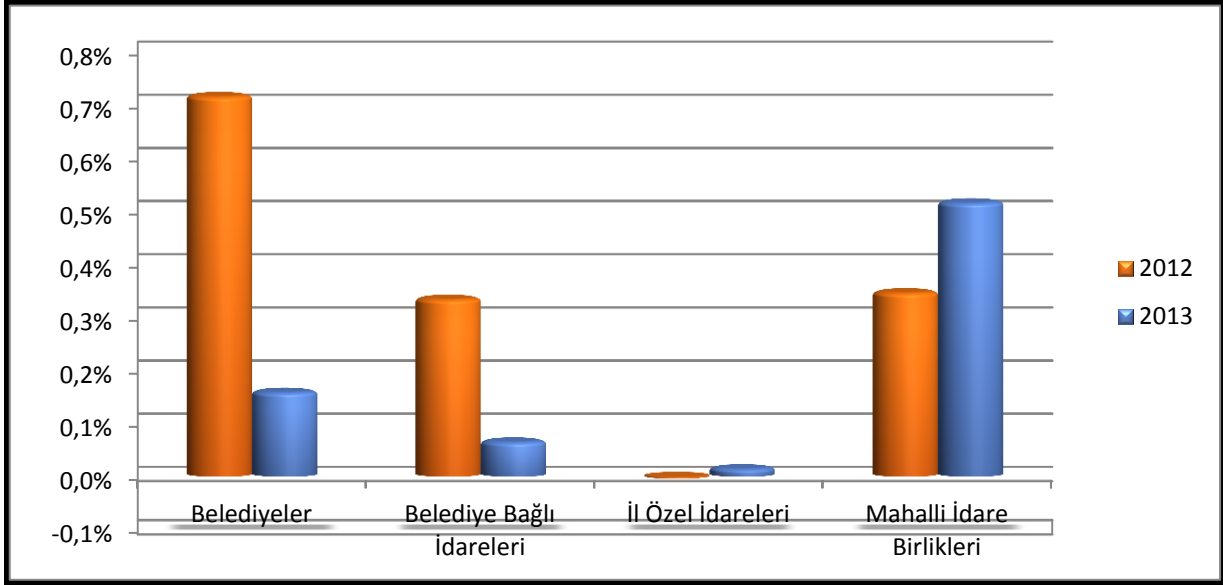
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında alacaklardan tahsilât gelirleri olarak; belediyeler 85.767.000 TL, il özel idareleri 2.391.000 TL mahalli idare birlikleri 13.248.000 TL ve belediye bağlı idareleri 7.565.000TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alacaklardan tahsilât gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:46

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtların Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerde alacaklardan tahsilâtların toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 0,16, il özel idarelerinde % 0,02, belediye bağlı idarelerinde % 0,07, mahalli idare birliklerinde ise % 0,52'dir.

VIII.3.3.6.1. Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alacaklardan tahsilât gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:80

Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

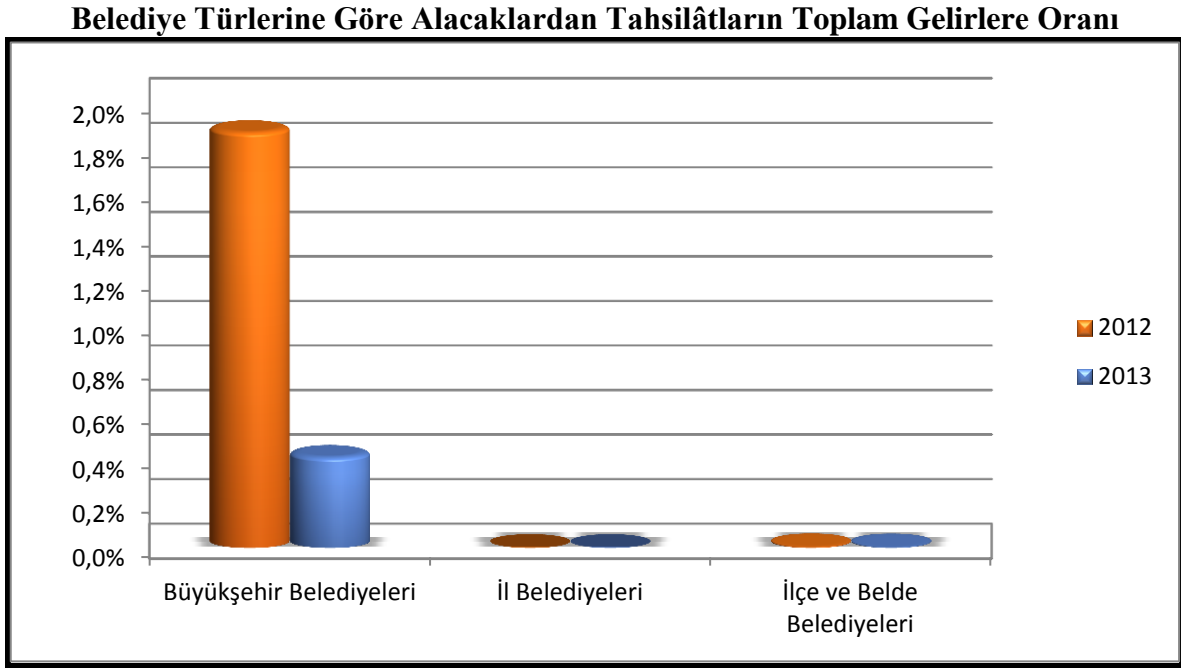
Türü	2012			2013		
	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	321.643	17.228.427	1,87	84.536	20.719.833	0,41
İl Belediyeleri	0	5.183.880	0,00	0	6.412.220	0,00
İlçe ve Belde Belediyeleri	1278	22.719.218	0,01	1.231	26.799.231	0,00
Toplam	322.921	45.131.525	0,72	85.767	53.931.284	0,16

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında alacaklardan tahsilât gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 84.536.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 1.231.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alacaklardan tahsilât gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:47

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla alacaklardan tahsilât gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 0,41'dir.

VIII.3.3.7. Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Ödenekler

İl Özel İdareleri: 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre Genel Bütçe vergi gelirleri tahsilatının yüzde 1,15'i (6360 sayılı Kanunla bu oran % 0,50'ye düşürüldü) il özel idare payı olarak ayrılır ve bu payın; yüzde 50'lik kısmı illerin nüfusuna, yüzde 10'luk kısmı illerin yüzölçümüne, yüzde 10'luk kısmı illerin köy sayısına, yüzde 15'lik kısmı illerin kırsal alan nüfusuna, yüzde 15'lik kısmı ise illerin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca tespit edilen en son gelişmişlik endeksindeki grubuna göre dağıtılır.

Büyükşehir Belediyeleri: 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun hükümleri uyarınca; büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi tahsilâtı toplamının yüzde 5'i ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 2,5'i olarak büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan ve bu belediyelere nüfus esasına göre dağıtılan payın yüzde 30'u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır. Büyükşehir sınırları içerisindeki genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından ayrılan yüzde 5'lik payın yüzde 70'i doğrudan ilgili büyükşehir belediyesine aktarılır, kalan yüzde 30'luk kısmı ise ortak bir havuzda toplanarak tüm büyükşehir belediyelerinin nüfuslarına göre dağıtılır. Genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 2,5'i olarak ayrılan büyükşehir ilçe belediye payı nüfusa göre dağıtılarak yüzde 30'luk büyükşehir belediye payı ve 2560 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi gereğince dağıtılacak yüzde 10'luk büyükşehir belediyesi bağlı su ve kanalizasyon idaresi payı ayrıldıktan sonra geri kalan kısmı büyükşehir ilçe belediyelerine nüfusa göre dağıtılır.

İl, İlçe ve Belde Belediyeleri: 5779 sayılı İl Özel İdareleri ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre; genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 2,85'i büyükşehir dışındaki belediyelere ayrılır. Bu yüzde 2,85'lik belediye payının; yüzde 80'lik kısmı belediyelerin nüfusuna, yüzde 20'lik kısmı ise belediyelerin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından tespit edilen en son "gelişmişlik endeksi" verileri esas alınarak, en az gelişmiş ilçeden en çok gelişmiş olana doğru, eşit sayıda oluşturulan beş gruptan dâhil oldukları grubun aldığı paydan nüfuslarına göre dağıtılır. Belde belediyeleri bağlı buldukları ilçenin gelişmişlik endeksindeki grubunda değerlendirilir.

Denkleştirme Ödeneği ise; kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının binde biri oranında her yıl Maliye Bakanlığı bütçesine belediyeler denkleştirme ödeneği olarak konan ödenek olup, Maliye Bakanlığınca, mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde dağıtılmak üzere bu ödenek İller Bankası hesabına aktarılır. Bu ödeneğin yüzde 65'i eşit şekilde, yüzde 35'i ise nüfus esasına göre dağıtılır.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:81

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	23.440.051	45.131.525	51,94	27.570.104	53.931.284	51,12
Belediye Bağlı İdareleri	674.083	10.257.480	6,57	783.272	11.527.223	6,79
İl Özel İdareleri	3.119.433	12.440.479	25,07	3.608.375	15.835.022	22,79
Mahalli İdare Birlikleri	9.446	2.152.998	0,44	4.086	2.569.811	0,16
Toplam	27.243.013	69.982.482	38,93	31.965.837	83.863.340	38,12

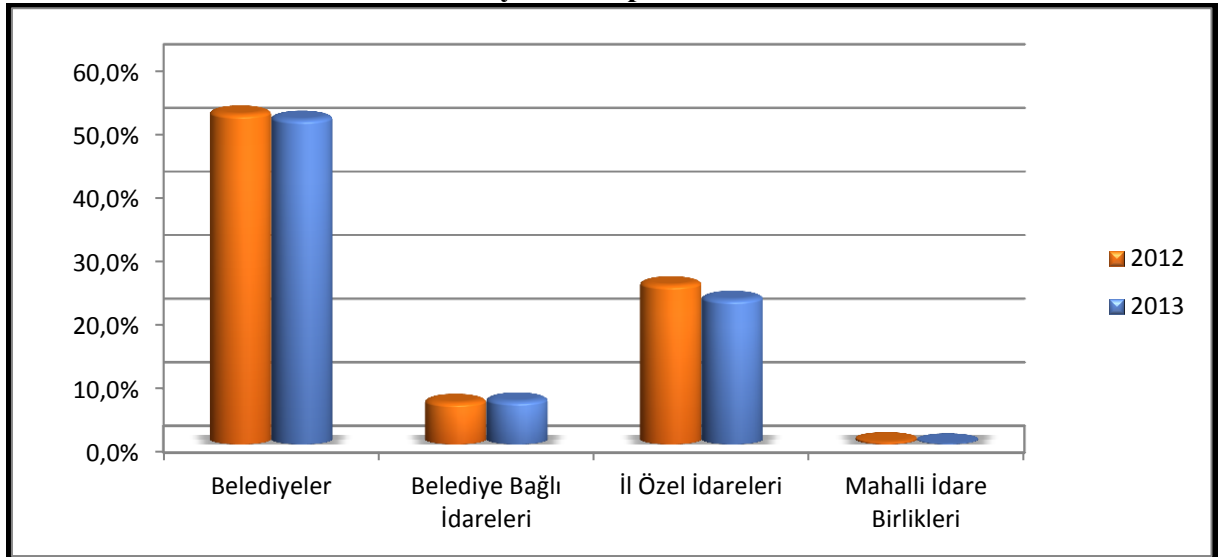
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılında genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylardan; belediyeler 27.570.104.000 TL, il özel idareleri 3.608.375.000 TL, mahalli idare birlikleri 4.086.000 TL ve belediye bağlı idareleri 783.272.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:48

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı belediyelerde % 51,12, il özel idarelerinde % 22,79, mahalli idare birliklerinde % 0,16 ve belediye bağlı idarelerinde % 6,79'dur.

VIII.3.3.7.1. Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:82

Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2012			2013		
	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	11.874.411	17.228.427	68,92	13.952.531	20.719.833	67,34
İl Belediyeleri	2.438.077	5.183.880	47,03	3.183.303	6.412.220	49,64
İlçe ve Belde Belediyeleri	9.127.563	22.719.218	40,18	10.434.270	26.799.231	38,93
Toplam	23.440.051	45.131.525	51,94	27.570.104	53.931.284	51,12

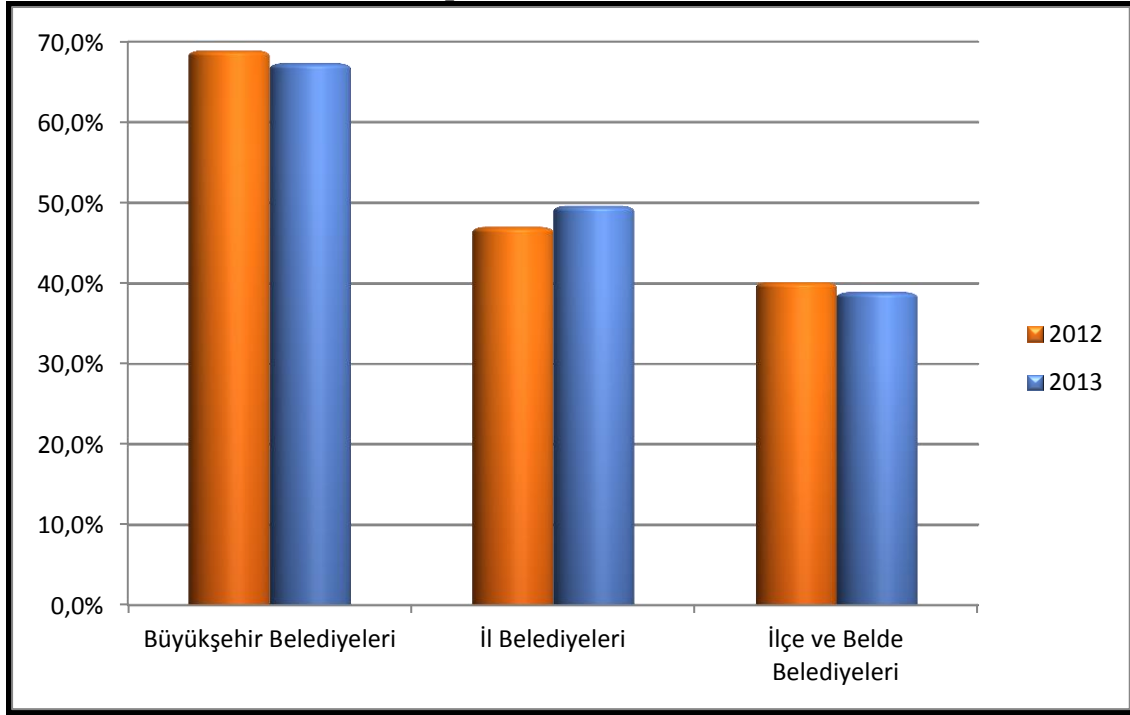
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2014 yılında genel bütçe vergi gelirlerinden alınan pay olarak; büyükşehir belediyeleri 13.952.531.000 TL, il belediyeleri 3.183.303.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 10.434.270.000 TL gelir elde etmiştir.

2012 ve 2013 yılları itibarıyla belediye türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:49

Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Toplam Gelirlere Oranı

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı büyükşehir belediyelerinde % 67,34, il belediyelerinde % 49,64, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 38,93'tür.

VIII.4.Mahalli İdarelerin Faaliyet Gelirleri

2013 yılı, mahalli idarelerin faaliyet gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:83

Mahalli İdarelerin Faaliyet Gelirleri		(1.000 TL)
Vergi Gelirleri		9.014.572,9
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler		4.881.214,9
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri		1.720.604,8
Harçlar		2.396.914,0
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler		15.839,1
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		9.590.049,0
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri		5.356.818,9
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri		38.219,1
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri		27.853,7
Kurumlar Hasılatı		1.086.740,1
Kurumlar Karları		1.101.694,8
Kira Gelirleri		1.706.585,3
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		272.137,1
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler		14.667.191,1
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar		47.121,9
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar		7.880.296,5
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar		1.239.971,4
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar		790.684,1
Proje Yardımları		4.709.117,3
Diğer Gelirler		38.031.497,6
Faiz Gelirleri		702.099,2

Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	33.411.901,8
Para Cezaları	1.515.454,4
Diğer Çeşitli Gelirler	2.402.042,2
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	1.532.067,1
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	118.225,8
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	34.440,9
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	5.461,9
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	978.102,2
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	152,6
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	212.444,1
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Artışlar	5.728,3
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	99.074,2
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	78.437,1
Faaliyet Gelirleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	72.835.377,7

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin faaliyet gelirlerinin 72.835.377.700 TL, faaliyet giderlerinin 57.013.177.700 TL, net faaliyet sonucunun 15.822.199.900 TL olduğu görülmektedir.

VIII.4.1.Belediyelerin Faaliyet Gelirleri

2013 yılı, belediyelerin faaliyet gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:84

Belediyelerin Faaliyet Gelirleri		(1.000 TL)
Vergi Gelirleri		8.998.326,8
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler		4.881.153,0
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri		1.720.604,5
Harçlar		2.381.216,5
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler		15.352,9
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		8.313.562,4
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri		4.429.637,2
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri		7.992,5
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri		24.414,4
Kurumlar Hasılatı		992.888,9
Kurumlar Karları		1.091.115,1
Kira Gelirleri		1.505.332,8
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		262.181,6
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler		965.428,8
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar		43.796,3
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar		133.177,4
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar		64.348,9
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar		419.709,7
Proje Yardımları		304.396,6
Diğer Gelirler		32.839.869,9
Faiz Gelirleri		219.664,9

Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	29.115.479,5
Para Cezaları	1.385.985,8
Diğer Çeşitli Gelirler	2.118.739,6
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	1.471.317,6
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	116.613,2
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	32.545,2
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	5.363,2
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	948.699,4
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	152,6
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Artışlar	212.444,1
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Artışlar	5.728,3
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	81.673,4
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	68.098,3
Faaliyet Gelirleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	52.588.505,4

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin faaliyet gelirlerinin 52.588.505.400 TL, faaliyet giderlerinin 42.154.403.000 TL, net faaliyet sonucunun 10.434.102.400 TL olduğu görülmektedir.

VIII.4.2.İl Özel İdarelerinin Faaliyet Gelirleri

2013 yılı, il özel idarelerinin Faaliyet gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:85

İl Özel İdarelerinin Faaliyet Gelirleri	(1.000 TL)
Vergi Gelirleri	16.246,1
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	61,9
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	0,4
Harçlar	15.697,5
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	486,3
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	426.664,1
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	217.889,9
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	26.230,3
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	3.167,4
Kurumlar Hasılatı	1.659,1
Kurumlar Karları	1.563,9
Kira Gelirleri	170.357,3
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5.796,1
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	11.379.670,7
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	475,5
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	7.492.729,3
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	291.612,3
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar	191.482,9
Proje Yardımları	3.403.370,8
Diğer Gelirler	4.352.002,0
Faiz Gelirleri	399.526,6

Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	3.742.885,0
Para Cezaları	96.451,5
Diğer Çeşitli Gelirler	113.138,8
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	58.845,1
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	6,7
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	1.750,0
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	98,7
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	29.393,1
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	17.369,6
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	10.227,0
Faaliyet Gelirleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	16.233.428,0

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin faaliyet gelirlerinin 16.233.428.000 TL, faaliyet giderlerinin 11.392.540.200 TL, net faaliyet sonucunun 4.840.887.800 TL olduğu görölmektedir.

VIII.4.3.Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Gelirleri

2013 yılı, mahalli idare birliklerinin faaliyet gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:86

Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Gelirleri	(1.000 TL)
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	677.764,5
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	550.414,6
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	3.996,4
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	271,9
Kurumlar Hasılatı	92.192,2
Kurumlar Karları	9.015,7
Kira Gelirleri	17.714,3
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	4.159,5
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	2.995.247,5
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	2.850,1
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	226.187,3
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	758.603,3
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar	179.491,6
Proje Yardımları	1.828.115,3
Diğer Gelirler	466.083,8
Faiz Gelirleri	50.433,7
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	257.760,6
Para Cezaları	33.001,3
Diğer Çeşitli Gelirler	124.888,1
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	1.616,8

Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	1.318,4
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	145,7
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	9,8
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	31,2
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	111,8
Faaliyet Gelirleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	4.140.712,7

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

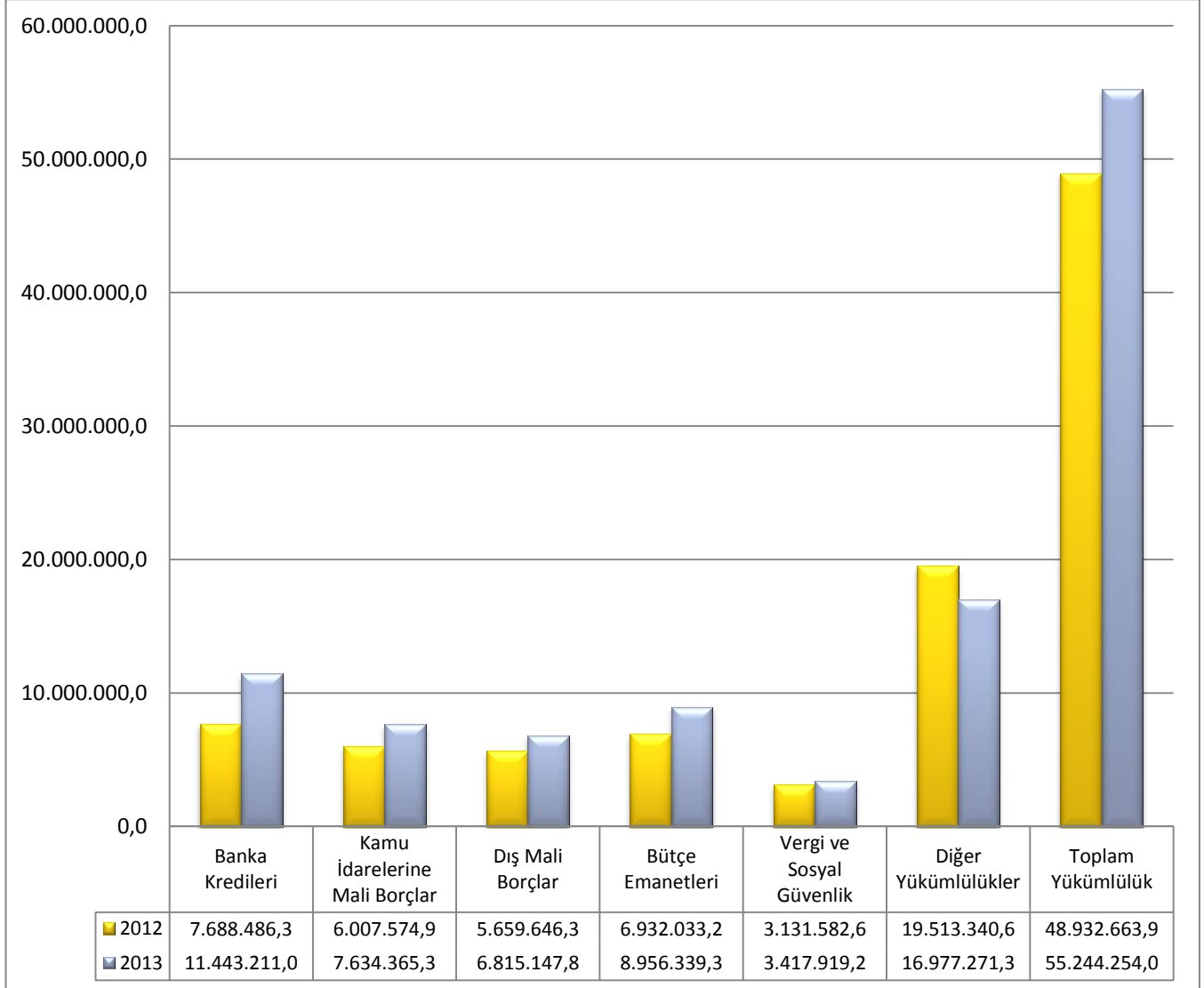
2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin faaliyet gelirlerinin 4.140.712.700 TL, faaliyet giderlerinin 2.803.314.000 TL, net faaliyet sonucunun 1.337.398.700 TL olduğu görülmektedir.

VIII.5. Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları

2012-2013 yılları itibarıyla mahalli idarelerin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:87

Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

Tüm mahalli idarelere ait yükümlülükler incelendiğinde, son bir yıl içinde borç stoğu 48.932.663.900 TL'den 55.244.254.000 TL'ye çıkarak % 13 artmıştır.

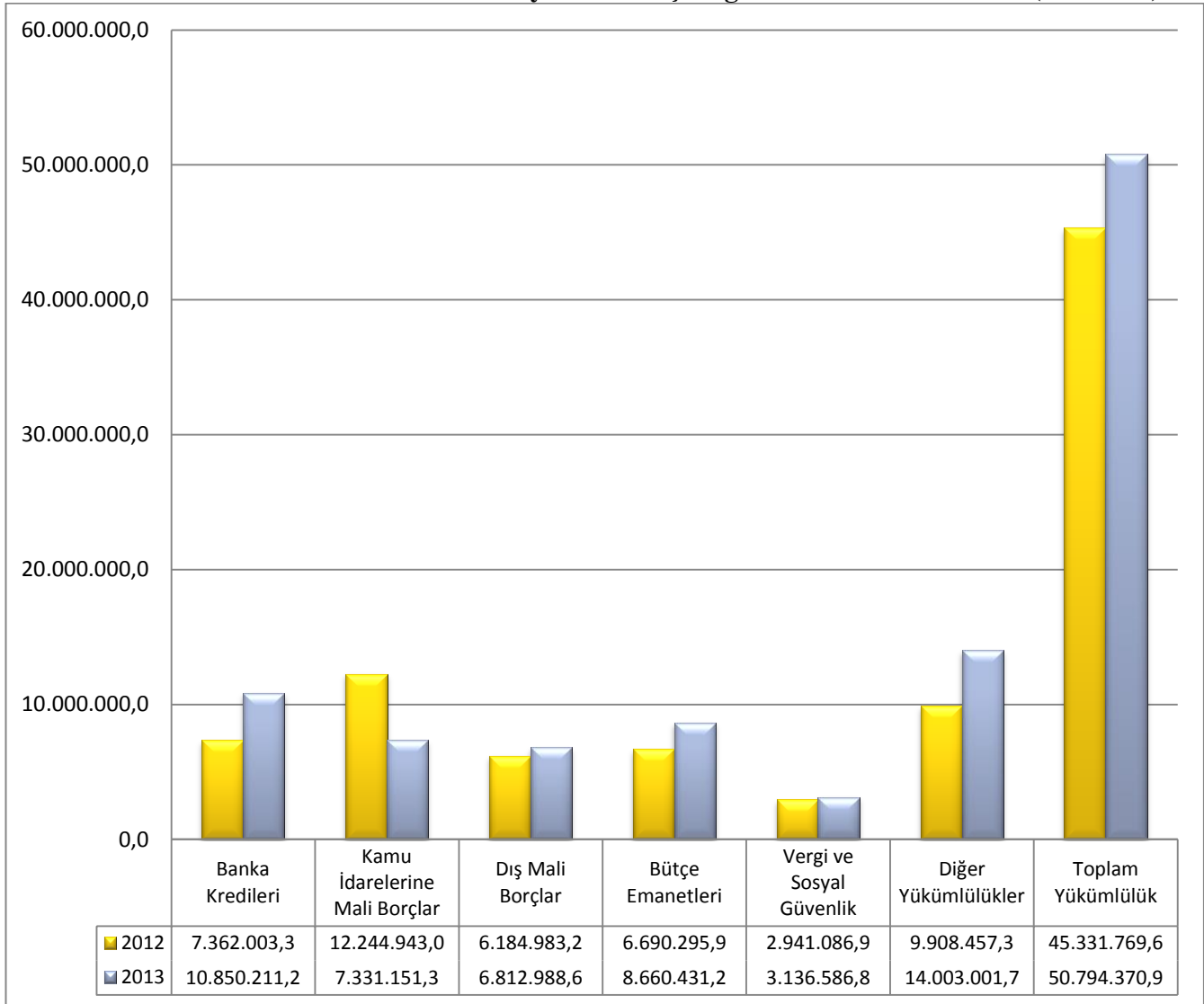
VIII.5.1. Belediyelerin Borç Dağılımları

2012-2013 yılları itibarıyla belediyelerin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:88

Belediyelerin Borç Dağılımları

(1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

Mahalli idarelerin borç yükümlülüğü içinde belediyelerin payı % 92'dir.

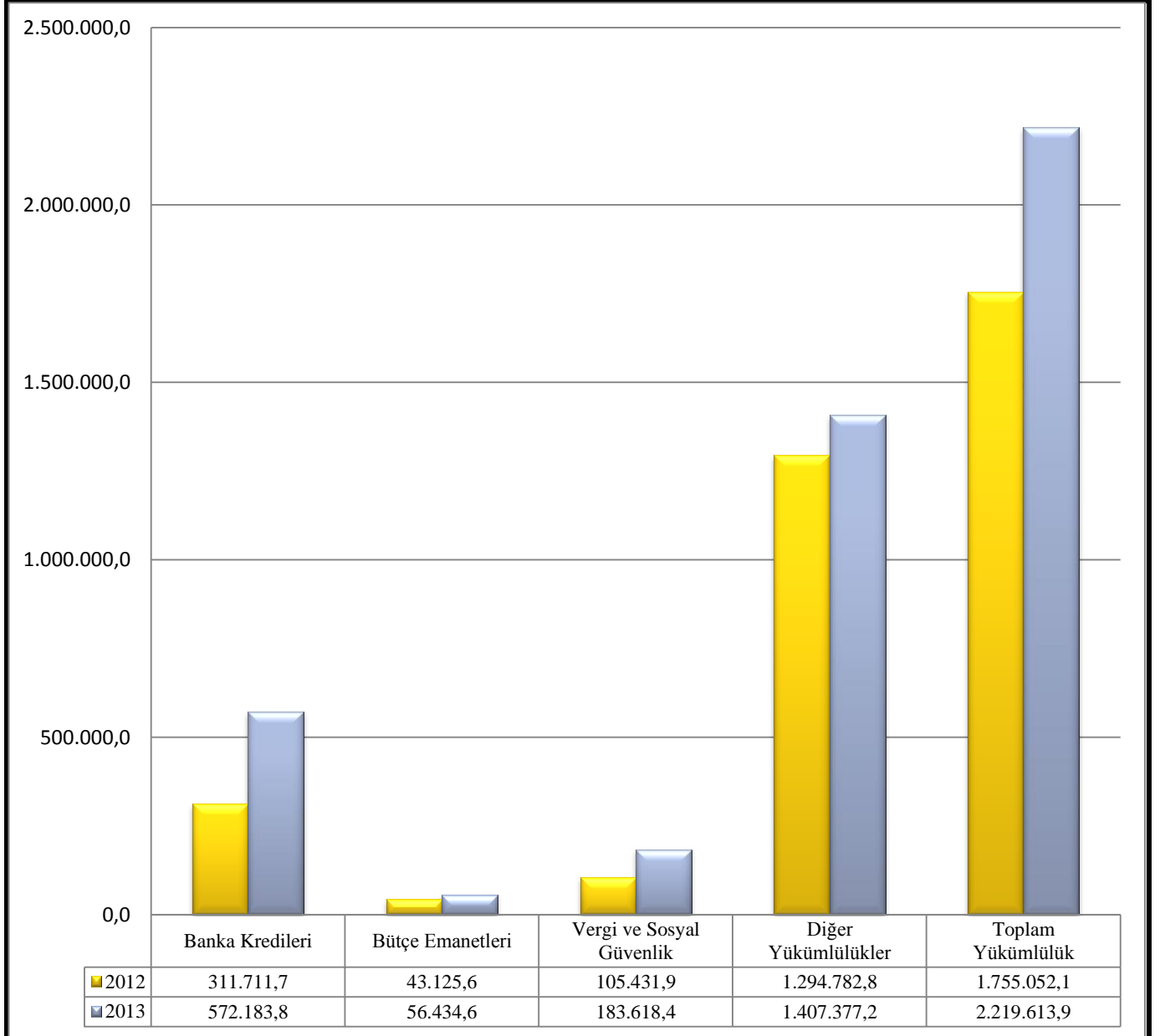
VIII.5.2.İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları

2012-2013 yılları itibarıyla il özel idarelerinin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:89

İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları

(1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

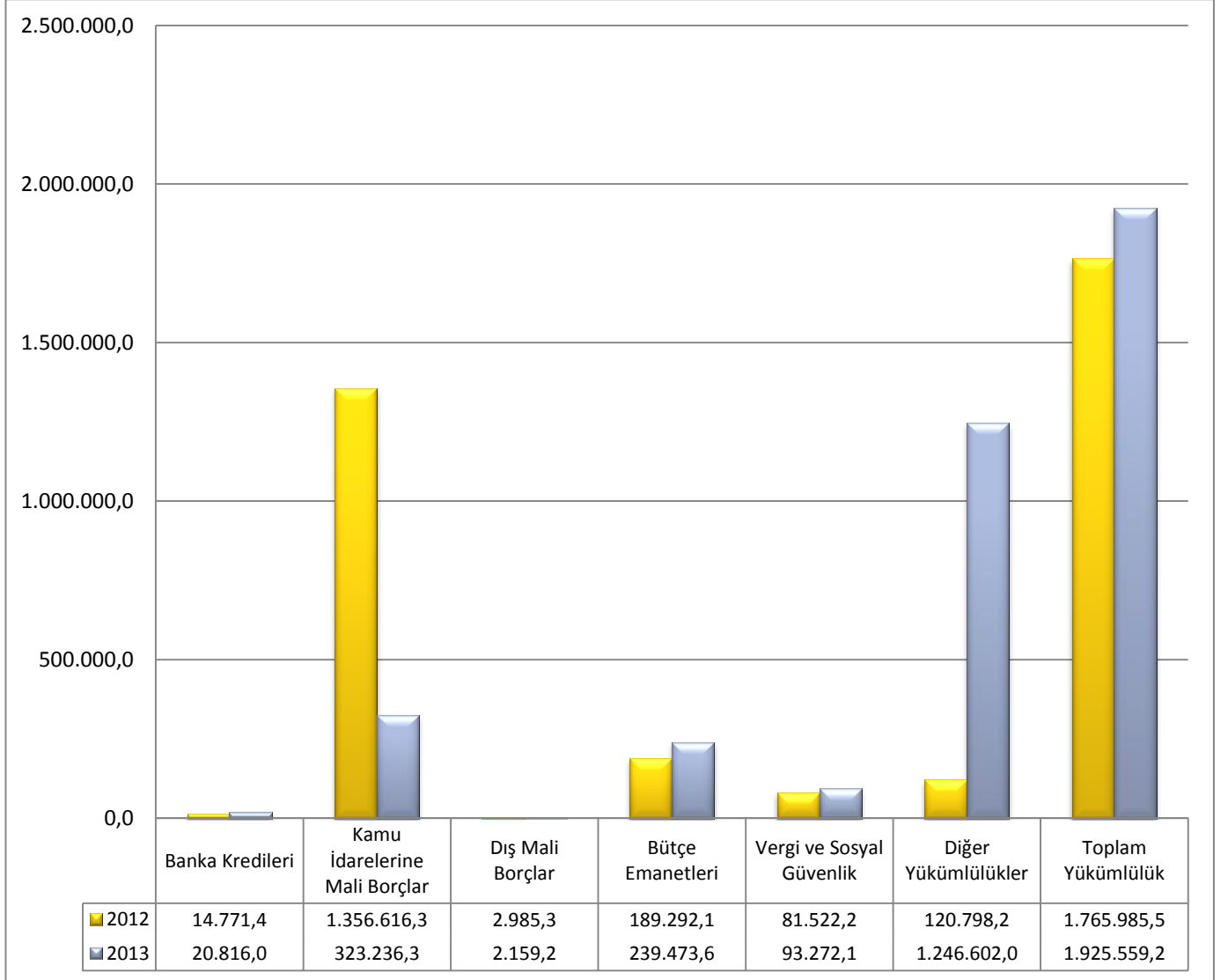
Mahalli idarelerin borç yükümlülüğü içinde il özel idarelerinin payı % 4'tür.

VIII.5.3 Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları

2012-2013 yılları itibarıyla mahalli idare birliklerinin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:90

Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

Mahalli idarelerin borç yükümlülüğü içinde mahalli idare birliklerinin payı % 3'tür.

VIII.6.Mahalli İdarelerin Mizanı

2013 yılı, mahalli idarelerin mizanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:91

Mahalli İdarelerin Mizanı (1.000 TL)

Hesap Kodu	Hesap adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
1	Dönen varlıklar	750.229.272,5	705.998.671,2	44.543.923,5	313.322,2
10	Hazır değerler	596.850.591,2	581.042.327,3	16.121.586,1	313.322,2
11	Menkul kıymet ve varlıklar	264.855,4	170.542,4	94.313,0	0,0
12	Faaliyet alacakları	63.299.407,8	51.896.308,3	11.403.099,5	0,0
13	Kurum alacakları	930.830,3	740.205,9	190.624,3	0,0
14	Diğer alacaklar	968.681,2	207.455,8	761.225,4	0,0
15	Stoklar	6.915.629,9	4.799.491,9	2.116.138,0	0,0
16	Ön ödemeler	3.884.008,7	3.198.873,2	685.135,5	0,0
18	Gelecek aylara ait giderler	55.369,9	35.129,7	20.240,2	0,0
19	Diğer dönen varlıklar	77.059.898,1	63.908.336,6	13.151.561,5	0,0
2	Duran varlıklar	263.952.774,1	51.582.333,4	233.703.849,9	21.333.409,2
21	Menkul kıymet ve varlıklar	842,3	366,2	476,1	0,0
22	Faaliyet alacakları	1.402.988,0	678.190,9	724.797,1	0,0
23	Kurum alacakları	5.843.224,1	1.219.329,2	4.623.894,9	0,0
24	Mali duran varlıklar	10.337.378,7	122.294,8	10.215.083,9	0,0
25	Maddi duran varlıklar	245.061.497,7	48.979.827,3	217.099.980,3	21.018.309,9
26	Maddi olmayan duran varlıklar	469.988,5	238.228,6	447.354,9	215.595,1
28	Gelecek yıllara ait gelirler	3.291,0	1.107,7	2.183,3	0,0
29	Diğer duran varlıklar	833.564,0	342.988,7	590.079,5	99.504,2
3	Kısa vadeli yabancı kaynaklar	56.647.136,8	87.217.635,9	0,0	30.570.499,1
30	Kısa vadeli iç mali borçlar	3.376.941,2	8.823.288,9	0,0	5.446.347,7
31	Kısa vadeli dış borçlar	701.855,8	1.555.981,2	0,0	854.125,4
32	Faaliyet borçları	34.958.376,8	43.983.673,2	0,0	9.025.296,5
33	Emanet yabancı kaynaklar	8.386.659,5	12.764.176,3	0,0	4.377.516,8
34	Alınan avanslar	27.304,6	76.369,1	0,0	49.064,5
36	Ödenecek diğer yükümlülükler	7.996.519,3	15.718.996,8	0,0	7.722.477,5
37	Borç ve gider karşılıkları	253.962,2	451.457,5	0,0	197.495,3
38	Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	62.275,1	2.760.471,7	0,0	2.698.196,5
39	Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	883.242,4	1.083.221,2	0,0	199.978,8

Hesap Kodu	Hesap adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
4	Uzun vadeli yabancı kaynaklar	6.712.637,0	31.386.391,9	0,0	24.673.754,9
40	Uzun vadeli iç mali borçlar	4.684.928,1	18.390.572,0	0,0	13.705.643,9
41	Uzun vadeli dış mali borçlar	1.579.427,3	7.540.449,8	0,0	5.961.022,4
43	Diğer borçlar	281.546,9	1.640.862,1	0,0	1.359.315,2
44	Alınan avanslar	12.827,7	110.744,3	0,0	97.916,6
47	Borç ve gider karşılıkları	113.860,4	752.850,7	0,0	638.990,3
48	Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	12.690,0	2.858.246,7	0,0	2.845.556,7
49	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	27.356,6	92.666,3	0,0	65.309,7
5	Öz kaynaklar	56.879.467,2	258.236.255,3	136.566,4	201.493.354,4
50	Net değer	29.358.540,1	165.639.189,3	0,0	136.280.649,2
51	Değer hareketleri	9.981.868,3	9.845.301,9	136.566,4	0,0
52	Yeniden değerlendirme farkları	252.790,9	3.032.386,4	0,0	2.779.595,5
57	Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	3.546.408,7	50.157.318,5	0,0	46.610.909,9
59	Dönem faaliyet sonuçları	13.739.859,3	29.562.059,2	0,0	15.822.199,9
6	Faaliyet hesapları	210.717.019,9	210.717.019,9	0,0	0,0
60	Gelir hesapları	77.546.052,7	77.546.052,7	0,0	0,0
63	Gider hesapları	58.525.416,1	58.525.416,1	0,0	0,0
69	Faaliyet sonuçları	74.645.551,2	74.645.551,2	0,0	0,0
8	Bütçe hesapları	462.627.432,3	462.627.432,3	0,0	0,0
80	Bütçe gelir hesapları	149.817.508,8	149.817.508,8	0,0	0,0
81	Bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları	543.452,0	543.452,0	0,0	0,0
83	Bütçe gider hesapları	158.713.360,8	158.713.360,8	0,0	0,0
89	Bütçe uygulama sonuçları	153.553.110,7	153.553.110,7	0,0	0,0
9	Nazım hesaplar	445.983.103,1	445.983.103,1	25.240.774,3	25.240.774,3
90	Ödenek hesapları	372.195.486,0	372.195.486,0	33.762,8	33.762,8
91	Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymet hesapları	12.567.055,6	12.567.055,6	7.344.675,4	7.344.675,4
92	Taahhüt hesapları	59.313.892,0	59.313.892,0	16.239.029,8	16.239.029,8
99	Diğer nazım hesaplar	1.906.669,5	1.906.669,5	1.623.306,2	1.623.306,2
	Toplam	2.253.748.842,9	2.253.748.842,9	303.625.114,1	303.625.114,1

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin borç ve alacak tutarının 2.253.748.842,900 TL, borç ve alacak kalanının 303.625.114,100 TL olduğu görülmektedir.

VIII.6.1.Belediyelerin Mizanı

2013 yılı, belediyelerin mizanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:92

Belediyelerin Mizanı (1.000 TL)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
1	Dönen varlıklar	595.825.778,2	565.128.899,8	30.899.723,4	202.845,0
10	Hazır değerler	464.002.198,3	460.410.454,3	3.794.589,1	202.845,0
11	Menkul kıymet ve varlıklar	83.214,8	53.690,7	29.524,1	0,0
12	Faaliyet alacakları	45.415.662,3	34.243.419,7	11.172.242,5	0,0
13	Kurum alacakları	856.990,8	740.981,0	116.009,8	0,0
14	Diğer alacaklar	887.310,5	174.558,0	712.752,5	0,0
15	Stoklar	5.581.457,4	3.806.329,9	1.775.127,5	0,0
16	Ön ödemeler	2.647.918,0	2.222.046,6	425.871,4	0,0
18	Gelecek aylara ait giderler	44.688,6	25.890,9	18.797,7	0,0
19	Diğer dönen varlıklar	76.306.337,5	63.451.528,7	12.854.808,9	0,0
2	Duran varlıklar	218.064.703,8	35.619.039,1	195.947.412,5	13.501.747,7
21	Menkul kıymet ve varlıklar	692,8	366,2	326,6	0,0
22	Faaliyet alacakları	1.296.611,6	633.305,2	663.306,4	0,0
23	Kurum alacakları	5.844.763,6	1.219.017,7	4.625.745,9	0,0
24	Mali duran varlıklar	9.769.291,1	93.587,4	9.675.703,6	0,0
25	Maddi duran varlıklar	199.985.074,7	33.147.499,5	180.061.060,3	13.223.485,2
26	Maddi olmayan duran varlıklar	395.941,0	213.267,2	379.468,6	196.794,8
28	Gelecek yıllara ait gelirler	2.260,8	857,0	1.403,8	0,0
29	Diğer duran varlıklar	770.068,2	311.138,7	540.397,2	81.467,7
3	Kısa vadeli yabancı kaynaklar	49.554.293,5	76.135.314,2	0,0	26.581.020,7
30	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	3.208.964,4	8.185.346,8	0,0	4.976.382,4
31	Kısa vadeli dış borçlar	700.520,4	1.553.241,9	0,0	852.721,5
32	Faaliyet borçları	34.473.482,4	43.192.150,4	0,0	8.718.668,1
33	Emanet yabancı kaynaklar	3.726.788,1	6.321.064,6	0,0	2.594.276,5
34	Alınan avanslar	24.168,7	71.619,9	0,0	47.451,3
36	Ödenecek diğer yükümlülükler	6.260.646,7	13.668.285,7	0,0	7.407.639,0
37	Borç ve gider karşılıkları	249.891,1	439.759,3	0,0	189.868,2
38	Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	54.746,9	1.662.669,5	0,0	1.607.922,6
39	Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	855.084,9	1.041.176,0	0,0	186.091,1

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
4	Uzun vadeli yabancı kaynaklar	5.215.352,1	29.428.702,3	0,0	24.213.350,2
40	Uzun vadeli iç mali borçlar	3.197.453,8	16.476.752,8	0,0	13.279.299,1
41	Uzun vadeli dış mali borçlar	1.577.921,5	7.538.188,7	0,0	5.960.267,2
43	Diğer borçlar	281.372,7	1.634.242,1	0,0	1.352.869,4
44	Alınan avanslar	10.488,6	108.404,5	0,0	97.915,9
47	Borç ve gider karşılıkları	112.629,2	742.729,8	0,0	630.100,5
48	Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	9.409,7	2.841.295,9	0,0	2.831.886,1
49	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	26.076,6	87.088,6	0,0	61.012,0
5	Öz kaynaklar	31.639.833,0	193.988.005,2	0,0	162.348.172,3
50	Net değer	16.904.245,3	133.042.385,6	0,0	116.138.140,3
52	Yeniden değerlendirme farkları	247.610,0	2.809.709,7	0,0	2.562.099,8
57	Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	4.383.752,9	37.597.582,7	0,0	33.213.829,9
59	Dönem faaliyet sonuçları	10.104.224,8	20.538.327,2	0,0	10.434.102,4
6	Faaliyet hesapları	150.266.734,1	150.266.734,1	0,0	0,0
60	Gelir hesapları	55.040.145,3	55.040.145,3	0,0	0,0
63	Gider hesapları	42.638.083,4	42.638.083,4	0,0	0,0
69	Faaliyet sonuçları	52.588.505,4	52.588.505,4	0,0	0,0
8	Bütçe hesapları	345.872.754,3	345.872.754,3	0,0	0,0
80	Bütçe gelir hesapları	109.237.507,8	109.237.507,8	0,0	0,0
81	Bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları	396.144,1	396.144,1	0,0	0,0
83	Bütçe gider hesapları	121.532.505,7	121.532.505,7	0,0	0,0
89	Bütçe uygulama sonuçları	114.706.596,7	114.706.596,7	0,0	0,0
9	Nazım hesaplar	301.006.658,7	301.006.658,7	20.563.230,5	20.563.230,5
90	Ödenek hesapları	239.720.156,6	239.720.156,6	24.762,2	24.762,2
91	Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymet hesapları	10.621.694,9	10.621.694,9	6.068.057,5	6.068.057,5
92	Taahhüt hesapları	48.768.702,6	48.768.702,6	12.857.503,3	12.857.503,3
99	Diğer nazım hesaplar	1.896.104,5	1.896.104,5	1.612.907,6	1.612.907,6
	Toplam	1.697.446.107,7	1.697.446.107,7	247.410.366,4	247.410.366,4

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin borç ve alacak tutarının 1.697.446.107,700 TL, borç ve alacak kalanının 247.410.366,400 TL olduğu görülmektedir.

VIII.6.2.İl Özel İdarelerinin Mizanı

2013 yılı, il özel idarelerinin mizanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:93

İl Özel İdarelerinin Mizanı

(1.000 TL)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
1	Dönen varlıklar	115.141.642,9	105.498.299,6	9.713.150,6	69.807,3
10	Hazır değerler	102.821.524,1	93.926.913,4	8.964.418,0	69.807,3
11	Menkul kıymet ve varlıklar	13.061,0	11.910,3	1.150,7	0,0
12	Faaliyet alacakları	10.058.802,5	9.816.870,8	241.931,7	0,0
13	Kurum alacakları	16.140,7	3.312,0	12.828,7	0,0
14	Diğer alacaklar	58.038,5	23.989,9	34.048,6	0,0
15	Stoklar	1.247.619,7	927.760,5	319.859,2	0,0
16	Ön ödemeler	807.613,0	766.964,6	40.648,4	0,0
18	Gelecek aylara ait giderler	6,0	6,0	0,0	0,0
19	Diğer dönen varlıklar	118.837,4	20.572,1	98.265,4	0,0
2	Duran varlıklar	42.270.718,5	14.754.043,7	35.183.005,5	7.666.330,6
21	Menkul kıymet ve varlıklar	149,5	0,0	149,5	0,0
22	Faaliyet alacakları	53.019,6	16.287,0	36.732,6	0,0
23	Kurum alacakları	18.204,4	2.818,8	15.385,6	0,0
24	Mali duran varlıklar	567.156,3	28.707,3	538.449,0	0,0
25	Maddi duran varlıklar	41.517.036,3	14.667.819,5	34.494.061,7	7.644.844,8
26	Maddi olmayan duran varlıklar	56.508,6	10.871,7	50.968,9	5.332,1
28	Gelecek yıllara ait gelirler	145,1	142,4	2,8	0,0
29	Diğer duran varlıklar	58.498,7	27.396,9	47.255,5	16.153,7
3	Kısa vadeli yabancı kaynaklar	6.163.094,8	7.937.178,3	0,0	1.774.083,5
30	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	163.515,7	303.518,6	0,0	140.002,9
32	Faaliyet borçları	89.199,5	148.002,2	0,0	58.802,7
33	Emanet yabancı kaynaklar	4.440.285,9	5.811.671,7	0,0	1.371.385,8
34	Alınan avanslar	29,7	77,6	0,0	47,9
36	Ödenecek diğer yükümlülükler	1.456.860,0	1.649.712,0	0,0	192.852,0
37	Borç ve gider karşılıkları	3.125,1	10.301,3	0,0	7.176,1
38	Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	3.997,8	5.483,7	0,0	1.485,9
39	Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	6.081,0	8.411,2	0,0	2.330,2

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
4	Uzun vadeli yabancı kaynaklar	110.810,9	556.341,3	0,0	445.530,4
40	Uzun vadeli iç mali borçlar	107.303,4	539.484,3	0,0	432.180,8
41	Uzun vadeli dış mali borçlar	19,1	19,1	0,0	0,0
43	Diğer borçlar	1,2	151,7	0,0	150,5
47	Borç ve gider karşılıkları	278,4	278,4	0,0	0,0
48	Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	3.208,8	16.407,9	0,0	13.199,1
5	Öz kaynaklar	25.549.974,3	60.490.378,5	136.566,4	35.076.970,6
50	Net değer	11.423.423,0	30.000.046,3	0,0	18.576.623,3
51	Değer hareketleri	9.981.868,3	9.845.301,9	136.566,4	0,0
52	Yeniden değerlendirme farkları	4.946,1	222.280,1	0,0	217.334,0
57	Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	0,0	11.442.125,5	0,0	11.442.125,5
58	Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları	837.344,2	837.344,2	0,0	0,0
59	Dönem faaliyet sonuçları	3.302.392,7	8.143.280,5	0,0	4.840.887,8
6	Faaliyet hesapları	44.369.088,5	44.369.088,5	0,0	0,0
60	Gelir hesapları	16.530.357,9	16.530.357,9	0,0	0,0
63	Gider hesapları	11.605.302,6	11.605.302,6	0,0	0,0
69	Faaliyet sonuçları	16.233.428,0	16.233.428,0	0,0	0,0
8	Bütçe hesapları	93.837.924,3	93.837.924,3	0,0	0,0
80	Bütçe gelir hesapları	32.489.871,8	32.489.871,8	0,0	0,0
81	Bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları	132.915,9	132.915,9	0,0	0,0
83	Bütçe gider hesapları	29.993.788,9	29.993.788,9	0,0	0,0
89	Bütçe uygulama sonuçları	31.221.347,7	31.221.347,7	0,0	0,0
9	Nazım hesaplar	127.131.597,0	127.131.597,0	4.365.157,0	4.365.157,0
90	Ödenek hesapları	116.106.679,4	116.106.679,4	8.080,4	8.080,4
91	Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymet hesapları	1.768.845,7	1.768.845,7	1.172.249,8	1.172.249,8
92	Taahhüt hesapları	9.245.707,8	9.245.707,8	3.174.462,6	3.174.462,6
99	Diğer nazım hesaplar	10.364,2	10.364,2	10.364,2	10.364,2
	Toplam	454.574.851,2	454.574.851,2	49.397.879,5	49.397.879,5

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin borç ve alacak tutarının 454.574.851,200 TL, borç ve alacak kalanının 49.397.879,500 TL olduğu görülmektedir.

VIII.6.3.Mahalli İdare Birliklerinin Mizanı

2013 yılı, mahalli idare birliklerinin mizanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:94

Mahalli İdare Birliklerinin Mizanı

(1.000 TL)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
1	Dönen varlıklar	17.217.626,3	15.046.774,0	2.211.152,5	40.300,1
10	Hazır değerler	15.091.484,3	13.664.882,8	1.466.901,7	40.300,1
11	Menkul kıymet ve varlıklar	26.321,4	23.416,6	2.904,8	0,0
12	Faaliyet alacakları	1.309.837,2	810.942,7	498.894,5	0,0
13	Kurum alacakları	431,7	341,8	90,0	0,0
14	Diğer alacaklar	21.942,3	7.909,8	14.032,5	0,0
15	Stoklar	83.590,7	63.286,3	20.304,3	0,0
16	Ön ödemeler	49.020,2	39.513,4	9.506,7	0,0
18	Gelecek aylara ait giderler	283,1	252,3	30,8	0,0
19	Diğer dönen varlıklar	634.715,6	436.228,3	198.487,2	0,0
2	Duran varlıklar	3.534.791,9	1.157.239,4	2.512.628,3	135.075,8
22	Faaliyet alacakları	27.689,1	12.894,6	14.794,5	0,0
23	Kurum alacakları	450,4	161,4	289,0	0,0
24	Mali duran varlıklar	931,3	0,0	931,3	0,0
25	Maddi duran varlıklar	3.493.430,8	1.135.717,1	2.487.560,1	129.846,4
26	Maddi olmayan duran varlıklar	6.745,7	3.968,1	6.124,2	3.346,6
28	Gelecek yıllara ait gelirler	547,5	45,2	502,3	0,0
29	Diğer duran varlıklar	4.997,0	4.453,0	2.426,8	1.882,8
3	Kısa vadeli yabancı kaynaklar	868.741,9	2.773.803,2	0,0	1.905.061,3
30	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	8.996,0	341.455,0	0,0	332.459,0
31	Kısa vadeli dış borçlar	1.335,4	2.739,3	0,0	1.403,9
32	Faaliyet borçları	382.332,1	625.067,8	0,0	242.735,7
33	Emanet yabancı kaynaklar	216.201,5	335.740,9	0,0	119.539,4
34	Alınan avanslar	3.106,3	4.671,6	0,0	1.565,3
36	Ödenecek diğer yükümlülükler	234.163,8	351.689,5	0,0	117.525,6
37	Borç ve gider karşılıkları	514,6	815,7	0,0	301,1
38	Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	33,9	1.088.463,7	0,0	1.088.429,8
39	Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	22.058,3	23.159,6	0,0	1.101,4

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
4	Uzun vadeli yabancı kaynaklar	1.387.308,3	1.407.806,1	0,0	20.497,8
40	Uzun vadeli iç mali borçlar	1.382.839,5	1.394.529,2	0,0	11.689,7
41	Uzun vadeli dış mali borçlar	1.486,7	2.242,0	0,0	755,3
43	Diğer borçlar	173,0	6.468,4	0,0	6.295,4
44	Alınan avanslar	2.339,1	2.339,9	0,0	0,7
47	Borç ve gider karşılıkları	459,3	1.730,8	0,0	1.271,5
48	Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	10,6	38,3	0,0	27,7
49	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	0,0	457,7	0,0	457,7
5	Öz kaynaklar	2.358.015,1	4.980.860,7	468.910,4	3.091.756,1
50	Net değer	1.796.098,5	1.327.188,1	468.910,4	0,0
52	Yeniden değerlendirme farkları	234,8	396,6	0,0	161,7
57	Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	0,0	1.754.195,6	0,0	1.754.195,6
59	Dönem faaliyet sonuçları	561.681,8	1.899.080,5	0,0	1.337.398,7
6	Faaliyet hesapları	11.124.550,9	11.124.550,9	0,0	0,0
60	Gelir hesapları	4.169.364,1	4.169.364,1	0,0	0,0
63	Gider hesapları	2.814.474,2	2.814.474,2	0,0	0,0
69	Faaliyet sonuçları	4.140.712,7	4.140.712,7	0,0	0,0
8	Bütçe hesapları	22.916.753,6	22.916.753,6	0,0	0,0
80	Bütçe gelir hesapları	8.090.129,2	8.090.129,2	0,0	0,0
81	Bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları	14.392,0	14.392,0	0,0	0,0
83	Bütçe gider hesapları	7.187.066,1	7.187.066,1	0,0	0,0
89	Bütçe uygulama sonuçları	7.625.166,3	7.625.166,3	0,0	0,0
9	Nazım hesaplar	17.844.847,4	17.844.847,4	312.386,8	312.386,8
90	Ödenek hesapları	16.368.650,1	16.368.650,1	920,2	920,2
91	Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymet hesapları	176.515,1	176.515,1	104.368,2	104.368,2
92	Taahhüt hesapları	1.299.481,5	1.299.481,5	207.063,9	207.063,9
99	Diğer nazım hesaplar	200,8	200,8	34,4	34,4
Toplam		77.252.635,4	77.252.635,4	5.505.078,0	5.505.078,0

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin borç ve alacak tutarının 77.252.635,400 TL, borç ve alacak kalanının 5.505.078,000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.7.Mahalli İdarelerin Bilançosu

2013 yılı, mahalli idarelerin bilançosu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:95

Mahalli İdarelerin Bilançosu

(1.000 TL)

Aktif (varlıklar)		Pasif (kaynaklar)	
1 Dönen Varlıklar	44.230.601,3	3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	30.570.499,1
10 Hazır değerler	15.808.263,9	30 kısa vadeli iç mali borçlar	5.446.347,7
11 Menkul kıymet ve varlıklar	94.313,0	31 Kısa vadeli dış mali borçlar	854.125,4
12 Faaliyet alacakları	11.403.099,5	32 Faaliyet borçları	9.025.296,5
13 Kurum alacakları	190.624,3	33 Emanet yabancı kaynaklar	4.377.516,8
14 Diğer alacaklar	761.225,4	34 Alınan avanslar	49.064,5
15 Stoklar	2.116.138,0	36 Ödenecek diğer yükümlülükler	7.722.477,5
16 Ön ödemeler	685.135,5	37 Borç ve gider karşılıkları	197.495,3
18 Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları	20.240,2	38 Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	2.698.196,5
19 Diğer dönen varlıklar	13.151.561,5	39 Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	199.978,8
2 Duran Varlıklar	212.370.440,7	4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	24.673.754,9
21 Menkul kıymet ve varlıklar	476,1	40 Uzun vadeli iç mali borçlar	13.705.643,9
22 Faaliyet alacakları	724.797,1	41 Uzun vadeli dış mali borçlar	5.961.022,4
23 Kurum alacakları	4.623.894,9	43 Diğer borçlar	1.359.315,2
24 Mali duran varlıklar	10.215.083,9	44 Alınan avanslar	97.916,6
25 Maddi duran varlıklar	196.081.670,3	47 Borç ve gider karşılıkları	638.990,3
26 Maddi olmayan duran varlıklar	231.759,9	48 Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	2.845.556,7
28 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	2.183,3	49 Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	65.309,7
29 Diğer duran varlıklar	490.575,3	5 Öz kaynaklar	201.356.788,0
		50 Net değer	136.280.649,2
		51 değer hareketleri	-136.566,4
		52 yeniden değerlendirme farkları	2.779.595,5
		57 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	46.610.909,9
		59 Dönem faaliyet sonuçları	15.822.199,9
9- Borçlu Nazım Hesaplar		9- Alacaklı Nazım Hesaplar	
90 Ödenek hesapları	33.762,8	90 Ödenek hesapları	33.762,8
91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	7.344.675,4	91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	7.344.675,4
92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	16.239.029,8	92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	16.239.029,8
99 Diğer nazım hesaplar	1.623.306,2	99 Diğer nazım hesaplar	1.623.306,2

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin aktif toplamı ve pasif toplamının 256.601.042.000 TL, genel toplamın 281.841.816.300 TL olduğu görülmektedir.

VIII.7.1.Belediyelerin Bilançosu

2013 yılı, belediyelerin bilançosu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:97

Belediyelerin Bilançosu

(1.000 TL)

Aktif (varlıklar)		Pasif (kaynaklar)	
1 Dönen Varlıklar	30.696.878,4	3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	26.581.020,7
10 Hazır değerler	3.591.744,0	30 kısa vadeli iç mali borçlar	4.976.382,4
11 Menkul kıymet ve varlıklar	29.524,1	31 Kısa vadeli dış mali borçlar	852.721,5
12 Faaliyet alacakları	11.172.242,5	32 Faaliyet borçları	8.718.668,1
13 Kurum alacakları	116.009,8	33 Emanet yabancı kaynaklar	2.594.276,5
14 Diğer alacaklar	712.752,5	34 Alınan avanslar	47.451,3
15 Stoklar	1.775.127,5	36 Ödenecek diğer yükümlülükler	7.407.639,0
16 Ön ödemeler	425.871,4	37 Borç ve gider karşılıkları	189.868,2
18 Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları	18.797,7	38 Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	1.607.922,6
19 Diğer dönen varlıklar	12.854.808,9	39 Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	186.091,1
2 Duran Varlıklar	182.445.664,8	4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	24.213.350,2
21 Menkul kıymet ve varlıklar	326,6	40 Uzun vadeli iç mali borçlar	13.279.299,1
22 Faaliyet alacakları	663.306,4	41 Uzun vadeli dış mali borçlar	5.960.267,2
23 Kurum alacakları	4.625.745,9	43 Diğer borçlar	1.352.869,4
24 Mali duran varlıklar	9.675.703,6	44 Alınan avanslar	97.915,9
25 Maddi duran varlıklar	166.837.575,2	47 Borç ve gider karşılıkları	630.100,5
26 Maddi olmayan duran varlıklar	182.673,8	48 Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	2.831.886,1
28 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	1.403,8	49 Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	61.012,0
29 Diğer duran varlıklar	458.929,5	5 Öz Kaynaklar	162.348.172,3
		50 Net değer	116.138.140,3
		52 yeniden değerlendirme farkları	2.562.099,8
		57 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	33.213.829,9
		59 Dönem faaliyet sonuçları	10.434.102,4
9- Borçlu Nazım Hesaplar		9- Alacaklı Nazım Hesaplar	
90 Ödenek hesapları	24.762,2	90 Ödenek hesapları	24.762,2
91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	6.068.057,5	91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	6.068.057,5
92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	12.857.503,3	92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	12.857.503,3
99 Diğer nazım hesaplar	1.612.907,6	99 Diğer nazım hesaplar	1.612.907,6

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin aktif toplamı ve pasif toplamının 213.142.543.100 TL, genel toplamın 233.705.773.600 TL olduğu görülmektedir.

VIII.7.2.İl Özel İdarelerinin Bilançosu

2013 yılı, il özel idarelerinin bilançosu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:98

İl Özel İdarelerinin Bilançosu (1.000 TL)

Aktif (varlıklar)		Pasif (kaynaklar)	
1 Dönen Varlıklar	9.643.343,3	3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.774.083,5
10 Hazır değerler	8.894.610,7	30 Kısa vadeli iç mali borçlar	140.002,9
11 Menkul kıymet ve varlıklar	1.150,7	32 Faaliyet borçları	58.802,7
12 Faaliyet alacakları	241.931,7	33 Emanet yabancı kaynaklar	1.371.385,8
13 Kurum alacakları	12.828,7	34 Alınan avanslar	47,9
14 Diğer alacaklar	34.048,6	36 Ödenecek diğer yükümlülükler	192.852,0
15 Stoklar	319.859,2	37 Borç ve gider karşılıkları	7.176,1
16 Ön ödemeler	40.648,4	38 Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	1.485,9
19 Diğer dönen varlıklar	98.265,4	39 Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	2.330,2
2 Duran Varlıklar	27.516.674,8	4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	445.530,4
21 Menkul kıymet ve varlıklar	149,5	40 Uzun vadeli iç mali borçlar	432.180,8
22 Faaliyet alacakları	36.732,6	43 Diğer borçlar	150,5
23 Kurum alacakları	15.385,6	48 Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	13.199,1
24 Mali duran varlıklar	538.449,0	5 Öz Kaynaklar	34.940.404,2
25 Maddi duran varlıklar	26.849.216,8	50 Net değer	18.576.623,3
26 Maddi olmayan duran varlıklar	45.636,8	51 Değer hareketleri	-136.566,4
28 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	2,8	52 Yeniden değerlendirme farkları	217.334,0
29 Diğer duran varlıklar	31.101,8	57 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	11.442.125,5
		59 Dönem faaliyet sonuçları	4.840.887,8
9- Borçlu Nazım Hesaplar		9- Alacaklı Nazım Hesaplar	
90 Ödenek hesapları	8.080,4	90 Ödenek hesapları	8.080,4
91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	1.172.249,8	91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	1.172.249,8
92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	3.174.462,6	92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	3.174.462,6
99 Diğer nazım hesaplar	10.364,2	99 Diğer nazım hesaplar	10.364,2

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin aktif toplamı ve pasif toplamının 37.160.018.100 TL, genel toplamın 41.525.175.100 TL olduğu görülmektedir.

VIII.7.3.Mahalli İdare Birliklerinin Bilançosu

2013 yılı, mahalli idare birliklerinin bilançosu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:98

Mahalli İdare Birliklerinin Bilançosu (1.000 TL)

Aktif (varlıklar)		Pasif (kaynaklar)	
1 Dönen Varlıklar	2.170.852,3	3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.905.061,3
10 Hazır değerler	1.426.601,5	30 Kısa vadeli iç mali borçlar	332.459,0
11 Menkul kıymet ve varlıklar	2.904,8	31 Kısa vadeli dış mali borçlar	1.403,9
12 Faaliyet alacakları	498.894,5	32 Faaliyet borçları	242.735,7
13 Kurum alacakları	90,0	33 Emanet yabancı kaynaklar	119.539,4
14 Diğer alacaklar	14.032,5	34 Alınan avanslar	1.565,3
15 Stoklar	20.304,3	36 Ödenecek diğer yükümlülükler	117.525,6
16 Ön ödemeler	9.506,7	37 Borç ve gider karşılıkları	301,1
18 Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları	30,8	38 Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	1.088.429,8
19 Diğer dönen varlıklar	198.487,2	39 Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	1.101,4
2 Duran Varlıklar	2.377.552,5	4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	20.497,8
22 Faaliyet alacakları	14.794,5	40 Uzun vadeli iç mali borçlar	11.689,7
23 Kurum alacakları	289,0	41 Uzun vadeli dış mali borçlar	755,3
24 Mali duran varlıklar	931,3	43 Diğer borçlar	6.295,4
25 Maddi duran varlıklar	2.357.713,7	44 Alınan avanslar	0,7
26 Maddi olmayan duran varlıklar	2.777,6	47 Borç ve gider karşılıkları	1.271,5
28 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	502,3	48 Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	27,7
29 Diğer duran varlıklar	544,0	49 Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	457,7
		5 Öz Kaynaklar	2.622.845,7
		50 Net değer	-468.910,4
		52 Yeniden değerlendirme farkları	161,7
		57 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	1.754.195,6
		59 Dönem faaliyet sonuçları	1.337.398,7
9- Borçlu Nazım Hesaplar		9- Alacaklı Nazım Hesaplar	
90 Ödenek hesapları	920,2	90 Ödenek hesapları	920,2
91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	104.368,2	91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	104.368,2
92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	207.063,9	92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	207.063,9
99 Diğer nazım hesaplar	34,4	99 Diğer nazım hesaplar	34,4

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin aktif toplamı ve pasif toplamının 4.548.404.800 TL, genel toplamın 4.860.791.600 TL olduğu görülmektedir.

VIII.8.Mahalli İdarelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri

2013 yılı, mahalli idarelerin mali varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:99

Mahalli İdarelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri (1.000 TL)

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık	Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
100	Kasa	2.723,8	300	Banka kredileri	2.601.638,6
101	Alınan çekler	14.421,0	303	Kamu idarelerine mali borçlar	2.820.343,7
102	Banka	15.532.094,0	309	Kısa vadeli diğer iç mali borçlar	24.365,4
103	Verilen çekler ve gönderme emirleri (-)	-312.965,8	310	Cari yılda ödenecek dış mali borçlar	854.125,4
104	Proje özel hesabı	166.073,2	320	Bütçe emanetleri	8.956.339,3
105	Döviz	170.735,7	322	Bütçeleştirilecek borçlar	63.867,2
106	Döviz gönderme emirleri (-)	-356,4	329	Diğer çeşitli borçlar	5.090,0
108	Diğer hazır değerler	35.654,6	330	Alınan depozito ve teminatlar	1.252.338,5
109	Banka kredi kartlarından alacaklar	199.883,8	333	Emanetler	3.125.178,3
110	Hisse senetleri hesabı	7.834,8	339	Risk hesabı	0,0
111	Özel kesim tahvil senet ve bonoları hesabı	100,0	340	Alınan sipariş avansları	47.506,3
112	Kamu kesimi tahvil senet ve bonoları	300,0	349	Alınan diğer avanslar	1.558,2
117	Menkul varlıklar	49,7	360	Ödenecek vergi ve fonlar	1.499.514,0
118	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	86.028,5	361	Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri	1.918.405,2
120	Gelirlerden alacaklar	1.608.344,6	362	Fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tah.	803.940,3
121	Gelirlerden takipli alacaklar	9.247.909,4	363	Kamu idareleri payları	407.789,8
122	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	214.031,4	368	Vadesi geçmiş ert. Veya tak. Vergi ve diğ. Yükümlülükler	3.092.828,2
126	Verilen depozito ve teminatlar	76.942,2	372	Kıdem tazminatı karşılığı	188.367,9
127	Diğer faaliyet alacakları	255.450,0	379	Diğer borç ve gider karşılıkları	9.127,4
128	Şüpheli alacaklar	421,9	380	Gelecek aylara ait gelirler	5.719,5
132	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	181.574,1	381	Gider tahakkukları	2.692.477,1
137	Takipteki kurum alacakları	9.050,2	391	Hesaplanan katma değer vergisi	20.617,7
140	Kişilerden alacaklar	761.225,4	397	Sayım fazlaları	135.989,5
160	İş avans ve kredileri	275.673,6	399	Diğer çeşitli kısa vadeli yabancı kaynaklar	43.371,6

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü	Ocak-Aralık
161	Personel avansları	5.337,8		Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	30.570.499,1
162	Bütçe dışı avans ve krediler	275.058,1	400	Banka kredileri	8.841.572,4
164	Akreditifler	17,4	403	Kamu idarelerine mali borçlar	4.814.021,6
165	Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler	25.090,9	409	Uzun vadeli diğer iç mali borçlar	50.049,9
166	Proje özel hesabından verilen avans ve akreditifler	98.414,3	410	Dış mali borçlar	5.961.022,4
167	Doğrudan dış proje kredi kullanımları avans ve akreditifleri	5.543,4	430	Alınan depozito ve teminatlar	32.479,8
180	Gelecek aylara ait giderler	19.130,6	438	Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar	1.326.835,4
181	Gelir tahakkukları	1.109,6	440	Alınan sipariş avansları	531,0
190	Devreden katma değer vergisi	12.804.837,4	449	Alınan diğer avanslar	97.385,6
191	İndirilecek katma değer vergisi	87.613,5	472	Kıdem tazminatı karşılığı	632.254,9
197	Sayım noksanları	259.110,5	479	Diğer borç ve gider karşılıkları	6.735,4
198	Diğer çeşitli dönen varlıklar	0,0	480	Gelecek yıllara ait gelirler	37.714,7
	Dönen Mali Varlık Toplamı	42.114.463,3	481	Gider tahakkukları	2.807.842,0
217	Menkul varlıklar	24,2	499	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	65.309,7
218	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	451,9		Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	24.673.754,9
220	Gelirlerden alacaklar	213.422,5			
222	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	99.109,7			
227	Diğer faaliyet alacakları	412.264,9			
232	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	4.623.894,9			
240	Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler	4.371.981,6			
241	Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler	5.843.102,3			
280	Gelecek yıllara ait giderler	2.183,3			
	Duran Mali Varlık Toplamı	15.566.435,2			
Mali varlıklar toplamı (a)		57.680.898,5	Yükümlülükler toplamı (b)		55.244.254,0

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idarelerin mali varlıklar toplamının 57.680.898.500 TL, yükümlülükler toplamının 55.244.254.000 TL olduğundan net mali değer 2.436.644.500 TL olduğu görülmektedir.

VIII.8.1.Belediyelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri

2013 yılı, belediyelerin mali varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:100

Belediyelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri (1.000 TL)

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
100	Kasa	1.739,5	300	Banka kredileri		2.452.478,4
101	Alınan çekler	14.352,4	303	Kamu idarelerine mali borçlar		2.499.635,0
102	Banka	3.216.808,8	309	Kısa vadeli diğer iç mali borçlar		24.269,1
103	Verilen çekler ve gönderme emirleri (-)	-202.539,9	310	Cari yılda ödenecek dış mali borçlar		852.721,5
104	Proje özel hesabı	165.656,9	320	Bütçe emanetleri		8.660.431,2
105	Döviz	170.272,2	322	Bütçeleştirilecek borçlar		58.236,9
106	Döviz gönderme emirleri (-)	-305,1	330	Alınan depozito ve teminatlar		1.103.008,9
108	Diğer hazır değerler	34.625,3	333	Emanetler		1.491.267,6
109	Banka kredi kartlarından alacaklar	191.134,0	340	Alınan sipariş avansları		47.444,7
117	Menkul varlıklar	49,6	349	Alınan diğer avanslar		6,6
118	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	29.474,6	360	Ödenecek vergi ve fonlar		1.326.664,1
120	Gelirlerden alacaklar	2.290.409,2	361	Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri		1.809.922,8
121	Gelirlerden takipli alacaklar	8.361.252,3	362	Fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tah.		791.081,7
122	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	199.353,1	363	Kamu idareleri payları		406.248,2
126	Verilen depozito ve teminatlar	65.854,4	368	Vadesi geçmiş ert. Veya tak. Vergi ve diğ. Yükümlülükler		3.073.722,4
127	Diğer faaliyet alacakları	255.373,5	372	Kıdem tazminatı karşılığı		180.885,7
132	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	107.632,5	379	Diğer borç ve gider karşılıkları		8.982,5
137	Takipteki kurum alacakları	8.377,4	380	Gelecek aylara ait gelirler		5.646,7
140	Kişilerden alacaklar	712.752,5	381	Gider tahakkukları		1.602.275,9
160	İş avans ve kredileri	31.045,7	391	Hesaplanan katma değer vergisi		19.523,6
161	Personel avansları	5.201,4	397	Sayım fazlaları		133.722,2
162	Bütçe dışı avans ve krediler	261.850,1	399	Diğer çeşitli kısa vadeli yabancı kaynaklar		32.845,3
164	Akreditifler	0,0		Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı		26.581.020,7

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
165	Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler	24.254,5	400	Banka kredileri		8.397.732,8
166	Proje özel hesabından verilen avans ve akreditifler	97.976,2	403	Kamu idarelerine mali borçlar		4.831.516,3
167	Doğrudan dış proje kredi kullanımları avans ve akreditifleri	5.543,4	409	Uzun vadeli diğer iç mali borçlar		50.049,9
180	Gelecek aylara ait giderler	18.797,7	410	Dış mali borçlar		5.960.267,2
190	Devreden katma değer vergisi	12.519.413,5	430	Alınan depozito ve teminatlar		32.299,8
191	İndirilecek katma değer vergisi	76.366,9	438	Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar		32.299,8
197	Sayım noksanları	259.028,5	440	Alınan sipariş avansları		32.299,8
	Dönen Mali Varlık Toplamı	28.921.750,9	449	Alınan diğer avanslar		32.299,8
217	Menkul varlıklar	24,2	472	Kıdem tazminatı karşılığı		32.299,8
218	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	302,4	479	Diğer borç ve gider karşılıkları		32.299,8
220	Gelirlerden alacaklar	159.493,1	480	Gelecek yıllara ait gelirler		32.299,8
222	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	95.069,9	481	Gider tahakkukları		32.299,8
227	Diğer faaliyet alacakları	408.743,4	499	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar		32.299,8
232	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	4.625.745,9		Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı		32.299,8
240	Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler	4.118.176,0				
241	Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler	5.557.527,7				
280	Gelecek yıllara ait giderler	1.403,8				
	Duran Mali Varlık Toplamı	14.966.486,3				
Mali varlıklar toplamı (a)		43.888.237,2		Yükümlülükler toplamı (b)		50.794.370,9

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin mali varlıklar toplamının 43.888.237.200 TL, yükümlülükler toplamının 50.794.370.900 TL olduğundan net mali değer -6.906.133.700 TL olduğu görülmektedir.

VIII.8.2.İl Özel İdarelerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri

2013 yılı, il özel idarelerinin mali varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:101

İl Özel İdarelerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri (1.000 TL)

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün türü		Ocak-Aralık	
100	Kasa	1,2	300	Banka kredileri		140.002,9	
101	Alınan çekler	0,0	303	Kamu idarelerine mali borçlar		0,0	
102	Banka	8.964.031,8	320	Bütçe emanetleri		56.434,6	
103	Verilen çekler ve gönderme emirleri (-)	-69.807,3	322	Bütçeleştirilecek borçlar		2.368,1	
104	Proje özel hesabı	90,1	330	Alınan depozito ve teminatlar		110.278,7	
105	Döviz	17,6	333	Emanetler		1.261.107,1	
106	Döviz gönderme emirleri (-)	0,0	340	Alınan sipariş avansları		47,9	
108	Diğer hazır değerler	11,4	360	Ödenecek vergi ve fonlar		122.908,4	
109	Banka kredi kartlarından alacaklar	265,9	361	Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri		60.710,0	
118	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	1.150,7	362	Fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tah.		7.967,4	
120	Gelirlerden alacaklar	61.233,9	363	Kamu idareleri payları		1.265,8	
121	Gelirlerden takipli alacaklar	172.979,9	368	Vadesi geçmiş ert. Veya tak. Vergi ve diğ. Yükümlülükler		0,3	
122	Gelirlerden tecilli ve tehirlil alacaklar	1.102,8	372	Kıdem tazminatı karşılığı		7.049,5	
126	Verilen depozito ve teminatlar	6.615,1	379	Diğer borç ve gider karşılıkları		126,7	
132	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	12.184,0	381	Gider tahakkukları		1.485,9	
137	Takipteki kurum alacakları	644,7	391	Hesaplanan katmadeğer vergisi		60,3	
140	Kişilerden alacaklar	34.048,6	397	Sayım fazlaları		2.264,7	
160	İş avans ve kredileri	29.660,1	399	Diğer çeşitli kısa vadeli yabancı kaynaklar		5,3	
161	Personel avansları	28,3		Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı		1.774.083,5	
162	Bütçe dışı avans ve krediler	10.821,4	400	Banka kredileri		432.180,8	
165	Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler	135,0	430	Alınan depozito ve teminatlar		150,5	
166	Proje özel hesabından verilen avans ve akreditifler	3,7	481	Gider tahakkukları		13.199,1	

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık	Yükümlülüğün türü	Ocak-Aralık
190	Devreden katma değer vergisi	97.667,1	Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	445.530,4
191	İndirilecek katmadeğer vergisi	542,6		
197	Sayım noksanları	55,6		
	Dönen Mali Varlık Toplamı	9.323.484,1		
218	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	149,5		
220	Gelirlerden alacaklar	36.588,4		
222	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	144,2		
232	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	15.385,6		
240	Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler	253.629,4		
241	Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler	284.819,5		
280		2,8		
	Duran Mali Varlık Toplamı	590.719,4		
Mali varlıklar toplamı (a)		9.914.203,5	Yükümlülükler toplamı (b)	2.219.613,9

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla il özel idarelerinin mali varlıklar toplamının 9.914.203.500 TL, yükümlülükler toplamının 2.219.613.900 TL olduğundan net mali değer 7.694.589.600 TL olduğu görülmektedir.

VIII.8.3.Mahalli İdare Birliklerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri

2013 yılı, mahalli idare birliklerinin mali varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:102

Mahalli İdare Birliklerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri (1.000 TL)

Mali varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
100	Kasa	983,1	300	Banka kredileri		9.157,3
101	Alınan çekler	68,7	303	Kamu idarelerine mali borçlar		323.205,3
102	Banka	1.456.674,8	309	Kısa vadeli diğer iç mali borçlar		96,4
103	Verilen çekler ve gönderme emirleri (-)	-40.248,8	310	Cari yılda ödenecek dış mali borçlar		1.403,9
104	Proje özel hesabı	326,2	320	Bütçe emanetleri		239.473,6
106	Döviz gönderme emirleri (-)	-51,3	322	Bütçeleştirilecek borçlar		3.262,2
108	Diğer hazır değerler	365,1	330	Alınan depozito ve teminatlar		36.804,1
109	Banka kredi kartlarından alacaklar	8.483,9	333	Emanetler		82.735,4
117	Menkul varlıklar	0,1	340	Alınan sipariş avansları		13,7
118	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	2.904,7	349	Alınan diğer avanslar		1.551,6
120	Gelirlerden alacaklar	173.916,8	360	Ödenecek vergi ve fonlar		47.728,7
121	Gelirlerden takipli alacaklar	307.801,9	361	Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri		45.543,4
122	Gelirlerden tecilli ve tehirlî alacaklar	12.846,6	362	Fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tah.		4.872,2
126	Verilen depozito ve teminatlar	4.328,7	363	Kamu idareleri payları		275,8
127	Diğer faaliyet alacakları	0,5	368	Vadesi geçmiş ert. Veya tak. Vergi ve diğ. Yükümlülükler		19.105,5
132	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	61,8	372	Kıdem tazminatı karşılığı		282,9
137	Takipteki kurum alacakları	28,1	379	Diğer borç ve gider karşılıkları		18,2
140	Kişilerden alacaklar	14.032,5	381	Gider tahakkukları		1.088.429,8
160	İş avans ve kredileri	5.879,7	391	Hesaplanan katma değer vergisi		1.033,8
161	Personel avansları	87,3	397	Sayım fazlaları		2,7

Mali varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık	
162	Bütçe dışı avans ve krediler	2.386,6	399	Diğer çeşitli kısa vadeli yabancı kaynaklar		64,9	
164	Akreditifler	17,3		Kısa vadeli yükümlülükler toplamı		1.905.061,3	
165	Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler	701,4	400	Banka kredileri		11.658,7	
166	Proje özel hesabından verilen avans ve akreditifler	434,4	403	Kamu idarelerine mali borçlar		31,0	
167	Doğrudan dış proje kredi kullanımları avans ve akreditifleri	0,0	410	Dış mali borçlar		755,3	
180	Gelecek aylara ait giderler	30,8	430	Alınan depozito ve teminatlar		29,5	
190	Devreden katma değer vergisi	187.756,8	438	Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar		6.265,8	
191	İndirilecek katma değer vergisi	10.703,9	440	Alınan sipariş avansları		0,7	
197	Sayım noksanları	26,5	449	Alınan diğer avanslar		0,0	
	Dönen Mali Varlık Toplamı	2.150.548,0	472	Kıdem tazminatı karşılığı		1.269,3	
220	Gelirlerden alacaklar	11.091,6	479	Diğer borç ve gider karşılıkları		2,2	
222	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	3.702,9	481	Gider tahakkukları		27,7	
232	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	289,0	499	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar		457,7	
240	Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler	176,2		Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı		20.497,8	
241	Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler	755,1					
280	Gelecek yıllara ait giderler	502,3					
	Duran Mali Varlık Toplamı	16.517,2					
Mali varlıklar toplamı (a)		2.167.065,2		Yükümlülükler toplamı (b)		1.925.559,2	

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2014

2013 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin mali varlıklar toplamının 2.167.065.200 TL, yükümlülükler toplamının 1.925.559.200 TL olduğundan net mali değer 241.506.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.9. Belediyelerin Gelir Bütçesi Tahmini ve Gerçekleşmesi

2013 yılı, belediyelerin gelir bütçesi tahmini ve gerçekleşmesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:103

Belediyelerin Gelir Bütçesi Tahmini ve Gerçekleşmesi (1.000 TL)

Türü	Bütçe Tahmini	Bütçe Gerçekleşmesi
Büyükşehir Belediyeleri	12.924.501	11.751.422
İl Belediyeleri	6.876.802	6.050.667
Büyükşehir İlçe Belediyeleri	10.089.812	8.834.788
İlçe ve Belde Belediyeleri	15.956.860	12.333.798
Toplam	45.847.976	38.970.676

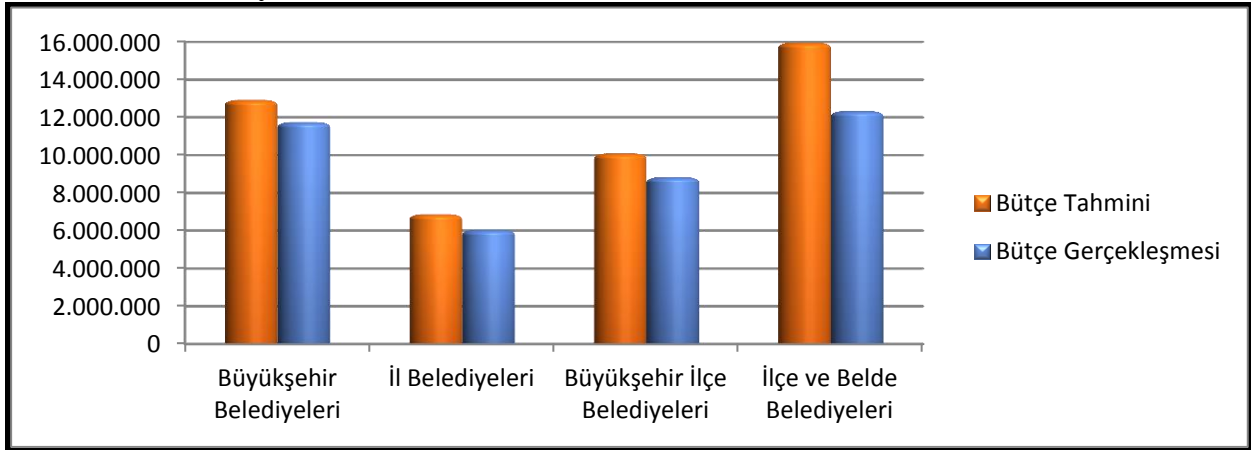
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılında belediyelerin gelir bütçesi tahmini 45.847.976.000 TL olup bütçe gerçekleşmesi 38.970.676.000 TL olmuştur.

2013 yılı itibarıyla belediyelerin gelir bütçesi tahmini ve gerçekleşme oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:50

Belediyelerin Gelir Bütçesi Tahmini ve Gerçekleşmesi Oranı (1.000 TL)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılı itibarıyla belediyelerin gelir bütçesi tahmininin gerçekleşmesine oranı % 85'tir. Bu oran Büyükşehir belediyelerinde % 90,9, il belediyelerinde % 88, büyükşehir ilçe belediyelerinde % 87,6, ilçe ve belde belediyelerinde % 77,3'tür. Büyük belediyelerde gelir gerçekleşme oranının tahmini bütçeye daha yakın olduğu, belediyeler küçüldükçe gerçekleşme oranının da düştüğü görülmektedir.

Mahalli idarelerde yapılacak denetimin genel çerçevesi Anayasanın 127 nci maddesi, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile çizilmiştir.

Buna göre mahalli idarelerde iç denetim, dış denetim ve İçişleri Bakanlığı denetimi yapılmaktadır.

IX.1. İç Denetim

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 63 üncü maddesine göre iç denetim; kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız ve nesnel güvence sağlayan danışmanlık faaliyetidir. Bu faaliyetler, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile mali işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak gerçekleştirilir.

5018 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesi hükmü uyarınca iç denetçi bulundurulacağı belirtilen büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri, belediyelerin bağlı idareleri ve il belediyelerinde 5/10/2006 tarihli ve 2006/10911 sayılı ile 06/05/2013 tarihli ve 2013/4747 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararları ile tahsis edilen 795 iç denetçi kadrosuna 2007 yılından itibaren atama yapılmaya başlanmıştır. Mart 2014 tarihi itibarıyla bu kadrolardan 251'i doludur. Bu kapsamda mahalli idarelerin iş ve işlemleri hukuka uygunluk, mali denetim ve performans denetimi biçiminde iç denetçiler marifetiyle yürütülmektedir.

2013 yılı itibarıyla türlerine göre mahalli idarelere tahsis edilen iç denetçi kadroları ve bunlara yapılan atamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 104

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre İç Denetçi Sayıları

Türü	Tahsis Edilen Kadro Sayısı	Doldurulan Kadro Sayısı	Doluluk Oranı %
Belediye	512	186	36
İl Özel İdare	216	43	20
Bağlı İdare	67	22	33
Toplam	795	251	32

Kaynak: Maliye Bakanlığı İç Denetim Koordinasyon Kurulu, 2014

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 17 nci, 5393 sayılı Belediye Kanununun 25 inci maddelerine istinaden İl özel idaresi, Büyükşehir belediyesi, İl belediyesi, İlçe belediyesi ve Nüfusu 10.000' in üzerindeki belediyelerde, meclis, her ocak ayı toplantısında idarenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur.

Nüfusu 10.000 den aşağı olan belde belediyeleri ile birliklerde denetim komisyonu isteğe bağlı olarak oluşturulabilir.

IX.2. Dış Denetim

5018 Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanununun 68 inci maddesine göre dış denetim, Sayıştay tarafından harcama sonrası yapılan denetimdir. Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasıdır.

Bu hüküm çerçevesinde genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali iş ve işlemlerini denetleme yetkisine sahip Sayıştay Başkanlığı, mahalli idareler ile bunların bağlı kuruluş ve işletmelerinin mali iş ve işlemlerini de harcama sonrası dış denetim kapsamında denetlemektedir.

2013 yılında Sayıştay Başkanlığınca mahalli idarelerin denetlenen hesaplarına ait bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo: 105

Sayıştay'ın Denetim Faaliyetlerine İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler

Hesabın Adı (Türlerine Göre)		Toplam Kurum Sayısı	Denetim Programına Alınan Kamu İdare Sayısı
Mahalli İdareler	İl Özel İdaresi	81	81
	Büyükşehir Belediyesi	16	16
	Büyükşehir Bağlı Kuruluşu	19	19
	İl Belediyesi	65	65
	Büyükşehir İlçe Belediyesi	143	42
Genel Toplam		324	223

Kaynak: Sayıştay Başkanlığı 2013 Yılı Faaliyet Raporu, s. 27, 2014

Sayıştay Başkanlığınca 2013 yılı denetim döneminde 81 adet il özel idaresi, 16 adet büyükşehir belediyesi, 19 adet büyükşehirine bağlı kuruluş, 42 adet büyükşehir ilçe belediyesi, 65 adet il belediyesi olmak üzere toplam 223 adet mahalli idare denetim programına alınmıştır.

III.3. İçişleri Bakanlığınca Yapılan Denetim

İçişleri Bakanlığı, mahalli idareler ile bunların bağlı kuruluş ve işletmelerinin mali işlemler dışında kalan diğer idari işlemlerini hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından denetleme yetkisine sahiptir.

1-5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 38 ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 55 inci maddeleri gereğince il özel idaresi, belediye ve bağlı idarelerin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından denetlenmektedir.

2- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 77 nci maddesi kapsamında, malî yönetim ve kontrol sisteminin tümüyle zaafa uğradığı, belirgin yolsuzluk veya kamu zararına yönelik emarelerin ortaya çıktığı durumlarda; il özel idareleri için ilgili vali, belediyeler için ilgili belediye başkanının, talep etmesi veya doğrudan Başbakanın onayı üzerine, İçişleri Bakanı, yetkili denetim elemanlarına, ilgili mahallî idarelerin tüm malî yönetim ve kontrol sistemlerini, malî karar ve işlemlerini mevzuata uygunluk yönünden teftiş ettirir. Bu teftişler sonucunda düzenlenecek raporların bir örneği İç Denetim Koordinasyon Kuruluna, bir örneği de gerekli işlemlerin yapılması için ilgili vali veya belediye başkanına gönderilmektedir.

3- 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 22 nci maddesine göre mahallî idare birliklerinin denetimi İçişleri Bakanlığınca yapılmaktadır. İçişleri Bakanlığı mahalli idareler birlikleri üzerinde hem mali ve hem de idari denetim yetkisine sahiptir.

4- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 40'nci, 5393 sayılı Belediye Kanununun 57 nci maddelerine göre de, İl özel idaresi ve belediye hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatıldığı ve bu durumun halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayati derecede olumsuz etkilediğinin İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi durumunda İçişleri Bakanı, hizmetlerde meydana gelecek aksamanın giderilmesini, hizmetin özelliğine göre makul bir süre vererek il özel idaresi/belediye başkanından ister. Aksama giderilemezse, söz konusu hizmetin yerine getirilmesini o ilin valisinden ister. Bu durumda vali aksaklığı giderir. Ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o belediyenin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden belediyeye ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.

5- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 39 ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 56 ncı maddelerine göre; vali ve belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde faaliyet raporunu hazırlar.

İl özel idaresinde, faaliyet raporu yetersiz görülürse il genel meclisi tarafından buna ilişkin tutanak gereği yapılmak üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.

Belediyelerde, faaliyet raporu yetersiz görülürse buna ilişkin tutanak mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir. Valinin gerekçeli görüşü İçişleri Bakanlığı aracılığı ile Danıştay'a gönderilir. Danıştay tarafından yetersizlik kararı yerinde görülürse belediye başkanı başkanlıktan düşer.

6- 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre görevleri ile ilgili suç işlediği iddia edilen Büyükşehir, il, ilçe belediye başkanı ve meclis üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanlığı'nca ön inceleme işlemleri yürütülmektedir. Belde belediye başkanları ve meclis üyelerinin ön incelemesini yaptırmaya vali ve kaymakamlar yetkili olmakla birlikte ilgili valilik veya kaymakamlığın talebi halinde bu görevlilerin ön incelemeleri de İçişleri Bakanlığı tarafından yapılabilmektedir.

2012-2013 yıllarında İçişleri Bakanlığınca; belediye başkanı, belediye meclis üyeleri ve il genel meclis üyeleri hakkında alınan ön inceleme, araştırma / ön inceleme, özel teftiş, re'sen ön inceleme ve işleme konulmama onayları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:106

Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeleri İle İl Genel Meclis Üyeleri Hakkında Alınan Onaylar (Ön İnceleme, Araştırma/Ön İnceleme, Araştırma, İşleme Konulmama)

İşlem Yapılan Mahalli İdare Yetkilileri	Araştırma/Ön İnceleme, Ön İnceleme, Araştırma		İşleme Konulmama		Soruşturma İzni Verilmesi		Soruşturma İzni Verilmemesi	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeleri	918	812	848	948	373	321	387	376
İl Genel Meclis Üyeleri	3	2	1	2	1	1	1	1
Toplam	921	814	849	950	374	322	388	377

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Tablo:107

Görevden Uzaklaştırma İşlemleri

Unvanı	Görevden Uzaklaştırma		Göreve İade	
	2012	2013	2012	2013
Belediye Başkanı	24	4	8	12
Belediye Meclis Üyesi	48	13	2	32
İl Genel Meclis Üyesi	13	3	-	12
Muhtar	18	10	2	7

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

İçişleri Bakanlığı'nca mahalli idarelerin denetimi yukarıda sayılan kanunlarla çizilen çerçevede İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Tüzüğü ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliği'nde belirlenen esaslara göre mülkiye müfettişleri ve mahalli idareler kontrolörleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

IX.3.1. Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetim

Mülkiye müfettişlerince gerçekleştirilen denetimler İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Tüzüğü'nde belirlenen esaslara göre gerçekleştirilmekte ve denetime tabi birimlerin üç yılda bir denetlenmesi ilkesine bağlı kalınmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede her yıl Teftiş Kurulu Başkanlığı'nca hazırlanan ve denetlenecek mahalli idareleri gösteren programa göre olağan denetimler gerçekleştirilmektedir.

Olağan denetim programı dışında Tüzüğün 31 inci maddesine göre İçişleri Bakanının onayı ile özel teftiş, inceleme, soruşturma ve araştırma yapılmaktadır. İhbar ve şikâyet dilekçeleri ise ilgisine göre merkez birimleri, bağlı kuruluşlar veya valiliklerce incelendikten sonra sonuçlandırılmaktadır.

2012 ve 2013 yılları arasında mülkiye müfettişlerince gerçekleştirilen denetim faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda açıklanmıştır.

Tablo:108

Mülkiye Müfettişlerince Mahalli İdarelerle İlgili Gerçekleştirilen Denetimler

Tür	2012	2013
İl Özel İdaresi	26	272
Belediye- Belediye Bağlı Kuruluşu	79	83
KHGB	791	270
Diğer	346	343
Toplam	1.242	968

Kaynak: Mülkiye Teftiş Kurulu, 2014

2013 yılında mahalli idarelerde yapılan 968 denetimin 272' si il özel idarelerinde, 83'ü belediye ve belediye bağlı kuruluşlarında, 270'i köylere hizmet götürme birliklerinde, 343'ü ise diğer mahalli idare birimlerindedir.

Mülkiye müfettişleri tarafından düzenlenen raporlar sekiz gruptan oluşmaktadır:

Tablo:109

Mülkiye Müfettişleri Tarafından Mahalli İdarelerle İlgili Düzenlenen Raporlar

Raporun Türü	2012	2013
Araştırma Raporu	123	126
Ön İnceleme Raporu	600	494
Değerlendirme Raporu	10	16
İnceleme Raporu	101	73
İnceleme Araştırma Raporu	37	27
Tevdi Raporu	105	59
Disiplin Raporu	88	67
Tazmin Raporu	24	25
Toplam	1.088	887

Kaynak: Mülkiye Teftiş Kurulu, 2014

Mülkiye Müfettişleri tarafından 2013 yılında 887 adet rapor düzenlenmiştir. Bunların 126'sı araştırma, 494'ü ön inceleme, 16'sı değerlendirme, 73'ü inceleme, 27'si inceleme araştırma, 59'u tevdi, 67'si disiplin ve 25'i tazmin raporudur.

III.3.2. Mahalli İdareler Kontrolörlerince Gerçekleştirilen Denetim

İçişleri Bakanlığı mahalli idareler kontrolörlerince gerçekleştirilen denetimler İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliğinde belirlenen esaslara göre gerçekleştirilmekte ve teftişe tabi birimlerin üç yılda bir denetlenmesi ilkesine bağlı kalınmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede her yıl Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile Teftiş Kurulu Başkanlığı'nca müştereken hazırlanan programa göre olağan denetimler gerçekleştirilmektedir.

Olağan denetim programı dışında aynı Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre İçişleri Bakanının onayı ile gerektiğinde özel denetim, inceleme, soruşturma ve araştırma yapılmaktadır. İhbar ve şikâyet dilekçeleri ise ilgisine göre valiliklerce incelenip soruşturulduktan sonra sonuçlandırılmaktadır.

2012 ve 2013 yılları arasında olağan denetim kapsamında mahalli idare kontrolörlerince denetlenen mahalli idare birimlerinin türlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo:110

Mahalli İdareler Kontrolörlerince Denetlenen Mahalli İdare Türleri

Türü	2012	2013
Büyükşehir İlçe Belediyesi	9	-
İlçe Belediyesi	220	149
Belde Belediyesi	457	448
Sulama Birliği	-	-
Büyükşehir Bağlı Kuruluşu	-	-
Toplam	686	597

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Olağan denetim kapsamında 2013 yılında mahalli idareler kontrolörlerince denetlenen toplam 597 mahalli idare biriminden; 149'u ilçe belediyesi, 448'i belde belediyesidir.

2012 ve 2013 yıllarında mahalli idareler kontrolörleri tarafından düzenlenen raporlar aşağıda gösterilmiştir:

Tablo:111

Mahalli İdareler Kontrolörleri Tarafından Düzenlenen Raporlar

Raporun Türü	2012	2013
Ön İnceleme Raporu	409	362
Denetim Raporu	686	597
Tevdi Raporu (Cumhuriyet Savcılığına)	19	30
Tevdi Raporu (Valilik-Kaymakamlıklara)	46	59
Tevdi Raporu (TBMM)	-	-
Tevdi Raporu (Diğer Bakanlıklara)	3	-
İnceleme Araştırma Raporu	9	14
Kamu Zararı Tespit Raporu	15	7
Özel Denetim Raporu	1	-
Disiplin Soruşturması Raporu	2	7
Araştırma Raporu	-	-
Değerlendirme Raporu	-	-
Toplam	1.190	1.076

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılında mahalli idareler kontrolörleri tarafından 362 adet Ön İnceleme Raporu, 597 adet Denetim Raporu, 14 adet İnceleme ve Araştırma Raporu, 7 adet Kamu Zararı Tespit Raporu, 7 adet Disiplin Soruşturması Raporu ve 89 adet Tevdi Raporu düzenlenerek İçişleri Bakanlığına sunulmuştur.

Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES), köylerin içme suyu, yol, küçük ölçekli sulama ve atık su sorunlarını, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile mahalli katkıları da dâhil ederek kısa sürede çözümlenmek amacıyla başlatılmıştır.

Yüksek Planlama Kurulu (YPK) tarafından belirlenen 2013 yılı KÖYDES projesi ödeneğinin harcanmasında uygulanacak esas ve öncelikler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Tahsis edilen ödeneklerin kullanımında bileşenler arasında öncelik sırası, içmesuyu, yol, küçük ölçekli sulama ve atıksu işleri şeklindedir.
- Bölge, il çevre düzeni ve İl özel idaresinin stratejik planı, yıllık yatırım ve çalışma programlarına uygun projelere öncelik verilir.
- Halihazırda susuz olan köylerin yeterli içme suyuna kavuşturulması ile köylerin merkeze ulaşımında en çok kullandığı ve mevcutta ham yol niteliğinde olan birinci derece yollarının asgari stabilize yol standardına çıkarılması esastır.
- Yerleşik nüfusu fazla veya nüfus artış hızı en yüksek olan, gelişme ve çevresine hizmet verme potansiyeli bulunan yerleşimlere ait projelere öncelik verilir.
- Birden fazla yerleşime hizmet edecek veya yarar sağlayacak entegre projelerin KÖYDES İl Yatırım Programına alınmasına öncelik verilir.
- İşgücü, sermaye, arazi gibi yatırım giderleri itibarıyla yöre halkının aynı veya nakdi katkısı en yüksek olan projelerin gerçekleştirilmesine öncelik verilir.
- Afetlerden kaynaklanabilecek risklerin azaltılması ile afet hasarlarının telafisine yönelik projelere öncelik verilir.

Projede ödenek dağılımı aşağıdaki kriterlere göre yapılmaktadır:

- Geçmiş dönem KÖYDES Projesi ödenekleri ve uygulama sonuçları,
- Köy alt yapı envanter bilgilerine dayalı ihtiyaç analizi,
- İllerin uygulama performanslarına dayalı olarak yapılan ihtiyaç analizi.

2013 yılında Proje kapsamında 878.049.000 TL ödenek tahsis edilmiş olup, ödeneğin tamamı proje kapsamındaki köylere hizmet götürme birlikleri hesaplarına aktarılmıştır.

X.1. 2013 Yılı Proje Uygulama Sonuçları

X.1.1. Yol Çalışmaları

2013 yılında Proje kapsamında yapılan yol çalışmaları 31/12/2013 tarihi itibarıyla aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:112

KÖYDES Yol Çalışmaları

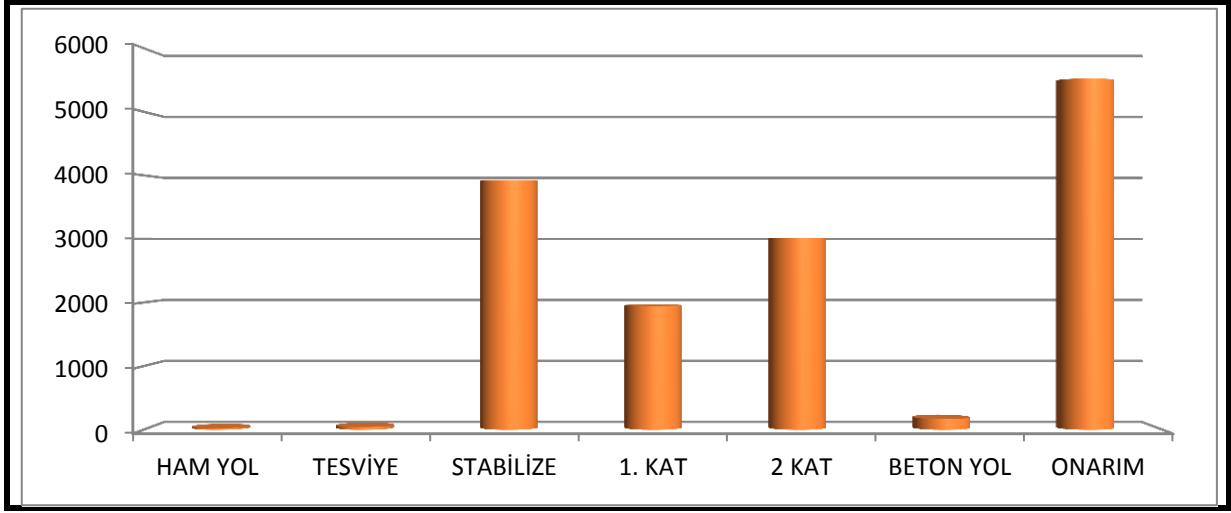
İşlerin Niteliği		Sene Başında Planlanan	Biten
Ham Yol (km)		52,45	25,65
Tesviye (km)		68,55	44,94
Stabilize (km)		3.188,72	3.922,78
Asfalt	1.Kat (km)	2.286,09	1.946,79
	2. Kat (km)	3.405,82	3.012,01
	Toplam (km)	5.691,91	4.958,80
Beton Yol (km)		254,36	171,35
Parke (m2)		4.207.387,13	3.434.379,18
Onarım (km)		5.951,12	5.520,23
Taş Duvar (m3)		70.611,55	131.378,24
Köprü (Adet)		66,00	53,00
Menfez (Adet)		1.087,00	1.603,00

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2013 yılında Proje kapsamında yapılan yol miktarları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:51

Yol Çalışmaları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır,2014

31/12/2013 tarihi itibarıyla 25,7 km ham yol, 44,9 km tesviye yol, 3.922,8 km stabilize yol, 1946,8 km 1.kat asfalt ve 3.012 km 2. kat asfalt yol, 171,3 km beton yol, 53 adet köprü ve 1.603 adet menfez yapılmıştır.

X.1.2. İçme Suyu Çalışmaları

2013 yılında Proje kapsamında yapılan içme suyu çalışmaları 31/12/2013 tarihi itibarıyla aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:113

KÖYDES İçme Suyu Çalışmaları

İşlerin Niteliği	Sene Başında Planlanan			Biten		
	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus
Yeni tesis	59	522	125.948	56	249	73.212
Tesis Geliştirme	-	1.473	382.578	-	922	265.091
Bakım Onarım	-	2.072	568.937	-	1.567	402.019

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

31/12/2013 tarihi itibarıyla susuz 56 köy ve bağlisına Şebekeli içme suyu tesisi yapılmış, suyu yetersiz 2.738 köy ve bağlisının içme suyu tesisleri yenilenmiŐ ve geliştirilmiştir. Yeni tesis, tesis geliştirme ve bakım–onarım Őeklindeki içme suyu yatırımlarının yapıldığı toplam 2.794 köy ve bağlisında 740.322 kişi yaşamaktadır.

X.1.3. Küçük Ölçekli Sulama Çalışmaları

Küçük ölçekli sulama projeleri (arazi toplulaŐtırma çalışmaları hariç) KÖYDES Projesi kapsamına 2010 yılından itibaren dahil edilmiştir.

31/12/2013 tarihi itibarıyla küçük ölçekli sulama çalışmaları kapsamında 4 adet gölet sulaması, 67 adet yerüstü sulama tesisi, 4 adet yer altı sulama tesisi, 6 adet hayvan içmesuyu göleti tamamlanmıŐ olup 6.418 çiftçi ailesinin projeden yararlanması sağlanarak 4.470 hektar alana hizmet götürölmüŐtür.

X.2. 2005- 2013Yılları Proje Ödenekleri

Projenin baŐlangıç tarihi olan 2005 yılından 2013 yılına kadar;

- 2005 yılında 200 milyon TL,
- 2006 yılında 2 milyar TL
- 2007 yılında 2 milyar TL
- 2008 yılında 500 milyon TL,
- 2009 yılında 500 milyon TL,
- 2010 yılında 1 milyar 550 milyon TL,
- 2011 yılında 550 milyon TL,
- 2012 yılında 550 milyon TL,
- 2013 yılında 878 milyon TL olmak üzere, toplam 8 milyar 728 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.

X.3. Yıllar İtibarıyla İller Bazında Dağıtılan Proje Ödenekleri

2005- 2013 yılları itibarıyla iller bazında dağıtılan Proje ödenekleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 114**İller Bazında Dağıtılan KÖYDES Proje Ödenekleri**

Sıra No	İli	2012 Ödeneği	2013 Ödeneği	2005-2013 Ödeneği
1	Adana	6.500.000	10.225.000	125.273.006
2	Adıyaman	7.500.000	12.265.000	119.677.191
3	A.Karahisar	4.896.000	7.283.000	64.923.662
4	Ağrı	11.985.000	19.524.000	197.176.413
5	Aksaray	2.942.000	4.665.000	52.112.686
6	Amasya	4.799.000	7.425.000	79.811.047
7	Ankara	6.552.000	10.002.000	114.995.984
8	Antalya	12.020.000	14.096.000	161.291.692
9	Ardahan	5.280.000	9.104.000	87.375.350
10	Artvin	12.500.000	21.173.000	182.989.334
11	Aydın	5.115.000	8.240.000	86.781.649
12	Balıkesir	7.198.000	11.951.000	118.652.391
13	Bartın	4.765.000	7.677.000	86.875.523
14	Batman	6.545.000	11.458.000	113.955.144
15	Bayburt	3.601.000	7.685.000	61.056.191
16	Bilecik	3.500.000	5.687.000	51.264.569
17	Bingöl	9.255.000	15.665.000	152.845.371
18	Bitlis	6.784.000	12.347.000	112.910.429
19	Bolu	5.045.000	8.628.000	83.407.323
20	Burdur	3.324.000	5.804.000	50.735.448
21	Bursa	4.000.000	7.993.000	73.601.483
22	Çanakkale	4.805.000	8.285.000	69.475.342
23	Çankırı	5.246.000	7.455.000	76.069.376
24	Çorum	7.534.000	11.653.000	128.037.015
25	Denizli	5.323.000	8.947.000	81.310.954
26	Diyarbakır	17.482.000	22.098.000	281.225.135

Sıra No.	İli	2012 Ödeneği	2013 Ödeneği	2005-2013 Ödeneği
27	Düzce	4.500.000	7.591.000	65.596.040
28	Edirne	3.491.000	5.558.000	55.935.509
29	Elazığ	6.826.000	11.325.000	112.501.603
30	Erzincan	7.348.000	10.788.000	109.891.712
31	Erzurum	13.515.000	21.573.000	221.899.811
32	Eskişehir	3.773.000	8.153.000	64.080.187
33	Gaziantep	3.276.000	6.959.000	55.517.483
34	Giresun	12.254.000	18.352.000	199.986.683
35	Gümüşhane	7.175.000	12.042.000	118.393.572
36	Hakkari	7.737.000	12.864.000	127.815.574
37	Hatay	6.711.000	11.489.000	90.257.203
38	Iğdır	5.413.000	8.649.000	81.797.235
39	Isparta	3.272.000	5.947.000	53.443.921
40	İzmir	5.033.000	8.476.000	83.085.990
41	K.Maraş	9.422.000	14.448.000	154.114.238
42	Karabük	5.244.000	7.935.000	85.663.074
43	Karaman	3.869.000	6.768.000	63.749.750
44	Kars	7.250.000	12.255.000	111.268.790
45	Kastamonu	13.029.000	19.129.000	212.259.407
46	Kayseri	4.813.000	7.654.000	74.870.662
47	Kırıkkale	3.250.000	5.345.000	48.474.500
48	Kırklareli	2.564.000	4.774.000	42.321.993
49	Kırşehir	3.000.000	4.708.000	46.085.465
50	Kilis	3.000.000	6.055.000	47.271.001
51	Konya	7.735.000	13.582.000	120.850.089
52	Kütahya	4.617.000	8.190.000	75.902.849
53	Malatya	9.916.000	15.450.000	148.202.442
54	Manisa	6.424.000	10.591.000	98.469.712

Sıra No.	İli	2012 Ödeneği	2013 Ödeneği	2005-2013 Ödeneği
55	Mardin	8.028.000	13.975.000	132.970.005
56	Mersin	7.187.000	13.745.000	117.598.629
57	Muğla	7.999.000	11.997.000	104.581.633
58	Muş	7.743.000	13.005.000	126.268.682
59	Nevşehir	2.427.000	3.705.000	37.260.905
60	Niğde	3.056.000	4.725.000	46.669.306
61	Ordu	16.665.000	22.504.000	242.147.763
62	Osmaniye	4.634.000	7.060.000	68.566.183
63	Rize	9.184.000	16.538.000	152.310.317
64	Sakarya	4.235.000	6.840.000	69.057.392
65	Samsun	13.145.000	19.806.000	224.301.373
66	Siirt	6.600.000	11.625.000	107.070.023
67	Sinop	8.181.000	12.266.000	133.532.793
68	Sivas	11.363.000	18.409.000	186.841.767
69	Şanlıurfa	16.424.000	22.542.000	259.053.280
70	Şırnak	5.981.000	10.453.000	93.006.518
71	Tekirdağ	2.510.000	4.954.000	43.209.676
72	Tokat	7.000.000	10.996.000	110.254.041
73	Trabzon	15.589.000	23.221.000	253.614.453
74	Tunceli	6.928.000	11.025.000	113.710.966
75	Uşak	4.250.000	6.845.000	64.385.693
76	Van	16.491.000	22.504.000	226.685.943
77	Yalova	2.500.000	3.821.000	28.546.564
78	Yozgat	6.615.000	10.898.000	108.945.692
79	Zonguldak	6.312.000	10.605.000	93.923.202
Genel Toplam		550.000.000	878.049.000	8.728.049.000

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

IX.4.Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı (2005- 2013 Yılları)

2005-2013 Yılları Proje ödeneğinin bölgesel dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo:115

KÖYDES Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı

Bölgesi	2012 KÖYDES Ödeneği	2013 KÖYDES Ödeneği	2005-2013 KÖYDES Ödeneği	Bölgedeki İl Sayısı	Bölgedeki Her Bir İle Düşen Ortalama Ödenek	Toplam KÖYDES Ödeneğinin Türkiye Toplamına Oranı
Akdeniz Bölgesi	53.070.000	82.814.000	821.280.319	8	102.660.040	9,4
Doğu Anadolu Bölgesi	122.471.000	196.078.000	1.930.350.323	14	137.882.166	22,1
Ege Bölgesi	50.855.000	82.520.000	778.094.532	8	97.261.817	8,9
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	74.836.000	117.430.000	1.209.745.780	9	134.416.198	13,9
İç Anadolu Bölgesi	64.641.000	106.069.000	1.041.006.368	13	80.077.413	11,9
Karadeniz Bölgesi	156.522.000	245.226.000	2.514.159.150	18	139.675.508	28,8
Marmara Bölgesi	27.605.000	47.912.000	433.412.528	9	48.156.948	5,0
Türkiye Toplamı	550.000.000	878.049.000	8.728.049.000	79	110.481.633	100,0

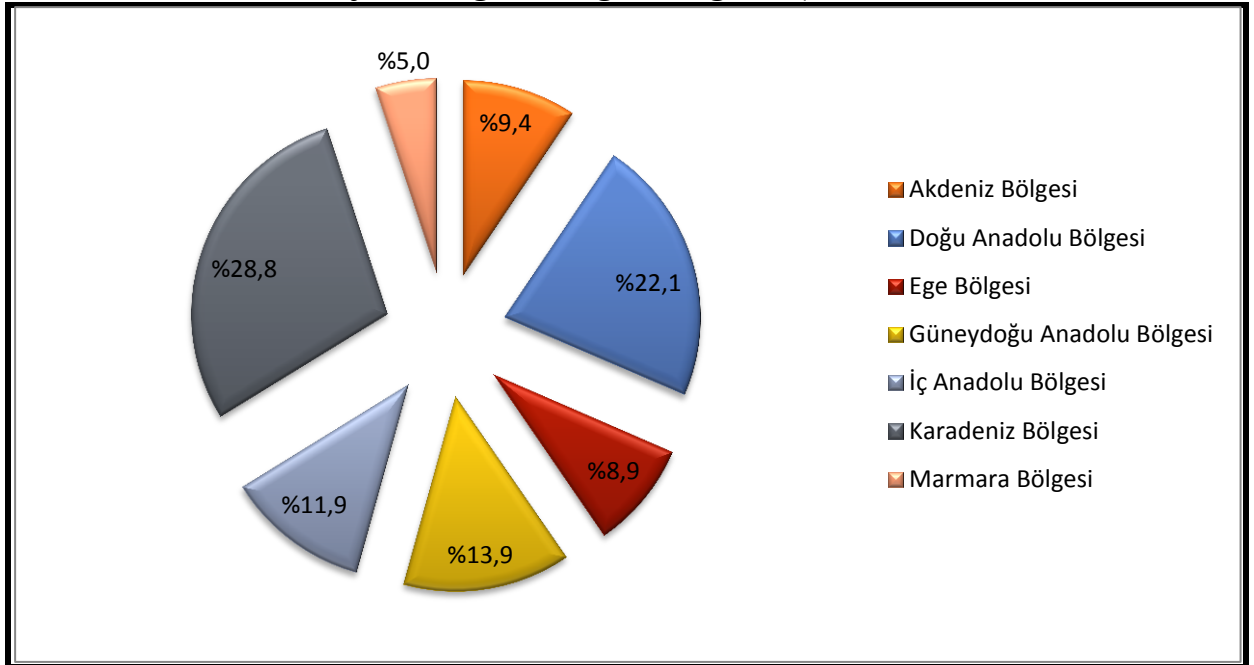
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Proje ödeneğinin dokuz yıllık bölgesel dağılımına bakıldığında % 28,8 ile Karadeniz Bölgesi birinci sırada, % 22,1 ile Doğu Anadolu Bölgesi ikinci sırada yer alırken % 5 ile Marmara Bölgesi son sırada yer almaktadır. Bölgelere gönderilen toplam ödeneğin il başına ortalaması açısından 139.675.508 TL ile Karadeniz Bölgesi birinci, 137.882.166 TL ile Doğu Anadolu Bölgesi ikinci, 134.416.198 TL ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi üçüncü sırada yer alırken 48.156.948 TL ile Marmara Bölgesi son sırada bulunmaktadır.

2005-2013 Yılları Proje ödeneğinin bölgesel dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:52

Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı (2005-2013)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

X.5. Proje Uygulama Sonuçları (2005-2013 Yılları)

X.5.1. İçmesuyu Çalışmaları

2005-2013 yılları arasında dokuz yıllık süre içerisinde gerçekleştirilen içmesuyu çalışmaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:116**KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları (2005-2013)**

İşin Türü	Planlanan			Biten		
	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus
Yeni Tesis	3.325	11.066	3.002.397	3.293	12.297	3.336.214
Tesis Geliştirme	-	19.247	5.988.425	-	21.789	7.009.403
Bakım Onarım	-	11.895	3.327.430	-	13.079	3.910.375

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır,2014

31/12/2013 tarihi itibarıyla; içme suyu sektöründe 3.293 susuz köy ve bağlısına şebekeli içme suyu tesisi yapılmış, 47.165 suyu yetersiz köy ve bağlısının içme suyu tesisinin yenilenmesi sağlanmıştır. Susuz ve suyu yetersiz toplam 50.458 köy ve bağlısında yaşayan 14.255.992 vatandaşımıza içme suyu hizmeti götürülmüştür.

X.5.2. Yol Çalışmaları

2005-2013 yılları arasında altı yıllık süre içerisinde gerçekleştirilen yol çalışmaları 31/12/2013 tarihi itibarıyla aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:117**KÖYDES Yol Çalışmaları (2005-2013)**

İşin Türü	Planlanan	Biten
Ham Yol (km)	1.256,27	1.733,93
Tesviye (km)	6.585,17	5.337,41
Stabilize (km)	61.193,28	78.680,60
Asfalt	1.Kat (km)	40.968,28
	2. Kat (km)	58.003,92
	Toplam (km)	98.972,21

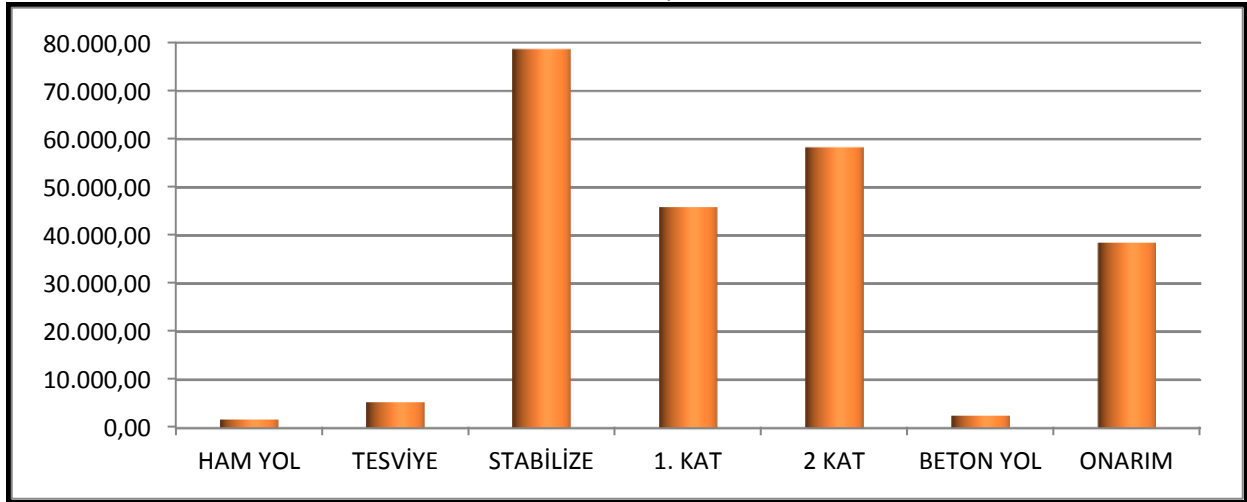
İşin Türü	Planlanan	Biten
Beton Yol (km)	2.627,31	2.651,90
Parke (m ²)	12.324.530,40	14.474.998,23
Onarım (km)	28.414,64	38.497,88
Taş Duvar (m ³)	1.021.656,31	1.235.456,58
Köprü (Adet)	1.069,00	1.295,00
Menfez (Adet)	28.485,00	36.139,00

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2005-2013 yılları arasında altı yıllık süre içerisinde yapılan yol miktarları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:53

Yol Çalışmaları (2005-2013)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

31/12/2013 tarihi itibarıyla 1.733,9 km ham yol; 5.337,4 km tesviye yol; 78.680,6 km stabilize yol; 45.915,53 km 1.kat asfalt ve 58.325,28 km 2. kat asfalt yol; 2.651,9 km beton yol; 1.295 adet köprü ve 36.139 adet menfez yapılmıştır.

X.6. İllerin Köy Yol Envanteri

31/12/2013 tarihi itibarıyla illerin köy yol envanteri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 118**İllerin Köy Yol Envanteri**

S.No.	İl	Ham	Tesviye	Stabilize	Asfalt	Parke Taşı	Beton	Toplam	Asfalt+ Beton/ Toplam %	Stabilize/ Toplam %	Ham+ Tesviye/ Toplam %
1	Adana	0	0	1.719	2.723	78	0	4.520	61,98	38,02	0,00
2	Adıyaman	0	21	1.876	2.320	0	0	4.217	55,02	44,49	0,50
3	A.Karahisar	75	540	615	2.733	0	0	3.963	68,97	15,52	15,51
4	Ağrı	0	0	3.640	565	0	0	4.205	13,44	86,56	0,00
5	Aksaray	111	31	752	1.188	100	0	2.182	59,03	34,46	6,51
6	Amasya	0	297	1.346	1.377	33	0	3.054	46,18	44,08	9,73
7	Ankara	132	1.517	2.045	4.310	0	0	8.004	53,85	25,55	20,61
8	Antalya	264	2.523	1.054	5.297	0	0	9.137	57,97	11,54	30,50
9	Ardahan	773	0	1.100	410	123	1	2.407	22,22	45,68	32,10
10	Artvin	211	148	4.390	302	0	417	5.468	13,15	80,29	6,57
11	Aydın	354	514	264	2.976	136	0	4.244	73,34	6,22	20,44
12	Balıkesir	0	60	2.306	2.591	55	0	5.011	52,79	46,02	1,19
13	Bartın	6	12	551	1.229	91	0	1.890	69,87	29,13	0,99
14	Batman	96	468	783	940	53	9	2.350	42,65	33,34	24,01
15	Bayburt	98	143	911	688	0	0	1.840	37,41	49,49	13,09
16	Bilecik	0	56	883	902	0	0	1.841	49,00	47,96	3,04
17	Bingöl	58	604	2.224	908	62	0	3.856	25,16	57,68	17,17
18	Bitlis	12	488	1.046	767	0	7	2.320	33,36	45,10	21,54
19	Bolu	0	0	1.834	2.739	25	0	4.598	60,11	39,89	0,00
20	Burdur	0	124	696	1.290	116	0	2.226	63,16	31,27	5,57
21	Bursa	0	0	898	2.713	0	188	3.799	76,36	23,64	0,00
22	Çanakkale	0	175	1.161	2.559	34	0	3.928	65,99	29,55	4,45
23	Çankırı	0	103	1.193	1.249	67	0	2.612	50,39	45,68	3,93
24	Çorum	0	209	2.299	2.336	0	0	4.844	48,22	47,47	4,31
25	Denizli	20	45	853	2.714	0	0	3.632	74,72	23,49	1,79
26	Diyarbakır	12	141	3.217	1.850	0	6	5.225	35,51	61,57	2,92
27	Düzce	0	0	729	996	2	0	1.727	57,79	42,21	0,00
28	Edirne	0	0	1.030	818	18	0	1.866	44,80	55,20	0,00
29	Elazığ	0	176	2.425	1.969	0	0	4.570	43,09	53,06	3,85
30	Erzincan	8	422	1.492	2.252	0	0	4.174	53,96	35,74	10,30
31	Erzurum	0	583	5.064	1.155	14	0	6.816	17,15	74,30	8,55

S.No.	İl	Ham	Tesviye	Stabilize	Asfalt	Parke Taşı	Beton	Toplam	Asfalt+ Beton/ Toplam %	Stabilize/ Toplam %	Ham+ Tesviye/ Toplam %
32	Eskişehir	21	86	1.531	2.273	0	0	3.911	58,13	39,14	2,74
33	Gaziantep	13	110	727	1.937	6	0	2.791	69,58	26,03	4,39
34	Giresun	223	1.541	3.418	946	0	914	7.042	26,41	48,54	25,05
35	Gümüşhane	94	1.878	1.301	847	0	4	4.124	20,64	31,55	47,82
36	Hakkari	73	261	1.166	358	0	3	1.860	19,38	62,66	17,96
37	Hatay	35	213	925	2.044	880	0	4.097	71,37	22,58	6,05
38	İğdır	0	0	387	470	32	0	889	56,47	43,53	0,00
39	Isparta	0	196	447	1.377	11	0	2.031	68,34	22,01	9,65
40	İzmir	162	396	499	3.135	298	0	4.490	76,46	11,11	12,43
41	K.Maraş	9	597	2.723	1.835	0	0	5.164	35,53	52,73	11,74
42	Karabük	2	3	1.332	767	0	0	2.104	36,45	63,31	0,24
43	Karaman	27	52	1.780	1.052	5	0	2.916	36,24	61,05	2,71
44	Kars	267	674	1.851	341	19	0	3.151	11,40	58,73	29,86
45	Kastamonu	52	436	6.578	1.955	274	41	9.336	24,31	70,46	5,23
46	Kayseri	0	0	1.202	2.031	653	0	3.885	69,07	30,93	0,00
47	Kırıkkale	0	98	959	652	16	0	1.725	38,72	55,59	5,68
48	Kırklareli	99	16	552	1.243	0	0	1.910	65,08	28,90	6,02
49	Kırşehir	0	0	901	1.189	31	0	2.120	57,52	42,48	0,00
50	Kilis	0	34	441	497	0	0	972	51,13	45,37	3,50
51	Konya	409	931	1.669	5.344	0	0	8.353	63,98	19,98	16,04
52	Kütahya	8	354	1.346	2.164	45	0	3.917	56,40	34,36	9,24
53	Malatya	130	1.495	2.701	2.275	0	0	6.601	34,47	40,91	24,62
54	Manisa	95	246	1.200	4.150	91	0	5.782	73,36	20,75	5,89
55	Mardin	397	730	1.481	1.925	30	53	4.615	43,50	32,10	24,41
56	Mersin	0	151	1.705	3.321	0	0	5.177	64,15	32,93	2,92
57	Muğla	7	38	946	3.311	0	0	4.302	76,96	21,99	1,05
58	Muş	22	421	760	1.493	0	0	2.696	55,40	28,18	16,42
59	Nevşehir	0	31	217	1.191	0	0	1.438	82,82	15,06	2,13
60	Niğde	73	115	651	1.094	62	0	1.995	57,94	32,63	9,42
61	Ordu	76	408	7.905	1.628	0	279	10.296	18,52	76,78	4,70
62	Osmaniye	0	64	1.583	1.107	63	17	2.834	41,89	55,87	2,24
63	Rize	175	475	3.695	331	20	1.588	6.285	30,86	58,79	10,35
64	Sakarya	0	0	734	1.975	33	0	2.742	73,23	26,77	0,00

S.No.	İl	Ham	Tesviye	Stabilize	Asfalt	Parke Taşı	Beton	Toplam	Asfalt+ Beton/ Toplam %	Stabilize/ Toplam %	Ham+ Tesviye/ Toplam %
65	Samsun	0	0	5.231	3.397	17	4	8.648	39,52	60,48	0,00
66	Siirt	76	0	818	890	0	4	1.788	49,97	45,76	4,27
67	Sinop	78	566	3.303	1.167	1	11	5.125	23,00	64,44	12,56
68	Sivas	0	585	4.516	2.824	39	0	7.964	35,95	56,71	7,35
69	Şanlıurfa	0	16	3.101	4.186	0	95	7.398	57,87	41,92	0,22
70	Şırnak	172	374	315	1.036	5	130	2.032	57,64	15,49	26,87
71	Tekirdağ	6	54	433	1.221	0	0	1.714	71,24	25,26	3,50
72	Tokat	0	0	2.191	1.956	135	0	4.282	48,83	51,17	0,00
73	Trabzon	145	830	9.153	835	0	1.416	12.379	18,18	73,94	7,88
74	Tunceli	431	1.069	1.266	568	0	2	3.336	17,09	37,95	44,96
75	Uşak	162	83	1.013	1.405	23	0	2.686	53,17	37,70	9,12
76	Van	2	219	3.716	1.792	29	0	5.758	31,63	64,54	3,84
77	Yalova	0	0	78	348	18	0	444	82,44	17,56	0,00
78	Yozgat	0	173	1.569	2.584	0	0	4.326	59,73	36,27	4,00
79	Zonguldak	7	35	1.034	1.903	79	34	3.092	65,20	33,44	1,36
Genel Toplam		5.778	25.449	143.439	139.234	3.920	5.223	323.043	45,93	44,40	9,67

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

X.7. İllerin İçme Suyu Envanteri

31/12/2013 tarihi itibarıyla illerin içme suyu envanteri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 119

İllerin İçme Suyu Envanteri

S.NO	İl	Susuz	Yetersiz		Sulu		Toplam	Susuz / Toplam	Yetersiz / Toplam		Sulu / Toplam	
			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli
1	Adana	8	7	46	812	59	932	0,9	0,8	4,9	87,1	6,3
2	Adıyaman	0	0	31	909	0	940	0,0	0,0	3,3	96,7	0,0
3	A.Karahisar	0	1	8	486	29	524	0,0	0,2	1,5	92,7	5,5
4	Ağrı	0	4	37	760	130	931	0,0	0,4	4,0	81,6	14,0
5	Aksaray	0	0	0	175	0	175	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
6	Amasya	2	22	1	512	38	575	0,3	3,8	0,2	89,0	6,6
7	Ankara	0	3	14	752	15	784	0,0	0,4	1,8	95,9	1,9
8	Antalya	158	11	17	1.573	66	1.825	8,7	0,6	0,9	86,2	3,6
9	Ardahan	1	30	0	241	0	272	0,4	11,0	0,0	88,6	0,0

S.NO	İl	Susuz	Yetersiz		Sulu		Toplam	Susuz / Toplam	Yetersiz / Toplam		Sulu / Toplam	
			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli
10	Artvin	0	55	460	1.432	88	2.035	0,0	2,7	22,6	70,4	4,3
11	Aydın	17	0	11	816	33	877	1,9	0,0	1,3	93,0	3,8
12	Balıkesir	0	12	3	1.084	37	1.136	0,0	1,1	0,3	95,4	3,3
13	Bartın	0	18	17	744	20	799	0,0	2,3	2,1	93,1	2,5
14	Batman	33	3	43	363	119	561	5,9	0,5	7,7	64,7	21,2
15	Bayburt	0	11	0	256	0	267	0,0	4,1	0,0	95,9	0,0
16	Bilecik	0	0	0	274	8	282	0,0	0,0	0,0	97,2	2,8
17	Bingöl	43	0	129	772	191	1.135	3,8	0,0	11,4	68,0	16,8
18	Bitlis	2	1	149	478	0	630	0,3	0,2	23,7	75,9	0,0
19	Bolu	0	0	0	1.142	3	1.145	0,0	0,0	0,0	99,7	0,3
20	Burdur	0	0	0	279	0	279	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
21	Bursa	0	0	0	604	0	604	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
22	Çanakkale	0	4	0	623	17	644	0,0	0,6	0,0	96,7	2,6
23	Çankırı	6	4	0	538	18	566	1,1	0,7	0,0	95,1	3,2
24	Çorum	0	0	0	1.025	92	1.117	0,0	0,0	0,0	91,8	8,2
25	Denizli	21	4	4	643	0	672	3,1	0,6	0,6	95,7	0,0
26	Diyarbakır	6	10	125	1.415	225	1.781	0,3	0,6	7,0	79,4	12,6
27	Düzce	0	0	0	569	0	569	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
28	Edirne	0	0	0	248	0	248	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
29	Elazığ	0	0	0	1.150	134	1.284	0,0	0,0	0,0	89,6	10,4
30	Erzincan	0	7	3	607	134	751	0,0	0,9	0,4	80,8	17,8
31	Erzurum	0	31	85	1.166	179	1.461	0,0	2,1	5,8	79,8	12,3
32	Eskişehir	3	0	6	365	6	380	0,8	0,0	1,6	96,1	1,6
33	Gaziantep	1	8	0	579	0	588	0,2	1,4	0,0	98,5	0,0
34	Giresun	0	309	0	2.122	0	2.431	0,0	12,7	0,0	87,3	0,0
35	Gümüşhane	0	6	0	711	302	1.019	0,0	0,6	0,0	69,8	29,6
36	Hakkari	0	0	154	353	0	507	0,0	0,0	30,4	69,6	0,0
37	Hatay	0	35	0	645	0	680	0,0	5,1	0,0	94,9	0,0
38	Iğdır	10	6	1	189	1	207	4,8	2,9	0,5	91,3	0,5
39	Isparta	4	1	2	241	58	306	1,3	0,3	0,7	78,8	19,0
40	İzmir	16	4	26	768	32	846	1,9	0,5	3,1	90,8	3,8
41	K.Maraş	0	2	24	1.049	46	1.121	0,0	0,2	2,1	93,6	4,1
42	Karabük	6	47	35	747	27	862	0,7	5,5	4,1	86,7	3,1
43	Karaman	6	0	5	225	6	242	2,5	0,0	2,1	93,0	2,5
44	Kars	2	10	6	400	8	426	0,5	2,3	1,4	93,9	1,9
45	Kastamonu	0	2	38	3.331	305	3.676	0,0	0,1	1,0	90,6	8,3
46	Kayseri	0	71	1	382	24	478	0,0	14,9	0,2	79,9	5,0
47	Kırıkkale	0	2	1	178	17	198	0,0	1,0	0,5	89,9	8,6
48	Kırklareli	0	0	0	176	0	176	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
49	Kırşehir	0	0	0	263	14	277	0,0	0,0	0,0	94,9	5,1
50	Kilis	13	3	0	181	0	197	6,6	1,5	0,0	91,9	0,0
51	Konya	39	75	4	688	24	830	4,7	9,0	0,5	82,9	2,9
52	Kütahya	0	1	0	561	58	620	0,0	0,2	0,0	90,5	9,4
53	Malatya	0	0	421	1.180	0	1.601	0,0	0,0	26,3	73,7	0,0

S.No.	İl	Susuz	Yetersiz		Sulu		Toplam	Susuz / Toplam	Yetersiz / Toplam		Sulu / Toplam	
			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli
54	Manisa	2	3	4	1.398	70	1.477	0,1	0,2	0,3	94,7	4,7
55	Mardin	51	0	9	726	92	878	5,8	0,0	1,0	82,7	10,5
56	Mersin	0	1	24	993	77	1.095	0,0	0,1	2,2	90,7	7,0
57	Muğla	48	19	0	874	0	941	5,1	2,0	0,0	92,9	0,0
58	Muş	24	8	8	424	65	529	4,5	1,5	1,5	80,2	12,3
59	Nevşehir	0	1	0	141	0	142	0,0	0,7	0,0	99,3	0,0
60	Niğde	0	0	1	129	0	130	0,0	0,0	0,8	99,2	0,0
61	Ordu	27	258	0	2.267	0	2.552	1,1	10,1	0,0	88,8	0,0
62	Osmaniye	8	13	0	474	0	495	1,6	2,6	0,0	95,8	0,0
63	Rize	40	104	0	1.667	0	1.811	2,2	5,7	0,0	92,0	0,0
64	Sakarya	0	12	3	496	15	526	0,0	2,3	0,6	94,3	2,9
65	Samsun	0	9	66	1.582	873	2.530	0,0	0,4	2,6	62,5	34,5
66	Siirt	93	78	27	311	9	518	18,0	15,1	5,2	60,0	1,7
67	Sinop	0	41	36	1.557	282	1.916	0,0	2,1	1,9	81,3	14,7
68	Sivas	2	2	0	1.747	110	1.861	0,1	0,1	0,0	93,9	5,9
69	Şanlıurfa	43	17	43	2.337	254	2.694	1,6	0,6	1,6	86,7	9,4
70	Şırnak	0	8	9	251	1	269	0,0	3,0	3,3	93,3	0,4
71	Tekirdağ	0	1	0	260	0	261	0,0	0,4	0,0	99,6	0,0
72	Tokat	0	28	1	819	34	882	0,0	3,2	0,1	92,9	3,9
73	Trabzon	37	210	0	3.552	0	3.799	1,0	5,5	0,0	93,5	0,0
74	Tunceli	14	12	753	502	190	1.471	1,0	0,8	51,2	34,1	12,9
75	Uşak	0	0	0	515	20	535	0,0	0,0	0,0	96,3	3,7
76	Van	0	74	69	908	0	1.051	0,0	7,0	6,6	86,4	0,0
77	Yalova	0	0	0	63	0	63	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
78	Yozgat	0	0	0	577	7	584	0,0	0,0	0,0	98,8	1,2
79	Zonguldak	0	106	11	948	2	1.067	0,0	9,9	1,0	88,8	0,2
Toplam		786	1.825	2.971	63.300	4.664	73.546	1,1	2,5	4,0	86,1	6,3

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

Mahalli idareler, halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir. Kuruluş, görev ve yetkileri yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Ülkemizde kamusal hizmetlerin halka en yakın ortamda ve onların ihtiyaçlarına uygun bir biçimde sunulması bakımından önemli bir işlev üstlenen mahalli idareler, son yıllarda yapılan hukuki düzenlemeler ile hem personel kaynakları hem de mali kaynaklar bakımından güçlenerek daha etkin bir şekilde hizmet verir hale gelmektedirler.

5018 sayılı Kamu Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi ve bu maddeye dayanarak hazırlanan ve 17.03.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik gereğince mahalli idarelerdeki harcama yetkilisi her yıl Şubat ayı sonuna kadar birim faaliyet raporunu hazırlayarak üst yöneticiye sunar. Harcama yetkilisi, raporun içeriğinden üst yöneticiye karşı sorumludur. Mahalli idaredeki üst yöneticiler ise birim faaliyet raporlarını esas alarak idare faaliyet raporunu hazırlar. İl özel idarelerinde Mart ayı, belediye ve mahalli idare birliklerinde ise Nisan ayı sonuna kadar idare faaliyet raporu kamuoyuna açıklanır. İdare faaliyet raporunun birer örneği Sayıştay ve İçişleri Bakanlığı'na gönderilir. Üst yöneticiler hazırladıkları idare faaliyet raporunda yer alan bilgilerin doğruluğundan meclislerine karşı sorumludurlar.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, mahalli idarelerin idare faaliyet raporlarını esas alarak Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunu Haziran ayının 15'ine kadar hazırlayarak kamuoyuna açıklar ve birer örneğini Sayıştay ve Maliye Bakanlığı'na gönderir.

Yukarıda açıklanan esaslara göre hazırlanan 2013 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu'nda; mahalli idarelerin ülkemizdeki tarihsel gelişimi; hukuki durumları; görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklarına geniş yer verilmiştir. Ayrıca, ülkemizdeki mahalli idarelere ilişkin genel sayısal bilgiler değerlendirilmiştir.

Türkiye'nin mahalli idarelerle ilgili taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ve taahhütler kapsamında Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi, Avrupa Kentsel Şartı, Habitat, Yerel Gündem 21 çalışmalarına değinilmiştir.

2013 yılı itibarıyla; il özel idarelerinde 31.591 belediyelerde 194.779, bağlı idarelerde 25.536, mahalli idare birliklerinde (köy birlikleri hariç) ise 7.146 olmak üzere mahalli idarelerde toplam 259.052 personel istihdam edilmektedir. Mahalli idarelerdeki personelin % 48,5'ini memurlar, % 47'sini sürekli işçiler, % 0,7'sini sözleşmeli personel, % 3,9'unu ise geçici işçiler oluşturmaktadır. Ayrıca; mahalli idarelerde toplam 207.915 personel hizmet satın alma yöntemiyle çalıştırılmaktadır. Türkiye'de kamuda istihdam edilen personel sayısı 2.717.104'tür. Mahalli idarelerin kamu istihdamı içindeki payı % 9,53'e karşılık gelmektedir. Mahalli idarelerdeki memur sayısının kamuda çalışan memur sayısına oranı % 5,49, sözleşmeli personel sayısının kamuda çalışan sözleşmeli personel sayısına oranı % 1,32, sürekli işçi sayısının kamuda çalışan sürekli işçi sayısına oranı % 43,56, geçici işçi sayısının kamuda çalışan geçici işçi sayısına oranı % 51,88'dir.

Mahalli idarelerin 2013 yılı bütçe gerçekleştirmelerinde, gelirlerin giderleri karşılama oranında düşüş olduğu görülmektedir. 2012 yılında, gelirlerin giderleri karşılama oranı % 99,9 iken bu oran 2013 yılında % 95,2'ye düşmüştür.

2013 yılında mahalli idarelerin toplam harcaması 89.701.324.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın harcama kalemlerine göre yüzdeler dağılımı şöyledir:

1	Personel Giderleri.....%	15,04	5	Cari Transferler.....%	4,20
2	SGK Devlet Primi.....%	2,42	6	Sermaye Giderleri.....%	37,43
3	Mal ve Hizmet Alımları.....%	35,38	7	Sermaye Transferleri.....%	1,21
4	Faiz Harcamaları.....%	1,57	8	Borç Verme.....%	2,74

2013 yılında mahalli idarelerin toplam gelirleri 83.863.340.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın gelir kalemlerine göre yüzdeler dağılımı şöyledir:

1	Vergi Gelirleri.....%	9,79	4	Faizler, Paylar ve Cezalar.%	44,94
2	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....%	21,36	5	Sermaye Gelirleri.....%	6,69
3	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler..%	17,08	6	Alacaklardan Tahsilatlar..%	0,13

Mahalli idarelerin merkezi idare kaynaklarına bağımlılık durumunu belirleyen öz gelirleri; bu idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları paylar ile merkezi bütçeden ve diğer kamu kurumlarından aldıkları yardımlar ve özel gelirler haricindeki gelirlerini kapsamaktadır. Öz gelirlerin toplam mahalli idareler gelirleri içindeki payı % 46,02'dir. Bu oran; belediyeler genelinde % 48,11, büyükşehir belediyelerinde % 32,35, il belediyelerinde % 49,95, ilçe ve belde belediyelerinde % 59,85, il özel idarelerinde % 8,98 ve mahalli idare birliklerinde % 34,01'dir.

2013 yılı genel bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere aktarılan pay 31.965.837.000 TL olup; bu gelirin toplam mahalli idare gelirleri içindeki payı % 38,12'dir. Toplam bütçe gelirleri içerisindeki genel bütçe vergi gelirleri payı il özel idarelerinde % 22,79, belediyeler genelinde % 51,12, büyükşehir belediyelerinde % 67,34, il belediyelerinde % 49,64, ilçe ve belde belediyelerinde % 38,93, belediye bağlı idarelerinde ise % 6,79'dur.

Mahalli idarelerin denetim konusu, yeni yasal düzenlemelere uygun olarak yapılandırılmıştır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile çizilen çerçeveye uygun olarak İl Özel İdaresi ve Belediye Kanununda denetime dair ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Bu kapsamda; il özel idaresi ve belediyelerde iç ve dış denetimin yapılacağı, denetimin iş ve işlemlerin hukuka uygunluğu ile sınırlı olacağı, denetimde performansa önem verileceği, mali işlemler dışında kalan diğer idari işlemlerin İçişleri Bakanlığı tarafından da denetleneceği yapılan düzenlemeler arasında yer almıştır. 2013 yılında yapılan denetimler kapsamında, mülkiye müfettişleri 968, mahalli idare kontrolörleri ise 597 mahalli idare birimini denetlemiş ve toplam 1.963 muhtelif rapor düzenlenmiştir. Sayıştay tarafından 2013 yılında toplam 223 adet mahalli idare denetim programına alınmıştır.

Mahalli idare birimi olan köy idarelerine, 5018 sayılı Kanun kapsamına girmediklerinden dolayı Raporda değinilmemiştir. Köylerin ihtiyaç duydukları hizmetler, merkezi idare, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri tarafından yerine getirilmektedir. Köylerin içme suyu ve yol sorunlarını çözmek amacıyla İçişleri Bakanlığı koordinasyonunda uygulanan KÖYDES Projesi ile köylerin alt yapı hizmetleri münhasıran köylere hizmet götürme birlikleri eliyle gerçekleştirilmiştir.

2013 yılı sonu itibarıyla Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünce hazırlanan köy yolu ve köy içme suyu envanterine göre; il özel idarelerinin sorumluluk alanındaki toplam yol ağı

323.043 km'dir. Bunun % 45,93'ü asfalt, parke taşı ve beton yol, % 44,4'ü stabilize, % 9,67'si de ham ve tesviye yoldur. Köylerin il, ilçe ve belde merkezleri ile devlet ve il yollarına en uygun güzergahla ulaşımını sağlayan birinci derece yollar asfalt, stabilize ve beton yol standardında olup, bu yolların tüm köy yolları içindeki oranı % 90,33'tür.

Öte yandan, kırsal kesimde bulunan 73.546 yerleşim yerinin % 92,4'ünün yeterli içme suyu varken, % 6,5'i yetersiz içme suyuna sahiptir. Susuz olan köy ve bağlılarının oranı ise % 1,1'dir. Susuz ve suyu yetersiz olan yerleşim yerlerinin büyük çoğunluğunun nüfusu 50'nin altında olup, içme suyu kaynaklarının yetersizliği sebebiyle yatırım yapılamamıştır.

Sonuç olarak; ülkemizdeki mahalli idarelerin, son yıllarda gerçekleştirilen hukuki düzenlemeler çerçevesinde yetki ve mali kaynaklarındaki artış sonucunda ortaya çıkan veriler, mahalli idare faaliyetlerinin insanımızın günlük yaşamında geçmişe göre daha fazla yer alacağını, mahalli idarelerin kamu yönetimi içindeki ağırlığının artacağını, kullandıkları kaynaklar ve üstlendikleri görevler itibarıyla mahalli idarelerin hayatımızı daha çok etkileyeceğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Aydemir, Süleyman R.:Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi,Cilt 6 Sayı 6,Ankara, Türkiye’de Yerel Yönetimler,Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Açısından Bir Değerlendirme, 2001
- CAN, Hasan H. : Uygulamada Belediye Kanunları, MYD Yayıncılık, Ankara, 2009
- DURU, Bülent : Kıyı Politikası, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayını, Ankara, 2003
- GÖYMEN, Korel : Türk Yerel Yönetiminde Katılımcılığın Evrimi,Merkeziyetçi Bir Devlette Yönetişim Dinamikleri (Amme İdaresi Dergisi Cilt 32, Sayı 4, 1999
- GÜNDÜZÖZ, İlker : Optimal Yerel Yönetim Büyüklüğü ve Belde Belediyelerinde Ölçek Sorunu: Tokat İli Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 2005
- İNAC, Hüsamettin & ÜNAL, Feyzullah: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 17, 2007,Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyeler
- KAYAN, Ahmet :Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, Cilt 10,Sayı 12, 2005
- KAYAN, Ahmet : Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi,Cilt 11,Sayı 1, 2006
- SAYIŞTAY : 2011 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara, 2011, www.sayistay.gov.tr
- MUHASEBAT GENEL MD.: 2011 Yılı Mahalli İdareler Mali İstatistikleri Bülteni, 2012
- YENER, Zerrin & ARAPKİRLİOĞLU, Kumru: Avrupa Kentsel Şartı İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1996

İnternet Kaynakları

- İller Bankası : <http://www.ilbank.gov.tr>
- MİGM : <http://www.migm.gov.tr>
- Muhasebat Genel Md. : <http://www.muhasabat.gov.tr>
- Mülkiye Teftiş Kurulu : <http://www.teftis.icisleri.gov.tr>
- TÜİK : <http://www.tuik.gov.tr>